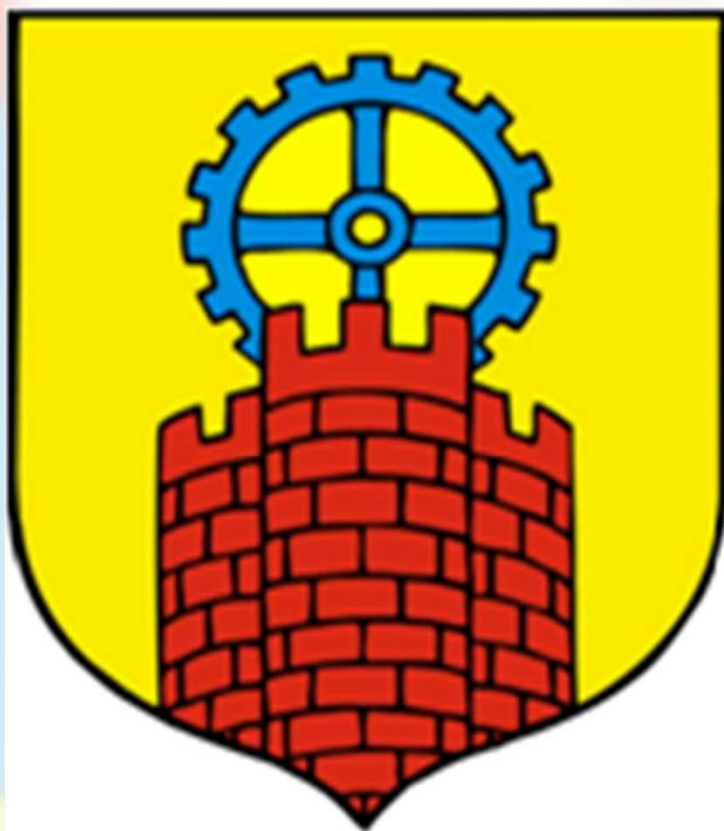

RAPORT O STANIE MIASTA ZABRZE ZA LATA 2008-2009

Wstęp.....	10
1 Zabrze – charakterystyka	11
1.1 Położenie geograficzne.....	14
1.2 Jednostki pomocnicze Zabrze.....	15
1.3 Przedstawiciele władz Zabrze	17
2 Zarządzanie samorządowe	18
2.1 Rada Miejska w Zabrzu	19
2.2 Komisje Rady Miejskiej	22
2.3 Rady Dzielnic i Osiedli.....	22
2.4 Zabrzeńska Rada ds. Młodzieży	23
2.5 Prezydent Miasta Zabrze	23
3 Gospodarowanie przestrzenią	25
3.1 Struktura gruntów w mieście	25
3.2 Rozwój przestrzenny miasta	28
3.3 Decyzje budowlane.....	30
4 Transport i komunikacja.....	32
4.1 Układ drogowy Zabrze	34
4.2 Dane techniczne.....	36
4.3 Bezpieczeństwo ruchu drogowego	38
4.4 Komunikacja miejska	39
4.5 Komunikacja kolejowa	41
4.6 Motoryzacja	42
5 Jakość środowiska	45
5.1 Jakość powietrza.....	45
5.2 Hałas	47
5.3 Wody powierzchniowe	48
5.4 Zieleń miejska i lasy	50
5.5 Edukacja ekologiczna	51
6 Gospodarka Komunalna	53
6.1 Gospodarka wodno-ściekowa.....	53
6.1.1 Poprawa gospodarki wodno-ściekowej	57
6.2 Gospodarka odpadami	61
6.3 Ciepłownictwo.....	64
6.4 Gazownictwo	68
6.5 Energia elektryczna	69
6.6 Cmentarnictwo.....	70
7 Gospodarowanie nieruchomościami	72
8 Mieszkańcy Zabrze	82
8.1 Ludność na podstawie danych z ewidencji ludności UM Zabrze	82
8.2 Ludność na podstawie danych z GUS	91
9 Rynek Pracy	98
9.1 Bezrobocie	98
9.2 Podmioty rynku pracy	105
10 Gospodarka miasta	110
10.1 Podmioty gospodarcze w Ewidencji Działalności Gospodarczej	110
10.2 Rejestr Gospodarki Narodowej (REGON)	111
10.3 Specjalna Strefa Ekonomiczna.....	117
10.4 Organizacje pozarządowe	117
10.5 Dochody mieszkańców Zabrze	119

10.6	Działalność Miejskiego Rzecznika Konsumentów	122
11	Oświata.....	125
11.1	Szkolnictwo podstawowe i ponadpodstawowe.....	125
11.1.1	Inwestycje i remonty	137
11.2	Szkolnictwo wyższe.....	141
11.2.1	Politechnika Śląska	141
11.2.2	Śląski Uniwersytet Medyczny, Wydział Lekarski z Oddziałem Lekarsko – Dentystycznym.....	143
11.2.3	Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych W Zabrze	144
11.2.4	Szkoła Wyższa im. Bogdana Jańskiego, Wydział Zamiejscowy w Zabrzu.....	145
11.2.5	Akademia Wychowania Fizycznego im. Jerzego Kukuczki w Katowicach....	145
11.2.6	Uniwersytet Trzeciego wieku w Zabrzu	146
12	Zabrzeńskie instytuty naukowe	147
12.1	Instytut Techniki i Aparatury Medycznej	147
12.2	Centrum Materiałów Polimerowych i Węglowych PAN	147
12.3	Fundacja Rozwoju Kardiologii im. prof. Zbigniewa Religi w Zabrzu.....	148
12.4	Instytut Chemicznej Przeróbki Węgla	148
12.5	Instytut Podstaw Inżynierii Środowiska PAN	149
12.6	Śląskie Centrum Chorób Serca	149
12.7	Opieka medyczna w Zabrzu.....	150
12.7.1	Ośrodek Profilaktyki i Leczenia Uzależnień.....	155
12.7.2	Izba Wyrznięć.....	157
13	Opieka społeczna.....	158
13.1	Świadczenia pomocy społecznej.....	160
13.2	Programy zdrowotne	167
14	Bezpieczeństwo publiczne	169
14.1	Funkcjonowanie Miejskiego Centrum Zarządzania Kryzysowego	169
14.2	Działalność Straży Miejskiej w Zabrzu	169
14.3	Działalność Państwowej Straży Pożarnej	173
14.3.1	Statystyka pożarowa w zakresie działalności operacyjnej	175
14.3.2	Jednostki i podmioty gospodarcze współdziałające z PSP	178
14.4	Policja	179
14.4.1	Przestępstwa w Zabrzu	179
14.4.2	Wykroczenia w Zabrzu	182
14.4.3	Bezpieczeństwo na drogach	183
14.5	Prokuratura i Sąd.....	184
14.5.1	Prokuratura	184
14.5.2	Sąd Rejonowy	186
15	Kultura i sztuka	189
15.1	Dom Muzyki i Tańca	189
15.2	Filharmonia Zabrzeńska.....	190
15.3	Teatr Nowy w Zabrzu	191
15.4	Muzeum Miejskie	191
15.5	Muzeum Górnictwa Węglowego	195
15.6	Skansen Górniczy „Król Luiza”	197
15.7	Zabytkowa Kopalnia Węgla Kamiennego GUIDO w Zabrzu	198
15.8	Miejska Biblioteka Publiczna	199
15.9	Miejski Ośrodek Kultury w Zabrzu	201
15.10	Kina.....	203
15.11	Obiekty zabytkowe na terenie gminy Zabrze	203

16	Sport i rekreacja	207
16.1	Obiekty sportowe	207
16.2	Miejski Ogród Botaniczny	211
16.3	Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Zabrze (MOSiR)	212
16.4	Miejski Zakład Kąpielowy	216
17	Baza noclegowa i obiekty zbiorowego zakwaterowania	217
18	Współpraca międzynarodowa i promocja Gminy Zabrze	221
18.1	Współpraca międzynarodowa	221
18.2	Promocja Gminy Zabrze	223
19	Budżet Miasta Zabrze	228
20	Wykaz spółek i związków	234
21	Projekty realizowane przez Gminę Zabrze z udziałem funduszy europejskich	235
22	Projekty realizowane przez Gminę Zabrze z udziałem funduszy krajowych	244
	Załączniki	252
	Załącznik nr 1: Gminna ewidencja zabytków	252
	Załącznik nr 2: Wykaz zabytków ruchomych i nieruchomych na terenie Gminy Zabrze	261

Spis ilustracji

Rysunek 1	Dzielnice Zabrze	17
Rysunek 2	Skład Rady Miejskiej wg przynależności partyjnej	20
Rysunek 3	Skład Rady Miejskiej w podziale na płeć	21
Rysunek 4	Skład Rady Miejskiej wg grup zawodów	21
Rysunek 5	Skład Rady Miejskiej wg poziomu wykształcenia	21
Rysunek 6	Struktura gruntów gminnych – wg powierzchni geodezyjnej	25
Rysunek 7	Struktura użytków rolnych, powierzchnia geodezyjna	25
Rysunek 8	Struktura gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych, powierzchnia geodezyjna	26
Rysunek 9	Grunty zabudowane i zurbanizowane, powierzchnia geodezyjna	26
Rysunek 10	Grunty pod wodami, powierzchnia geodezyjna	27
Rysunek 11	Formy własności gruntów	27
Rysunek 12	Liczba samochodów osobowych na 1 mieszkańca w wybranych miastach	43
Rysunek 13	Przyrost naturalny w latach	88
Rysunek 14	Liczba mieszkańców Zabrze w latach 2005-2009.	91
Rysunek 15	Ludność Zabrze wg grup wieku i płci	92
Rysunek 16	Przyrost naturalny wg płci	94
Rysunek 17	Liczba ludności wg grup wieku w 2009 r.	96
Rysunek 18	Bezrobotni wg płci, lata 2005-2009	98
Rysunek 19	Szkolenia w PUP	103
Rysunek 20	Staże w PUP	103
Rysunek 21	Udział osób w wieku produkcyjnym na rynku pracy	109
Rysunek 22	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w EDG, lata 2000 - 2009	110
Rysunek 23	Podmioty gospodarki narodowej w Zabrze	111
Rysunek 24	Podmioty gospodarcze wg sektorów	111
Rysunek 25	Dochody wykonane przez Urząd Skarbowy w Zabrze	120
Rysunek 26	Liczba podatników w latach	120
Rysunek 27	Liczba płatników w latach	120
Rysunek 28	Absolwenci szkół zabrzańskich 2009 r.	137
Rysunek 29	Liczba wystawionych mandatów przez Straż Miejską, lata 2006 - 2009	172
Rysunek 30	Kwota wystawionych mandatów przez Straż Miejską, lata 2006-2009	172

Rysunek 31 Ofiary i ranni w pożarach i miejscowych zagrożeniach	177
Rysunek 32 Przestępstwa stwierdzone do przestępstw wykrytych przez Policję.....	180
Rysunek 33 Wynik finansowy w latach 2006-2009.....	233

Spis tabel

Tabela 1 Skład Rady Miejskiej w 2009 r.	19
Tabela 2 Rady Dzielnic i Osiedli	22
Tabela 3 Obowiązujące MPZP.....	28
Tabela 4 Projekty MPZP	29
Tabela 5 Decyzje budowlane, UM Zabrze	31
Tabela 6 Decyzje dopuszczające do użytkowania obiektu budowlanego.....	31
Tabela 7 Długość sieci drogowo-ulicznej	36
Tabela 8 Powierzchnia dróg w Zabrzu.....	36
Tabela 9 Nawierzchnia dróg w Zabrzu	36
Tabela 10 Chodniki i ścieżki rowerowe w Zabrzu.....	37
Tabela 11 Wypadki drogowe w Zabrzu, lata 2008-2009	38
Tabela 12 Sieć KZK GOP w Zabrzu.....	40
Tabela 13 Praca eksploatacyjna w podziale na typy taboru KZK GOP.....	40
Tabela 14 Wielkość rocznej pracy eksploatacyjnej, tabor KZK GOP w 2009 r.....	40
Tabela 15 Liczba pojazdów w ruchu, KK GOP	40
Tabela 16 Zmodernizowany tabor, KZK GOP	41
Tabela 17 Sieć kolejowa w Zabrzu	41
Tabela 18 Przewozy pasażerskie i towarowe PKP.....	42
Tabela 19 Pojazdy samochodowe - wskaźniki.....	42
Tabela 20 Pojazdy samochodowe w 2009 r.	43
Tabela 21 Samochody ciężarowe wg grup ładowności, 2009 r.	43
Tabela 22 Samochody osobowe wg dopuszczalnej masy całkowitej, 2009 r.	44
Tabela 23 Samochody osobowe wg pojemności silnika, 2009 r.....	44
Tabela 24 Liczba ciągników w 2009 r.	44
Tabela 25 Liczba przyczep i naczep w 2009 r.	44
Tabela 26 Decyzje wynikające z Prawa Ochrony Środowiska oraz innych ustaw.....	45
Tabela 27 Zanieczyszczenia powietrza w Zabrzu.....	45
Tabela 28 Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych	46
Tabela 29 Zrealizowane wnioski systemu ogrzewania GFOŚiGW	47
Tabela 30 Tereny zielenie w mieście	50
Tabela 31 Struktura własnościowa lasów	50
Tabela 32 Struktura gatunkowa lasów	51
Tabela 33 Ujęcia wody na terenie Zabrze	53
Tabela 34 Zdolność produkcyjna wody w m ³	53
Tabela 35 Długość sieci wodociągowej	53
Tabela 36 Przedziały wiekowe sieci wodociągowej	54
Tabela 37 Struktura materiałowa sieci wodociągowej.....	54
Tabela 38 Cena wody w 2009 r.....	54
Tabela 39 Oczyszczalnie ścieków w Zabrzu.....	55
Tabela 40 Długość sieci kanalizacyjnej	55
Tabela 41 Przedziały wiekowe sieci kanalizacyjnej	55
Tabela 42 Struktura materiałowa sieci kanalizacyjnej	56
Tabela 43 Ścieki w 2009 r.....	56
Tabela 44 Cena jednostkowa odprowadzonych ścieków, 2009 r.....	56
Tabela 45 Odprowadzone oczyszczone ścieki w 2009 r.....	57

Tabela 46 Przyjęte odpady na składowisko śmieci.....	61
Tabela 47 Zagospodarowanie odpadów na wysypisku śmieci.....	62
Tabela 48 Odpady – dane GUS.....	63
Tabela 49 Długość sieci ciepłowniczej w latach 2008-2009	64
Tabela 50 Sieć ciepłownicza w 2009 r.....	64
Tabela 51 Struktura materiałowa sieci ciepłowniczej.....	64
Tabela 52 Odbiorcy sieci ciepłowniczych	65
Tabela 53 Sprzedaż ciepła.....	65
Tabela 54 Parametry przesyłanej energii ZPEC ZSP. z o.o.....	65
Tabela 55 Odbiorcy energii cieplnej Terma - Dom sp. z o.o.	66
Tabela 56 Sieć ciepłownicza Terma-Dom sp. z o.o.	67
Tabela 57 Odbiorcy gazu na terenie miasta Zabrze w latach 2006-2009	68
Tabela 58 Zużycie paliwa gazowego w Zabrzu w latach 2006-2009	68
Tabela 59 Liczba osób korzystających z sieci gazowej w Zabrzu, w latach 2007-2009	69
Tabela 60 Liczba stacji redukcyjno – pomiarowych na terenie miasta Zabrze w 2009 r.	69
Tabela 61 Sieci i przyłącza gazowe, w latach 2007-2009.....	69
Tabela 62 Liczba odbiorców energii elektrycznej:	69
Tabela 63 Zużycie energii elektrycznej (MWh):	70
Tabela 64 Energia elektryczna w gospodarstwach domowych w Zabrzu, w latach.	70
Tabela 65 wyburzenia, remonty, rozbiórki nieruchomości budynkowych Gminy Zabrze, 2009 r.....	73
Tabela 66 Sprzedaż nieruchomości niezabudowanych Gminy Zabrze.....	73
Tabela 67 Sprzedaż nieruchomości zabudowanych Gminy Zabrze.....	73
Tabela 68 Sprywatyzowane lokale z mieszkaniowego zasobu gminy.....	74
Tabela 69 Sprzedaż lokali mieszkalnych w drodze przetargu	74
Tabela 70 Nabyte nieruchomości do gminnego zasobu nieruchomości	74
Tabela 71 Gospodarka lokalowa Gminy Zabrze.....	75
Tabela 72 Charakterystyka zasobów mieszkaniowych wg umów, własności, ilości lokali, powierzchni, ZBM – TBS Sp. z o.o., 2009 r.....	76
Tabela 73 Charakterystyka zasobów mieszkaniowych wg umów i wyposażenia w poszczególne media, ZBM – TBS Sp. z o.o., 2009 r	76
Tabela 74 Zasoby mieszkaniowe wg umów i struktury wiekowej ZBM – TBS sp. z o.o., 2009 r.....	76
Tabela 75 Zasoby lokalowe zajęte i pustostany Gminy Zabrze, 2009 r.....	77
Tabela 76 Lokale socjalne, ZBM – TBS Sp. z o.o., 2009 r	77
Tabela 77 Remonty kapitalne, ZBM – TBS Sp. z o.o., 2009 r.	77
Tabela 78 Koszty i dochody, mieszkania ZBM – TBS Sp. z o.o.....	77
Tabela 79 Podatek od nieruchomości, ZBM – TBS Sp. z o.o.....	78
Tabela 80 Gminny zasób lokalowy, JOFGN, 2009 r.	78
Tabela 81 Lokale mieszkalne komunalne, JOFGN, 2009 r	78
Tabela 82 Lokale niemieszkalne komunalne, JOFGN, 2009 r	79
Tabela 83 Lokale mieszkalne komunalne we wspólnotach, JOFGN, 2009 r	79
Tabela 84 Lokale niemieszkalne komunalne we wspólnotach, JOFGN, 2009 r.....	80
Tabela 85 Mieszkania wyposażone i niewyposażone w poszczególne media, JOFGN, 2009 r	80
Tabela 86 Lokale socjalne i zamienne, JOFGN, 2009 r.....	80
Tabela 87 Remonty, przekwalifikowania budynków, lokali. JOFGN, 2009 r.....	80
Tabela 88 Dochody i koszty z gospodarowania nieruchomościami, JOFGN, 2009 r.....	81
Tabela 89 Wiek budynków, JOFGN, 2009 r.....	81
Tabela 90 Liczba mieszkańców, zameldowanie stałe i czasowe	82

Tabela 91 Liczba Zabrze w dzielnicach, wg płci	82
Tabela 92 Zmiany liczbowe i procentowe ludności w dzielnicach.....	83
Tabela 93 Gęstość zaludnienia w dzielnicach.....	85
Tabela 94 Grupy wiekowe ludności w przedziałach czteroletnich	86
Tabela 95 Grupy wiekowe w przedziałach ekonomicznych	86
Tabela 96 Wiek przedprodukcyjny wg płci, w latach 2000-2009.....	87
Tabela 97 Wiek produkcyjny wg płci, w latach 2000-2009.....	87
Tabela 98 Wiek poprodukcyjny wg płci, w latach 2000-2009.....	87
Tabela 99 Urodzenia, zgony, przyrost naturalny w latach 2001-2009.....	88
Tabela 100 Migracje ludności na pobyt stały.....	89
Tabela 101 Saldo migracji wewnętrznych	89
Tabela 102 Saldo migracji zewnętrznych	89
Tabela 103 Struktura migracji zewnętrznych, rok 2009	90
Tabela 104 Zagranica- ruch mieszkańców Zabrze.....	90
Tabela 105 Liczba ludności Zabrze w latach 2005-2009.....	91
Tabela 106 Struktura ludności Zabrze w podziale na grupy wieku i płci w 2009 r.....	92
Tabela 107 Wskaźniki demograficzne dla miasta Zabrze.....	93
Tabela 108 Ruch naturalny w Zabrzu w latach 2005-2009.....	93
Tabela 109 Ludność wg ekonomicznych grup wieku w podziale na płeć.	94
Tabela 110 Ludność Zabrze w wieku mobilnym i niemobilnym w podziale na płeć.....	95
Tabela 111 Wskaźnik obciążenia demograficznego	95
Tabela 112 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem.....	95
Tabela 113 Migracje wewnętrzne i zagraniczne w latach 2005-2009.	96
Tabela 114 Migracje na pobyt stały wg płci, typu i kierunku.....	97
Tabela 115 Prognoza ludności Polski i Województwa Śląskiego lata 2007-2035.	97
Tabela 116 Prognoza ludności, przyrost/ubytok w stosunku do poprzedniego okresu.....	97
Tabela 117 Bezrobocie w Zabrzu, lata 2007-2009.....	98
Tabela 118 Bezrobocie rejestrowe, lata 2007 - 2009	99
Tabela 119 stopa bezrobocia, Zabrze 2007-2009 r.	99
Tabela 120 Bezrobotni z prawem i bez prawa do zasiłku, 2009 r.....	99
Tabela 121 Liczba bezrobotnych, styczeń-grudzień, 2008 -2009 r.	99
Tabela 122 Bezrobotni dotychczas niepracujący, 2009 r.....	100
Tabela 123 Wiek zarejestrowanych osób bezrobotnych	100
Tabela 124 Wykształcenie zarejestrowanych bezrobotnych.....	100
Tabela 125 Staż pracy osób bezrobotnych	101
Tabela 126 Bezrobotni zarejestrowani wg czasu pozostawania bez pracy.....	101
Tabela 127 Liczba bezrobotnych wg rodzaju wypłaconych świadczeń w miesiącach, 2008 r.	102
Tabela 128 Liczba bezrobotnych wg rodzaju wypłaconych świadczeń w miesiącach, 2009 r.	102
Tabela 129 Bezrobotni, którzy powrócili na rynek pracy	104
Tabela 130 Programy łagodzenia skutków bezrobocia, PUP Zabrze, 2009 r.	104
Tabela 131 Zgłoszone oferty pracy do PUP w 2008 r.	105
Tabela 132 Zgłoszone oferty pracy do PUP w 2009 r.	105
Tabela 133 Liczba osób w wieku produkcyjnym wg płci.....	107
Tabela 134 Liczba osób pracujących wg płci	108
Tabela 135 Pracujący wg sektorów ekonomicznych i płci	108
Tabela 136 Wpisane i wykreślone podmioty gospodarcze z EDG, lata 2000 - 2009	110
Tabela 137 Sektor prywatny i publiczny, w latach 2005-2009.....	111
Tabela 138 Podmioty gospodarki narodowej wg sekcji PKD	112

Tabela 139 Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane i wyrejestrowane ogółem	113
Tabela 140 Podmioty gospodarki narodowej nowozarejestrowane i wyrejestrowane wg sekcji	113
Tabela 141 Podmioty gospodarki narodowej – sektor prywatny	114
Tabela 142 Podmioty gospodarki narodowej wg klas wielkości	115
Tabela 143 Liczba podmiotów gospodarki narodowej ogółem	115
Tabela 144 Wskaźnik: Podmioty zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności ..	116
Tabela 145 Wskaźnik: Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	116
Tabela 146 Wskaźnik: Jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	116
Tabela 147 Stowarzyszenia w Zabrze, lata 2008-2009	118
Tabela 148 Podatek dochodowy od osób fizycznych w progach podatkowych	119
Tabela 149 Sumy dochodów wykonanych przez Urząd Skarbowy w Zabrzu	119
Tabela 150 Liczba podatników i płatników w latach	120
Tabela 151 Dochód budżetu Zabrze na 1 mieszkańca	121
Tabela 152 Dochód budżetu miasta na 1 mieszkańca, 2006-2009 r.	121
Tabela 153 Przeciętny miesięczny dochód i wydatki na 1 osobę w Województwie Śląskim.	122
Tabela 154 Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto	122
Tabela 155 Działalność Miejskiego Rzecznika Konsumentów	123
Tabela 156 Liczba przedszkoli i szkół w Zabrzu	125
Tabela 157 Przedszkola publiczne	125
Tabela 158 Przedszkola publiczne prowadzone przez inny organ	126
Tabela 159 Przedszkola niepubliczne	127
Tabela 160 Szkoły podstawowe publiczne	127
Tabela 161 Szkoły podstawowe publiczne prowadzone przez inny organ	128
Tabela 162 Szkoły podstawowe niepubliczne	129
Tabela 163 Gimnazja publiczne	129
Tabela 164 Gimnazja publiczne prowadzone przez inny organ	130
Tabela 165 Gimnazja niepubliczne	130
Tabela 166 Licea ogólnokształcące publiczne	130
Tabela 167 Licea ogólnokształcące publiczne prowadzone przez inny organ	131
Tabela 168 Uzupełniające licea ogólnokształcące publiczne	131
Tabela 169 Licea ogólnokształcące niepubliczne	131
Tabela 170 Technika publiczne	131
Tabela 171 Licea profilowane publiczne	132
Tabela 172 Zasadnicze szkoły zawodowe publiczne	132
Tabela 173 Publiczne szkoły artystyczne	132
Tabela 174 Szkoły Policealne	133
Tabela 175 Niepubliczne szkoły policealne	133
Tabela 176 Publiczne placówki oświatowe	133
Tabela 177 Publiczne placówki oświatowe prowadzone przez inny organ	134
Tabela 178 Niepubliczne placówki oświatowe	134
Tabela 179 Publiczne szkoły dla dorosłych	134
Tabela 180 Niepubliczne szkoły dla dorosłych	135
Tabela 181 Młodzież kontynuująca naukę w szkołach średnich.	136
Tabela 182 Termomodernizacja w jednostkach oświatowych	140
Tabela 183 Ambulatoryjna specjalistyczna opieka zdrowotna miasta	150
Tabela 184 Lecznictwo ambulatoryjne dla osób uzależnionych	151

Tabela 185	Zatrudnienie personelu medycznego	151
Tabela 186	Wybrany średni personel medyczny	152
Tabela 187	Personel w jednostkach psychiatrycznej opieki ambulatoryjnej	153
Tabela 188	Zgłoszenia do Poradni Terapii Uzależnień od Alkoholu i Współuzależnienia...	155
Tabela 189	Wsparcie w Poradni Terapii Uzależnień od Alkoholu i Współuzależnienia	155
Tabela 190	Zgłoszenia do Poradni Zdrowia Psychicznego	156
Tabela 191	Rozpoznania w Poradni Zdrowia Psychicznego	156
Tabela 192	Wsparcie w Poradni Zdrowia Psychicznego	156
Tabela 193	Przyczyny korzystania ze świadczeń pomocy społecznej. Trendy w ciągu ostatnich 3 lat.	160
Tabela 194	Przyczyny korzystania w rodzinach ze świadczeń pomocy społecznej	161
Tabela 195	Wydatki na pomoc społeczną, lata 2007-2009.....	162
Tabela 196	Świadczenia rodzinne, lata 2007 - 2009.....	162
Tabela 197	Wielkość zasiłków wg rodzajów, lata 2007-2009	162
Tabela 198	Liczba rodzin zastępczych.....	163
Tabela 199	Liczba dzieci w placówkach opieki.....	163
Tabela 200	Osoby bezdomne w placówkach schronienia.....	164
Tabela 201	Dofinansowania turnusów rehabilitacyjnych	164
Tabela 202	Dofinansowania zakupu sprzętu rehabilitacyjnego	165
Tabela 203	Praca socjalna, MOPR, lata 2007-2009.....	165
Tabela 204	Działalność Zespołu Interwencji Kryzysowej w latach	166
Tabela 205	Ewidencja wyników działań straży Miejskiej w Zabrzu stan na dzień 31.12.2009 r.....	170
Tabela 206	Ewidencja wyników działań straży gminnej/miejskiej w Zabrzu stan na dzień 31.12.2008 r.....	171
Tabela 207	Remizy Straży Pożarnej w Zabrzu	173
Tabela 208	Stan osobowy w remizach Straży Pożarnej	174
Tabela 209	Wartość strat materialnych, pożary, lata 2006-2009	175
Tabela 210	Pożary, miejscowe zagrożenia, alarmy. Lata 2006 - 2009	175
Tabela 211	Wielkość pożarów, w latach 2006-2009	175
Tabela 212	Najliczniejsze interwencje PSP, lata 2008-2009	175
Tabela 213	Inne miejscowe zagrożenia, lata 2006-2009	176
Tabela 214	Działania ratownicze w grupie innych miejscowych zagrożeń.....	176
Tabela 215	Interwencje wg miejsca powstania zdarzenia	176
Tabela 216	Ofiary śmiertelne i ranni, statystyka PSP, lata 2006-2009.....	176
Tabela 217	Ofiary śmiertelne, wg zdarzenia. Statystyka PSP. Lata 2008-2009.....	177
Tabela 218	Ranni, wg zdarzenia. Statystyka PSP. Lata 2008-2009	177
Tabela 219	Podmioty współdziałające z PSP	178
Tabela 220	Liczba wszczętych postępowań przygotowawczych, lata 200-2009	179
Tabela 221	Liczba stwierdzonych przestępstw, lata 2006-2009.....	179
Tabela 222	Przestępstwa wykryte wg kategorii przestępstwa, lata 2006-2009	180
Tabela 223	Wykrywalność sprawców przestępstw.....	180
Tabela 224	Stwierdzone przestępstwa z wybranych kategorii przestępstw kryminalnych, lata 2006-2009.....	180
Tabela 225	Wykrywalność sprawców wybranych kategorii przestępstw kryminalnych, lata 2006-2009.....	181
Tabela 226	Przestępstwa stwierdzone wg komisariatów Policji.....	181
Tabela 227	Liczba podjętych interwencji przez funkcjonariuszy KMP Zabrze. Lata 2006-2009	182
Tabela 228	Liczba nałożonych mandatów karnych oraz pouczeń, lata 2008-2009.....	182

Tabela 229 Liczba wniosków o ukaranie do Sądu. Lata 2008-2009	183
Tabela 230 Przyczyny wypadków na drogach. Lata 2008-2009.....	183
Tabela 231 Przyczyny kolizji na drogach. Lata 2008-2009.....	184
Tabela 232 Przyczyny zdarzeń na drogach. Lata 2008-2009.....	184
Tabela 233 Liczba spraw. Prokuratura Rejonowa w Zabrzu. Lata 2006-2009.....	185
Tabela 234 Podejrzani i środki zapobiegawcze zastosowane przez Prokuraturę.....	185
Tabela 235 Wyniki sądowe – działania Prokuratury, lata 2006-2009	185
Tabela 236 Działalność Sądu Rejonowego	186
Tabela 237 Ławnicy. Sąd Rejonowy. Lata 2006-2009	187
Tabela 238 Kuratorzy sądowi w sprawach rodzinnych i nieletnich. Lata 2006-2009	187
Tabela 239 Kuratorzy sądowi w sprawach karnych. Lata 206-2009	187
Tabela 240 Komornicy sądowi.....	188
Tabela 241 Filie Miejskiej Biblioteki Publicznej.....	199
Tabela 242 Zasoby biblioteczne, liczba czytelników, 2008 r.	200
Tabela 243 Zasoby biblioteczne, liczba czytelników, 2009 r.	201
Tabela 244 Filie MOK	202
Tabela 245 Kluby i stowarzyszenia sportowe w Zabrzu.....	208
Tabela 246 Osiągnięcia klubów sportowych	211
Tabela 247 Obiekty zbiorowego zakwaterowania	220
Tabela 248 Liczba udzielonych noclegów w obiektach zbiorowego zakwaterowania.....	220
Tabela 249 Przedsięwzięcia podejmowane przy współpracy międzynarodowej. Lata 2008 – 2009.....	221
Tabela 250 Budżet po zmianach w 2009 r., w PLN.....	228
Tabela 251 Wykonanie budżetu miasta Zabrze w 2009 r.	229
Tabela 252 Wykonanie dochodów Miasta Zabrze 2009 r., wg źródeł.....	229
Tabela 253 Wykonanie wydatków bieżących w 2009 r.....	231
Tabela 254 Wykonanie wydatków majątkowych, w 2009 r.	231
Tabela 255 Wykonanie uzyskanych przychodów budżetu miasta w 2009 r.....	232
Tabela 256 Wykonanie rozchodów budżetu miasta w 2009 r.....	232
Tabela 257 Relacja dochodów i wydatków budżetu miasta w latach 2006-2009.....	232
Tabela 258 Relacja przychodów i rozchodów budżetu miasta w latach 2006-2009.....	233
Tabela 259 Udziały Gminy Zabrze w spółkach	234
Tabela 260 Przynależność Gminy Zabrze do związków	234
Tabela 261 Wykaz z kart ewidencyjnych zabytków architektury i budownictwa. Gminna ewidencja zabytków - nieruchome	252
Tabela 262 Wykaz z kart ewidencyjnych zabytków architektury i budownictwa. Gminna ewidencja zabytków – nieruchome. Stan na 31 grudnia 2009 r.....	259
Tabela 263 Obiekty zabytkowe nieruchome na terenie Zabrze	261
Tabela 264 Wykaz obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków położonych na terenie miasta Zabrze – ruchome. Stan na 31 grudnia 2009 r.	266

Raport opracowano w oparciu o materiały źródłowe wydziałów Urzędu Miejskiego w Zabrzu, miejskich jednostek organizacyjnych i innych instytucji.

Redakcja: Wydział Strategii i Rozwoju Miasta

Naczelnik Wydziału: Bartłomiej Szewczyk

Opracował zespół redakcyjny w składzie: Anna Sekuła, Arkadiusz Kozicki, Iwona Stolarska

Zespół redakcyjny składa podziękowania wszystkim instytucjom i przedsiębiorstwom, które udostępniając dane przyczyniły się do powstania Raportu.

Dziękujemy także wszystkim Wydziałom Urzędu Miejskiego w Zabrzu oraz miejskim jednostkom organizacyjnym.

Raport o Stanie Miasta zawiera dane, o ile w tekście nie określono inaczej, według stanu na dzień 31.12.2009 r.

Przy publikowaniu danych Raportu prosimy o podanie źródła.

Wstęp

Raport o Stanie Miasta (RoSM) Zabrze za lata 2008 – 2009 jest dokumentem, który stanowi zbiór informacji na temat większości obszarów działalności w mieście oraz zasadniczych zmian społeczno - gospodarczych, zachodzących w tym czasie. Prezentuje stan Miasta Zabrze na dzień 31 grudnia 2009 roku i zawiera zestaw wskaźników, które opisują lokalny rozwój miasta, ale także mogą stanowić podstawę do jego prognozowania.

Opracowanie to jest bogatą bazą danych na temat aktualnej sytuacji wewnętrznej i zewnętrznej w poszczególnych sferach działalności w mieście, których uszczegółowiony opis zawarto w kolejnych rozdziałach.

W opracowaniu przedstawiono następujące sfery:

- przestrzenną,
- infrastrukturalną,
- społeczną,
- gospodarczą,
- ekologiczną,
- kulturalną,
- finansową.

Zakres merytoryczny i szczegółowość analiz zawartych w dokumencie uzależniony był od zgromadzonych danych wejściowych.

Raport opracowany został w oparciu o materiały źródłowe przekazane przez poszczególne Wydziały Urzędu Miejskiego w Zabrzu, a także na podstawie danych statystycznych Urzędu Statystycznego w Katowicach oraz szeregu instytucji publicznych funkcjonujących na terenie Województwa Śląskiego.

Bogatym źródłem informacji, pomocnym przy opracowywaniu raportu był Biuletyn Informacji Publicznej oraz strony internetowe poświęcone Miastu Zabrze.

Niniejszy dokument pełni funkcję źródła informacji zarówno dla zabrzańskiej społeczności, jak i dla władz miasta. Dokument ten może stanowić również cenną wartość dla potencjalnych inwestorów, nie tylko z uwagi na zebrane i przetworzone w postaci informacji dane o sytuacji społeczno - gospodarczej miasta, ale przede wszystkim ze względu na fakt, iż może ułatwić podejmowanie przyszłych decyzji inwestycyjnych.

Warto również nadmienić, że Raport o Stanie Miasta jest bazą, mogącą służyć opracowaniu i aktualizowaniu szeregu dokumentów strategicznych dla miasta, chociażby takich jak WPI (Wieloletni Plan Inwestycyjny), WPF (Wieloletni Plan Finansowy), SRM (Strategia Rozwoju Miasta). Jest zatem jednym z dokumentów strategicznego planowania rozwoju miasta i „drogowskazem” wyzwań, jakie stoją przed miastem.

Ostatni Raport o Stanie Miasta Zabrze opracowany był w 2007 roku i obejmował ocenę większości sfer działalności miasta Zabrze w 2007 roku.

1 Zabrze – charakterystyka

Miasto Zabrze jest, mającą osobowość prawną, jednostką gminnego i powiatowego samorządu terytorialnego (miastem na prawach powiatu), którą tworzy społeczność lokalna (wspólnota miejska) zamieszkała na terytorium obejmującym obszar 80,40 km².

Nazwa Zabrze pochodzi od słowa „Sadbre”. Słowo to było pierwszą wzmianką o Zabrzu zawartą „Rejestrze Ujazdu”, dokumencie powstałym pod koniec XIII wieku lub na przełomie XIII/XIV wieku. Nazwa ta oznaczała miejsce za debrami – porośniętymi dolinami z płynącym wśród wzgórz strumieniem.

Istotnie, w początkach istnienia wioski, którą było Zabrze, jej usytuowanie było niezwykle malownicze. Na pagórkowatym terenie wokół osady rosły bory i dąbrowy. Obszar Zabrza wynosił w tym czasie 60 dużych łanów, czyli 1452 hektary. Część stanowiły ziemie uprawne, część lasy i grzęzawiska. Było doskonałym miejscem osadniczym. Wówczas położone było pomiędzy dwoma średniowiecznymi miastami: Bytomiem i Gliwicami, przecięte handlowymi szlakami prowadzącymi od Bytomia przez Rokitnicę, w stronę Wrocławia i od Bytomia przez Biskupice w stronę Raciborza.

O tym, jakie bogactwa naturalne kryła ta ziemia wspomina już dokument Władysława, księcia opolskiego, dla Biskupic z 1260 roku, w którym znajdowała się informacja o poszukiwaniu ołowiu.

Znaczące dla dziejów Zabrza i okolicy, mające duży wpływ na zmianę rolniczego krajobrazu na przemysłowy, było odkrycie w 1790 r. przez Salomona Izaaka z Brabantu bogatych pokładów węgla kamiennego na pograniczu Pawłowa i Zaborza. Wydobywany tam od 1791 roku węgiel dał początek nie tylko powstaniu kopalni „Królowa Luiza”, ale również był załącznikiem rozwoju różnych gałęzi przemysłu i gwałtownych zmian w krajobrazie tej części Śląska.

W wyniku przemian gospodarczych i przemysłowych Zabrze pod koniec XIX wieku posiadało: dwie huty żelaza (trzecia w Biskupicach), kilka kopalń węgla, kilka koksowni, brykietownię, hutę szkła, fabrykę kotłów, wytwórnię lin i drutu, odlewnie i wytwórnie armatury, gazownię, cegielnię, tartaki, wytwórnie smarów, młyny, browary i wiele innych fabryk i zakładów różnych branż.

Mimo to, istniało powiedzenie, iż Zabrze jest największą wsią w Europie, gdyż starania o nadanie praw miejskich (w 1875 roku) nie uzyskały powodzenia, w efekcie czego istniał jedynie powiat zabrzański, utworzony dzięki reformie administracji 27 marca 1873 roku.

Powiat zabrzański powstał w wyniku podziału dotychczasowego powiatu bytomskiego. Utworzono wówczas cztery mniejsze powiaty: bytomski, katowicki, tarnogórski i zabrzański. Jako siedzibę ostatniego z nich wyznaczono wieś, co było bardzo rzadkim przypadkiem. Nowo powstały powiat zabrzański miał powierzchnię 2,21 mili kwadratowej (11 962 ha) i liczył 38.981 mieszkańców. Znalazło się w nim 16 gmin: Bielszowice, Biskupice, Bujaków, Chudów, Dorota, Kończyce, Maciejów, Makoszowy, Małe Zabrze, Paniowy, Paniówki, Pawłów, Ruda, Sośnica, Stare Zabrze i Zaborze, a także 11 samodzielnych okręgów dworskich.

Gmina o nazwie: „Zabrze”, powstała zgodnie z dekretem 20 lutego 1905 Jego Królewskiej Mości Wilhelma II. Postanowiono, na podstawie tego aktu prawnego, iż z dniem 1 kwietnia

1905 roku, położone w powiecie zabrskim gminy wiejskie Stare Zabrze i Dorota, a także obszar dworski Zabrze zostaną przyłączone do gminy wiejskiej Małe Zabrze, która w przyszłości ma nosić nazwę Zabrze. Dodatkowo do nowo powstałej gminy włączono Kolonię C należącą do Zaborza i fragmenty obszaru dworskiego Zaborze graniczące z Kolonią C.

Gminę Zabrze podzielono na 2 okręgi urzędowe: Zabrze-Północ i Zabrze-Południe. Granicę pomiędzy nimi stanowiła linia kolejowa Zabrze – Gliwice.

Nazwa Zabrze została zmieniona w krótkim czasie na: Hindenburg. Wniosek o zmianę nazwy gminy i powiatu Zabrze na Hindenburg postawiony został na posiedzeniu Rady Gminy Zabrze w dniu 3 grudnia 1914 roku, a ta uchwaliła go jednogłośnie. Dnia 21 lutego 1915 roku cesarz Wilhelm II zezwolił na te zmiany. Była ona spowodowana falą entuzjazmu, jaki wywołały zwycięstwa wojsk niemieckich, dowodzonych przez generała Paula von Beneckendorff und von Hindenburg nad wojskami rosyjskimi.

Prawa miejskie Hindenburg uzyskał z dniem 1 października 1922, na podstawie rozporządzenia Pruskiego Rządu Państwowego z 29 września tegoż roku. Tego roku również Zabrze, po powstaniach śląskich i plebiscycie, przyłączono do Niemiec.

Herb Zabrza, który po pewnych zmianach przedstawiał ostatecznie 3 czerwone wieże murowane z blankami i niebieskie koło zębate na żółtej tarczy, pruski Minister Spraw Wewnętrznych zatwierdził 17 maja 1927 roku.

Miasto pozostało Hindenburgiem przez ponad 20 lat. Po zdobyciu Zabrza przez armię radziecką w styczniu 1945 r. ustanowiona została w mieście komendantura wojenna, która w dokumentach urzędowych oraz na pieczętkach również posługiwała się nazwą Hindenburg. Dopiero władze polskie, które przejęły Zabrze z rąk radzieckich 19 marca 1945 r., powróciły do pierwotnej nazwy 19 maja 1946 roku.

Ostateczne ustalenie granic Zabrza, po wielokrotnych zmianach w jego całej historii, nastąpiło na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z 22 maja 1963 roku w sprawie zmiany granic miast Ruda Śląska i Zabrze w województwie katowickim..¹

Kolejnym, ważnym wydarzeniem w życiu miasta było otrzymanie, na mocy nowego podziału administracyjnego kraju z 1 stycznia 1999 roku, statusu miasta na prawach powiatu.

Symbolami miasta są herb i flaga miasta.

Herbem miasta Zabrze, funkcjonującym na mocy uchwały Rady Miejskiej w Zabrzu z dnia 26 września 1990 r., są trzy czerwone murowane wieże z blankami i niebieskie koło zębate wspierające się na środkowej wieży; na żółtej tarczy.

Ceglane wieże symbolizują charakterystyczne elementy architektury miasta, natomiast koło zębate jego przemysłowy rodowód.

¹ Dz.U. 1963 nr 23 poz. 121

Hejnał miasta został skomponowany przez znakomitego muzykologa i liturgistę ks. prof. Romualda Raka. Kompozytor ten podpisał w 2000 roku umowę o nieodpłatnym przekazaniu praw autorskich do dzieła. W tym samym roku – Roku Jubileuszowym – hejnał znalazł się w zapisach Statutu Miasta Zabrze przyjętego uchwałą Rady Miejskiej.

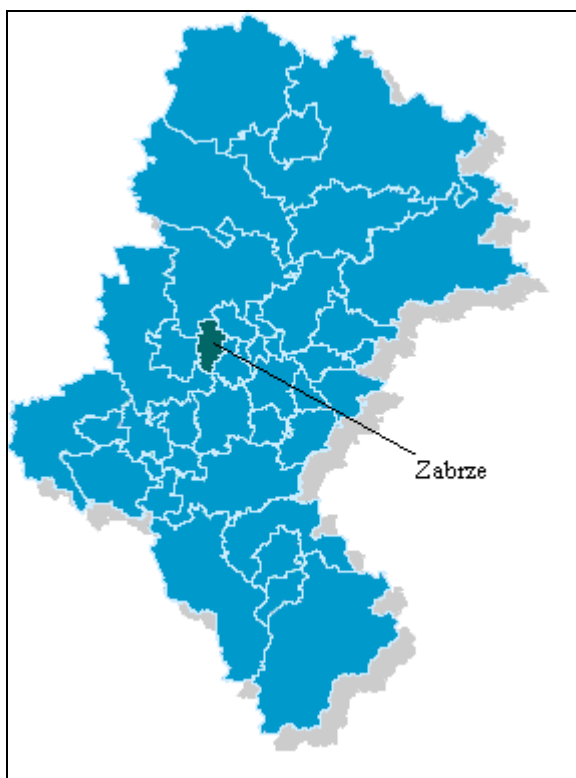

Patronem Zabrze jest św. Kamil – patron chorych i szpitali.

1.1 Położenie geograficzne

Zabrze leży w Województwie Śląskim, w zachodniej części Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego (50,18° N 18,46° E). Graniczy ono z 5 miastami:

- od północnego wschodu z Bytomiem,
- od wschodu z Rudą Śląską,
- od południa z gminą Gierałtowiec,
- od zachodu z Gliwicami,
- od północnego zachodu z gminą Zbrosławice.

<http://wybory2006.pkw.gov.pl/kbw/geoPowiat.html?id=247801&type=0>

Miasto położone jest w obrębie dwóch jednostek geomorfologicznych: Wyżyny Śląskiej i Kotliny Raciborskiej. Północna część miasta znajduje się w obrębie Płaskowyżu Bytomskiego stanowiącego zachodni fragment Wyżyny Śląskiej, natomiast południowa leży na obszarze Działów Gliwickich będących podstawową częścią Kotliny Raciborskiej. Najwyżej położone partie z pojedynczymi wzniesieniami dochodzą do 300 m n.p.m. i ciągną się wzdłuż wschodniej granicy miasta. Najniżej położone są tereny południowej i środkowej części miasta (225 m n.p.m.).

Położenie miasta jest bardzo korzystne. Przez miasto przebiega droga krajowa nr 4, zapewniająca dobre połączenie z zachodem kraju. W pobliżu, tj. w Gliwicach-Sośnicy, znajduje się węzeł autostrad A1 i A4. Dobre powiązanie z aglomeracją katowicką zapewni realizowana inwestycja budowy Drogowej Trasy Średnicowej.

1.2 Jednostki pomocnicze Zabrze

Obecnie terytorium miasta podzielone jest na 17 "jednostek pomocniczych", czyli dzielnic lub osiedli (uchwała Nr XV/132/03 Rady Miejskiej z dn. 22.09.2003 r.).

1. **Biskupice** – to najstarsza dzielnica Zabrze. Pierwsze wzmianki o niej znajdują się w dokumencie księżnej Violi z 1243 roku. Włączone do Zabrze w 1927 roku. Powierzchnia: 10,24 km². Znajduje się tu, wybudowane w latach 60 XIX wieku, osiedle robotnicze, jedno z pierwszych tego typu na Górnym Śląsku.
2. **Centrum Południe** – część Śródmieścia; obejmuje swym zasięgiem część historycznych gmin: Stare Zabrze, Małe Zabrze i gminę Dorota połączonych w jedną gminę Zabrze w 1905 roku. Powierzchnia: 11,66 km². W jej granicach znajdują się: Muzeum Miejskie, Muzeum Górnictwa Węglowego, Zabytkowa Kopalnia Węgla Kamiennego „Guido”, kościół pw. św. Józefa. We wschodniej części, przy granicy z Zaborzem, mieści się nowoutworzony Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny AWF, na ulicy Wolności 406, natomiast w południowej części - Wydział Organizacji i Zarządzania Politechniki Śląskiej w Gliwicach, na ulicy, ul. Roosevelta 26-28. Znajduje się tu również stadion miejski, na którym odbywają się mecze Klubu Sportowego „Górnik” Zabrze.
3. **Centrum Północ** – część Śródmieścia; obejmuje swym zasięgiem część historycznych gmin: Stare Zabrze i Małe Zabrze. Powierzchnia: 7,05 km². Znajduje się tu osiedle mieszkaniowe wybudowane dla pracowników Huty Donnersmarck. W jej granicach znajduje się Urząd Miejski, Teatr Nowy, kościół p.w. św. Andrzeja.
4. **Grzybowice** – jedna z najstarszych dzielnic, wzmiankowana po raz pierwszy w „Rejestrze Ujazdu” spisany w latach 1295-1305. Znajduje się w północnej części Zabrze. Ma charakter typowo rolniczy. Powierzchnia: 6,63 km². Obecnie prężnie rozwija się tu budownictwo jednorodzinne.
5. **Helenka** – najbardziej na północ położona część Zabrze o powierzchni 1,4 km², włączona do miasta w 1954 roku. Osiedle powstało na gruntach dawnego folwarku „Helena” z 1853 roku. Najciekawszym obiektem architektonicznym jest tu kościół p.w. Najświętszej Maryi Panny Matki Kościoła konsekrowany w 1988 roku.
6. **Kończyce** – ostatnia z kolonii założonych przez Macieja Wilczaka w 1776 roku. Włączona do Polski w 1922 roku. Włączona do Zabrze w 1951 roku. Powierzchnia: 1,82 km². Znajduje się tu Ogólnokształcąca Szkoła Sztuk Pięknych.
7. **Maciejów** – najbardziej na zachód położona dzielnica Zabrze, założona przez Macieja Wilczaka w 1776 roku. Włączona do Zabrze została w 1927 roku. Powierzchnia 4,02 km². Znajduje się tu kąpielisko leśne oraz zabytkowy zespół „Szyb Maciej”.
8. **Makoszowy** – najbardziej na południe położona dzielnica Zabrze. Po raz pierwszy wzmiankowana w 1498 roku. Przyłączone do Zabrze w 1951 roku. Dzielnica położona jest pośród licznych lasów i stawów nad rzeką Kłodnicą i jej dopływami Bielczanką i Czarnawką. Charakter przemysłowy nadaje jej znajdująca się tu ostatnia z dużych zabrzańskich kopalni. Powierzchnia: 8,99 km².

9. **Mikulczyce** – wspomniana po raz pierwszy w dyplomie z 1311 roku dawna wieś rycerska. Początkowy charakter rolniczy (na jej obszarze znajdowały się trzy folwarki) zmieniło wybudowanie kopalni „Mikulczyce”. Przyłączone do Zabrza w 1951 roku. Powierzchnia: 7,63 km². Do ciekawych obiektów w tej dzielnicy należy dawny ratusz gminny.
10. **Osiedle Janek** – wybudowane dla pracowników kopalni „Makoszowy”. Obecna nazwa została nadana w 1991 roku. Powierzchnia: 0,53 km². Znajduje się tu kąpielisko miejskie, Szkoła Podstawowa nr 1 z krytym basenem, kościół p.w. Św. Krzyża.
11. **Osiedle Mikołaja Kopernika** – wybudowane w latach 80 XX wieku, o powierzchni: 4,87 km². Znajduje się tu najmłodszy z zabrzańskich parków „Park im. Jana Pawła II. Przy kościele p.w. św. Wojciecha stoi „Krzyż Papieski” przeniesiony w to miejsce po pielgrzymce Ojca Świętego do Polski w 1999 roku.
12. **Osiedle Młodego Górnika** – wybudowane dla pracowników kopalni węgla kamiennego „Pstrowski”. Powierzchnia: 1,84 km²
13. **Osiedle Tadeusza Kotarbińskiego** – jego granice wytyczają rzeka Bytomka, Aleja Korfatego oraz linia Kolejowa Gliwice – Bytom. Powierzchnia: 1,57 km²
14. **Pawłów** – dzielnica położona w południowo-wschodniej części Zabrza. Powstała z połączenia dwóch kolonii założonych przez Macieja Wilczka – Pawłowa Dolnego (1774) i Pawłowa Górnego (1776). Rozwój osady rozpoczęło odkrycie w 1790 roku przez Salomona Izaaka z Brabantu bogatych pokładów węgla kamiennego na pograniczu Pawłowa i Zaborza. Wydobywany tam od 1791 roku węgiel dał początek nie tylko powstaniu kopalni „Królowa Luiza”, ale również był zalążkiem rozwoju różnych gałęzi przemysłu i gwałtownych zmian w krajobrazie tej części Śląska. Przyłączony do Polski w 1922. Przyłączony do Zabrza w 1951 roku. Powierzchnia: 1,85 km². W dzielnicy powstało nowe osiedle domów jednorodzinnych.
15. **Rokitnica** – przyłączona do Zabrza w 1951 roku o powierzchni: 4,86 km² dzielnica, położona jest w północno-wschodniej części Zabrza. Po raz pierwszy była wzmiankowana w „Rejestrze Ujazdu” powstałym w latach 1295-1305 (obecna część zachodnia) oraz w dokumencie z 1310 roku (część wschodnia). Przez wieki wzdłuż przepływającego przez Rokitnicę Potoku Żernickiego przebiegała granica pomiędzy diecezjami krakowską i wrocławską. Nazwa pochodzi prawdopodobnie od wierzyby rokity rosnącej na łąkach. W dolinie potoku, biegnącego wzdłuż szlaku handlowego powstał w XIII w. (spalony w XV w.) gródek rycerski. Znajduje się tam pochodzący z XVII w folwark, przekształcony po 1945 roku w PGR. Na jej terenie wybudowano kolonię robotniczą „Ballestrema” dla pracowników kopalni „Castellengo” (początek budowy w 1905 roku.). Mieści się tutaj Oddział Śląskiego Uniwersytetu Medycznego obejmujący zabudowania dawnego Powiatowego Domu Inwalidów i Szpitala Spółki Brackiej.
16. **Zaborze Południe** – obejmuje tereny dawnej Kolonii B założonej w 1869 roku wokół ówczesnej kopalni węgla kamiennego „Królowa Luiza – Pole Wschodnie. Powierzchnia: 2,54 km².

17. **Zaborze Północ** – obejmuje tereny dawnej Kolonii A założonej w 1869 roku, Zaborza Wsi i Poręby. Powierzchnia: 2,94 km². Znajduje się tu kościół pw. Św. Jadwigi, który umieszczony jest na Szlaku Architektury Drewnianej Województwa Śląskiego.

Rysunek 1 Dzielnice Zabrza

Źródło: www.polishcities.pl, 2004 rok

1.3 Przedstawiciele władz Zabrza

Poniżej zaprezentowano przedstawicieli władz Zabrza w latach 1874 – 2006:

STAROSTOWIE POWIATU ZABRSKIEGO W LATACH 1874-1926

- Hans von Holwede 1874 - 15.02.1887
- Arthur Sebastian von Falkenhayn 9.04.1887 - 9.01.1891
- Theodor Parisius 16.01.1891 - 28.11.1892
- Alfred Scheche 12.1892 - 15.09.1902
- Max Hermann Freiherr von Ziller 7.10.1902 - 9.03.1907
- Hermann Dihle 10.03.1907 - 15.08.1912
- Georg Suermondt początkowo komisarz rządowy, starosta 9.01.1913 - 4.12.1920
- Albrecht Müller von Blumencron 4.12.1920 - 1.01.1927

NADBURMISTRZOWIE ZABRZA W LATACH 1923-1945

- Kurt Jeenel 1.12.1923 - 5.01.1927
- Hans Lukaschek 17.03.1927 - 4.04.1929
- Julius Franz 2.4.1930 - 2.4.1933
- Max Fillusch 2.03.1933 - 24.01.1945

PREZYDENCI ZABRZA ORAZ PRZEWODNICZĄCY PREZYDIUM MIEJSKIEJ RADY NARODOWEJ W ZABRZU W LATACH 1945-2006

(w latach 1950-1974 funkcja Przewodniczącego Prezydium MRN odpowiadała funkcji Prezydenta)

- Paweł Dubiel 16.03.1945 - 1.06.1950
- Grzegorz Sabuda 16.06.1948 - 31.08.1951
- Rufin Suchoń 1.09.1951 - 30.06.1957
- Jerzy Knapik 25.07.1957 - 30.11.1960
- Tadeusz Bluszcz 22.11.1960 - 10.03.1970
- Jerzy Skowronek 19.05.1970 - 31.12.1973
- Bogusław Pałka 1.01.1974 - 20.10.1978
- Hubert Niglus 16.11.1978 - 22.02.1981
- Jan Janota 1.03.1981 - 20.02.1987
- Gerard Hajda 20.02.1987 - 21.01.1991
- Roman Urbańczyk 23.01.1991 - 19.11.2002
- Jerzy Gołubowicz 19.11.2002 - 6.12.2006
- Małgorzata Mańka-Szulik 6.12.2006 – nadal.

2 Zarządzanie samorządowe

Organami Miasta Zabrze są:

- Rada Miejska – jako organ stanowiący i kontrolny,
- Prezydent Miasta – jako organ wykonawczy.

Zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym działalność w/w organów jest jawna, natomiast wszelkie ograniczenia tej jawności mogą wynikać wyłącznie z ustaw. W sprawowaniu władzy w mieście uczestniczą również mieszkańcy poprzez wybory i referendum w głosowaniu powszechnym lub za pośrednictwem organów gminy.

Zarówno Rada Miejska, jak i Prezydent Miasta wybierani są w drodze bezpośrednich wyborów na czteroletnie kadencje. Ostatnie wybory samorządowe odbyły się w 2006 roku.

2.1 Rada Miejska w Zabrzu

Lista Radnych Rady Miejskiej w Zabrzu w 2009 roku

Tabela 1 Skład Rady Miejskiej w 2009 r.

Nazwisko	Imię	Funkcja w Radzie	Ugrupowanie polityczne
Moś	Adam	Przewodniczący Rady Miejskiej	Platforma Obywatelska
Czochara	Marian	Wiceprzewodniczący Rady Miejskiej	Platforma Obywatelska
Pabis	Jerzy	Wiceprzewodniczący Rady Miejskiej	Prawo i Sprawiedliwość
Partuś	Krzysztof	Wiceprzewodniczący Rady Miejskiej	Prawo i Sprawiedliwość
Budka	Borys	Radny	Razem dla Zabrza
Dragon	Dariusz	Radny	Prawo i Sprawiedliwość
Jonecko	Krystian	Radny	Prawo i Sprawiedliwość
Juroszek	Przemysław	Radny	Platforma Obywatelska
Kaernbach	Marianna	Radna	Skuteczni dla Zabrza
Kajdaniuk	Franciszek	Radny	Platforma Obywatelska
Kruczkowski	Rafał	Radny	Lewica i Demokraci
Krybus	Maria	Radna	Prawo i Sprawiedliwość
Marek	Rafał	Radny	Platforma Obywatelska
Olichwer	Tomasz	Radny	Razem dla Zabrza
Piernikarczyk	Gerd	Radny	Skuteczni dla Zabrza
Romanowski	Krystian	Radny	Platforma Obywatelska
Sarad	Brygida	Radna	Platforma Obywatelska
Solecka-Bacia	Anna	Radna	Razem dla Zabrza
Stryj	Zbigniew	Radny	Prawo i Sprawiedliwość
Urban	Jan	Radny	Skuteczni dla Zabrza
Urbańczyk	Łukasz	Radny	Platforma Obywatelska
Wereta	Jerzy	Radny	Lewica i Demokraci
Więclaw	Jarosław	Radny	Lewica i Demokraci
Wójtowicz	Mariusz	Radny	Razem dla Zabrza
Żak-Magda	Justyna	Radna	Lewica i Demokraci

Źródło: U.M. Zabrze

Zmiany w składzie osobowym w Radzie Miejskiej – stan do dnia 31.12.2009 r.

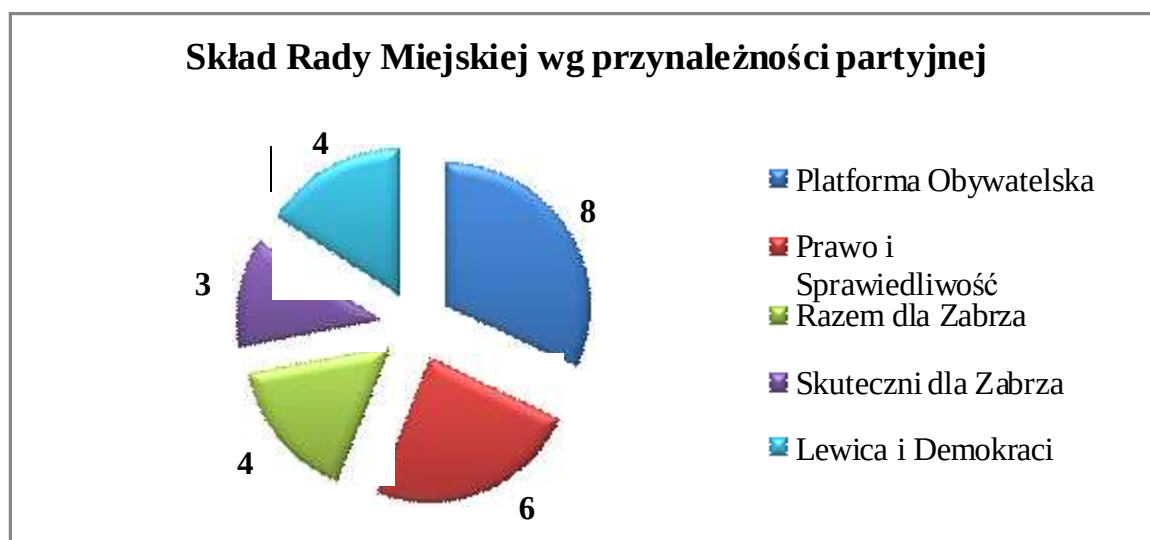
SKUTECZNI DLA ZABRZA

6.12.2006 r. wygaśnięcie mandatu radnej Małgorzaty Mańka-Szulik
28.12.2006 r. obsadzenie wolnego mandatu – Mirosław Kaszycki
11.04.2007 r. wygaśnięcie mandatu radnego Mirosława Kaszyckiego
23.04.2007 r. obsadzenie wolnego mandatu – Marianna Kaernbach

RAZEM DLA ZABRZA

03.03.2008 r. wygaśnięcie mandatu radnego Sławomira Pelca
17.03.2008 r. obsadzenie wolnego mandatu – Anna Solecka-Bacia

W wyniku przeprowadzonych wyborów samorządowych w skład Rady Miejskiej weszli przedstawiciele następujących komitetów wyborczych:

Rysunek 2 Skład Rady Miejskiej wg przynależności partyjnej

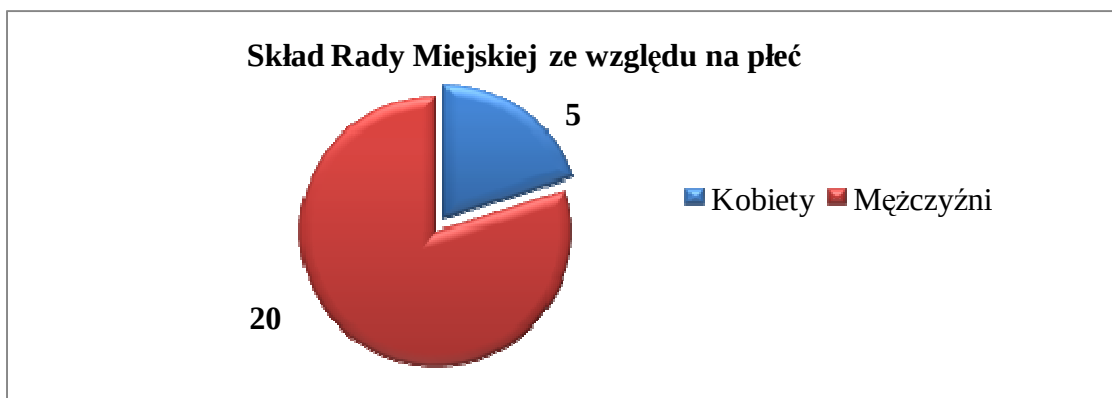
Źródło: <http://www.zabrze.magistrat.pl>, 2009 rok

Przewodniczącym Rady Miejskiej był Adam Moś² (Klub Radnych Platformy Obywatelskiej RP), Wiceprzewodniczącymi byli: Marian Czochara (Klub Radnych Platformy Obywatelskiej RP), Jerzy Pabis (Klub Radnych Prawa i Sprawiedliwości), oraz Krzysztof Partuś (Klub Radnych Prawa i Sprawiedliwości)³.

Skład Rady Miejskiej wg: podziału na płeć radnych, grup zawodów oraz poziomu wykształcenia prezentują poniższe wykresy:

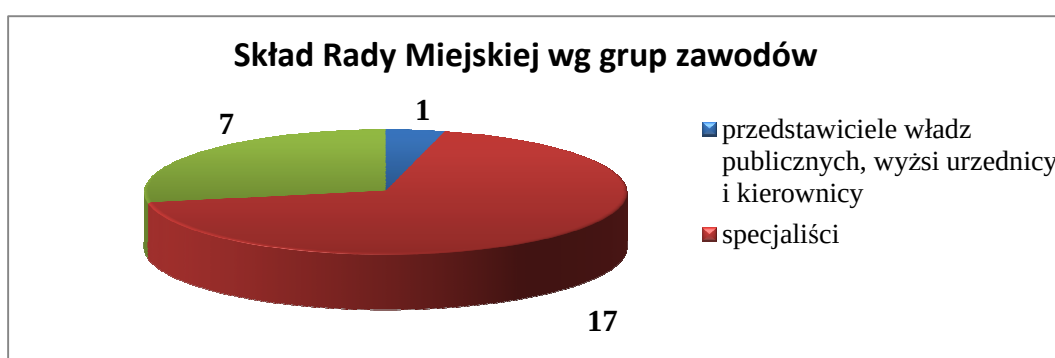
² Uchwała Nr I/2/06 Rady Miejskiej w Zabrzu z dnia 27 listopada 2006 r. w sprawie stwierdzenia wyboru Przewodniczącego Rady Miejskiej w Zabrzu.

³ Uchwała Nr I/4/06 Rady Miejskiej w Zabrzu z dnia 27 listopada 2006r. w sprawie stwierdzenia wyboru Wiceprzewodniczącego Rady Miejskiej w Zabrzu.

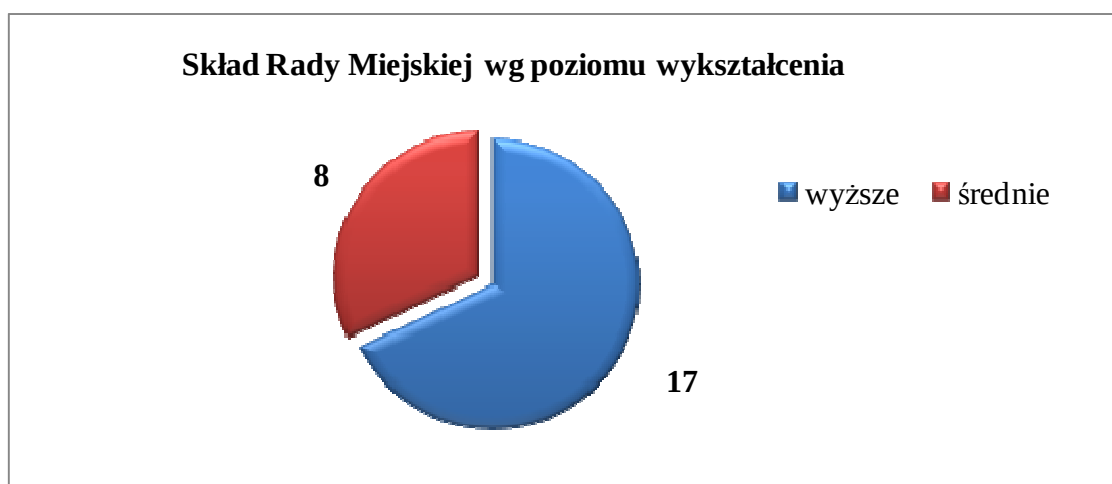
Rysunek 3 Skład Rady Miejskiej w podziale na płeć

Źródło: www.stat.gov.pl, 2009 rok

Rysunek 4 Skład Rady Miejskiej wg grup zawodów

Źródło: www.stat.gov.pl, 2009 rok

Rysunek 5 Skład Rady Miejskiej wg poziomu wykształcenia

Źródło: www.stat.gov.pl, 2009 rok

Jak wynika z przedstawionych wyżej zestawień największą grupę wśród radnych stanowili mężczyźni, osoby z wykształceniem wyższym oraz specjaliści.

2.2 Komisje Rady Miejskiej

Komisje Rady Miasta powoływane są, jako organy pomocnicze dla usprawnienia prac Rady. Do zadań komisji należy przede wszystkim doradztwo i inicjowanie działań Rady, opiniowanie projektów uchwał przygotowywanych przez inne podmioty, ocena informacji składanych przez Prezydenta Miasta, miejskie jednostki organizacyjne i dzielnice miasta Zabrze oraz współpraca z innymi komisjami.

Uchwałą nr II/5/06 Rady Miejskiej w Zabrzu z dnia 6 grudnia 2006 r. powołane zostały stałe Komisje Rady Miejskiej, takie jak:

- Komisja Rewizyjna,
- Komisja Budżetu i Inwestycji,
- Komisja Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska,
- Komisja Kultury, Sportu i Rekreacji,
- Komisja Oświaty i Wychowania,
- Komisja Polityki Gospodarczej i Rozwoju Miasta,
- Komisja Polityki Społecznej,
- Komisja Prawa i Bezpieczeństwa Publicznego,
- Komisja Zdrowia.

2.3 Rady Dzielnic i Osiedli

Rady Dzielnic liczą po 15 radnych, za wyjątkiem Dzielnicy Centrum Południe i Centrum Północ (po 21 radnych), co wynika z większej liczby ich mieszkańców. Łącznie w 17 Radach Dzielnic zasiada 267 radnych.

Tabela 2 Rady Dzielnic i Osiedli

Dzielnica/osiedle	Przewodniczący Rady	Liczba radnych
Centrum Południe	Dornia Stanisława	21
Helenka	Olejniczak Grzegorz	15
Rokitnica	Wardalski Czesław	15
Grzybowice	Konieczny Józef	15
Mikulczyce	Skoczylas Józef	15
Os. Mikołaja Kopernika	Filipowicz Teresa	15
Maciejów	Postrzednik Krystyna	15
Os. Młodego Górnika	Piwko Mieczysław	15
Biskupice	Kornas Marcin	15
Zaborze Północ	Rolnik Justyna	15
Zaborze Południe	Kasprzyk Jan	15
Os. Janek	Komór Anna	15
Pawłów	Calow Marian	15
Kończyce	Szulik Jan	15
Makoszowy	Pyzik Roman	15
Centrum Północ	Fereniec Monika	21
Os. Tadeusza Kotarbińskiego	Olszańska Elżbieta	15

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z www.um.zabrze.pl

2.4 Zabrzańska Rada ds. Młodzieży

Zabrzeńska Rada ds. Młodzieży powołana została Zarządzeniem Nr 41/WO/2008 Prezydenta Miasta Zabrze z dnia 30.01.2008 roku.

Młodzieżowa Rada Miejska jest reprezentacją młodzieży zamieszkałej i uczącej się na terenie miasta Zabrze. W jej skład wchodzi od 10 do 30 członków, w tym:

- dwóch radnych Rady Miejskiej powołanych przez Radę Miejską w Zabrze;
- dwóch dyrektorów szkół powołanych przez Prezydenta Miasta;
- dwóch pracowników Biura Rady Miejskiej powołanych przez Prezydenta Miasta Zabrze;
- dwóch członków Młodzieżowej Rady ustępującej kadencji powołanych przez tę Radę.

Prezydent Miasta powołuje członków Rady i ma prawo ich odwołania w trakcie trwania kadencji. Wyboru Przewodniczącego Rady, dwóch zastępców Przewodniczącego oraz sekretarza dokonuje Rada w głosowaniu tajnym na pierwszym posiedzeniu.

Członkowie Rady powoływani są na 2 letnią kadencję i wykonują swoje funkcje społecznie.

Spośród nauczycieli zabrzańskich szkół Prezydent Miasta powołuje koordynatorów wspierających działania Rady.

Inicjatorami utworzenia Zabrzeńskiej Rady ds. Młodzieży byli: Prezydent Małgorzata Mańka-Szulik oraz Marcin Sprawka i Sebastian Markisch - nauczyciele z Centrum Edukacji w Zabrze.

2.5 Prezydent Miasta Zabrze

Funkcję Prezydenta Miasta Zabrze od 6 grudnia 2006 roku pełniła Małgorzata Mańka – Szulik. Prezydent została wybrana przez ponowne głosowanie, w wyborach samorządowych przeprowadzonych w dniu 26.11.2006 uzyskując 15.016 głosów.

Powołanymi na stanowisko zastępców Prezydenta zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym byli:

- Krzysztof Lewandowski - w dniu 7.12.2006 r.
- Adam Kurbiel – w dniu 19.12.2006 r.

Zgodnie ze statutem Miasta Zabrze do praw i obowiązków Prezydenta Miasta należy w szczególności:

1. kierowanie bieżącymi sprawami miasta;
2. reprezentowanie miasta na zewnątrz;
3. powoływanie i odwoływanie zastępców Prezydenta Miasta, w tym podział obowiązków pomiędzy nich, a w szczególności wyznaczenie zastępcy pełniącego obowiązki Prezydenta Miasta podczas jego nieobecności;
4. kierowanie Urzędem Miejskim;
5. wykonywanie czynności zwierzchnika służbowego w stosunku do pracowników Urzędu Miejskiego oraz kierowników miejskich jednostek organizacyjnych;
6. wykonywanie kompetencji wynikających z obowiązujących przepisów, a w szczególności kompetencji starosty powiatu.

oraz w myśl ustawy o Samorządzie Gminnym z 8 marca 1990 roku:

1. przygotowywanie projektów uchwał Rady Miejskiej,
2. określanie sposobu wykonywania uchwał,
3. gospodarowanie mieniem komunalnym,
4. wykonywanie budżetu,
5. zatrudnianie i zwalnianie kierowników gminnych jednostek organizacyjnych.

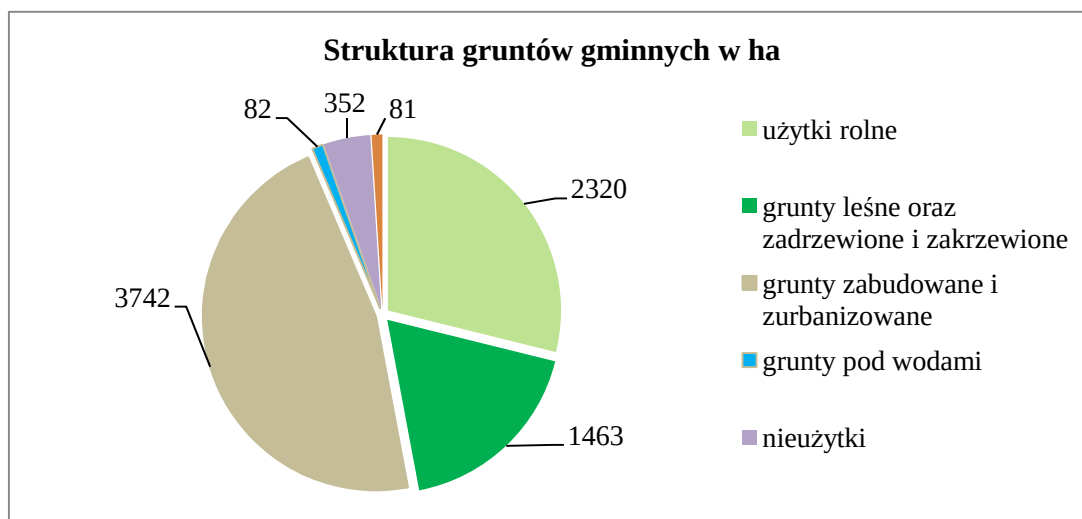
Prezydent Miasta wykonuje swoje zadania przy pomocy Urzędu Miejskiego.

3 Gospodarowanie przestrzenią

3.1 Struktura gruntów w mieście

W 2009 roku powierzchnia Zabrze wynosiła 8040 ha (powierzchnia geodezyjna). Powierzchnia geodezyjna jest sumą powierzchni ewidencyjnej (8015 ha) i powierzchni wyrównawczej (25 ha).

Na poniższych wykresach przedstawiono strukturę i powierzchnię gruntów w mieście Zabrze.

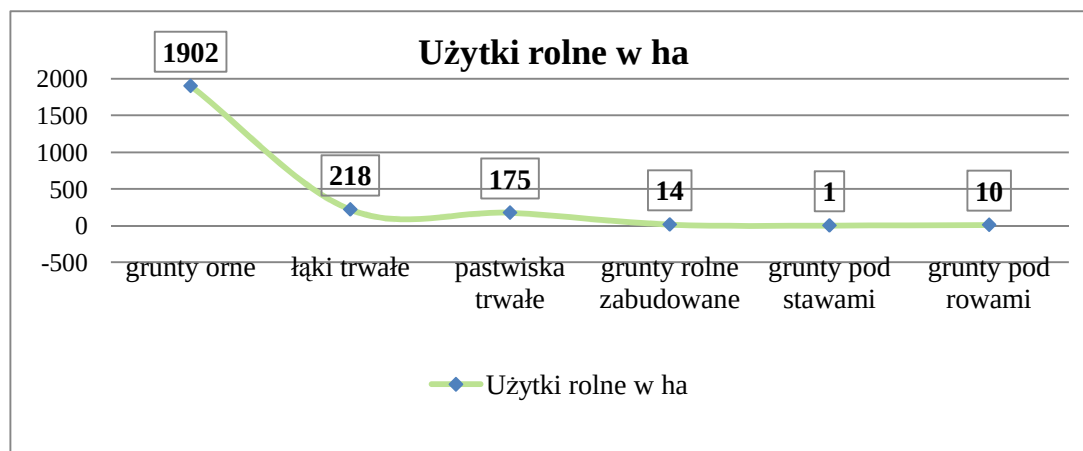

Rysunek 6 Struktura gruntów gminnych – wg powierzchni geodezyjnej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Geodezji, UM Zabrze

Jak wynika z powyższego wykresu największą część stanowią grunty zabudowane i zurbanizowane. Zajmują one 47% powierzchni Miasta. Liczną grupę gruntów stanowią także użytki rolne - 29%. Dużą powierzchnię, 18 %, zajmują grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione.

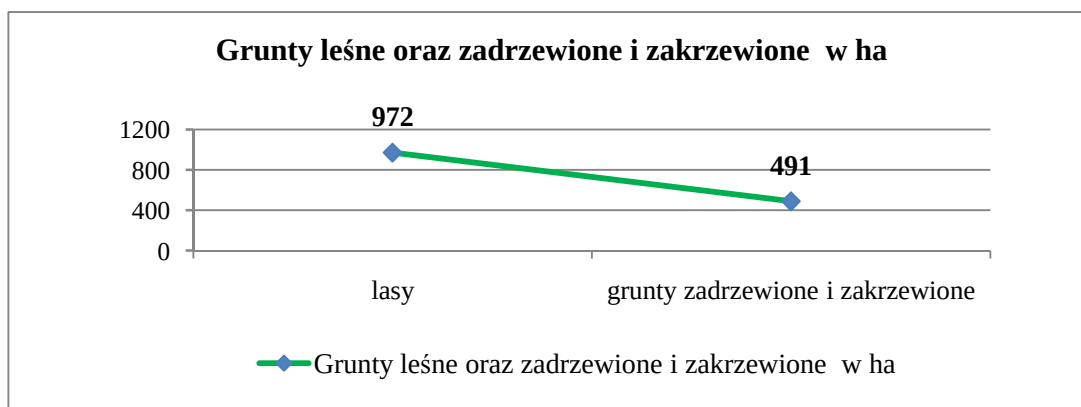
Poniżej znajdują się wykresy obrazujące strukturę gruntów wg rodzajów. Struktura użytków rolnych, powierzchnia geodezyjna:

Rysunek 7 Struktura użytków rolnych, powierzchnia geodezyjna

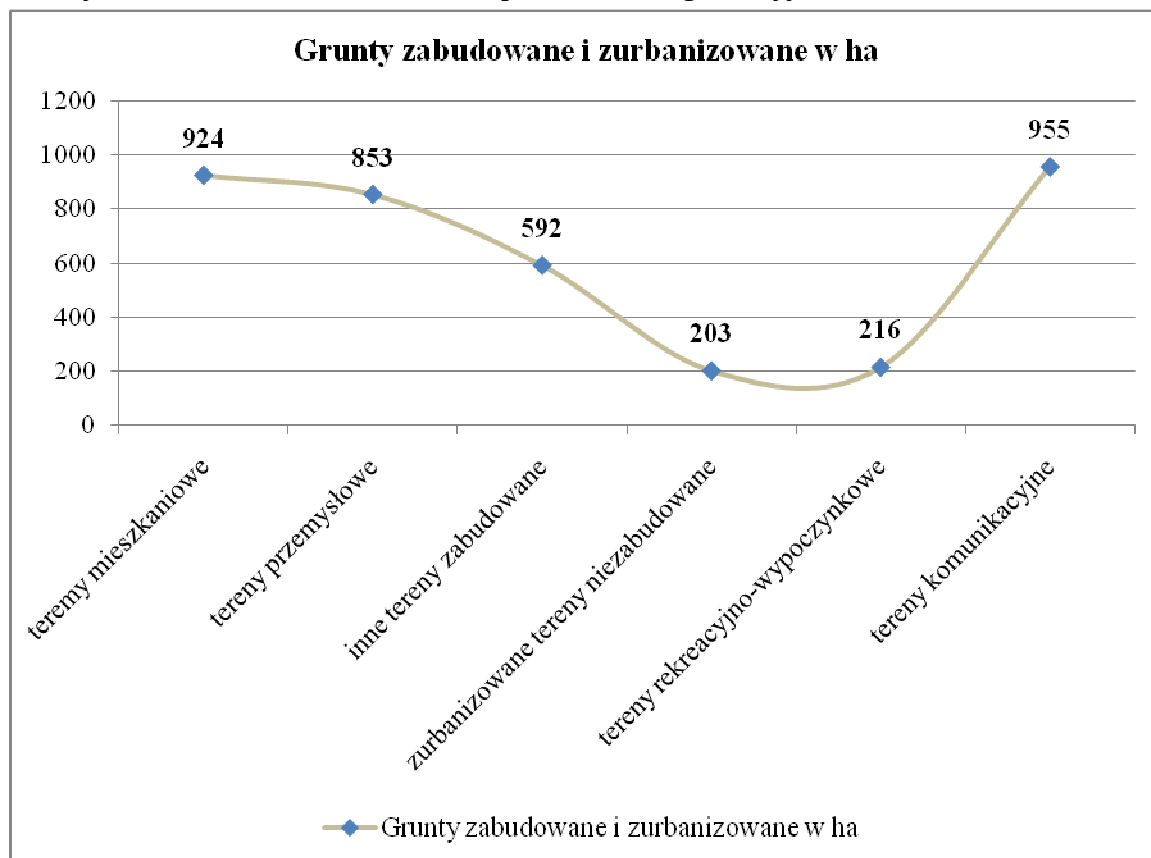
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Geodezji, UM Zabrze

Największą grupę wśród użytków rolnych stanowią grunty orne – 82 %
 Struktura gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych, powierzchnia geodezyjna:

Rysunek 8 Struktura gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych, powierzchnia geodezyjna
 Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Geodezji, UM Zabrze

Grunty zabudowane i zurbanizowane, powierzchnia geodezyjna:

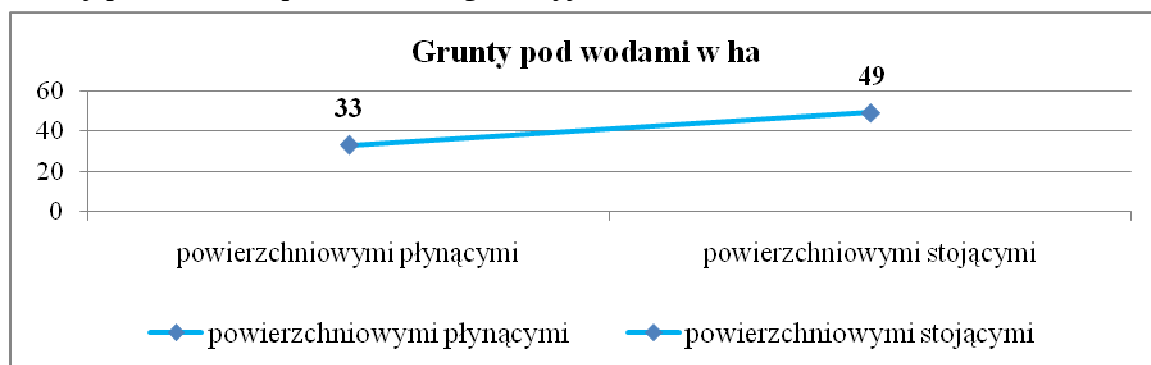
Rysunek 9 Grunty zabudowane i zurbanizowane, powierzchnia geodezyjna
 Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Geodezji, UM Zabrze

Wśród grupy terenów komunikacyjnych znajdują się (powierzchnia geodezyjna):

- Drogi - 652 ha
- Tereny – 287 ha
- Inne - 16 ha

Najliczniejszą grupę wśród gruntów zabudowanych i zurbanizowanych stanowią tereny komunikacyjne (25%) oraz tereny mieszkaniowe (25%).

Grunty pod wodami, powierzchnia geodezyjna:

Rysunek 10 Grunty pod wodami, powierzchnia geodezyjna

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Geodezji, UM Zabrze

Wyszczególnienie gruntów wg form własności, wchodzących w skład grupy rejestrowej, wg powierzchni ewidencyjnej:

Grupy rejestrowe gruntów	ha	
Grunty Skarbu Państwa z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste	1618	
Grunty Skarbu Państwa przekazane w użytkowanie wieczyste	1288	
Grunty spółek Skarbu Państwa, przedsiębiorstw państwowych i innych państwowych osób prawnych	81	
Grunty gmin i związków międzygminnych z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie	3341	
Grunty gmin i związków międzygminnych przekazane w użytkowanie wieczyste	359	
Grunty, które są własnością samorządowych osób prawnych oraz grunty, których właściciele są nieznani	3	
Grunty osób fizycznych	1010	
Grunty spółdzielni	1	
Grunty kościołów i związków wyznaniowych	75	
Grunty powiatów z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie	5	
Grunty województw z włączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie	3	
Grunty województw przekazane w użytkowanie wieczyste	3	
Pozostałe grunty	228	Grunty spółek prawa handlowego 226 ha
		Grunty partii politycznych i stowarzyszeń 2 ha
Łącznie	8015	

Rysunek 11 Formy własności gruntów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Geodezji, UM Zabrze

3.2 Rozwój przestrzenny miasta

Obowiązujące Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego, przyjęte uchwałami Rady Miejskiej w Zabrzu

Tabela 3 Obowiązujące MPZP

Lp.	Nazwa planu miejscowego	Numer i data uchwały Rady Miejskiej	Powierzchnia planu	Procent powierzchni miasta objęty planem
1	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego dzielnicy Maciejów w Zabrzu	XLI/467/97 z dnia 13.10.1997 r.	Ok. 200 ha	2,5
2.	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Parku im. gen. K. Świerczewskiego	IV/40/98 z dnia 14.12.1998 r.	Ok. 95 ha	1,2
3	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego zespołu usługowego przy węźle Al. Korfanteo z drogą nr 4 w Zabrzu	IV/41/98 z dnia 14.12.1998r	Ok. 50 ha	0,6
4	zmiana Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego m. Zabrze w zakresie ustaleń dotyczących ul. Piłsudskiego i terenów przekazanych przez PKP	XXVII/425/2000 z dnia 18.12.2000 r.	Ok. 40 ha	0,5
5	zmiana Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego m. Zabrze w zakresie ustaleń dotyczących przebiegu i rozwiązań komunikacyjnych DTŚ i ter. położonych w Zabrzu – Zaborzu	XIV/119/03 z dnia 07.07.2003 r.	Ok. 200 ha	2,5
6	zmiana Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego jednostki strukturalnej im. M. Kopernika w Zabrzu	XVIII/155/2003 z dnia 10.11.2003 r.	138,50 ha	1,7
7	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego centrum Zabrze – obszar „A”	XXVIII/289/04 z dnia 05.07.2004 r.	33,10 ha	0,4
8	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego centrum Zabrze – obszar „C”	XXV/261/04 z dnia 27.04.2004 r.	118,5 ha	1,5
9	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego miasta Zabrze dla terenów położonych w północnej części miasta Zabrze	XLIII/562/09 z dnia 14 września 2009 r.	600 ha	7,5
10	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego miasta Zabrze dla terenów położonych w południowej części dzielnicy Grzybowice	XLIII/563/09 z dnia 14 września 2009r.	153 ha	1,9
RAZEM			1628,1 ha	20,3

Źródło: UM Zabrze

Projekty miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego opracowywane na podstawie przyjętych uchwał Rady Miejskiej w Zabrzu

Tabela 4 Projekty MPZP

Lp.	Nazwa planu miejscowego	Numer i data uchwały Rady Miejskiej o przystąpieniu do opracowania mpzp	Powierzchnia planu	Procent powierzchni miasta objęty planem
1	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego miasta Zabrze dla terenów położonych w dzielnicy Grzybowice	XVII/150/03 a dnia 29 października 2003 r.	275,67 ha	3,5
2	Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego dla terenów osiedla Słoneczna Dolina w Zabrzu	XII/143/07 z dnia 02 sierpnia 2007 r.	103,14 ha	1,3
3	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego centrum Zabrze – obszar „B”	XV/193/07 z dnia 15 października 2007 r.	59,15 ha	0,7
4	Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego miasta Zabrze dla terenów położonych między ulicami: Ofiar Katynia i Składową	XXII/274/08 z dnia 17 marca 2008 roku	246,81 ha	3,1
5	Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego miasta Zabrze dla terenów położonych między ulicami: Ofiar Katynia i Witosa	XXII/275/08 z dnia 17 marca 2008 roku	127 ha	1,6
6	zmiany Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego zespołu usługowego przy węźle Al. Korfantego z drogą nr 4 w Zabrzu	XXXII/410/08 z dnia 17 listopada 2008 r.	14 ha	0,1
7	Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego dla terenów osiedla Rokitnica – Leśna Polana w Zabrzu	XXXIII/427/08 z dnia 15 grudnia 2008 roku	206 ha	2,5
8	Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego dzielnicy Maciejów w Zabrzu	XXXIII/428/08 z dnia 15 grudnia 2008 r.	236,71ha	2,9
9	Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego dla terenów „Zwału Sośnica”	XXXIII/429/08 z dnia 15 grudnia 2008 r.	88 ha	1,1

10	zmiany Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego pod nazwą: „Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Zabrze w zakresie ustaleń dotyczących przebiegu i rozwiązań komunikacyjnych Drogowej Trasy Średnicowej i terenów położonych w Zabrzu – Zaborzu” na terenie oznaczonym symbolem 17M	XLIII/559/09 z dnia 14 września 2009 r.	1,3 ha	0,01
11	zmiany Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego pod nazwą: zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Zabrze w zakresie ustaleń dotyczących przebiegu i rozwiązań komunikacyjnych Drogowej Trasy Średnicowej i terenów położonych w Zabrzu – Zaborzu	XLIII/560/09 z dnia 14 września 2009 r.	38,9 ha	0,5
RAZEM			1396,68 ha	17,31

Źródło: UM Zabrze

3.3 Decyzje budowlane

Na podstawie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym⁴ oraz ustawy prawo budowlane⁵ wydaje się, związane z procesem inwestycyjnym, decyzje budowlane. Pozwolenie na budowę obiektu budowlanego wydaje się wówczas, gdy na terenie, na którym ma powstać obiekt, obowiązuje Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego.

W przypadku, gdy na określonym terenie plan zagospodarowania nie funkcjonuje, określenie sposobów zagospodarowania i warunków zabudowy terenu następuje na podstawie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu – w tym zakresie, przewidziane są dwa rodzaje decyzji, które są wydawane w zależności od charakteru inwestycji:

- decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego
- decyzje o warunkach zabudowy, które określają dla pozostałych inwestycji sposób zagospodarowania terenu i warunki zabudowy.

Ponadto wymagane przepisami prawa jest wydawanie decyzji na rozbiórkę obiektów budowlanych. Jednocześnie ustawa Prawo budowlane, wymienia obiekty, które nie wymagają wydania decyzji zezwalającej na rozbiórkę, a jedynie nakładają obowiązek zgłoszenia rozbiórki do właściwego organu.

⁴ 3Ustawa z dnia 27 marca 2003 r, Dz.U. z 2003 r., Nr 80, p. 717, ze zm.66

⁵ U4stawa z dnia 7 lipca 1994 roku, Dz.U. 1994, nr 89, p. 414 ze zm.405

Poniższa tabela przedstawia dane na rok 2009, obrazujący ruch budowlany w Zabrzu:

Tabela 5 Decyzje budowlane, UM Zabrze

Lp.	Zadania	Ilość w 2009
1	Liczba złożonych wniosków o wydanie decyzji o lokalizacji celu publicznego	71
2	Liczba wydanych decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego	66
3	Liczba złożonych wniosków o wydanie decyzji o warunkach zabudowy	405
4	Liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy	328
5	Liczba złożonych wniosków o pozwolenie na budowę	1304
6	Liczba wydanych decyzji o pozwoleniu na budowę	1054
7	Liczba wydanych decyzji na rozbiórkę obiektów budowlanych	27
8	Liczba zgłoszeń rozbiórki obiektów budowlanych	22
9	Liczba zgłoszeń o zamiarze budowy, wykonania robót budowlanych niewymagających pozwolenia na budowę	1004

Źródło: Wydział Budownictwa, UM Zabrze

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące udzielania pozwoleń na użytkowanie obiektów budowlanych, wydawanych przez Państwowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Zabrzu, w 2009 r.

Z uwagi na różnorodność prowadzonych postępowań poniższe dane dotyczą zarówno pozwoleń na użytkowanie wydawanych w postępowaniu legalizacyjnym – oddanie do użytkowania obiektu wybudowanego bez właściwego pozwolenia organu administracji architektoniczno - budowlanej, jak również pozwoleń na użytkowanie wydawanych dla budynków wzniesionych na podstawie uzyskanego pozwolenia na budowę.

Tabela 6 Decyzje dopuszczające do użytkowania obiektu budowlanego

ROK 2009				
Liczba złożonych wniosków	Liczba wydanych decyzji	Czas wydania decyzji (liczba dni)		
		Średni	Minimalny	Maksymalny
61	62	21 ⁶	2	128

Źródło: Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego w Zabrzu

⁶ Wniosek złożony z końcem roku 2008, a rozpatrzony w roku 2009

4 Transport i komunikacja

Przez Zabrze, bądź też w jego pobliżu przebiegają ważne szlaki komunikacyjne, powodujące wzrost atrakcyjności inwestycyjnej miasta.

• POŁĄCZENIA DROGOWE:

- **Autostrada A4** – Przebiegająca przez Zabrze autostrada stanowi polski odcinek drogi międzynarodowej E40. Na terenie Polski przebiega od Jędrzychowic koło Zgorzelca poprzez Legnicę, Wrocław, Opole, Gliwice, Zabrze i dalej w kierunku Katowic i Krakowa a następnie prowadzić ma przez Tarnów i Rzeszów do przejścia granicznego na Ukrainę Korczowa-Krakowiec.

Sama trasa europejska E40, licząca 8000 km, zaczyna się w Calais nad Kanałem La Manche we Francji a kończy się w Kazachstanie, nad granicą z Chinami.

- **Autostrada A1** – Po wybudowaniu wszystkich jej odcinków pozwoli na szybką komunikację północ-południe. Znajduje się w pobliżu Zabrze, tj. w dzielnicy Gliwic – Sośnicy. Wybudowano tam węzeł autostrad A1 i A4.

Autostrada ta jest polskim odcinkiem międzynarodowej trasy E75 leżącej w VI transeuropejskim korytarzu transportowym. Trasa E 75 przebiega z Vardø w Norwegii przez Finlandię, Polskę, Czechy, Słowację, Węgry, Serbię, Macedonię do miejscowości Sitia na Krecie w Grecji.

- **Drogowa Trasa Średnicowa** – jej celem jest obsługa ruchu lokalnego, znajdującego się w obszarze Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego. Przebiega przez miasta: Katowice, Chorzów, Świętochłowice, Rudę Śląską. Docelowo również przez Zabrze i Gliwice.

Trasę o długości 31,3 km. (po osi głównej) zaprojektowano dla prędkości 70 km/h, przepustowość na każdym kierunku - do 5 tys. poj. umownych. Składa się z dwóch jezdni, po trzy pasy ruchu w każdym kierunku oraz z pasa awaryjnego. Jej celem jest odciążenie ulic osiedlowych, dzielnicowych, centrów miast, itp. od ruchu bezpośrednio z nimi niezwiązanego, szczególnie ruchu średniego i ciężkiego. Trasa ta staje się także podstawową trasą zapewniającą powiązania międzymiejskie w komunikacji indywidualnej.⁷

- **Droga Krajowa nr 4** – przebiegająca przez miasto droga, zapewnia dobre połączenie z zachodnią i wschodnią Polską. Położona jest od granicy polsko-niemieckiej do przejścia granicznego z Ukrainą w Korczowej. Na odcinku Zgorzelec – Szarów droga ma status autostrady oznaczonej numerem A4. Alternatywną drogą dla autostrady jest droga krajowa nr 94.

• POŁĄCZENIA KOLEJOWE:

Przez Zabrze przechodzi linia kolejowa E 30, która należy do III Paneuropejskiego Korytarza Transportowego łączącego Niemcy, Polskę i Ukrainę, od Drezna po Lwów. Polski odcinek tej linii o długości 677 km łączy najważniejsze centra i regiony ekonomiczne południowej Polski: Dolny Śląsk, Górny Śląsk, Małopolskę i Podkarpacie (od granicy państwa z Niemcami przez Zgorzelec – Legnicę – Wrocław – Opole - Zabrze - Katowice - Kraków - Rzeszów - do granicy z Ukrainą w Medyce).

Bezpośrednio Zabrze ma połączenia kolejowe z takimi miastami, jak: Katowice, Warszawa, Poznań, Wrocław, Gdańsk, Gdynia, Kołobrzeg, Kraków a także Hamburg, Berlin, Lüneburg.

⁷ <http://www.dts-sa.pl>

- **POŁĄCZENIA LOTNICZE:**

Międzynarodowe porty lotnicze:

Najbliższe to:

- Międzynarodowy Port Lotniczy Katowice (ok. 30 km)
- Międzynarodowy Port Lotniczy im. Jana Pawła II Kraków-Balice (ok. 70 km)

Do pozostałych Międzynarodowych Portów Lotniczych Zabrze znajduje się w odległości:

- Port lotniczy Wrocław - Strachowice im. Mikołaja Kopernika (ok. 165 km)
- Port lotniczy Łódź im. Władysława Reymonta (ok. 180 km)
- Port lotniczy Rzeszów-Jasionka (ok. 260 km)
- Port lotniczy Zielona Góra-Babimost (ok. 320 km)
- Międzynarodowy Port Lotniczy im. Ignacego Jana Paderewskiego Bydgoszcz (ok. 350 km)
- Port Lotniczy im. Fryderyka Chopina Warszawa-Okęcie (ok. 290 km)
- Port Lotniczy Poznań-Ławica im. Henryka Wieniawskiego (ok. 290 km)
- Port lotniczy Gdańsk im. Lecha Wałęsy (ok. 490 km)
- Port Lotniczy Szczecin-Goleniów im. NSZZ "Solidarność" (ok. 490 km)

Na terenie Województwa Śląskiego znajdują się również lotniska lokalne.

Najbliżej umiejscowione jest lotnisko Gliwice – Trynek (10,2 km), następnie Katowice-Muchowiec (20,1 km), Rybnik-Gotartowice (30,3 km), Bielsko-Biała Aleksandrowice (59,8 km), Żar Międzybrodzie Żywieckie (68,9 km), Częstochowa – Rudniki (68,8 km), Kaniów – Bielski Park Lotniczy (70,2 km).

- Odległości do ważniejszych miast:

• Gdańsk - ok. 540 km	• Berlin - 550 km
• Kraków - ok. 80 km	• Bratysława - 410 km
• Łódź - ok. 200 km	• Paryż - 1600 km
• Poznań - ok. 280 km	• Praga - 500 km
• Warszawa - ok. 290 km	• Wiedeń - 470 km
• Wrocław - ok. 160 km	

- Odległości do przejść granicznych:

- z Rosją: Gronowo (680 km), Bezledy (670 km), Gołdap (670 km)
- z Ukrainą: Medyka (360 km)
- z Białorusią: Kuźnica (550 km), Terespol (500 km)
- ze Słowacją: Czadca (100 km)
- z Czechami: Cieszyn (90 km)
- z Niemcami: Zgorzelec (450 km)

4.1 Układ drogowy Zabrze

Kształt układu komunikacyjnego wynika z historycznego rozwoju obszaru, na którym samodzielne kiedyś osady utworzyły dzisiejsze miasto. Pod względem urbanistycznym miasto jest niejednolite, dzielnice poza śródmieściem są daleko rozmieszczone. O wiele bardziej wykształcone są trasy w kierunku wschód-zachód, słabiej w kierunku północ-południe. Dostępność niektórych obszarów jest ograniczona przez przeszkody takie jak: mocno rozbudowany układ kolejowy i rzeka Bytomka. W części południowej trzeba uwzględnić możliwość występowania szkód górniczych.

Podstawowy układ drogowy miasta tworzą:

➤ Drogi krajowe:

1. DK 88 (4),
2. DK Nr 78, ul. Wincentego Witosa,
3. DK Nr 94, ul. Krakowska.

➤ Droga wojewódzka:

Droga wojewódzka nr 921 – Zarządcą jest Prezydent Miasta Zabrze:

Na ciąg tej drogi składają się ulice:

1. Legnicka;
2. Makoszowska;
3. 3-Maja (od ul. Makoszowskiej do ul. Roosevelta);
4. Roosevelta (od ul. 3 Maja do ul. Gen. de Gaulle'a);
5. Gen. de Gaulle'a (od ul. Roosevelta do ul. Wolności);
6. Wolności (od ul. Gen de Gaulle'a do ul. K. Miarki);
7. Karola Miarki;
8. Mikulczycka (od Pl. Teatralnego do ul. Przystankowej);
9. Przystankowa;
10. Hagera (od ul. Przystankowej do zjazdu na DK 88).⁸

➤ Drogi powiatowe:

1. ul. 3 Maja (od skrzyżowania z ul. Makoszowską do skrzyżowania z ul. Paderewskiego);
2. ul. 3 Maja (od skrzyżowania z ul. Roosevelta do skrzyżowania z ul. Goethego);
3. Al. Monte Cassino (od skrzyżowania z ul. 3 Maja do skrzyżowania z ul. Wolności);
4. ul. Beskidzka (od skrzyżowania z ul. Paderewskiego do skrzyżowania z ul. Makoszowską);
5. ul. Brygadzystów (od przejazdu kolejowego do skrzyżowania z ul. Tarnopolską);
6. ul. Prof. Zbigniewa Religi (od skrzyżowania z ul. Powstańców Śl. do skrzyżowania z ul. Pawła Stalmacha);
7. ul. Bytomska (od skrzyżowania z ul. Pawła Stalmacha do granicy miasta Bytom);
8. ul. Chopina (od skrzyżowania z ul. Moniuszki do skrzyżowania z ul. Tarnopolską);
9. ul. Chudowska (od granicy z Gminą Gierałtowice do skrzyżowania z ul. Styki);
10. ul. Gen. De Gaulle'a (od skrzyżowania z ul. Roosevelta do skrzyżowania z ul. Matejki);

⁸ Źródło: Wydział Infrastruktury Komunalnej

11. ul. Goethego (od skrzyżowania z ul. Wyzwolenia do skrzyżowania z ul. Gen de Gaulle'a);
12. ul. Hagera (od skrzyżowania z ul. Bytomską do skrzyżowania z ul. Przystankową);
13. ul. Jordana (od skrzyżowania z ul. Krakowską do granicy z Gminą Stolarzowice);
14. ul. Kasprowicza (od skrzyżowania z ul. Hagera do skrzyżowania z ul. Bytomską);
15. ul. Knurowska (od skrzyżowania z ul. Wolności do granicy z Miastem Gliwice);
16. ul. Matejki (od skrzyżowania z ul. 3 Maja do skrzyżowania z ul. Czołgistów);
17. ul. Mikulczycka (od skrzyżowania z ul. Przystankową do skrzyżowania z ul. Moniuszki);
18. ul. Moniuszki (od skrzyżowania z ul. Chopina do skrzyżowania z ul. Szczęście Ludwika);
19. ul. Ofiar Katynia (od skrzyżowania z ul. Krakowską do przejazdu kolejowego Dzielnicy Mikulczyce);
20. ul. Paderewskiego (od skrzyżowania z ul. Sikorskiego do skrzyżowania z ul. Styki);
21. ul. Piłsudskiego (od skrzyżowania z ul. Wolności do skrzyżowania z ul. Roosevelta);
22. ul. Roosevelta (od skrzyżowania z ul. Gen. de Gaulle'a do granicy z Miastem Gliwice);
23. ul. Sienkiewicza (od skrzyżowania z ul. Wolności do skrzyżowania z ul. 3 Maja);
24. ul. Sikorskiego (od granicy z Miastem Ruda Śl. do skrzyżowania z ul. Paderewskiego);
25. ul. Składowa (od skrzyżowania z ul. Tarnopolską do skrzyżowania z ul. Witosa);
26. ul. Stalmacha (od skrzyżowania ul. Bytomską do skrzyżowania z ul. Wolności);
27. ul. Tarnopolska (od wjazdu na DK 88 do skrzyżowania z ul. Składową);
28. ul. Trębacka (od skrzyżowania z ul. Bytomską do granicy Miasta Ruda Śląska);
29. ul. Wolności (od skrzyżowania z ul. Gen. De Gaulle'a do granicy z Miastem Gliwice);
30. ul. Wolności (od skrzyżowania z ul. K. Miarki do granicy Miasta Ruda Śląska);
31. ul. Ziemska (od skrzyżowania z ul. Bytomską do skrzyżowania ul. Mł. Górnika).⁹

➤ Drogi gminne – na terenie Zabrza znajduje się 498 dróg gminnych.

⁹ Źródło: Wydział Infrastruktury Komunalnej

4.2 Dane techniczne

Łączna długość sieci drogowo-ulicznej to 285,3 km, a sumaryczny wskaźnik gęstości sieci wynosi 3,55 km/km².

Tabela 7 Długość sieci drogowo-ulicznej

Kategoria drogi	Ilość dróg	Długość drogi			
		Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008	Rok 2009
		/km/	/km/	/km/	/km/
Krajowe	3	14,8	14,8	14,8	14,8
Wojewódzkie	1 (10 odcinków)	10,2	10,2	10,2	10,2
Powiatowe	30 (31 odcinków)	50,5	50,5	50,5	50,5
Gminne	498	209,8	209,8	209,8	209,8
Ogółem:	532	285,3	285,3	285,3	285,3

Źródło: Wydział Infrastruktury Komunalnej

Tabela 8 Powierzchnia dróg w Zabrzu

Kategoria drogi	Powierzchnia dróg ogółem			
	Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008	Rok 2009
	/tys.m ² /	/tys.m ² /	/tys.m ² /	/tys.m ² /
Krajowe	200,5	200,5	200,5	200,5
Wojewódzkie	98,2	98,2	98,2	98,2
Powiatowe	410,2	410,2	410,2	414,7
Gminne	1 353,7	1 353,7	1 353,7	1 353,7
Ogółem:	2 062,6	2 062,6	2 062,6	2 067,1

Źródło: Wydział Infrastruktury Komunalnej

Rodzaj nawierzchni dróg znajdujących się na terenie Zabrza, w 2009 roku, przedstawia poniższa tabela:

Tabela 9 Nawierzchnia dróg w Zabrzu

Kategoria drogi	Rodzaj nawierzchni					
	twarda					gruntowa
Rok 2009	bitumiczna	betonowa	kostka	brukowcowa	tłuczniowa	km/tys.m ²
	km/tys.m ²	km/tys.m ²	km/tys.m ²	km/tys.m ²	km/tys.m ²	
Krajowe	14,3/198,6			0,5/1,9		
Wojewódzkie	9,2/85,9		0,5/10,4	0,5/1,9		
Powiatowe	48,6/382,9	0,1/1,5	1,8/20,8	0/0,1		-/4,9
Gminne	209,2/1331,3			0,6/8,6		
Ogółem:	281,3/1998,7	0,1/1,5	2,3/31,2	1,6/12,5		-/4,9

Źródło: Wydział Infrastruktury Komunalnej

Tabela 10 Chodniki i ścieżki rowerowe w Zabrze

Kategoria drogi	Łączna powierzchnia chodników i ścieżek rowerowych			
	Rok 2006 m ²	Rok 2007 m ²	Rok 2008 m ²	Rok 2009 tys. m ²
Krajowe	14 063	14 063	14 063	14,1
Wojewódzkie	57 856 ^{*1}	57 856 ^{*1}	57 856 ^{*1}	57,9
Powiatowe	190 487,9 [*]	190 487,9 [*]	190 487,9 [*]	195,5
Gminne	568 195,9	568 195,9	568 195,9	568,2
Ogółem:	830 602,8	830 602,8	830 602,8	835,7

Źródło: Wydział Infrastruktury Komunalnej

*¹ - Wykazano wyłącznie powierzchnię chodników. Wydział Infrastruktury Komunalnej nie posiada pełnej inwentaryzacji ścieżek rowerowych.

Orientacyjna długość istniejących ścieżek rowerowych wynosi:

1. Odcinek ul. Gen. de Gaulle'a o długości **480 mb** (od skrzyżowania z ul. Roosevelta do skrzyżowania z ul.1 Maja);

*² - Wykazano wyłącznie powierzchnię chodników. Wydział Infrastruktury Komunalnej nie posiada pełnej inwentaryzacji ścieżek rowerowych.

Orientacyjna długość istniejących ścieżek rowerowych wynosi:

1. Odcinek ul. Wolności o długości **540 mb** (od skrzyżowania z ul. K. Miarki do Pl. Dworcowego);

2. Odcinek ul. Gen.de Gaulle'a o długości **590 mb** (od skrzyżowania z ul. Matejki do skrzyżowania z ul. Roosevelta);

W mieście znajduje się strefa płatnych parkingów niestrzeżonych na 110 miejsc, w tym 8 miejsc dla niepełnosprawnych. Brak danych w zakresie miejsc parkingowych poza strefą płatnego parkowania.

Zgodnie z Uchwałą Nr XXIV/252/04 Rady Miejskiej w Zabrzu z dnia 05 kwietnia 2004 r., za parkowanie pojazdów samorządowych w strefie płatnego parkowania obowiązują następujące stawki:

- za pierwszą rozpoczętą godzinę 1,50 zł
- za drugą rozpoczętą godzinę 1,80 zł
- za trzecią rozpoczętą godzinę 2,00 zł
- za czwartą i następną godzinę 1,50 zł

oraz stawki opłat obowiązujących dla osób zamieszkałych w „SPPU” na jeden pojazd:

- za pół roku 30,00 zł
- za rok 50,00 zł

Abonament dla pozostałych użytkowników pojazdów uprawniający do parkowania jednego pojazdu przez wszystkie dni robocze:

- za jeden miesiąc 100,00 zł
- za pół roku 450,00 zł
- za rok 800,00 zł

Za każdorazowe parkowanie bez uiszczenia w/w opłaty

- opłata dodatkowa - 50,00 zł

4.3 Bezpieczeństwo ruchu drogowego

Dane dotyczące liczby wypadków drogowych (w tym również śmiertelnych) wg kategorii zarządzanej sieci dróg przedstawia poniższa tabela:

Tabela 11 Wypadki drogowe w Zabrzu, lata 2008-2009

Kategoria drogi	Liczba wypadków ogółem		Liczba ofiar śmiertelnych		Liczba rannych osób	
	2008 r.	2009 r.	2008 r.	2009 r.	2008 r.	2009 r.
Krajowe	29	26	0	6	45	34
Wojewódzkie	22	48	0	1	30	52
Powiatowe	155	95	12	5	171	126
Gminne	80	72	0	5	103	78
Razem	286	241	12	17	349	290

Źródło: Wydział Infrastruktury Komunalnej.

W ramach poprawy bezpieczeństwa ruchu oraz komunikacji miejskiej w 2008 roku zrealizowano następujące działania:

- Wybudowano urządzenia poprawiające bezpieczeństwo pieszych na przejściu przez ul. Gen. De Gaulle'a w rejonie budynków mieszkalnych nr 89-99 za kwotę 90 338,68 zł.
- Złożono rozpatrzone pozytywnie wnioski do „Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych 2008-2011” o dofinansowanie w wysokości ponad 2,6 mln zł na modernizację skrzyżowania ulicy Gdańskiej z Al. Korfatego. Sporządzono też dokumentację techniczną dla budowy ronda na kwotę 117 974,00 zł.
- Sporządzono dokumentację techniczną lub projektową na:
 - budowę sygnalizacji świetlnej na skrzyżowaniu ulic Mikulczyckiej i Gdańskiej za kwotę 29 280,00 zł
 - przebudowę sygnalizacji świetlnej na skrzyżowaniu ulic 3 Maja i Lutra za kwotę 23 180,00 zł
 - budowę ostrzegawczej sygnalizacji świetlnej na przejściach dla pieszych przy ul. Stalmacha w Zabrzu w rejonie skrzyżowania z ul. Cmentarną za kwotę 9 760,00 zł
 - budowę sygnalizacji świetlnej na skrzyżowaniu ul. Skubacza z wyjazdem z CH M1 za kwotę 28 670,00 zł
 - przebudowę skrzyżowania ulic Kondratowicza, Pestalozziego i Srebrnej na skrzyżowanie - 12 078,00 zł
 - budowę dwóch wiat przystankowych na przystankach komunikacji publicznej przy ul. Wolności w rejonie USC – 9 516,00 zł
 - przebudowę sygnalizacji świetlnej i skrzyżowania ulic Wolności i Kondratowicza.

W 2009 roku natomiast poniesiono nakłady przez Gminę Zabrze mające bezpośredni wpływ na bezpieczeństwo użytkowników dróg. Bieżące utrzymanie:

- **wiat przystankowych** – 405 001,74 PLN (szklenie wiat, remonty przystanków, remont dworca autobusowego przy ul. Goethego, w tym usuwanie skutków wandalizmu - 232 448,77 PLN),
- **sygnalizacji świetlnych** – 591 187,55 PLN (konserwacja, remonty, usuwanie awarii, w tym naprawa urządzeń uszkodzonych i zdewastowanych.– 135 395,55 PLN),
- **znaków pionowych i urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego** - 539 971,00 PLN (wymiana znaków i urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego, montaż nowego oznakowania i elementów bezpieczeństwa ruchu drogowego, naprawa i wymiana znaków oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego uszkodzonych lub zdewastowanych.– 250 132,04 PLN)
- **znaków poziomych** – 349 952,28 PLN (odtworzenie / wykonanie nowego oznakowania poziomego w ciągu dróg m. Zabrze.)

4.4 Komunikacja miejska

System zabrzańskiej komunikacji zbiorowej to sieć autobusowa i tramwajowa wspomagana przez prywatne linie mikrobusowe. Sieć kolejowa nie jest wykorzystywana w ruchu wewnątrz Zabrze.

Gmina Zabrze należy do Komunikacyjnego Związku Komunalnego Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego. Zadania Związku obejmują organizację lokalnego transportu zbiorowego, a w tym między innymi :

- określanie taryfy komunikacyjnej w oparciu o przyjęte przez Zgromadzenie zasady polityki taryfowej,
- określenie potrzeb przewozowych dla terenu działalności Związku,
- planowanie sieci połączeń i rozkładów jazdy, ich wdrażanie i nadzór nad realizacją przez przewoźników,
- kształtowanie i nadzór nad systemami informacji podróżnych, dystrybucji biletów i kontroli odpłatności za przejazd.

Związek zleca przewoźnikom wykonanie przewozów w oparciu o prawo zamówień publicznych. Związek ma więc wpływ na tabor jedynie poprzez formułowanie konkretnych wymagań w specyfikacji istotnych warunków zamówienia.¹⁰

Poza autobusami „związkowymi” jest pewna ilość przewoźników prywatnych funkcjonujących poza systemem KZK GOP. Przepisy prawa wymagają także od tych przewoźników posiadania zezwoleń na realizację przewozów pasażerskich na konkretnych liniach. Obecnie w oparciu o przepisy ustawy o transporcie drogowym zezwoleń takich udziela Prezydent Miasta będącego siedzibą związku międzygminnego, a więc Prezydent Katowic. Na terenie Zabrze funkcjonują linie autobusowe (także minibusowe) obsługiwane na podstawie zezwoleń przez spółkę „TRANSPORTOWIEC” oraz przez prywatnych przedsiębiorców.¹¹

¹⁰ Źródło: Wydział Infrastruktury Komunalnej Urzędu Miejskiego w Zabrzu

¹¹ Źródło: Wydział Infrastruktury Komunalnej Urzędu Miejskiego w Zabrzu

W poniższej tabeli przedstawiono dane dotyczące sieć komunikacji zbiorowej KZK GOP w latach 2007-2009:

Tabela 12 Sieć KZK GOP w Zabrzu

	2007 rok	2008 rok	2009 rok
Długość tras tramwajowych (km)	25,5	25,5	25,5
Liczba linii tramwajowych	7	7	7
Długość tras autobusowych (km)	102	97,9	97,9
Liczba linii autobusowych	38	36	36
Liczba przewiezionych pasażerów	33 143 684	33 mln	ok. 30 mln
Liczba osób obsługiwanych przez komunikację tramwajową		ok. 10 mln	ok. 11 mln

Źródło: KZK GOP

Liczba linii autobusowych zarówno w 2008, jak i 2009 roku, wyniosła: 31 linii zwykłych, 3 linie przyspieszone i 2 linie specjalne.

Dane dot. pracy eksploatacyjnej w podziale na typy taboru przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 13 Praca eksploatacyjna w podziale na typy taboru KZK GOP

Rok	Praca eksploatacyjna w podziale na typy taboru [wzkm]			
	Tramwaj		Autobus	
	105N i N - pojedynczy wagon 105 lub N	2*105N - dwuwagonowy	B – autobus standardowy	C-autobus przegubowy
2008	1 433 040	737 767	2 141 999	2 032 951
2009	1 489 246	696 292	2 215 140	1 967 001

Źródło: Dane KZK GOP

Tabela 14 Wielkość rocznej pracy eksploatacyjnej, tabor KZK GOP w 2009 r.

Rok	Wielkość rocznej pracy eksploatacyjnej wykonanej na terenie Zabrza [wzkm]	
	Tramwaj	Autobus
2009	2 185 540	4 182 142

Źródło: KZK GOP

Tabela 15 Liczba pojazdów w ruchu, KK GOP

Rok	Liczba pojazdów w ruchu					
	Dni robocze		Dni wolne (soboty)		Dni wolne (niedziele i święta)	
	tramwaj	autobus	tramwaj	autobus	tramwaj	autobus
2008	49	110	28	52	24	49
2009	59	108	29	50	26	46

Źródło: KZK GOP

Liczba przystanków obsługiwanych przez linie autobusowe i tramwajowe wynosiła w 2008 i w 2009 roku w sumie 315, w tym:

- na których zatrzymuje się autobus – 232,
- na których zatrzymuje się tramwaj – 67,
- na których zatrzymuje się autobus i tramwaj – 16

W 2008 i 2009 roku nie dokonano zakupu nowych jednostek w ramach wymiany taboru tramwajowego, jak również nie dokonano w tych latach modernizacji sieci tramwajowej. Dokonano natomiast modernizacji taboru:

Tabela 16 Zmodernizowany tabor, KZK GOP

Liczba zmodernizowanego taboru	Rok		
	2007	1 szt.	modernizacja wykonana w Poznaniu
	2008	2 szt.	modernizacja wykonana w Łodzi
	2009	3 szt.	modernizacja wykonana w Łodzi

Źródło: KZK GOP

Dnia 15 kwietnia 2009 r. zawarto porozumienie o współpracy pomiędzy Gminą Zabrze a Tramwajami Śląskimi S.A., w ramach którego Gmina Zabrze zobowiązuje się do podwyższenia kapitału spółki Tramwaje Śląskie poprzez objęcie akcji nowej emisji. Tramwaje Śląskie wykorzystają przekazane przez Gminę środki oraz fundusze, o które Spółka zabiegać będzie ze środków unijnych, na stopniową modernizację infrastruktury tramwajowej, tj. m.in. torowiska tramwajowego.

Tramwaje Śląskie S.A są Beneficjentem Projektu pn. „Modernizacja infrastruktury tramwajowej i trolejbusowej w Aglomeracji Górnośląskiej wraz z infrastrukturą towarzyszącą”. Projekt ten od 31 lipca 2008 r. znajduje się na Liście Projektów Indywidualnych Ministerstwa Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, działanie 7.3 Transport Miejski w obszarach Metropolitalnych.

Na terenie Zabrze modernizacja dotyczyć będzie: torowiska w ul. Bytomskiej (od ul. Chrobrego do ul. Drzymały), w ul. Wolności (od ul. Kondratowicza do granicy z Gliwicami) oraz torowiska w ul. 3 Maja.

Koszt całej inwestycji na terenie Gminy Zabrze wynosi ponad 32 mln zł.

Połowa tej kwoty w okresie trzech lat pochodzić będzie z budżetu miasta, drugą część finansowania zapewnią natomiast środki unijne.

4.5 Komunikacja kolejowa

Na terenie Zabrze funkcjonują stacje: Zabrze, Zabrze Biskupice i Zabrze Makoszowy, które są otwarte dla odprawy przesyłek wagonowych oraz 7 bocznic kolejowych CARGO umiejscowionych w ich obrębie.¹²

Tabela 17 Sieć kolejowa w Zabrzu

Dane o sieci kolejowej	2008 rok	2009 rok
Całkowita długość linii	b.d.	39,871 km
Liczba stacji pasażerskich	12	1
Liczba stacji towarowych	3	1
Liczba bocznic kolejowych	7	6

Źródło: Zakład Linii Kolejowych w Tarnowskich Górach

¹² Źródło: Śląski Zakład Spółki PKP CARGO S.A.

Dane dot. przewozów pasażerskich i towarowych latach 2008 - 2009 zostały przedstawione w poniższej tabeli:

Tabela 18 Przewozy pasażerskie i towarowe PKP

	2008 rok	2009 rok
Przewozy pasażerskie (pasażerowie/rok)	1 330 000	1 300 000
Liczba pasażerów średnio w dobie	b.d.	4 290
Przewozy towarowe (tony/rok)	249 065,000	b.d.

Źródło: PKP Cargo S.A., PKP INTERCITY S.A., PKP Przewozy Regionalne spółka z o.o.

W 2008 roku ilość połączeń (pociągów) wyniosła:

- pociągi międzynarodowe – EuroCity: 2,
- pociągi międzywojewódzkie - InterCity: 8
 - Ekspres: 4
 - TLK: 8
 - Pospieszne: 32
- pociągi regionalne - 66

W 2009 roku połączeń regionalnych było: 32 pary pociągów REGIO
7 par pociągów InterREGIO

Przewozy pasażerskie w Zabrzu wykonuje PKP Intercity S.A. oraz PKP Przewozy Regionalne spółka z o.o., natomiast przewozy towarowe wykonuje PKP CARGO S.A.

4.6 Motoryzacja

W Zabrzu zarejestrowanych pojazdów było 78 018 sztuk. Porównując liczbę pojazdów w sąsiadujących z Zabrzem miastach, na podstawie poniżej podanych wskaźników, stwierdzić można, iż przeważa ilość pojazdów w stosunku do Rudy Śląskiej i Bytomia. Gliwice odbiegają znacznie od Zabrze, przyjmując, zwłaszcza w przypadku samochodów osobowych, wielkości zbliżone do Katowic, miasta wojewódzkiego.

Tabela 19 Pojazdy samochodowe - wskaźniki

Pojazdy samochodowe - wskaźniki	samochody osobowe na 1000 ludności 2009 r.	samochody ciężarowe na 1000 ludności 2009 r.	motocykle na 1000 ludności 2009 r.
	[szt]	[szt]	[szt]
Powiat m. Zabrze	349,4	46,9	14,3
Powiat m. Bytom	338,2	36,2	12,7
Powiat m. Ruda Śląska	362,5	38,3	14,4
Powiat m. Gliwice	455,4	68,1	14,7
Powiat m. Katowice	484,5	107,3	14,6
POLSKA	432,2	73,3	25,5

Źródło: <http://www.stat.gov.pl/>

Poniżej znajdują się tabele przedstawiające liczbę wybranych pojazdów samochodowych, zarejestrowanych w 2009 r. na terenie Zabrze. Jak wynika z poniższych danych, zdecydowanie przeważają samochody osobowe.

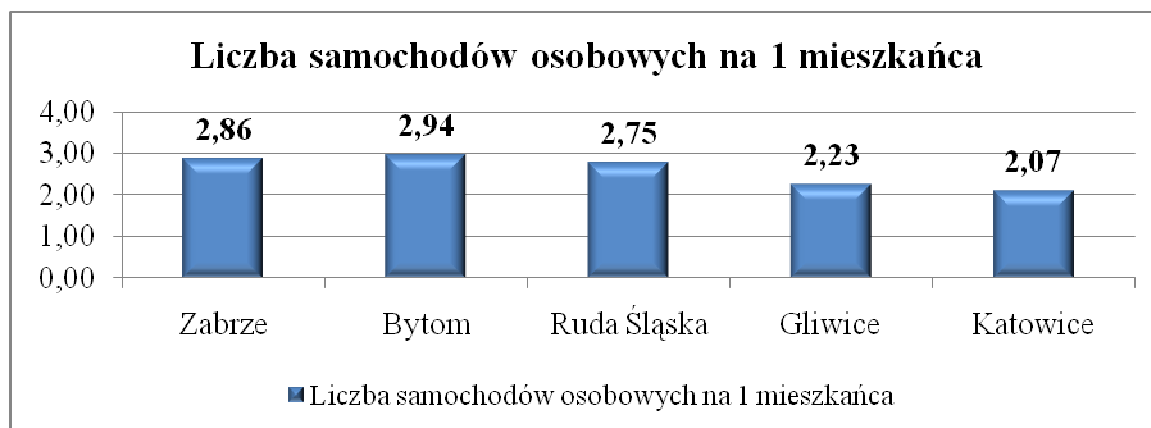
Tabela 20 Pojazdy samochodowe w 2009 r.

Pojazdy samochodowe ogółem	motorowery	motocykle	samochody osobowe	autobusy	samochody ciężarowe	samochody specjalne (łącznie z sanitarnymi)
2009 r.	2009 r.	2009 r.	2009 r.	2009 r.	2009 r.	2009 r.
[szt]	[szt]	[szt]	[szt]	[szt]	[szt]	[szt]
2 761	2 689	65 705	168	8 428	468	

Źródło: <http://www.stat.gov.pl/>

Z przyjętego podziału liczby mieszkańców (187 674 osób) przez liczbę zarejestrowanych samochodów osobowych wynika, iż na jednego mieszkańca Zabrze przypada 2,86 samochodu osobowego.

Poniżej znajduje się wykres porównawczy liczby samochodów osobowych przypadających na 1 mieszkańca sąsiadujących z Zabrzem miast oraz miasta wojewódzkiego:

Rysunek 12 Liczba samochodów osobowych na 1 mieszkańca w wybranych miastach

Źródło: <http://www.stat.gov.pl/>

Powyższy wykres wskazuje liczbę samochodów osobowych zarejestrowanych na 1 mieszkańca w porównaniu z pozostałymi miastami przewyższa, prócz Bytomia, pozostałe miasta.

Ponadto na 1 km dróg zabrzańskich (285,3 km ogółem) przypadało w Zabrzu 230,30 samochodów osobowych, a wszystkich pojazdów 273,46.

Poniżej znajduje się podział samochodów na samochody ciężarowe, wg grup ładowności, zarejestrowanych w Zabrzu, w 2009 r.

Tabela 21 Samochody ciężarowe wg grup ładowności, 2009 r.

Samochody ciężarowe wg grup ładowności w 2009 r.								
do 999 kg	1000-1499 kg	1500-2999 kg	3000-3499 kg	3500-4999 kg	5000-6999 kg	7000-9999 kg	10000-14999 kg	15000 kg i więcej
[szt]	[szt]	[szt]	[szt]	[szt]	[szt]	[szt]	[szt]	[szt]
4 698	1 479	532	83	177	627	550	210	72

Źródło: <http://www.stat.gov.pl/>

Kolejne dane przedstawiają podział samochodów osobowych wg dopuszczalnej masy całkowitej oraz wg pojemności silnika, zarejestrowanych w Zabrzu, w 2009 r.

Tabela 22 Samochody osobowe wg dopuszczalnej masy całkowitej, 2009 r.

Samochody osobowe wg dopuszczalnej masy całkowitej w 2009 r.	masa całkowita do 1399 kg	masa całkowita 1400-1649 kg	masa całkowita 1650-1899 kg	masa całkowita 1900 kg i więcej
	[szt]	[szt]	[szt]	[szt]
	27 341	21 541	10 264	6 559

Źródło: <http://www.stat.gov.pl/>

Tabela 23 Samochody osobowe wg pojemności silnika, 2009 r.

Samochody osobowe wg pojemności silnika w 2009 r.	do 1399 cm3	1400-1999 cm3	2000 i więcej cm3
	[szt]	[szt]	[szt]
	34 736	27 517	3 452

Źródło: <http://www.stat.gov.pl/>

Kolejne dane przedstawiają liczbę ciągników samochodowych oraz przyczep i naczep zarejestrowanych w Zabrzu, w 2009 r.

Tabela 24 Liczba ciągników w 2009 r.

ciągniki samochodowe 2009 r.	ciągniki siodłowe 2009 r.	ciągniki rolnicze 2009 r.
[szt]	[szt]	[szt]
401	399	159

Źródło: <http://www.stat.gov.pl/>

Tabela 25 Liczba przyczep i naczep w 2009 r.

Przyczepy i naczepy	ogółem	ciężarowe		specjalne
Rok	2009	2009		2009
J.m.	[szt]	[szt]		[szt]
	1 442	1 170		247
przyczepy	ogółem	ciężarowe	ciężarowe	specjalne
Rok	2009	2009	rolnicze	2009
J.m.	[szt]	[szt]	[szt]	[szt]
	960	720	25	215
naczepy	ogółem	ciężarowe		specjalne
Rok	2009	2009		2009
J.m.	[szt]	[szt]		[szt]
	482	450		32

Źródło: <http://www.stat.gov.pl/>

5 Jakość środowiska

W 2009 roku wydano 478 decyzji w zakresie gospodarowania odpadami przemysłowymi i komunalnymi, gospodarowania zielenią, wprowadzania substancji do powietrza, pozwoleń wodno-prawnych oraz decyzji określających środowiskowe uwarunkowania realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych. Szczegółowy wykaz tych decyzji prezentuje poniższa tabela:

Tabela 26 Decyzje wynikające z Prawa Ochrony Środowiska oraz innych ustaw

Rodzaj decyzji	Liczba
Decyzje środowiskowe	43
Decyzje wydanych na podstawie ustawy o odpadach	73
Zezwolenia na odbiór odpadów komunalnych i nieczystości ciekłych z terenu miasta – na podstawie Ustawy o utrzymaniu porządku i czystości	4
Decyzje na usunięcie drzew i krzewów	332
Pozwolenia wodnoprawne	21
Z zakresu ochrony powietrza - Pozwolenia na wprowadzanie substancji do powietrza	5
Suma	478

Źródło: UM Zabrze

5.1 Jakość powietrza

W ostatnich latach w Zabrzu obserwuje się znaczną poprawę stanu powietrza atmosferycznego, niemniej jednak jego ochrona przed zanieczyszczeniami jest ważnym zagadnieniem w dziedzinie ochrony środowiska. Wynika to z faktu, iż zanieczyszczenia powietrza oddziałują bezpośrednio na zdrowie człowieka, organizmy żywe, roślinność, wody, gleby a także budowle i zabytki.

Źródłami zanieczyszczeń powietrza są:

- źródła energetyczne i przemysłowe,
- niska emisja,
- komunikacyjne źródła zanieczyszczeń,
- emisja nieorganizowana,
- emisja spoza obszaru Miasta.

Poniżej przedstawiono roczny raport dotyczący zanieczyszczenia powietrza w Zabrzu:

Tabela 27 Zanieczyszczenia powietrza w Zabrzu

Parametr	Jednostka	Norma	Średnia	
			2008 r.	2009 r.
Dwutlenek siarki (SO ₂)	µg/m ³	20	16	19
Tlenek azotu (NO)	µg/m ³		7	9
Dwutlenek azotu (NO ₂)	µg/m ³	40	23	25
Tlenek węgla (CO)	mg/m ³			72
Ozon (O ₃)	µg/m ³		31	43
Tlenki azotu (NO _x)	µg/m ³	30	33	39
Pył zawieszony (PM ₁₀)	µg/m ³	40	44	48
Radiacja całkowita (RAD)	W/m ²		25	112

Źródło: UM Zabrze

W 2008 i 2009 roku została przekroczona norma średnioroczna w emisji tlenku azotu oraz pyłu zawieszonego.

Poniżej przedstawiono emisję zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych za lata 2007 – 2009.

Tabela 28 Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
emisja zanieczyszczeń pyłowych ogółem [t/rok]	259	281	215
emisja niezorganizowana zanieczyszczeń pyłowych[t/rok]	49	48	45
emisja zanieczyszczeń pyłowych ze spalania paliw [t/rok]	193	213	160
emisja zanieczyszczeń gazowych ogółem [t/rok]	450.612	425 640	420 138
emisja zanieczyszczeń gazowych niezorganizowana [t/rok]	11.873	13 383	13 228
emisja dwutlenku siarki [t/rok]	2.239	2 063	1 708
emisja tlenków azotu [t/rok]	777	728	779
emisja tlenku węgla [t/rok]	512	449	375
emisja dwutlenku węgla [t/rok]	432 236	406 033	400 458
emisja metanu [t/rok]	14.769	16 327	16 777
zanieczyszczenia zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji:			
- pyłowe [t/rok]	22 918	26 426	22 554
- gazowe [t/rok]	1 319	1 231	1 044

Źródło: UM Zabrze

Zabrze, jako miasto leżące w Aglomeracji Górnośląskiej, boryka się z dużym problemem, jakim jest niska emisja. Jest ona konsekwencją głównie tego, iż zanieczyszczenia powstają podczas spalania paliw dla celów grzewczych i bytowych w gospodarstwach domowych, kotłowniach lokalnych. Zjawisko to przybiera szczególną postać podczas sezonu grzewczego, w którym przy niekorzystnych warunkach pogodowych obserwuje się nawet tzw. smog miejski.

Działania z zakresu ograniczania niskiej emisji są od dawna priorytetowymi w realizacji polityki ekologicznej miasta. W 2009 r. prowadzono dofinansowanie ze środków Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej do poniesionych kosztów modernizacji ogrzewania. Zrealizowano 453 wniosków na łączną kwotę 611 200,00 zł. Wyeliminowano spalanie 1 679 ton węgla rocznie.

Liczba zrealizowanych wniosków z zakresu zmiany systemu ogrzewania z Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Tabela 29 Zrealizowane wnioski systemu ogrzewania GFOŚiGW

Rok	Liczba zrealizowanych wniosków	Kwota refundacji [zł]
1994-2007	6 967	8 432 936,7
2008	457	625 848,00
2009	453	611 200,00
razem	7 877	9 669 984,70

Źródło: UM Zabrze

Opracowano także i zatwierdzono Uchwałą Rady Miejskiej w Zabrzu Nr XXXVI/459/09 z dnia 16 lutego 2009 r. Program Ograniczenia Niskiej Emisji (PONE). Program ten realizowany jest poprzez wymianę nieefektywnych źródeł ciepła na kotły efektywne i ekologiczne. W ramach tego programu możliwe jest również wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, takich jak energia słoneczna.

Uruchomiono Punkt Obsługi Klienta Programu PONE, znajdujący się w Centrum Organizacji Pozarządowych przy ul. Brodzińskiego 4 w Zabrzu.

W celu realizacji programu ograniczenia niskiej emisji na terenie miasta Zabrze została zawarta w 2009 r. pomiędzy Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach a Gminą Zabrze umowa pożyczki na zadanie „Modernizacja źródeł ciepła w budynkach indywidualnych”. Całkowity koszt realizacji Programu (etap I – lata 2009-2010) wynosi 6 433 000,00 PLN, w tym:

- Środki WFOŚiGW: pożyczka 3 859 800,00 PLN
- Środki mieszkańców: 2 573 200,00 PLN

Na dzień 31.12.2009 r. w Wydziale Ekologii złożono 543 wnioski mieszkańców Gminy. Zdecydowano o realizacji I etapu Programu w zakresie 200 obiektów.

5.2 Hałas

W 2009 r. prowadzono prace nad projektem pn. „Utworzenie mapy akustycznej miasta Zabrze wraz z systemem do jej aktualizacji, zarządzania i udostępniania”. W ramach tego projektu planowana jest realizacja pomiarów hałasu komunikacyjnego obejmującego pomiary hałasu drogowego, kolejowego i tramwajowego. Planuje się:

- wykonanie pomiarów hałasu przemysłowego,
- pozyskanie danych nieakustycznych,
- opracowanie modelu symulacyjnego,
- wykonanie graficznej części mapy akustycznej,
- wykonanie opisowej części mapy akustycznej,
- opracowanie systemu aktualizacji mapy akustycznej,
- integrację mapy akustycznej z miejskim Systemem Informacji o Terenie, wdrożenie i weryfikację systemu mapy akustycznej.

Zakończenie rzeczowej realizacji projektu nastąpi w terminie do 30 czerwca 2012 r.

Zgodnie z zapisami ustawy Prawo ochrony środowiska w terminie do 30 czerwca 2013 r. dla terenów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny będzie opracowany program ochrony środowiska przed hałasem.

5.3 Wody powierzchniowe

Obszar miasta należy do prawostronnego dorzecza Odry. Przez Zabrze przepływa Kłodnica wraz z odpływami: Potokiem Bielszowickim, Czarniawką, Potokiem Guido, Bytomką, która wpływa do Kłodnicy na terenie Gliwic. Prawobrzeżnym dopływem Bytomki, jest Potok Mikulczycki, który ma na terenie Zabrza 5 km długości i wpada do Bytomki w okolicy Maciejowa. Bytomka ma terenie Zabrza 7 km. długości.

Na przestrzeni ostatnich lat nie zaobserwowano istotnych tendencji zmian jakości wody w analizowanych ciekach wodnych. Kłodnica, Bytomka i Potok Bielszowicki należą do grupy najbardziej zanieczyszczonych rzek i potoków zarówno w skali województwa jak i kraju.

Pod względem większości parametrów fizykochemicznych oraz bakteriologicznych wody analizowanych rzek zostały zaliczone do V klasy czystości. Wody Kłodnicy i jej dopływów są nadmiernie zanieczyszczone związkami charakterystycznymi dla wód dołowych z kopalń węgla kamiennego (zawiesina i substancje rozpuszczone, w tym chlorki i siarczany) oraz ścieków komunalnych (zanieczyszczenia bakteriologiczne i substancje biogenne). Wśród analizowanych składników korzystnie przedstawia się jedynie zawartość metali ciężkich. Wyjątek stanowi Potok Bielszowicki, w którym zawartość metali jest wyższa w stosunku do pozostałych rzek. Należy zaznaczyć, że wody Kłodnicy i jej dopływów zanieczyszczone są na całej jej długości już przed terenem miasta Zabrze. Wody Kłodnicy prowadziły wody pozaklasowe zbierając ścieki komunalne i przemysłowe z terenu Katowic, Rudy Śląskiej i Bytomia.

Obowiązki właścicielskie w stosunku do rzeki Kłodnicy i Bytomki pełni Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gliwicach, natomiast do wszystkich innych Marszałek Województwa Śląskiego, w imieniu którego rzekami administruje Śląski Zarząd Gospodarki Wodnej w Katowicach.

Zanieczyszczenie wód pochodzące z odprowadzenia nieoczyszczonych ścieków komunalnych eliminowane są przez Gminę Zabrze „u źródła”, czyli poprzez skanalizowanie terenów i odprowadzanie ścieków komunalnych do oczyszczalni ścieków: „Oczyszczalni Śródmieście” i „Oczyszczalni Mikulczyce”. Tam poddawane są mechanicznemu i biologicznemu oczyszczaniu.

W celu kompleksowego prowadzenia działań w tym zakresie opracowano projekt pn. „Poprawa gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy Zabrze”, Jest to największe przedsięwzięcie zmniejszające zanieczyszczenie wód na terenie gminy. Decyzją Komisji Europejskiej z dnia 21 grudnia 2004 r. Gmina Zabrze otrzymała dofinansowanie ze środków Funduszu Spójności dla Projektu Nr 2004/PL/16/C/PE/027.

W ciągu dwóch lat w Zabrzu, w ramach projektu, udało się rozbudować lub wybudować ok. 127 km kanalizacji sanitarnej, 101 km kanalizacji deszczowej, 13 km wodociągów przesyłowych, 76 km sieci wodociągowej rozdzielczej oraz zmodernizować oczyszczalnię ścieków „Śródmieście”. Odtworzeniu podlegało ok. 380 tys. m² nawierzchni dróg i chodników.

W ramach przedsięwzięcia zrealizowano pięć zadań na wykonanie robót budowlanych (poszczególne dzielnice miasta) oraz trzy podstawowe zadania na świadczenie usług. Zadanie 1 obejmowało dzielnice - Rokitnica i Grzybowice, Zadanie 2 – Kończyce, Osiedle Janek i Józefa oraz Centrum, Zadanie 3 – Makoszowy i Biskupice, Zadanie 4 – Maciejów i Mikulczyce. Zadanie 5 dot. „Przebudowy Oczyszczalni Ścieków Śródmieście”.

Do Zadań na świadczenie usług zaliczały się: Zadanie 6 – Inżynier, Zadanie 7 – Konsultant ds. przetargów i Zadanie 8 (obecnie 8.1) – Promocja Projektu.

- W zakresie inwestycji w ramach gospodarki wodno-ściekowej, od 2007 roku trwają przygotowania do realizacji nowego przedsięwzięcia pod nazwą „Poprawa gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Zabrze. Etap II”.

W dniu 4 listopada 2009 r. Decyzją Nr K(2009)8566 Komisja Europejska zatwierdziła **Zmianę Decyzji KE** z dnia 21 grudnia 2004 r. w sprawie przyznania pomocy w ramach Funduszu Spójności dla Projektu pn. „Poprawa gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Zabrze”. Zmiana dotyczyła wyłączenia z projektu tych zadań, których zrealizowanie spowodowałoby przekroczenie sumarycznego zakresu rzeczowego, określonego w pierwotnej decyzji oraz przesunięcia terminu kwalifikowalności wydatków do końca 2010 r.

Zakres rzeczowy Projektu pn. „Poprawa gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Zabrze. Etap II” obejmuje:

- Budowę i przebudowę kanalizacji sanitarnej i przepompowniami ścieków ----- ok. 69 km
- Budowę i przebudowę kanalizacji deszczowej ----- ok. 68 km
- Budowę i przebudowę sieci wodociągowej ok. 31 km
(w tym wodociąg przesyłowy 0,4 km)
- Odtworzenie i przebudowę nawierzchni dróg i chodników ----- ok. 350 tys.m2
- Rozbudowę instalacji gospodarki osadowej -----1 szt.

W zakres rzeczowy II Etapu wchodzi zakres częściowo wyłączony z realizowanego projektu (Dzielnice Pawłów, Zaborze, Os. Borsig w Biskupicach, Os. Piasek w Makoszowach, kanalizacja deszczowa w ul. Lubuskiej) oraz nowe zadania, m. in. budowa kanalizacji sanitarnej na osiedlu Wyzwolenia oraz budowa instalacji gospodarki osadowej i hermetyzacja wybranych obiektów na oczyszczalni ścieków „Śródmieście”.

Wartość Projektu na II Etap wg wniosku o dofinansowanie sporządzonego na dzień 04.09.2009r. wynosi 325 333 059,00 złotych, w tym:

Wydatki kwalifikowane	318 651 715,00 złotych
Wartość FS (zakładana)	195 556 558,00 złotych
Środki własne Gminy Zabrze	20 783 646,00 złotych
Pożyczka inwestycyjna Gminy Zabrze z dopłatami NFOŚ:	36 305 307,00 złotych
Środki własne ZPWiK Sp. z o.o.	9 587 548,00 złotych
Pożyczka inwestycyjna ZPWiK Sp. z o.o. z dopłatami NFOŚ:	63 100 000,00 złotych

5.4 Zieleń miejska i lasy

Na terenie Zabrze znajdują się tereny zieli, które wg lokalizacji przedstawiono w poniższej tabeli:

Tabela 30 Tereny zielenie w mieście

		2007 r.	2008 r.	2009 r.
Parki spacerowo wypoczynkowe	Obiekty	8	8	8
	Powierzchnia [ha]	43,0	43,0	43,0
Zieleńce	Obiekty	146	143	143
	Powierzchnia [ha]	77,7	68,0	68,0
Zieleń przyuliczna	Powierzchnia [ha]	82,1	98,0	98,0
Tereny zieleni osiedlowej	Powierzchnia [ha]	108,0	108,0	165,9
Parki, zieleńce i tereny zielenie osiedlowej	Powierzchnia [ha]	228,7	219,0	276,9
Cmentarze	Obiekty	15	15	15
	Powierzchnia [ha]	44,9	44,9	44,9
Lasy gminne	Powierzchnia [ha]	465,1	465,1	465,1

Źródło: stat.gov.pl

Na terenie Zabrze znajduje się 8 parków, o łącznej powierzchni 43 ha:

- Park leśny im. Powstańców Śląskich
- Park leśny im. gen. Karola Świerczewskiego
- Park im. Poległych Bohaterów
- Park im. Tadeusza Kościuszki
- Park Hutniczy
- Park Rodzinny
- Park im. Jana Pawła II
- Park im. Wincentego Pstrowskiego

Utrzymaniem na terenie miasta zieleni miejskiej zajmował się w 2009 r. Wydział Infrastruktury Komunalnej UM Zabrze. Zakres działań obejmował:

- parki o powierzchni 43 ha,
- zieleńce i tereny zielone o powierzchni 68 ha,
- zieleń przyuliczną o powierzchni 98 ha,
- lasy komunalne o powierzchni 505 ha.

W poniższych tabelach przedstawiono strukturę lasów w Zabrzu:

Tabela 31 Struktura własnościowa lasów

STRUKTURA WŁASNOŚCIOWA LASÓW	
Własność Skarbu Państwa we władaniu Prezydenta Miasta	156,54 ha
własność Gminy Miejskiej Zabrze we władaniu Prezydenta Miasta Zabrze	348,46ha

Źródło: UM Zabrze.

Tabela 32 Struktura gatunkowa lasów

STRUKTURA GATUNKOWA LASÓW	
drzewostan brzozowy	37,18% powierzchni
drzewostan dębowy	36,39% powierzchni
drzewostan sosnowy	3,15% powierzchni
drzewostan olchowy	10,5% powierzchni
klon, jesion , jawor, buk, grab	3,08% powierzchni
robinia akacjowa, topola, osika, modrzew	9,7% powierzchni

Źródło: UM Zabrze

W 2009 r. roku wydano 332 decyzje na usunięcie 3 701 sztuk drzew i 8 403 m² krzewów, w tym:

- 25 decyzji na usunięcie 1 373 sztuki drzew i 856 m² krzewów rosnących na terenie Gminy Ruda Śląska,
- 3 decyzje na usunięcie 20 sztuk drzew i 55 m² krzewów rosnących na terenie Gminy Gliwice, 1 decyzję na usunięcie 3 sztuk drzew rosnących na terenie Gminy Bytom,
- 1 decyzję na usunięcie 24 drzew rosnących na terenie Gminy Tarnowskie Góry.

Wydział Ekologii UM Zabrze w 2009 r. zakupił materiał roślinny w ilości 70 sztuk drzew oraz 160 krzewów, które nasadzono na terenie w 5 placówek oświatowych zlokalizowanych na terenie Zabrzea”.

5.5 Edukacja ekologiczna

Akcje edukacyjno-informacyjne w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi prowadzone są rokrocznie na terenie Zabrzea. Obejmują one, m.in. organizację konkursów dla dzieci i młodzieży, promocję proekologicznych działań miasta w prasie, drukowanie materiałów informacyjnych, zakup gadżetów ulotek i plakatów: „nie truj, nie pal śmeci”, itp.

Zaprojektowano również stronę internetową „Zabrze – Eko”

(www.zabrze-eko.pl/spacer.php),

poświęconą ekologii w Zabrze, na której promuje się, m.in. spacery po interaktywnych panoramach, oglądanie filmów.

Okresowo, w ramach akcji „Tydzień Ziemi” i „Sprzątanie Świata”, na terenie Zabrzea organizowane są akcje promujące selektywne zbieranie i recykling odpadów połączone ze zbiórką odpadów, w tym odpadów niebezpiecznych oraz zużytych urządzeń elektronicznych, pochodzących z gospodarstw domowych z terenu Zabrzea. W ramach akcji „Sprzątanie Świata 2009” zorganizowano konkurs plastyczny dla uczniów szkół Zabrzea.

W celu zachęcenia Zabrzean do upiększania miasta poprzez dbałość o otaczającą zielen, Wydział Ekologii UM Zabrze zorganizował XIII edycję konkursu „Zielone Zabrze” w kategoriach: na najpiękniejszy balkon, ogród przydomowy, ogród działkowy, zieleniec na osiedlu mieszkaniowym i zieleniec przed zakładem pracy.

W 2009 r. opublikowano 2000 egzemplarzy przewodnika pt. „Ptaki i nietoperze w miastach. Docieplanie budynków przyjazne dla zwierząt”.

Prowadzono również następujące przedsięwzięcia:

- Wydział Ekologii zakupił dla pięciu jednostek oświatowych materiał szkółkarski, ze środków Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zabrze – w tym 50 sztuk sadzonek drzew i 160 sztuk sadzonego krzewów.

- prowadzona jest na terenie miasta zbiórka przeterminowanych leków w specjalnych pojemnikach ustawionych w wytypowanych aptekach:
 - MEDICA, ul. Bytomska 46-48
 - ASCLEPIOS, ul. 3-go Maja 3
 - FERRUM, Plac N. Krocza 9
 - ANTER Spółka Cywilna, ul. Paderewskiego 35
 - PHARMAKON, ul. 3 Maja 47
 - POD TOPOLĄ, ul. Budowlana 30a
 - SKARBNIK, ul. Makoszowska 24
 - SiS Sp. z o.o., ul. Jordana 86
 - PHARMAKON, ul. Wolności 518
 - UTIS, ul. Wolności 282
 - MEDICUS, ul. Sikorskiego 79,
 - APTEKA ALOES, ul. Wawrzyńskiej 24
 - OKTET Sp. z o.o., ul. Plutonowego R. Skubacza 1
 - CEFARM B Sp. z o.o., ul. 3 Maja 11
 - Apteka POD ŚW. FRANCISZKIEM, ul. Wolności 338 B
 - Apteka MEDICUS-LEK, ul. Fabryczna 2
 - Apteka „OPTIMA”, ul. Franciszkańska 19
 - Apteka „OPTIMA”, ul. Wolności 123
 - Apteka OBOK TEATRU, Plac Teatralny 10
 - Apteka Św. Anny, ul. Sienkiewicza 26 a
 - Apteka Centrum, ul. 3-go Maja 28
 - Apteka „POD ORŁEM”, ul. Dworcowa 9
 - Apteka „ESCU LAP” s.c., ul. Krakowska 15
 - Apteka Prywatna, ul. Gen. De Gaulle’a 130
 - Apteka „VARIA”, ul. Krasińskiego 4
 - Apteka „Pod Gwiazdą”, ul. Wolności 248
 - Apteka „Pod Słońcem”, ul. Wolności 175
 - Apteka „Melisa” S.J, ul. Brodzińskiego 7b
 - Apteka „Farmacon”, ul. Wajzera 47
 - Apteka „Tilia”, ul. Żółkiewskiego 14
 - Apteka „APIS”, ul. Jordana 41
 - Apteka „FELIX S.C, ul. Sportowa 6
 - Apteka – „DEFARM Sp. z o.o.”, ul. Wolności 319
- umożliwiono mieszkańcom pozbywanie się zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego w stałym punkcie zbiórki na terenie Stacji Segregacji i Kompostowni przy ul. Cmentarnej 19 F od poniedziałku do piątku w godzinach od 9.00 do 15.00
- prowadzone są prace w celu budowy Centrum Edukacji Ekologicznej przy ul. Srebrnej w Zabrze

6 Gospodarka Komunalna

6.1 Gospodarka wodno-ściekowa

Zapewnianie w sposób ciągły dostawy wody dla mieszkańców Zabrze oraz odbiór ścieków z terenu miasta wraz z ich oczyszczeniem leży w gestii Zabrzeńskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.

Miasto Zabrze zasilane jest w wodę z dwóch ujęć własnych oraz z ujęć będących we władaniu GPW. Około 40% wody pochodzi z głębinowych ujęć własnych w Grzybowicach i Mikulczycach, zaś 60% pochodzi z zakupu, z ujęć Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów w Katowicach.

Tabela 33 Ujęcia wody na terenie Zabrze

Ujęcie wody	Produkcja wody [m ³ /d]	Liczba ludności zaopatrywanej w wodę	Zaopatrywane dzielnice i osiedla
SUW Leśna	4306	70000	Mikulczyce, Osiedle Kopernik, Osiedle Marii Curie Skłodowskiej
UW Grzybowice	7386	110185	Grzybowice, Rokitnica, Osiedle Helenka, Mikulczyce, częściowo Śródmieście.

Źródło: Państwowy Inspektor Sanitarny – Oddział w Gliwicach

Jakość wody pitnej podlega kontroli Państwowego Inspektora Sanitarnego – Oddział w Gliwicach. W wyniku kontroli w 2009 r. stwierdzono, iż woda w Zabrzu była bezpieczna pod kątem zdrowotnym.¹³

➤ SIEĆ WODOCIĄGOWA

Tabela 34 Zdolność produkcyjna wody w m³

ujęcie wody		2009 rok	średniodobowo
1	Grzybowice	2 330 000	6 390
2	Szałsza-Piekło	1 593 000	4 360

Źródło: Zabrzeńskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.

Tabela 35 Długość sieci wodociągowej

Rodzaj sieci		31.12.2008 r.	31.12.2009 r.
		km	
1	magistralna	16,6	16,6
2	rozdzielcza	283,7	285,8
3	przyłącza	116,7	117,0
razem		417,0	419,4

Źródło: Zabrzeńskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.

¹³ Ocena obszarowa jakości wody dla miasta Zabrze w 2009 r., Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gliwicach, <http://pssegliwice.pis.gov.pl/?onas=22>

Tabela 36 Przedziały wiekowe sieci wodociągowej

okres eksploatacji		31.12.2008 r.	31.12.2009 r.
		km	
1	do 5 lat	120,5	109,3
2	od 6 do 10 lat	84,0	92,5
3	od 11 do 20 lat	76,1	84,2
4	od 21 do 30 lat	88,2	84,3
5	od 31 do 50 lat	46,82	47,9
6	powyżej 50 lat	1,4	1,2
razem		417,02	120,5

Źródło: Zabrzeńskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.

Strukturę materiałową sieci wodociągowej przedstawia tabela poniżej:

Tabela 37 Struktura materiałowa sieci wodociągowej

material		31.12.2008 r.	31.12.2009 r.
		km	
1	żeliwo	2,1	1,9
2	stal	182,4	179,0
3	PCV	41,2	41,2
4	PE	191,3	197,3
razem		417	419,4

Źródło: Zabrzeńskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.

- 100% mieszkańców korzystało w 2009 roku z usług w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę.
- Liczba użytkowników sieci wodociągowej w 2009 roku: **11 959 osób**.
- Średniodobowe zużycie wody w 2009 r. wyniosło **19,4 tys. m³**
- Zużycie wody na jednego mieszkańca w 2009 r. wyniosło **2,54 m³/miesiąc**.
- Zużycie wody w gospodarstwach domowych w 2009 r. wyniosło : **5 468,9 tys.m³/rok**.

Cena jednostkowa wody w zł/m³ dla poszczególnych odbiorców w 2009 roku:

Tabela 38 Cena wody w 2009 r.

Grupa odbiorców		netto	brutto
1	Gospodarstwa domowe oraz instytucje użyteczności publicznej będący posiadaczami przyłączy wodociągowych	3,95	4,23
2	Gospodarstwa domowe oraz instytucje użyteczności publicznej nie będący posiadaczami przyłączy wodociągowych	3,96	4,24
3	Odbiorcy przemysłowi i pozostali będący właścicielami przyłączy wodociągowych	3,98	4,26
4	Odbiorcy przemysłowi i pozostali nie będący właścicielami przyłączy wodociągowych	3,99	4,27

Źródło: Zabrzeńskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.

➤ SIEĆ KANALIZACYJNA

W 2009 roku, na terenie miasta Zabrze funkcjonowały oczyszczalnie ścieków:

Tabela 39 Oczyszczalnie ścieków w Zabrzu

Nazwa oczyszczalni		Przepustowość m ³ /d	
Oczyszczalnie mechaniczno-biologiczne z podwyższonym usuwaniem azotu i fosforu			
1	Oczyszczalnia Śródmieście	33 400	
2	Oczyszczalnia Mikulczyce	5 000	
3	Oczyszczalnia Rokitnica	6 000	z dniem 01.08.2009 r. wyłączona z eksploatacji
Oczyszczalnie mechaniczno-biologiczne			
4	Oczyszczalnia Grzybowice	120	z dniem 01.04.2009 r. wyłączona z eksploatacji
5	Oczyszczalnia ul. Legnicka	50	z dniem 08.10.2009 r. wyłączona z eksploatacji
Oczyszczalnia mechaniczna			
6	Oczyszczalnia Makoszowy	340	z dniem 30.11.2009 r. wyłączona z eksploatacji

Źródło: Zabrzeńskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.

Tabela 40 Długość sieci kanalizacyjnej

rodzaj sieci		31.12.2008 r.	31.12.2009 r. km
1	ogólnospławna	33,2	33,2
2	sanitarna	203,4	204,9
3	przyłącza	16,5	16,6
razem		253,1	254,7

Źródło: Zabrzeńskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.

Tabela 41 Przedziały wiekowe sieci kanalizacyjnej

okres eksploatacji		31.12.2008 r.	31.12.2009 r. km
1	do 5 lat	32,3	34,9
2	od 6 do 10 lat	28,5	28,6
3	od 11 do 20 lat	2,5	1,6
4	od 21 do 30 lat	74,9	73,6
5	od 31 do 50 lat	52,4	55,1
6	powyżej 50 lat	62,5	60,9
razem		253,1	254,7

Źródło: Zabrzeńskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.

Strukturę materiałową sieci kanalizacyjnej przedstawia tabela poniżej:

Tabela 42 Struktura materiałowa sieci kanalizacyjnej

material		31.12.2008 r.	31.12.2009 r.
		km	
4	beton	115,1	114,9
1	kamionka	81,9	80,5
5	PCV	42,4	45,6
3	stal	8,9	8,9
2	żeliwo	4,5	4,5
6	PE	0,3	0,3
razem		253,1	254,7

Źródło: Zabrzeńskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.

- 97% mieszkańców korzystało w 2009 roku z usług w zakresie zbiorowego odprowadzania ścieków.
- Liczba użytkowników sieci kanalizacyjnej w 2009 r.: **10 123 osób**.
- Średniodobowa produkcja ścieków komunalnych w 2009 r.: **17,2 tys.m³/dobę**.

Ilość odebranych ścieków w 2009 r.

Tabela 43 Ścieki w 2009 r.

grupa odbiorców		m ³
1	gospodarstwa domowe	5 123 103
2	przemysł	438 970
3	pozostali odbiorcy	734 017
razem		6 296 090

Źródło: Zabrzeńskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.

Cena jednostkowa odprowadzonych w 2009 r. ścieków w zł/m³ dla poszczególnych odbiorców:

Tabela 44 Cena jednostkowa odprowadzonych ścieków, 2009 r.

grupa odbiorców		netto	brutto
1	Odbiorcy odprowadzający ścieki poprzez przyłącza będące w ich posiadaniu	4,49	4,81
2	Odbiorcy odprowadzający ścieki poprzez przyłącza będące w posiadaniu Spółki wod.-kan.	4,5	4,82

Źródło: Zabrzeńskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.

- Procent oczyszczonych ścieków w 2009 r. wg sposobu oczyszczania ścieków:
 - **99,6%** - oczyszczanie mechaniczno-biologiczne z podwyższonym usuwaniem azotu i fosforu
 - **0,2%** - oczyszczanie mechaniczno-biologiczne
 - **0,2%** - oczyszczanie mechaniczne

Ilość odprowadzonych ścieków oczyszczonych w 2009 r. (w tym wody infiltracyjne przypadkowe i opadowe):

Tabela 45 Odprowadzone oczyszczone ścieki w 2009 r.

nazwa oczyszczalni		2009 r. m ³ /d
1	Oczyszczalnia Śródmieście	21.458,19
2	Oczyszczalnia Mikulczyce	3.014,14
3	Oczyszczalnia Rokitnica	3.250,33
4	Oczyszczalnia Grzybowice	90
5	Oczyszczalnia ul.Legnicka	42
6	Oczyszczalnia Makoszowy	52

Źródło: Zabrzeńskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.

Okres amortyzacji sieci wodociągowej i kanalizacyjnej: ok. 22 lata - 4,5% w skali roku

Czas po jakim wymagana jest faktyczna wymiana sieci: po ok. 25 latach (w zależności od rodzaju materiału z jakiego są wykonane rurociągi)

Procent sieci , która wymaga wymiany:

- wodociągowa ok. 30%
- kanalizacyjna ok. 70%

Procent sieci, która została wymieniona w 2009r.:

- wodociągowa 0 %
- kanalizacyjna 0 %

6.1.1 Poprawa gospodarki wodno-ściekowej

Decyzją Komisji Europejskiej z dnia 21 grudnia 2004r. Gminie Zabrze zostało przyznane dofinansowanie ze środków Funduszu Spójności dla Projektu Nr 2004/PL/16/C/PE/027 pn. "Poprawa gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Zabrze".

W ciągu dwóch lat w Zabrzu w ramach projektu udało się rozbudować lub wybudować ok. 127 km kanalizacji sanitarnej, 101 km kanalizacji deszczowej, 13 km wodociągów przesyłowych, 76 km sieci wodociągowej rozdzielczej oraz zmodernizować oczyszczalnię ścieków „Śródmieście”. Odtworzeniu podlegało ok. 380 tys. m² nawierzchni dróg i chodników.

Wszystkie sieci przewidziane do wykonania w ramach projektu zostały praktycznie wykonane. W 2009 r. trwało odtwarzanie dróg w poszczególnych dzielnicach miasta. W styczniu 2010 roku rozpoczął się 12-miesięczny Okres Zgłaszania Wad, po którym rozpocznie bieg trzyletni Okres Gwarancji.

Realizacja projektu współfinansowanego z Funduszu Spójności stworzyła olbrzymią okazję do uporządkowania w krótkim czasie gospodarki wodno-ściekowej w Zabrzu i osiągnięcia standardów zgodnych z zapisami Traktatu Akcesyjnego i obowiązującymi przepisami polskimi i unijnymi. Nie wywiązanie się z podjętych zobowiązań prawdopodobnie obciążyłoby w przyszłości Gminę i ZPWIK Sp. z o.o., konsekwencjami w postaci kar finansowych. Realizacja przedsięwzięcia, które swym zakresem objęło nie tylko przebudowę urządzeń wodno-kanalizacyjnych, ale również odbudowę dróg i chodników, wpłynie

pozytywnie na wygląd Zabrze oraz poprawę infrastruktury, która jest podstawą prawidłowego funkcjonowania miasta i jego dalszego rozwoju.

W ramach przedsięwzięcia zrealizowano pięć zadań na wykonanie robót budowlanych (poszczególne dzielnice miasta) oraz trzy podstawowe zadania na świadczenie usług. Zadanie 1 obejmowało dzielnice - Rokitnica i Grzybowice, Zadanie 2 – Kończyce, Osiedle Janek i Józefa oraz Centrum, Zadanie 3 – Makoszowy i Biskupice, Zadanie 4 – Maciejów i Mikulczyce. Zadanie 5 dot. „Przebudowy Oczyszczalni Ścieków Śródmieście”.

Do Zadań na świadczenie usług zaliczały się: Zadanie 6 – Inżynier, Zadanie 7 – Konsultant ds. przetargów i Zadanie 8 (obecnie 8.1) – Promocja Projektu.

Finanse

Wartość zapłaconych faktur w 2009 roku:

W euro: 64 301 707,65 euro
W złotych: 279 811 354,55 złotych

W tym udział Funduszu Spójności:

W euro: 26 649 273,77 euro
W złotych: 117 571 867,35 złotych

Wartość udziału własnego ZPWIK Sp. z o.o.:

W euro: 11 379 462,77 euro
W złotych: 49 314 848,78 złotych

Wartość udziału własnego Gminy Zabrze:

W euro: 26 272 971,11 euro
W złotych: 112 924 638,42 złotych

Wykonanie w ramach poszczególnych Zadań:

Zadanie 1 – dzielnice Grzybowice i Rokitnica:

Wykonawca Zadania – konsorcjum firm: Hydrobudowa Polska S.A. – Lider oraz PBG S.A.

W 2009 r. w ramach zadania wykonano:

- kanalizacja sanitarna – 11, 07 km
- kanalizacja deszczowa – 9, 52 km
- wodociąg – 12, 84 km
- przepompownie ścieków sanitarnych – 6szt.

Zadanie zostało zakończone w dniu 31.12.2009 r.

Zadanie 2 - „Poprawa gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Zabrze – dzielnice Pawłów, Kończyce, Os. Józefa, Os. Janek i Centrum” – ETAP I:

Wykonawca Zadania – konsorcjum firm: STRABAG Sp. z o. o. - Lider, oraz Strabag A.G. Austria, Prim S.A., Ergopol Sp. z o. o., Ekobud Sp. z o. o.

W 2009 r. w ramach zadania wykonano:

- kanalizację sanitarną - 20, 02 km
- kanalizację deszczową - 22, 98 km
- wodociąg - 14, 66 km
- gazociąg - 1, 06 km
- separator - 3 szt.
- żwirownik – 2 szt.
- przepompownie – 2 szt.
- wyloty – 7 szt.

Zadanie zostało zakończone w dniu 31.12.2009 r.

Zadanie 3 - „Poprawa gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Zabrze - dzielnice Zaborze, Makoszowy i Biskupice” – ETAP I

Wykonawca Zadania – konsorcjum firm: POL-AQUA S.A. – Lider oraz Sack Invent Poland Sp. z o. o.

W 2009 r. w ramach zadania wykonano:

- kanalizacja sanitarna - 15, 5 km
- kanalizacja deszczowa - 14, 5 km
- wodociąg - 8, 5 km
- pompownie - 5 szt.

Zadanie zostało zakończone w dniu 31.12.2009 r.

Zadanie 4 - „Poprawa gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Zabrze - dzielnice Maciejów i Mikulczyce”

Wykonawca Zadania – konsorcjum firm: STRABAG Sp. z o. o. - Lider oraz Prim S.A., Deweloper Sp. z o. o., Ekobud Sp. z o. o.

W 2009r. w ramach zadania wykonano:

- kanalizacja sanitarna - 5, 21 km
- kanalizacja deszczowa – 5, 01 km
- wodociąg – 3, 85 km
- przepompownie - 3 szt.

Zadanie zostało zakończone w dniu 15.12.2009 r.

Zadanie 5 - „Poprawa gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Zabrze - Przebudowa Oczyszczalni ścieków „Śródmieście” – Zadanie zakończono w dniu 30.12.2008 r.

W dniu 27 sierpnia 2009 roku w Warszawie odbyła się uroczystość ogłoszenia wyników i wręczenia nagród XIII Edycji Ogólnopolskiego Konkursu „Modernizacja Roku 2008”. Inwestycja pn. „Modernizacja Oczyszczalni Śródmieście” otrzymała wyróżnienie (II miejsce) w kategorii: „Obiekty Ochrony Środowiska, Przemysłowo-Inżynieryjne”.

Zadanie 6 - „Poprawa gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Zabrze - Inżynier”

Wykonawca Zadania – konsorcjum firm: Grontmij Polska Sp. z o. o. – Lider, oraz Grontmij Nederland B.V. **Umowa została przedłużona do dnia 31.12.2011 r.**

Zadanie 7 - „Poprawa gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Zabrze - Konsultant do spraw przetargów” - Zadanie zrealizowane i rozliczone w 2006 r.

Zadanie 8 - „Poprawa gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Zabrze - Promocja Projektu”. Zadanie zrealizowane i rozliczone w 2007 r.

Zadanie 8.1 - „Poprawa gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Zabrze - Promocja Projektu” - Zadanie zrealizowane i rozliczone w 2009 r.

• W zakresie inwestycji w ramach gospodarki wodno-ściekowej, od 2007 roku trwają przygotowania do realizacji nowego przedsięwzięcia pod nazwą „Poprawa gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Zabrze. Etap II”.

W dniu 4 listopada 2009 r. Decyzją Nr K(2009)8566 Komisja Europejska zatwierdziła **Zmianę Decyzji KE** z dnia 21 grudnia 2004r. w sprawie przyznania pomocy w ramach Funduszu Spójności dla Projektu pn. „Poprawa gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Zabrze”. Zmiana dotyczyła wyłączenia z projektu tych zadań, których zrealizowanie

spowodowałoby przekroczenie sumarycznego zakresu rzeczowego, określonego w pierwotnej decyzji oraz przesunięcia terminu kwalifikowalności wydatków do końca 2010 r.

II Etap Projektu:

W dniu **28.01.2009 r.** NFOŚiGW poinformował, że w wyniku przeprowadzonej oceny w oparciu o kryteria formalne zgodnie z zapisami Regulaminu Konkursu w ramach Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko”, wniosek o dofinansowanie przedsięwzięcia pn. „Poprawa gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Zabrze. Etap II” uzyskał ocenę pozytywną i został skierowany do **oceny merytorycznej I stopnia**.

W dniu **09.02.2009 r.** NFOŚiGW poinformował, że w wyniku przeprowadzonej oceny w oparciu o kryteria merytoryczne pierwszego stopnia wniosek o dofinansowanie przedsięwzięcia uzyskał ocenę pozytywną uzyskując 37 punktów, przekraczając tym samym próg wymaganych 60% punktów możliwych do uzyskania. W związku z tym, wniosek o dofinansowanie projektu **został skierowany do oceny merytorycznej II stopnia**.

W dniu **03.06.2009 r.** Sekretarz Stanu w Ministerstwie Środowiska poinformował o zakończeniu oceny merytorycznej II stopnia dla projektu z wynikiem pozytywnym warunkowym;

W dniu **11.09.2009 r.** NFOŚiGW przekazał Wniosek o dofinansowanie przedsięwzięcia do **Ministerstwa Środowiska**.

Pismem z dnia **24.09.2009 r.** Ministerstwo Środowiska przekazało wniosek o dofinansowanie przedsięwzięcia do **Ministerstwa Rozwoju Regionalnego** celem przekazania do Komisji Europejskiej.

Pismem z dnia **24.09.2009 r.** Ministerstwo Środowiska poinformowało, iż przekazało wniosek dofinansowanie przedsięwzięcia pn. „Poprawa gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Zabrze. Etap II” do **weryfikacji ekspertów Inicjatywy Jaspers**.

W dniach **9 -10.11.2009 r.** odbyła się wizyta przedstawicieli **Inicjatywy Jaspers w Zabrzu**.

W dniu **10.12.2009 r.** Ministerstwo Środowiska poinformowało Prezydenta Miasta Zabrze, że w obecnym stanie prawnym jest już możliwe podpisanie umowy o dofinansowanie dla II Etapu Projektu. Realizacja II Etapu Projektu powinna rozpocząć się w 2010 roku.

Zakres rzeczowy Projektu pn. „Poprawa gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Zabrze. Etap II” obejmuje:

- Budowę i przebudowę kanalizacji sanitarnej i przepompowniami ścieków ----- ok. 69 km
- Budowę i przebudowę kanalizacji deszczowej ----- ok. 68 km
- Budowę i przebudowę sieci wodociągowej ok. 31 km
(w tym wodociąg przesyłowy 0,4 km)
- Odtworzenie i przebudowę nawierzchni dróg i chodników ----- ok. 350 tys.m2
- Rozbudowę instalacji gospodarki osadowej ----- 1 szt.

W zakres rzeczowy II Etapu wchodzi zakres częściowo wyłączony z obecnie realizowanego projektu (Dzielnice Pawłów, Zaborze, Os. Borsig w Biskupicach, Os. Piasek w Makoszowach, kanalizacja deszczowa w ul. Lubuskiej) oraz nowe zadania, m. in. budowa kanalizacji sanitarnej na osiedlu Wyzwolenia oraz budowa instalacji gospodarki osadowej i hermetyzacja wybranych obiektów na oczyszczalni ścieków „Śródmieście”.

Wartość Projektu na II Etap wg wniosku o dofinansowanie sporządzonego na dzień 04.09.2009r. wynosi 325 333 059,00 złotych, w tym:

Wydatki kwalifikowane	318 651 715,00 złotych
Wartość FS (zakładana)	195 556 558,00 złotych

Środki własne Gminy Zabrze	20 783 646,00 złotych
Pożyczka inwestycyjna Gminy Zabrze z dopłatami NFOŚ:	36 305 307,00 złotych
Środki własne ZPWik Sp. z o.o.	9 587 548,00 złotych
Pożyczka inwestycyjna ZPWik Sp. z o.o. z dopłatami NFOŚ:	63 100 000,00 złotych

6.2 Gospodarka odpadami

Na terenie Zabrze znajduje się 1 czynne składowisko odpadów komunalnych, o powierzchni 2,6 ha.

Powierzchnia całkowita Miejskiego Składowiska Odpadów Komunalnych wynosiła 276 286 m³, pojemność zapelniona (stan na 31.12.2009) wynosiła 193 585 m³.

Administracją składowiska odpadów komunalnych zajmuje się Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Zabrzu Sp. z o.o. W 2009 r. ilość odpadów przypadająca na 1 mieszkańca wynosiła 0,35 Mg/os.

Na składowisko przyjęto w poszczególnych latach następujące ilości odpadów:

Tabela 46 Przyjęte odpady na składowisko śmieci.

Firma	Ilość odpadów [Mg]			
	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Zabrzu	32489,9	47274,96	47056,66	41570,02
MPGK Zakład Zieleni Miejskiej	63,68	66,8	57,92	28,28
MPGK Zakład Segregacji i Kompostowni	60,34	0	5,7	0
Alba Ekoserwis Sp. z o.o.	1861,5	1582,6	1257,1	881,84
Zakład Usług Sanitarnych Sp. z o.o.	94,78	9,24	0	0
Zakład Oczyszczania Miasta Zbigniew Strach	0	0	301	955,16
Zakład Oczyszczania Miasta Bracia Strach	147,32	187,64	0	0
Remondis Gliwice Sp. z o.o.	1359,24	1142,02	892,98	827,94
Probud Andrzej Proske	119,86	167,8	195,48	197,72
Spektrum Silesia Service	285,64	0	0	0
WC Serwis Bańska, Kucharski Spółka Jawna	99,6	118,28	9,46	0
ESTA	80,04	0	0	0
JOKER Kubica, Leksowski, Mosińska Sp. j.	0	0	0	11,08
Ekośrodowisko Sp. z o.o.	0	1,64	16,64	0
Inni	872,94	167,86	223,56	117,8
Razem	37534,84	50718,84	50016,5	44589,84

Źródło: Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji sp. z o.o. w Zabrzu

W kolejnej tabeli zamieszczono informacje na temat ilości i rodzajów odpadów komunalnych zebranych przez przedsiębiorców, zajmujących się zbiórką odpadów na terenie Zabrze.

Tabela 47 Zagospodarowanie odpadów na wysypisku śmieci

NAZWA	SUMA [Mg]
Opakowania z papieru i tektury	51,5
Opakowania z tworzyw szt.	17,5
Opakowania z metali	0
Opakowania ze szkła	1,3
Odpady betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów	0
Gruz ceglany	0
Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06	0,8
Odpadowa papa	265,4
Gleba i ziemia, w tym kamienie, inne niż wymienione w 17 05 03	1,6
Zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż wymienione w 17 09 01, 17 09 02 i 17 09 03	0
Leki inne niż wymienione w 18 01 08	0
Papier i tektura	1381,7
Szkło	530,8
Odpady kuchenne ulegające biodegr.	156,8
Leki inne niż wymienione w 20 01 31	1,7
Baterie i akumulatory	0
Baterie i akumulatory inne niż wymienione w 20 01 33	3
Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne zawierające elementy niebezpieczne	1,7
Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne	7,2
Drewno inne niż wymienione w 20 01 37	139,9
Tworzywa sztuczne	524,3
Metale	0
Inne niewymienione frakcje zb. w sposób selekt.	4,9
Odpady ulegające biodegradacji	2317
Gleba i ziemia, w tym kamienie	0
Inne odpady nie ulegające biodegradacji	1033
Nie segregowane (zmieszane) odpady komunalne	53714,6
Odpady z czyszczenia ulic i placów	36,5
Szlamy ze zb. bezodpł. służących do gromadz. nieczyst.	736,6
Odpady wielkogabarytowe	1217
Nieczystości ciekłe	787,7

Źródło: UM Zabrze

W 2009 r. MPGK z rozstawionych na terenie Zabrze pojemników segregacyjnych zebrało i dostarczyło do Zakładu Segregacji i Kompostowni:

– Szkło 530,84 Mg

- Makulaturę 524,91 Mg
- Tworzywa sztuczne 523,02 Mg

Z prowadzonej selektywnie zbiórki w 2009 r. w systemie workowym zebrano 15,02 Mg odpadów.

Przyjęto w 2009 r.

- Odpadów wielkogabarytowych 1270,95 Mg
- Papę odpadową 324,96 Mg
- Odpadów mieszanych 4,28 Mg

Na terenie Zakładu Segregacji i Kompostowni został uruchomiony w październiku 2008 r. punkt zbiórki zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pochodzącego z gospodarstw domowych. Do końca 2009 r. zebrano 9,680 Mg sprzętu.

Z zebranych w ciągu 2009 r. odpadów uzyskano 536,61 Mg surowców, w tym:

- Szkła 130,90 Mg
- Makulatury 232,30 Mg
- Tworzyw sztucznych 173,41 Mg

Dane na temat wytworzonych, poddanych odzyskowi bądź też unieszkodliwionych a także wskaźniki za rok 2008-2009, pozyskane z GUS, znajdują się w poniższej tabeli:

Tabela 48 Odpady – dane GUS

	2008 r.	2009 r.
Odpady wytworzone i nagromadzone w ciągu roku [tys. t/r]	510,3	715,4
Odpady poddane odzyskowi [tys. t/r]	502,2	714,8
Unieszkodliwione razem [tys. t/r]	7,4	0
Unieszkodliwione termicznie [tys. t/r]	0,1	0
Składowane na składowiskach własnych i innych [tys. t/r]	7,3	0
Magazynowane czasowo [tys. t/r]	0,7	0,6
Odpady dotychczas nagromadzone na składowiskach własnych [tys. t.]	b.d.	576,1
WSKAŹNIKI		
odpady wytworzone na 1 km ² [t]		
udział odpadów składowanych w ilości odpadów wytworzonych w ciągu roku [%]	1,4	0,0
udział odpadów poddanych odzyskowi w ilości odpadów wytworzonych w ciągu roku [%]	98,4	99,9

Źródło: www.stat.gov.pl

We wrześniu 2009 r. została wykonana Aktualizacja Planu Gospodarki Odpadami dla Miasta Zabrze na lata 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016. Celem tej analizy była identyfikacja i wyznaczenie zadań w zakresie gospodarki odpadami

6.3 Ciepłownictwo

Długość sieci ciepłowniczej ZPEC sp. z o.o. wg rodzaju w roku 2008 i 2009 przedstawiono w poniższej tabeli:

Tabela 49 Długość sieci ciepłowniczej w latach 2008-2009

Długość sieci ciepłowniczej wg rodzaju	2008 r.	2009 r.
Sieci magistralne zasilane z EC – Zabrze S.A.	19, 81km	19, 89 km
Sieci rozdzielcze	35, 92 km	36, 80 km
Przylączy	29, 76 km	30, 54 km
Sieci niskoparametrowe	1, 43 km	1, 43 km

Źródło: Zabrzeńskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.

Szczegółowe dane, dotyczące sieci w 2009 roku przedstawiono niżej:

Tabela 50 Sieć ciepłownicza w 2009 r.

Rodzaj sieci	Magistralne zasilane z EC – Zabrze S.A.(w tym sieci preizolowane)	Rozdzielcze (w tym sieci preizolowane)		Przylączy (w tym sieci preizolowane)		Niskopara - metrowe (w tym sieci preizolowane)
		36,80 km (w tym: 13,68 km sieci preizolowane)		30,54 km (w tym19,40 km sieci preizolowane)		
		Sieci miejskie (zasilane z EC Zabrze S.A.)	Sieci osiedlowe (zasilane z kotłowni osiedlowych)	Sieci miejskie (zasilane z EC Zabrze S.A.)	Sieci osiedlowe (zasilane z kotłowni osiedlowych)	
Długość sieci (w km)	19,89 km (w tym: 3,14 km preizolowane)	32,95 km (w tym 13,15 km preizolowane)	3,85 km (w tym 0,53 km preizolowane)	28,41 km (w tym 18,20 km preizolowane)	2,13 km (w tym 1,20 km preizolowane)	1,43 (w tym 0,9 km sieci preizolowane)

Źródło: Zabrzeńskie Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.

Materiał, z jakiego wykonanie są sieci ciepłownicze przedstawia poniższa tabela:

Tabela 51 Struktura materiałowa sieci ciepłowniczej

Rodzaj sieci	Długość sieci w km	
	2008 r.	2009 r.
stalowe	86,92 km	88,66 km w tym sieci czteroprzewodowe na cele centralnego ogrzewania 1,43 km
ocynkowane	1,43 km	1,43 km - sieci ocynkowane w sieci czteroprzewodowej na cele ciepłej wody

Źródło: Zabrzeńskie Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.

Odbiorcy korzystający z poszczególnych sieci ciepłowniczych:

Tabela 52 Odbiorcy sieci ciepłowniczych

	Z sieci ciepłowniczej zasilanej z EC – Zabrze S.A.	Z sieci ciepłowniczej zasilanej z kotłowni osiedlowych	Z kotłowni lokalnych
2008 r.	973	68	4
2009 r.	978 kontrahentów	68 odbiorców	4 odbiorców
	W tym: 316 odbiorców 662 lokatorów indywidualnych		

Źródło: Zabrzeńskie Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.

Sprzedaż i moc ciepła zamówionego i dostarczonego odbiorcom przedstawia poniższa tabela:

Tabela 53 Sprzedaż ciepła

	2008 r.	2009 r.
Ilość ciepła sprzedanego odbiorcom	b.d.	1 506 555,66 GJ
W tym dostarczonego do mieszkań	1 178 759 GJ	1 173 209,06 GJ
Moc cieplna zamówiona przed odbiorców na dzień 31.12.	238,8 MW	233,8 MW
Średnioroczna za rok:	b.d.	237,5MW

Źródło: Zabrzeńskie Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.

Parametry (temperatura, ciśnienie) przesyłanej energii:

Tabela 54 Parametry przesyłanej energii ZPEC ZSP. z o.o.

Sieć ciepłownicza zasilana z EC Zabrze S.A.:	Temperatury: zasilanie/powrót	135/65°C
	Ciśnienie ruchowe: zasilanie/powrót	0,85/0,12 MPa
Sieć ciepłownicza zasilana z kotłowni osiedlowej Helenka:	Temperatury: zasilanie/powrót	130/70°C
	Ciśnienie ruchowe: zasilanie/powrót	0,48/0,21 MPa
Sieć ciepłownicza zasilana z kotłowni osiedlowej Rokitnica	Temperatury: zasilanie/powrót	110/70°C
	Ciśnienie ruchowe: zasilanie/powrót	0,44/0,26 MPa
Kotłownie lokalowe	Temperatury: zasilanie/powrót	90/70°C
	Ciśnienie ruchowe: zasilanie/powrót	0,21/0,17 MPa

Źródło: Zabrzeńskie Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.

W zasobach ZPEC Sp. z o.o. są 2 kotłownie osiedlowe, 4 kotłownie lokalne oraz 1 kotłownia pracująca na potrzeby własne.

System ciepłowniczy ZPEC Sp. z o.o. obejmuje dostawę ciepła do dzielnic: Zaborze Południe, Zaborze Północ, Helenka, Rokitnica, Centrum Południe, Centrum Północ, Os. Kotarbińskiego, Os. Janek, Os. Kopernik, Biskupice, Grzybowice i w części Os. Maciejów.

Energia ciepła na cele centralnego ogrzewania, wentylacji i ciepłej wody użytkowej zawarta w gorącej wodzie o zmiennej temperaturze, zależnej od warunków atmosferycznych, regulowana wg zasad ustalonych dla systemu ciepłowniczego ZPEC Sp. z o.o.

Na terenie dzielnic: Mikulczyce, Biskupice i Os. Młodego Górnika ciepło dostarczane jest przez TERMA DOM sp. z o.o. w oparciu o posiadane koncesje:

- na wytwarzanie ciepła - koncesja nr WCC/313/213/U/2/98/BK z późniejszymi zmianami,
- na przesyłanie i dystrybucję ciepła – koncesja nr PCC/324/213/U/2/98/BK z późniejszymi zmianami.

Terma Dom sp. z o.o. sprzedało w 2009 r. ciepło ogółem od 77 odbiorców, których można podzielić na 4 podstawowe grupy:

- Odbiorcy przemysłowi (zakłady produkcyjno-przemysłowe – 10
- Budynki mieszkalne (wspólnoty mieszkaniowe, spółdzielnie) – 48
- Urzędy i instytucje (szkoły, przedszkola, szpitale, inne) – 10
- Pozostali (sklepy, drobni przedsiębiorcy, itp.) – 9

Struktura sprzedaży energii cieplnej odbiorcom w grupach:

Tabela 55 Odbiorcy energii cieplnej Terma - Dom sp. z o.o.

Odbiorcy energii cieplnej	Jednostka miary
Odbiorcy przemysłowi	144 900,5 GJ
Budynki mieszkalne	68 253,7 GJ
Urzędy i instytucje	23 509,3
Pozostali odbiorcy	883,1

Źródło: Terma-Dom sp. z o.o.

Terma – Dom Sp. z o.o. dostarczała w 2009 r. energię cieplną w postaci pary technologicznej oraz wody gorącej do celów ogrzewnictwa.

Liczba odbiorców w grupie parowej: 2

Liczba odbiorców w grupach wodnych: 75

W tym: 3 odbiory z sieci „wysokich” parametrów WP, zaś pozostali odbiorcy zasilani z sieci „niskich parametrów NP.

Długość sieci ciepłowniczej wg rodzaju:

Tabela 56 Sieć ciepłownicza Terma-Dom sp. z o.o.

	Magistralne	Rozdzielcze	Przyłącza	Łącznie:
Długość rurociągów ¹⁴ (m)				
Rejon Biskupice - Rokitnica	12 720	7 162	6 318	26 200
Rejon Mikulczyce	1 652	2 313	1 703	5 668
RAZEM:	14 372	9 475	8 021	31 868
Długości odcinków sieci (m)				
Rejon Biskupice - Rokitnica	5 904	3 480	3 359	12 743
Rejon Mikulczyce	826	1 157	852	2 835
RAZEM:	6 730	4 637	4 211	15 578

Źródło: Terma-Dom sp. z o.o

Parametry przesyłanej energii przez Terma-Dom sp. z o.o.:

Para wodna: 350⁰ C /1,0 MPa oraz 300⁰C/0,6 MPa (parametr odłączony w 2009 r.)

Gorąca woda do celów c.o. i c.w.u.: 130/70⁰C (WP) oraz 95/70⁰C (NP.)

¹⁴ Długości liczone dla sieci jako systemu dwóch (lub trzech, czterech) rurociągów zasilających i powrotnych.

6.4 Gazownictwo

Detaliczny obrót gazem oraz obsługę klientów na terenie miasta, pełni Górnośląski Oddział Obrotu Gazem Gazownia Zabrzeńska, ul. Mikulczycka 5, 41-800 Zabrze, znajdujący się w strukturach PGNiG SA.

Odczyty, kontrole układów pomiarowych oraz techniczną dystrybucję paliw gazowych realizuje Górnośląska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. z siedzibą w Zabrzu, ul. Szczęść Boże 11, pełniąca funkcję Operatora Systemu Dystrybucyjnego na tym obszarze

Rodzaj przesyłanego paliwa gazowego – gaz ziemny wysokometanowy (GZ-50) – ciepło spalania – 38,147 MJ/m³, wartość opałowa – 34,43 MJ/m³. Jakość paliwa gazowego dostarczanego odbiorcom jest zgodna ze standardami obsługi odbiorców sprecyzowanymi w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie szczegółowych warunków przyłączenia podmiotów do sieci gazowych, ruchu i eksploatacji tych sieci.¹⁵

W poniższych tabelach zaprezentowano dane dot. sieci gazociągowej w Zabrzu.

Tabela 57 Odbiorcy gazu na terenie miasta Zabrze w latach 2006-2009

Liczba użytkowników paliwa gazowego (w szt.), stan na koniec grudnia								
Lata	Ogółem	Gospodarstwa domowe		Przemysł	Handel	Usługi	Pozostali	Odbiorcy hurtowi
		Ogółem	w tym: ogrzewanie mieszkań					
2006	50 854,0	49 936,0	8 786,0	140,0	223,0	553,0	2,0	0,0
2007	51 126,0	50 123,0	9 174,0	151,0	253,0	598,0	1,0	0,0
2008	50 867,0	49 872,0	9 549,0	147,0	242,0	605,0	1,0	0,0
2009	50 584,0	49 633,0	9 840,0	157,0	236,0	557,0	1,0	0,0

Źródło: Górnośląska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. w Zabrzu,

Tabela 58 Zużycie paliwa gazowego w Zabrzu w latach 2006-2009

Zużycie paliwa gazowego w Zabrzu w tys. m ³								
Lata	Ogółem	Gospodarstwa domowe		Przemysł	Handel	Usługi	Pozostali	Odbiorcy hurtowi
		Ogółem	w tym: ogrzewanie mieszkań					
2006	45 155,6	19 885,6	10 750,9	17 149,6	3 051,8	5 041,9	26,7	0,0
2007	60 080,4	18 137,6	9 723,2	34 395,0	1 796,1	5 745,9	5,8	0,0
2008	77 999,4	18 849,8	9 842,7	51 599,1	759,1	6 786,3	5,1	0,0
2009	64 389,8	19 722,1	11 581,0	38 192,1	835,4	5 634,8	5,4	0,0

Źródło: Górnośląska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. w Zabrzu

¹⁵ Dz.U. z 2004 r nr 105, poz. 1113

Tabela 59 Liczba osób korzystających z sieci gazowej w Zabrzu, w latach 2007-2009

Ludność korzystająca z sieci gazowej (w osobach)	
2007	146 794
2008	146 471
2009	146 143

Źródło: www.stat.gov.pl

Tabela 60 Liczba stacji redukcyjno – pomiarowych na terenie miasta Zabrze w 2009 r.

Wyszczególnienie	Stacje I ^o	Stacje II ^o
	Szt.	Szt.
Zabrze	10	15

Źródło: Górnośląska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. w Zabrzu

Tabela 61 Sieci i przyłącza gazowe, w latach 2007-2009

Długość czynnej sieci ogółem w m		
2007 r.	2008 r.	2009 r.
402 921	403 636	405 850
Długość czynnej sieci przesyłowej w m		
2007 r.	2008 r.	2009 r.
31 534	31 534	31 534
Długość czynnej sieci rozdzielczej w m		
2007 r.	2008 r.	2009 r.
371 387	372 102	374 316
Czynne przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w szt.		
2007 r.	2008 r.	2009 r.
7 967	8 010	8 085

Źródło: www.stat.gov.pl

6.5 Energia elektryczna

Energię elektryczną na terenie miasta Zabrze dostarcza Vattenfall Distribution Poland S.A., przedsiębiorstwo energetyczne.¹⁶

W poniższych tabelach przedstawione są dane dotyczące liczby odbiorców i zużycia energii elektrycznej na terenie miasta Zabrze, za rok 2009:

Tabela 62 Liczba odbiorców energii elektrycznej:

Wyszczególnienie	Stan na 2009 r.
Razem:	80 669
W tym:	
1. Ogółem: odbiorcy na wysokim napięciu – taryfa A	22
2. Ogółem: odbiorcy na średnim napięciu – taryfa B	8989
3. Ogółem: odbiorcy na niskim napięciu – taryfy C + R + G	80 578
a) W tym gospodarstwa rolne	2
b) W tym: gospodarstwa domowe i rolne	71 230

Źródło: Vattenfall Distribution Poland S.A.

¹⁶ Dane przekazane przez Vattenfall Distribution Poland S.A. zostały wykorzystane do sporządzenia Raportu o Stanie Miasta. Wykorzystanie tych danych do innych celów lub udostępnienie innym podmiotom może nastąpić jedynie po uprzednim pisemnym uzgodnieniu z Vattenfall Distribution Poland S.A.

Tabela 63 Zużycie energii elektrycznej (MWh):

Wyszczególnienie	Stan na 2009 r.
Razem:	489 689,63
W tym:	
4. Ogółem: odbiorcy na wysokim napięciu – taryfa A	95 680,97
5. Ogółem: odbiorcy na średnim napięciu – taryfa B	175 544,49
6. Ogółem: odbiorcy na niskim napięciu – taryfy C + R + G	218 464,17
c) W tym gospodarstwa rolne	9,89
d) W tym: gospodarstwa domowe i rolne	133 372,34

Źródło: Vattenfall Distribution Poland S.A.

Poniższa tabela przedstawia liczbę odbiorców i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w latach 2006-2009.

W porównaniu z poprzednimi latami, w 2009 r. znacząco wzrosła liczba odbiorców, a także zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych.

Tabela 64 Energia elektryczna w gospodarstwach domowych w Zabrze, w latach.

Odbiorcy energii elektrycznej na niskim napięciu ogółem			
2006	2007	2008	2009
[szt]	[szt]	[szt]	[szt]
70 169	70 538	70 662	71 230
Zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu ogółem			
2006	2007	2008	2009
[MW.h]	[MW.h]	[MW.h]	[MW.h]
127 752	123 565	126 283	133 372

Źródło: <http://www.stat.gov.pl>

6.6 Cmentarnictwo

Na terenie Zabrze zlokalizowanych jest 19 cmentarzy. Cmentarz komunalny znajduje się przy ul. Pokoju o powierzchni 2,02 ha.

Na cmentarzu komunalnym miejsca grzebalne są wykorzystane całkowicie. Obecnie do pochówku są wykorzystywane groby, na które nie wniesiono zastrzeżenia przeciw ponownemu ich użyciu i nie wniesiono ponownej opłaty ustalonej Zarządzeniem Nr 445/IK/2008 Prezydenta Miasta Zabrze z dnia 31.07.2008 r.

Miejsc, które mogą być wykorzystane do ponownego pochówku po 20 latach jest 327 (268 – dorośli, 59 – dzieci).

W Zabrze znajduje się również cmentarz żydowski, położony przy ulicy Cmentarnej, założony w 1871 r. Cmentarz ten, wpisany jest do rejestru zabytków Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

CMENARZE ISTNIEJACE

1. Cmentarz Komunalny przy ul. Pokoju - Parafia Rzym.-Kat. Pw. Świętego Andrzeja Apostoła;
2. Cmentarz Parafialny przy ul. Wolności 189 - Parafia Rzym.-Kat. Pw. Świętego Andrzeja Apostoła (zamknięty);
3. Cmentarz Parafialny przy ul. Ptasiej -Rzym.-Kat. Parafia Pw. Świętego Józefa, Parafia Rzymsko-Katolicka Pw. Świętej Anny;
4. Cmentarz Parafialny przy ul. Wolności 446- Rzym.-Kat. Parafia św. Franciszka ;

5. Cmentarz Parafialny przy ul. Wiosennej -Rzym.-Kat. Parafia św. Jana i Pawła ;
6. Cmentarz Parafialny przy ul. Paderewskiego - Rzym.-Kat. Parafia Bożego Ciała;
7. Cmentarz Parafialny przy ul. Wyszyńskiego 14 - Rzym.-Kat. Najświętszego Serca Pana Jezusa;
8. Cmentarz Parafialny przy ul. Ofiar Katynia 14 - Rzym.-Kat. św. Wawrzyńca;
9. Cmentarz Wyznania Mojżeszowego przy ul. H. Sawickiej -Skarb Państwa;
- 10.Cmentarz Ewangelicki przy ul. H. Sawickiej - Parafia Ewangelicko-Augsburska;
- 11.Cmentarz Parafialny przy ul. Bytomskiej - Rzym.-Kat. Pw. św. Jana Chrzciciela ;
- 12.Cmentarz Parafialny przy ul. Ogrodowej - Rzym.-Kat. Pw. św. Jana Chrzciciela ;
- 13.Cmentarz Parafialny przy ul. Kondratowicza - Rzym.-Kat. Pw. św. Macieja Apostoła ;
- 14.Cmentarz Parafialny przy ul. Szczecińskiej - Rzym.-Kat. Pw. Matki Bożej Różańcowej;
- 15.Cmentarz Parafialny przy ul. Joachima Lelewela - Parafia Ewangelicko-Augsburska
- 16.Cmentarz Parafialny przy ul. Rogoźnickiej - Rzym.-Kat. Pw. Świętego Pawła
- 17.Cmentarz Parafialny przy ul. Pokoju- Parafia Rzym.-Kat. Pw. Świętego Andrzeja Apostoła;
- 18.Cmentarz Parafialny przy ul. Staromiejskiej- Parafia Rzym.-Kat. Pw. Świętego Andrzeja Apostoła;
- 19.Cmentarz Parafialny przy ul. Wolności przy kościele- Parafia Rzym.-Kat. Pw. Świętego Andrzeja Apostoła.

CMENTARZE PROJEKTOWANE

- 1.Cmentarz w Zabrze Zaborzu;
- 2.Cmentarz w Zabrze Rokitnicy.

7 Gospodarowanie nieruchomościami

Wartość gruntów, będących w posiadaniu Gminy Zabrze (stanowiących mienie komunalne), wynosiła 603 238 825,66 zł.¹⁷

W 2009 r. nie oddano nowych mieszkań do użytku.

Zawarto z osobami fizycznymi 945 umowy dzierżawy gruntu o łącznej powierzchni 136 991,19 m², z przeznaczeniem na ogrody przydomowe, ogrody, garaże – umowy zawarte przez Jednostkę Obsługi Finansowej Gospodarki Nieruchomościami w imieniu Prezydenta Miasta Zabrze gospodarującego zasobami nieruchomości Skarbu Państwa i Gminy Miejskiej Zabrze.

W 2009 r.

- wydzierżawiano grunt o łącznej powierzchni 864,85 m² z przeznaczeniem na uprawy polowe i użytki zielone (59 umów)
- wydzierżawiano grunt o łącznej powierzchni 1 031 555,00 m² z przeznaczeniem na cele składowe, parkingowe, na tereny przy obiektach będących przedmiotem najmu (73 umowy)
- wydzierżawiano grunt o łącznej powierzchni 12 529,00 m² z przeznaczeniem na place targowe (1 umowa na 4 targowiska)

Udostępniono, poza nieruchomościami zarządzanymi przez ZBM – TS Sp. z o.o. lub JOFGN w Zabrzu:

- w formie umowy o zarządzanie 5 nieruchomości zabudowanych o charakterze obiektów sportowych
 - W formie porozumień 11 nieruchomości zabudowanych,
 - W formie dzierżawy 3 nieruchomości zabudowane
 - W formie użyczenia 44 nieruchomości zabudowane
 - W formie najmu 49 lokali użytkowych
- 13 nieruchomości zabudowanych nie jest zagospodarowana.

Podjęto 2 decyzje umarzające postępowania w sprawie wyłączenia gruntów rolnych z produkcji oraz 19 decyzji zmieniających w sprawie umorzenia z mocy prawa należności i opłat rocznych.

Z tytułu gospodarowania nieruchomościami¹⁸

- uzyskano dochody w kwocie 1 984 903,15 zł
- poniesiono wydatki w kwocie 6 775 132,25 zł
- poniesiono koszty w kwocie 6 744 022,36 zł¹⁹

¹⁷ Stan na dzień 30 września 2009 r.

¹⁸ Poza nieruchomościami zarządzanymi przez ZBM – TS Sp. z o.o. lub JOFGN w Zabrzu

¹⁹ W tym wydatki i koszty pokryte z przyznanych dotacji

W zakresie nieruchomości budynkowych Gminy Zabrze, podjęto następujące działania:

Tabela 65 wyburzenia, remonty, rozbiórki nieruchomości budynkowych Gminy Zabrze, 2009 r.

Wyburzone budynki/obiekty	
Budynki mieszkalne	2
Budynki mieszkalno-użytkowe	2
Obiekty użytkowe	9
Obiekty gospodarcze	8
Budynki wymagające działań remontowych	
Remonty kapitalne	ok. 120
Remonty bieżące	ok. 900 budynków
Liczba nakazów rozbiórki budynków/obiektów	
Budynki mieszkalne	0 nakazów
Obiekty użytkowe	1 nakaz

Źródło: UM Zabrze

Poniżej znajdują się dane na temat obrotu nieruchomościami Gminy Zabrze:

1) Sprzedaż nieruchomości niezabudowanych

Tabela 66 Sprzedaż nieruchomości niezabudowanych Gminy Zabrze

Lp.	Rodzaj nieruchomości (przeznaczenie)	Ilość nieruchomości	Łączna powierzchnia w m ²	Cena brutto (zł)
1.	Na cele mieszkaniowe	17	14170	2 627 733,60
2.	Na cele usługowe	4	6885	726 998,00
3.	Na cele usługowo-mieszkaniowe	3	10911	989 005,20
4.	Na poprawę warunków zagospodarowania	6	6367	122 988,16

Źródło: UM Zabrze

W 2009 roku

- zbyto w drodze aportu jedną nieruchomość stanowiącą własność GMZ o łącznej powierzchni 1 252 m², której wartość prawa własności wyniosła 147 173,00 zł brutto,
- zbyto w drodze zamiany 2 nieruchomości stanowiące własność GMZ o łącznej powierzchni 98 m² i łącznej wartości 5 143,52 zł brutto.

2) Sprzedaż nieruchomości zabudowanych

Tabela 67 Sprzedaż nieruchomości zabudowanych Gminy Zabrze

Lp.	Rodzaj nieruchomości (przeznaczenie)	Ilość nieruchomości	Cena brutto (zł)
1.	Lokale użytkowe	15	1 603 972,75
2.	Garaże	87	91 369,24
3.	Pozostałe	14	2 269 019,17
Lokale użytkowe			
Lokal		15	1 268 105,20
Grunt:			
	własność	6	324 495,00
	użytkowanie wieczyste	9	11 372,55
Budynki garażowe			
	odpłatnie	5	39 862,00

nieodpłatnie	82	0,00
Grunt:		
własność	0	0,00
użytkowanie wieczyste	87	51 507,24
Nieruchomości zabudowane - pozostałe		
Budynek wraz z gruntem:		
własność	10	2 241 647,91
użytkowanie wieczyste	4	27 371,26

Źródło: UM Zabrze

W 2009 roku zbyto w drodze darowizny jedną nieruchomość zabudowaną o wartości 112 982,00 zł brutto.

3) Liczba mieszkań sprywatyzowanych w 2009 roku z mieszkaniowego zasobu gminy: 818, w tym 801 sprzedanych z bonifikatą.

Tabela 68 Sprywatyzowane lokale z mieszkaniowego zasobu gminy

Lp.	Lokale mieszkalne	Ilość nieruchomości	Cena brutto (zł)
1.	w drodze przetargu	17	1 260 907,15
2.	na rzecz najemcy	801	10 188 706,22

Źródło: UM Zabrze

Tabela 69 Sprzedaż lokali mieszkalnych w drodze przetargu

Lokale mieszkalne sprzedane w drodze przetargu			
Lokal	17		1 211 303,49
Grunt:			
własność	8		37 364,04
użytkowanie wieczyste	9		12 239,62

Lokale mieszkalne sprzedane na rzecz najemcy			
Lokal	801		7 679 577,25
Grunt:			
własność	445		1 966 402,40
użytkowanie wieczyste	356		542 726,57

4) Nieruchomości nabyte do gminnego zasobu nieruchomości

Tabela 70 Nabyte nieruchomości do gminnego zasobu nieruchomości

Rodzaj kontrahenta	Łączna powierzchnia wraz z udziałem w gruncie w m ²	Wartość nieruchomości
Osoby prawne (nabyte umowami)	8 323	523 882,50
Osoby fizyczne (nabyte umowami)	1 976,04	39 351,52
- w drodze zasiedzenia (po skomunalizowaniu)	5 658	0,00
- w drodze spadku	1 520	0,00
- nieruchomości zajęte pod drogi publiczne (gminne)	348	0,00
- nieruchomości zajęte pod drogi publiczne (powiatowe)	88	0,00

Źródło: UM Zabrze

Poniżej znajdują się informacje przedstawiające gospodarkę lokalową Gminy Zabrze:

Tabela 71 Gospodarka lokalowa Gminy Zabrze

	2009 rok	2008 rok
Liczba złożonych wniosków oraz osób starających się o mieszkania komunalne	12 699	
Liczba lokali socjalnych	607	
Liczba lokali zamiennych	27	
Liczba dokonanych przekwalifikowań lokali mieszkalnych na socjalne	12	
Liczba lokali mieszkalnych znajdujących się w zasobach MTBS, stopień ich zamieszkania	249 w 100% zamieszkane	
Stawka czynszu za 1m ²		
Lokale mieszkalne stanowiące mieszkaniowy zasób Gminy Zabrze i pomieszczenia tymczasowe, oraz odszkodowania za zajmowanie lokalu mieszkalnego bez tytułu prawnego	4,70 zł	
Lokale komunalne	5,80 zł	
Lokale socjalne	0,41 zł	
Dodatki mieszkaniowe		
	przyjęto	8 222 wnioski
	odmowa	31
Średniomiesięczna liczba rodzin, którym wypłacano dodatki mieszkaniowe	3 972	
Średnia kwota wypłacanego miesięcznie dodatku mieszkaniowego	188,20 zł	
Suma dodatków mieszkaniowych dla użytkowników lokali mieszkalnych tworzących mieszkaniowy zasób gminny	5 680 408,64 zł	8 837 433,60 zł
Dla pozostałych użytkowników	3 290 845,97 zł	

Źródło: UM Zabrze

➤ **CHARAKTERYSTYKA ZASOBÓW MIESZKANIOWYCH ZARZĄDU
BUDYNKÓW MIESZKANIOWYCH – TOWARZYSTWO BUDOWNICTWA
SPOŁECZNEGO SP. Z O.O.**

Legenda:

UO	U1	U2	W1
Budynek komunalny użytkowanie	Wspólnota zarząd. ZBM-TBS – udział Gminy - użytkowanie	Wspólnota obcy zarząd – udział Gminy - użytkowanie	Wspólnota zarząd. ZBM-TBS - bez użytkowania - zasób komunalny obsługuje JOFGN
Z1	Z2	Z3	Z4
Wspólnota zarząd. ZBM - TBS - bez udziału Gminy	Porozumienie CRU-959/2006	Budynek prywatny	Budynki po Hucie Zabrze

Tabela 72 Charakterystyka zasobów mieszkaniowych wg umów, własności, ilości lokali, powierzchni, ZBM – TBS Sp. z o.o., 2009 r.

Rodzaj umowy	Ilość budynków	Mieszkania komunalne, ilość lokali	Mieszkania komunalne powierzchnia lokali	Mieszkania własne - ilość lokali	Mieszkania własne - powierzchnia lokali	Razem ilość mieszkań	Razem powierzchnia mieszkań
UO	59	404	22 375,38		0	404	22 375,38
U1	936	4332	198 882,30	3626	188 780,45	7958	387 662,75
U2	117	477	23075,1		0	477	23 075,10
W1	368	1839	83 533,25	1542	79 354,54	3381	162 887,79
Z1	45		0,00	398	21 567,87	398	21 567,87
Z2	171	1147	56 521,85		0,00	1147	56 521,85
Z3	1		0,00	11	479,03	11	479,03
Z4	83		0,00	943	46 762,61	943	46 762,61
SUMA	1780	8199	384 387,88	6520	336 944,50	14719	721 332,38

Źródło: ZBM – TBS Sp. z o.o.

Tabela 73 Charakterystyka zasobów mieszkaniowych wg umów i wyposażenia w poszczególne media, ZBM – TBS Sp. z o.o., 2009 r

Rodzaj umowy	Ilość lokali z INST-WO	Ilość lokali z INST-KAN	Ilość lokali z INST - GAZ	Ilość lokali z INST - CO	Ilość lokali z INST - CWU
UO	404	404	404	404	404
U1	7958	7958	7958	1741	206
U2	477	477	477	156	
W1	3381	3 381	3381	842,00	67
Z1	398	398	398	126	
Z2	1147	1 147	678	1	
Z3	11	11	11		
Z4	943	943	943		
SUMA	14719	14 719	14250	3270	677

Źródło: ZBM – TBS Sp. z o.o.

Charakterystyka zasobów mieszkaniowych wg umów i struktury wiekowej ZBM-TBS Sp. z o.o.:

Tabela 74 Zasoby mieszkaniowe wg umów i struktury wiekowej ZBM – TBS sp. z o.o., 2009 r.

Rok budowy	UO	U1	U2	W1	Z1	Z2	Z3	Z4	SUMA
1860-1918		137	21	77	2	152	1	72	462
1918-1944		483	44	164	30	17		9	747
1945-1970		294	49	118	11	2		2	476
1971-1978		12	2	6	2				22
1978-1988		10	1	3					14
2000-2006	59								59
Suma	59	936	117	368	45	171	1	83	1780

Źródło: ZBM – TBS Sp. z o.o.

Zestawienie zasobów lokalowych zajętych i pustostanów Gminy Zabrze:

Tabela 75 Zasoby lokalowe zajęte i pustostany Gminy Zabrze, 2009 r.

Rodzaj umowy	Mieszkania komunalne - zajęte	Mieszkania komunalne - pustostany	Mieszkania komunalne - razem	Lokale użytkowe - zajęte	Lokale użytkowe - pustostany	Lokale użytkowe - razem
U0, U1, U2	5132	81	5213	241	35	276
Z2	1109	38	1147	109	12	121
Suma	6241	119	6360	350	47	397

Źródło: ZBM – TBS Sp. z o.o.

Zestawienie lokali socjalnych:

Tabela 76 Lokale socjalne, ZBM – TBS Sp. z o.o., 2009 r

Rodzaj umowy	Mieszkania socjalne
U0, U1, U2	14
Z2	106
Suma	120

Źródło: ZBM – TBS Sp. z o.o.

Remonty kapitalne:

Tabela 77 Remonty kapitalne, ZBM – TBS Sp. z o.o., 2009 r.

Remonty kapitalne mieszkań	Ilość
Lokale mieszkalne przeznaczone do remontu kapitalnego	108
Lokale mieszkalne, w których wykonano remont kapitalny	100

Źródło: ZBM – TBS Sp. z o.o.

Koszty i dochody związane z mieszkaniami:

Tabela 78 Koszty i dochody, mieszkania ZBM – TBS Sp. z o.o

Przychody	2009	2008
Czynsze z lokali mieszkalnych	11934217,48	10931422,56
Odpłatność za wodę	3166461,58	336925,52
Odpłatność za wywóz nieczystości	1022947,31	211740,77
Odpłatność za c.o.	1546215,31	251844,31
Odpłatność za energię elektr. Ogród	30764,27	118755,41
Odpłatność za gaz	15782,55	5273317,84
Bezumowne korzystanie z lokali	1193114,98	1213412,56
Razem przychody:	18909503,48	18337418,97
Koszty	17084488,58	17835297,75
Dochody	1825014,9	502121,22

Źródło: ZBM – TBS Sp. z o.o.

Podatek od nieruchomości:

Tabela 79 Podatek od nieruchomości, ZBM – TBS Sp. z o.o

2009 r.	2008 r.
503645,67	524214,95

Źródło: ZBM – TBS Sp. z o.o.

➤ **CHARAKTERYSTYKA ZASOBÓW MIESZKANIOWYCH JEDNOSTKI
OBSŁUGI FINANSOWEJ GOSPODARKI NIERUCHOMOŚCIAMI**

Zasoby mieszkaniowe wg ich struktury, liczby i powierzchni:

Tabela 80 Gminny zasób lokalowy, JOFGN, 2009 r.

Mieszkania zamieszkałe	10 347
Mieszkania niezamieszkałe (pustostany)	227
Lokale użytkowe zajęte	702
Lokale użytkowe wolne (pustostany)	89

Źródło: JOFGN Zabrze

Zestawienie lokali mieszkalnych komunalnych:

Tabela 81 Lokale mieszkalne komunalne, JOFGN, 2009 r

Rejon	Lokale Mieszkania komunalne	
	szt.	m ²
1	433	21 919,56
2	686	31 490,19
3	184	9 562,99
4	618	31 767,74
5	445	17 241,50
6	615	28 248,79
7	678	30 114,81
8	633	30 635,73
9	326	14 482,92
10	117	4 871,11
Ogółem	4735	220 335,34

Źródło: JOFGN Zabrze

Zestawienie lokali niemieszkalnych komunalnych:

Tabela 82 Lokale niemieszkalne komunalne, JOFGN, 2009 r

Rejon	Garaże Komunalne		Lokale użytkowe Komunalne	
	szt.	m ²	szt.	m ²
1	315	5 819,26	88	13 277,75
2	394	6 884,62	76	7 035,26
3	168	2 800,60	48	3 304,78
4	216	4 004,13	90	8 621,94
5	140	2 395,30	17	1 219,79
6	291	4 894,32	92	6 486,11
7	222	4 130,88	139	11 403,08
8	214	3 797,26	94	8 511,34
9	171	2 656,90	48	3 367,20
10	95	1 546,56	38	2 136,46
Ogółem	2226	38 928,83	730	65 363,71

Źródło: JOFGN Zabrze

Zestawienie lokali mieszkalnych komunalnych we wspólnotach:

Tabela 83 Lokale mieszkalne komunalne we wspólnotach, JOFGN, 2009 r

Rejon	Garaże Komunalne	
	szt.	m ²
1	126	5 657,85
2	380	21 072,87
3	1063	46 168,52
4	486	23 273,39
5	602	24 547,40
6	206	9 622,19
7	243	12 567,06
8	968	42 934,99
9	464	20 132,06
10	1629	68 081,73
Ogółem	6167	274 058,06

Źródło: JOFGN Zabrze

Zestawienie lokali niemieszkalnych komunalnych we wspólnotach:

Tabela 84 Lokale niemieszkalne komunalne we wspólnotach, JOFGN, 2009 r

Rejon	Garaże Komunalne		Lokale użytkowe Komunalne	
	szt.	m ²	szt.	m ²
1	2	40,60	8	690,74
2	3	50,54	35	2 923,75
3	4	54,76	15	818,93
4	8	137,19	54	4 600,03
5	0	0,0	4	276,11
6	8	145,40	7	410,12
7	2	61,0	81	5 571,45
8	3	45,0	35	3 502,28
9	0	0	11	956,72
10	0	0	42	3 600,52
Ogółem	30	534,49	292	23 350,65

Źródło: JOFGN Zabrze

Liczba mieszkań wyposażonych oraz niewyposażonych w poszczególne media:

Tabela 85 Mieszkania wyposażone i niewyposażone w poszczególne media, JOFGN, 2009 r

WYPOSAŻONE		NIEWYPOSAŻONE	
W mieszkaniach komunalnych	Liczba mieszkań	W mieszkaniach komunalnych	Liczba mieszkań
Woda	11 291	Woda	13
Kanalizacja	10 469	Kanalizacja	179
Gaz	8 635	Gaz	2 013
C.O.	2 069	C.O.	8 579
Ciepła woda	839	Ciepła woda	8 252

Źródło: JOFGN Zabrze

Liczba lokali socjalnych i zamiennych oraz stopień ich zamieszkania:

Tabela 86 Lokale socjalne i zamienne, JOFGN, 2009 r

Liczba lokali socjalnych	457
Liczba lokali zamiennych	29
Stopień zamieszkania lokali zamiennych:	
Zamieszkałe	28
Pustostany	1

Źródło: JOFGN Zabrze

Liczba budynków przeznaczonych do remontu, przekwalifikowania budynków:

Tabela 87 Remonty, przekwalifikowania budynków, lokali. JOFGN, 2009 r

Remonty	
Liczba budynków przeznaczonych do remontu	497
Ilość wykonanych remontów	56
Przekwalifikowania	
Liczba przekwalifikowań lokali mieszkalnych na socjalne	20

Źródło: JOFGN Zabrze

Uzyskane dochody z gospodarowania nieruchomościami oraz koszty związane z realizacją zadań w zakresie gospodarowania nieruchomościami w 2009 r.

Tabela 88 Dochody i koszty z gospodarowania nieruchomościami, JOFGN, 2009 r

Wpływy uzyskane z dochodów gospodarowania nieruchomościami Gminy	38 797 519,56 zł
Wpływy uzyskane z dochodów gospodarowania Skarbem Państwa	700 971,67 zł
Koszty poniesione – Skarb Państwa	101 856,00 zł
Koszty poniesione - Gmina	44 599 632,75 z tego:
Utrzymanie JOFGN	7 530 227,77 zł
Remonty oraz zaliczki odprowadzane na fundusz remontowy	8 595 709,84 zł
Utrzymanie bieżące zasobów Gminy	28 473 695,14 zł

Źródło: JOFGN Zabrze

Poniżej znajduje się tabela przedstawiająca wiek poszczególnych budynków, administrowanych przez JOFGN, w 2009 r.

Tabela 89 Wiek budynków, JOFGN, 2009 r

Rok budowy	Liczba budynków
1860-1917	356
1918-1944	280
1945-1970	31
1971-1978	-
1979-1988	7
1989 - 1999	1
2000-2006	-
Suma	675 ²⁰

Źródło: JOFGN Zabrze

²⁰ + 5 budynków bez wskazanego, w materiale źródłowym, roku budowy.

8 Mieszkańcy Zabrze

8.1 Ludność na podstawie danych z ewidencji ludności UM Zabrze

Dane z ewidencji ludności prowadzonej przez Wydział Spraw Obywatelskich Urzędu Miejskiego w Zabrzu prezentują liczbę ludności wyłącznie w oparciu o meldunki.

Liczba mieszkańców Zabrze, stan na dzień 31.12.2009 r. wynosiła 176 983 osoby.

Tabela 90 Liczba mieszkańców, zameldowanie stałe i czasowe

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
Liczba osób posiadających stałe miejsce zameldowania	180 797	178 902	176 983
Osoby zameldowanie na pobyt czasowy ²¹	1975	2844	2 964

Źródło: UM Zabrze

Ogółem w 2009 roku ilość osób faktycznie zamieszkałych (meldunek stały plus czasowy ponad 3 msc) w Zabrzu wyniosła **179 947 i jest niższa od roku 2008 o 1799 osoby.**

Poniżej liczba znajduje się tabela prezentująca liczbę mieszkańców w dzielnicach Zabrze z podziałem na płeć:

Tabela 91 Liczba Zabrze w dzielnicach, wg płci

Dzielnica	Mężczyźni	Kobiety	Razem
RAZEM	84 875	92 108	176 983
BISKUPICE	5 352	5 480	10 832
CENTRUM POŁUDNIE	20 817	23 240	44 057
CENTRUM PÓŁNOC	13 146	14 382	27 528
GRZYBOWICE	1 028	1 110	2 138
HELENKA	4 931	5 490	10 421
KOŃCZYCE	1 053	1 161	2 214
MACIEJÓW	1 789	1 874	3 663
MAKOSZOWY	1 106	1 174	2 280
MIKULCZYCE	7 017	7 582	14 599
OS.JANEK	2 815	3 067	5 882
OS.MIKOŁAJA KOPERNIKA	2 426	2 484	4 910
OS.MŁODEGO GÓRNIKA	597	658	1 255
OS.TADEUSZA KOTARBIŃSKIEGO	3 975	4 238	8 213
PAWŁÓW	1 052	1 167	2 219
ROKITNICA	7 103	7 936	15 039
ZABORZE POŁUDNIE	2 295	2 322	4 617
ZABORZE PÓŁNOC	8 374	8 743	17 117

Źródło: UM Zabrze

²¹ Osoby zameldowane na pobyt czasowy ponad 3-mce

Powyższe dane wskazują, iż najliczniej zamieszkaną dzielnicą jest Dzielnicą Centrum Południe, a najmniej liczną – Osiedle Młodego Górnika.

We wszystkich dzielnicach przeważają liczebnie kobiety, najwięcej natomiast w dzielnicy Centrum Południe (2423 więcej kobiet), w dzielnicy Centrum Północ (1236 więcej kobiet), w dzielnicy Rokitnica (833 więcej kobiet).

Kolejna tabela przedstawia dane na temat liczby ludności w dzielnicach Zabrze na przestrzeni lat 2006 - 2009, a także zmiany procentowe i liczbowe ludności w poszczególnych dzielnicach w stosunku do roku wcześniejszego.

Tabela 92 Zmiany liczbowe i procentowe ludności w dzielnicach

Dzielnica	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
RAZEM – liczba osób	183304	180797	178902	176 983
R - Różnica w liczbie ludności		-2507	-1895	-1919
% - zmiana w stosunku do roku ubiegłego		-1,37%	-1,05%	-1,07%
BISKUPICE	11022	10 944	10 861	10 832
R		-78	-83	-29
%		-0,71%	-0,76%	-0,27%
CENTRUM POŁUDNIE	45581	44 892	44 399	44 057
R		-689	-493	-342
%		-1,51%	-1,1%	-0,77%
CENTRUM PÓŁNOC	28702	28 173	27 851	27 528
R		-529	-322	-323
%		-1,84%	-1,14%	-1,16%
GRZYBOWICE	2144	2 129	2 109	2 138
R		-15	-20	29
%		-0,7%	-0,94%	1,38%
HELENKA	10900	10 677	10 590	10 421
R		-223	-87	-169
%		-2,05%	-0,81	-1,6%
KOŃCZYCE	2240	2 264	2 243	2 214
R		24	-21	-29
%		1,07	-0,93	-1,3%
MACIEJÓW	3711	3 682	3 688	3 663
R		-29	6	-25
%		-0,78	0,16%	-0,68%
MAKOSZOWY	2287	2 302	2 312	2 280
R		15	10	-32
%		0,66%	0,43%	-1,38%

MIKULCZYCE		14910	14 840	14 736	14 599
	R		-70	-104	-137
	%		-0,47	-0,7%	-0,93%
OS.JANEK		6216	6 136	5 986	5 882
	R		-80	-150	-104
	%		-1,29%	-2,44%	-1,74%
OS.MIKOŁAJA KOPERNIKA		5208	5 100	4 991	4 910
	R		-108	-109	-81
	%		-2,07%	-2,14%	-1,62%
OS.MŁODEGO GÓRNIKA		1291	1 270	1 263	1 255
	R		-21	-7	-8
	%		-1,63%	-0,55%	-0,63%
OS.TADEUSZA KOTARBIŃSKIEGO		8591	8 475	8 310	8 213
	R		-116	-165	-97
	%		-1,35%	-1,95%	-1,17%
PAWŁÓW		2182	2 171	2 213	2 219
	R		-11	42	6
	%		-0,5%	1,93%	0,27%
ROKITNICA		15583	15 354	15 146	15 039
	R		-229	-208	-107
	%		-1,47	-1,35%	-0,7%
ZABORZE POŁUDNIE		4797	4 646	4 650	4 617
	R		-151	4	-33
	%		-3,15%	0,09%	-0,7%
ZABORZE PÓŁNOC		17939	17 701	17 386	17 117
	R		-238	-315	-269
	%		-1,33%	-1,78%	-1,55%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UM Zabrze

Od kilku lat w Zabrzu występuje zjawisko zmniejszającej się liczby ludności. Jak wskazuje powyższa tabela, liczba ludności zmniejsza się corocznie o ok. 1 %.

Stosunkowo duży % spadku liczby ludności, w porównaniu do pozostałych dzielnic przejawia się w dzielnicach: Osiedle Janek i Osiedle Mikołaja Kopernika, Zaborze Północ. Pozytywnym staje się fakt wzrostu liczby ludności w Pawłowie (od 2 lat), Grzybowicach (od 1 roku), Makoszowy (wzrost 2 lata z rzędu 2007-2008, a w 2009 spadek).

Poniższa tabela przedstawia powierzchnię dzielnic w km², procent powierzchni każdej dzielnicy w stosunku do powierzchni ogółem, oraz liczbę ludności zamieszkującej daną dzielnicę, procent liczby ludności w każdej dzielnicy w stosunku do liczby ogólnej w Zabrzu. Przedstawiono także gęstość zaludnienia, czyli liczbę ludności na km², w każdej z dzielnic.

Tabela 93 Gęstość zaludnienia w dzielnicach

Dzielnica	Powierzchnia w km ²	% powierzchni do pow. ogólnej	Liczba ludności w 2009 r.	% ludności do liczby ogólnej	Gęstość zaludnienia
RAZEM	80,4	100%	176 983	100%	2201,28
BISKUPICE	10,24	12,74	10 832	6,12	1057,81
CENTRUM POŁUDNIE	11,66	14,50	44 057	24,89	3778,47
CENTRUM PÓŁNOC	7,05	8,77	27 528	15,55	3904,68
GRZYBOWICE	6,63	8,25	2 138	1,21	322,47
HELENKA	1,4	1,74	10 421	5,89	7443,57
KOŃCZYCE	1,82	2,26	2 214	1,25	1216,48
MACIEJÓW	4,02	5	3 663	2,07	911,19
MAKOSZOWY	8,99	11,18	2 280	1,29	253,62
MIKULCZYCE	7,63	9,49	14 599	8,25	1913,37
OS.JANEK	0,53	0,66	5 882	3,32	11098,11
OS.MIKOŁAJA KOPERNIKA	4,87	6,06	4 910	2,77	1008,21
OS.MŁODEGO GÓRNIKA	1,84	2,29	1 255	0,71	682,07
OS.TADEUSZA KOTARBIŃSKIEGO	1,57	1,95	8 213	4,64	5231,21
PAWŁÓW	1,85	2,30	2 219	1,25	1199,46
ROKITNICA	4,86	6,04	15 039	8,50	3094,44
ZABORZE POŁUDNIE	2,54	3,16	4 617	2,61	1817,72
ZABORZE PÓŁNOC	2,94	3,66	17 117	9,67	5822,11

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UM Zabrze

Największą powierzchnią dysponuje Dzielnica Centrum Południe, na niej znajduje się też największa liczba ludności w stosunku do całego Zabrze.

Najmniejszą powierzchnią dysponuje Osiedle Janek. Osiedle to charakteryzuje się największą gęstością zaludnienia w stosunku do innych dzielnic.

Dużą gęstość zaludnienia ma także Dzielnica Helenka, Zaborze Północ, Os. Tadeusza Kotarbińskiego.

Najmniej ludności posiada dzielnica Osiedle Młodego Górnika.

Poniżej znajduje się podział liczby ludności wg poszczególnych grup wiekowych.

Tabela 94 Grupy wiekowe ludności w przedziałach czteroletnich

Przedział wieku	Ilość kobiet	Ilość mężczyzn	Razem
0-4	3 347	3 511	6 858
5-9	3 401	3 773	7 174
10-14	3 883	4 110	7 993
15-19	4 818	5 154	9 972
20-24	6 430	6 102	12 523
25-29	7 460	6 882	14 342
30-34	7 017	6 383	13 400
35-39	6 403	6 087	12 490
40-44	6 140	5 880	12 020
45-49	6 389	6 641	13 030
50-54	7 543	7 551	15 094
55-59	6 688	6 172	12 860
60-64	5 552	4 840	10 392
65-69	4 293	3 438	7 731
70 i więcej	12 558	8 083	20 641
RAZEM	92 108	84 875	176 983

Źródło: UM Zabrze

Największą grupą ludności stanowią osoby powyżej 70 roku życia.

Drugą, co do liczebności grupę, stanowią osoby w wieku 50-54 lat.

Według danych UM Zabrze, liczba osób poniżej 18 roku życia wynosi – 29 758 w tym:

- 15 416 mężczyzn
- 14 342 kobiet

Liczba dzieci w wieku 6 lat wynosi – 1356 osoby.

Poniżej znajdują się tabele z podziałem na płeć i grupy wiekowe, w latach: 2000-2009:

Tabela 95 Grupy wiekowe w przedziałach ekonomicznych

Wiek	Mężczyźni	Kobiety
0-18	15 516	14 442
18-60	54 025	56 477
60->	15 334	21 189
Razem:	84 875	92 108

Źródło: UM Zabrze

a) Wiek przedprodukcyjny

Tabela 96 Wiek przedprodukcyjny wg płci, w latach 2000-2009

Rok	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem
2000	23299	22045	45344
2001	22158	21031	43189
2002	21081	19944	41025
2003	20077	18970	39047
2004	19235	17995	37230
2005	18405	17248	35653
2006	17372	16115	33487
2007	16348	15288	31636
2008	15854	14859	30713
2009	15 516	14 442	29 958

Źródło: UM Zabrze

b) Wiek produkcyjny

Tabela 97 Wiek produkcyjny wg płci, w latach 2000-2009

Rok	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem
2000	64478	60949	125427
2001	64297	61063	125360
2002	64379	61467	125846
2003	64481	61587	126068
2004	64349	61572	125921
2005	64088	61525	125613
2006	65838	64332	130170
2007	55931	58444	114375
2008	55225	57706	112931
2009	54 025	56477	110 502

Źródło: UM Zabrze

c) Wiek poprodukcyjny

Tabela 98 Wiek poprodukcyjny wg płci, w latach 2000-2009

Rok	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem
2000	7960	18380	26340
2001	8397	18720	27117
2002	8774	18993	27767
2003	9234	19316	28550
2004	9696	19699	29395
2005	10093	19888	29981
2006	10732	20638	31370
2007	14542	20236	34778
2008	14730	20528	35258
2009	15 334	21 189	36 523

Źródło: UM Zabrze

Powyższe dane wskazują, iż dalej utrzymuje się tendencja spadkowa w liczbie osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, rośnie natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym.

Charakterystyczne, co rok, jest również, iż większą grupę stanowią mężczyźni w wieku przedprodukcyjnym, natomiast w wieku poprodukcyjnym przeważają, w dużej liczbie, kobiety. W statystyce ujawnia się także okres, w którym mieszkańcy Polski, jak również Zabrze, opuszczali własne miasto bądź nawet kraj, w poszukiwaniu zatrudnienia. Widoczne jest to w liczbie osób w wieku produkcyjnym od roku 2007. Różnica między rokiem 2006 i 2007 w liczbie ludności tej grupy wynosi aż 15795 osób, przy rosnącej w dalszym ciągu grupie osób w wieku poprodukcyjnym i malejącej liczbie Zabrze w ogólności.

Pozytywnym wydaje się być fakt dodatniego, od 2008 roku, przyrostu naturalnego. Jest on jednak zbyt mały by nastąpił proces prostej wymiany pokoleń i zbyt mały by powstrzymał starzenie się naszego społeczeństwa.

Poniżej przedstawiono dane, na temat urodzeń, zgonów oraz przyrostu naturalnego w Zabrzu na przełomie lat 2001 – 2009.

W Zabrzu, w roku 2009 było 1734 urodzeń w tym:

- kobiet – 842
- mężczyzn - 892

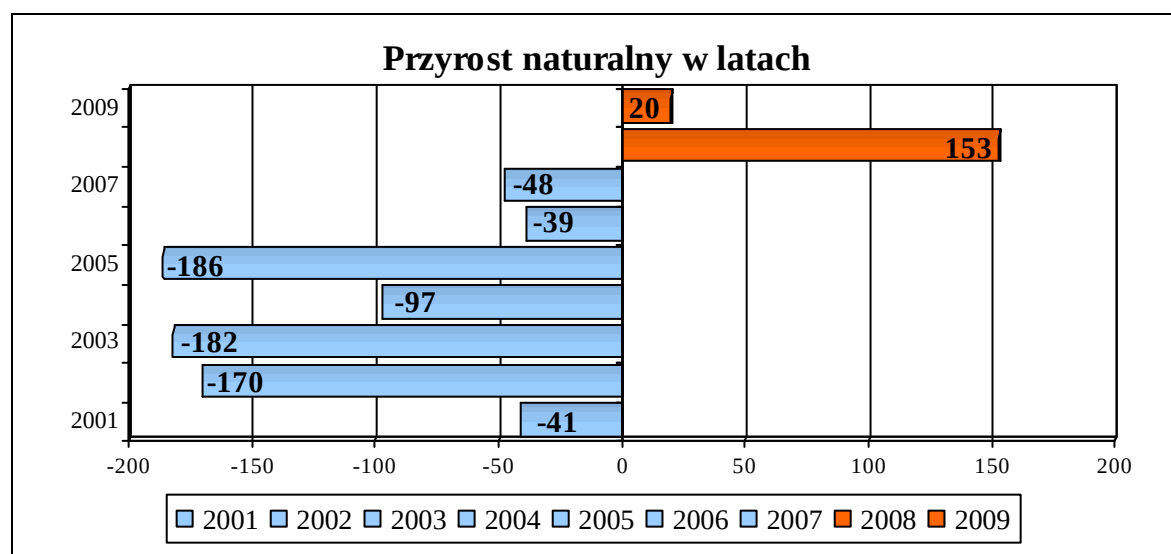
Tabela 99 Urodzenia, zgony, przyrost naturalny w latach 2001-2009

ROK	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
urodzenia	1647	1476	1456	1563	1570	1663	1656	1884	1734
zgony	1688	1646	1638	1660	1779	1702	1704	1731	1714
przyrost naturalny	-41	-170	-182	-97	-186	-39	-48	153	20

Źródło: UM Zabrze

W ciągu ostatnich lat, Zabrze charakteryzowała przeważająca liczba zgonów nad liczbą urodzeń.

Poniższy wykres obrazuje nagły przyrost naturalny w roku 2008, po którym uzyskał niższe, ale nadal dodatnie wartości.

Rysunek 13 Przyrost naturalny w latach

Źródło: UM Zabrze

Dane składające się na opis stanu i ruchu naturalnego prezentowane w powyższych zestawieniach prezentują dane dotyczące urodzeń – według miejsca zameldowania na pobyt stały matki noworodka i zgonów – według miejsca zameldowania na pobyt stały osoby zmarłej.

Migrację ludności na pobyt stały, a także saldo migracji w ruchu wewnętrznym i zewnętrznym przedstawiają poniższe tabele:

➤ Migracje ludności na pobyt stały:

Tabela 100 Migracje ludności na pobyt stały

Rok	Napływy			Odpływy			Saldo migracji
	ogółem	w tym:		Ogółem	w tym:		
		z miast	z zagranicy		do miast	za granicę	ogółem
2008	1 188	1 113	75	3 026	2 990	36	-1 838
2009	1238	1151	87	3151	3118	33	-1913

Źródło: UM Zabrze

Powyższa tabela prezentuje ujemne saldo migracji ludności Zabrze na pobyt stały.

➤ Saldo migracji wewnętrznych

Tabela 101 Saldo migracji wewnętrznych

Migracje wewnętrzne		
	Zameldowania	Wymeldowania
2008 r.	3 577	3 376
2009 r.	3 808	3 633

Źródło: UM Zabrze

W przypadku migracji wewnętrznych wzrosła w 2009 r. liczba zarówno zameldowań, jak i wymeldowań w stosunku do roku 2008.

Stwierdzić można także większą liczbę zameldowań niż wymeldowań w ruchu wewnętrznym.

➤ Saldo migracji zewnętrznych

Tabela 102 Saldo migracji zewnętrznych

Migracje zewnętrzne		
	Zameldowania	Wymeldowania
2008 r.	2 957	4 721
2009 r.	2 885	4 832

Źródło: UM Zabrze

W przypadku migracji zewnętrznych, zarówno w 2008 i 2009 r. więcej jest wymeldowań niż zameldowań na terenie Zabrze.

Struktura migracji zewnętrznych w 2009 r. znajduje się w poniższej tabeli:

Tabela 103 Struktura migracji zewnętrznych, rok 2009

Nazwa gminy lub kraju	Zameldowania	Wymeldowania
Urodzenia	1 734	
Wszystkie gminy	1 151	1 457
Wymeldowania donikąd		1 661
Zgony		1 714
Suma	2 885	4 832

Źródło: UM Zabrze

Ruch mieszkańców Zabrze w 2009 r. wg poszczególnych krajów przedstawia poniższa tabela:

Tabela 104 Zagranica- ruch mieszkańców Zabrze

L.p	KRAJ	ZAMELDOWANIA	WYMELDOWANIA
1.	ARMENIA	11	0
2.	AUSTRIA	3	0
3.	BELGIA	1	0
4.	BIAŁORUŚ	4	0
5.	CZECHY	1	0
6.	DANIA	3	1
7.	FRANCJA	3	0
8.	GRECJA	1	0
9.	HISZPANIA	1	0
10.	HOLANDIA	3	0
11.	IRLANDIA	5	0
12.	JEMEN	2	0
13.	KANADA	1	1
14.	KAZACHSTAN	2	0
15.	NIEMCY	15	25
16.	PALESTYNA	1	0
17.	STANY ZJEDNOCZONE AMERYKI	1	0
18.	SZWECJA	1	0
19.	TURCJA	3	0
20.	UKRAINA	9	0
21.	WIELKA BRYTANIA	15	6
22.	WŁOCHY	1	0
RAZEM:		87	33

Źródło: UM Zabrze

Analizując ruch mieszkańców Zabrze poza granice kraju, do głównych kierunków należały zarówno zameldowania jak i wymeldowania do Niemiec.

Ponadto, na dzień 31.12.2009 r. zameldowanych było 132 cudzoziemców na pobyt stały oraz 227 cudzoziemców na pobyt czasowy.

Liczba zameldowań (zam. na pobyt stały + zam. na pobyt czasowy) - 193

Liczba wymeldowań (wym. z pobytu stałego + wym. z pobytu czasowego) - 52

8.2 Ludność na podstawie danych z GUS

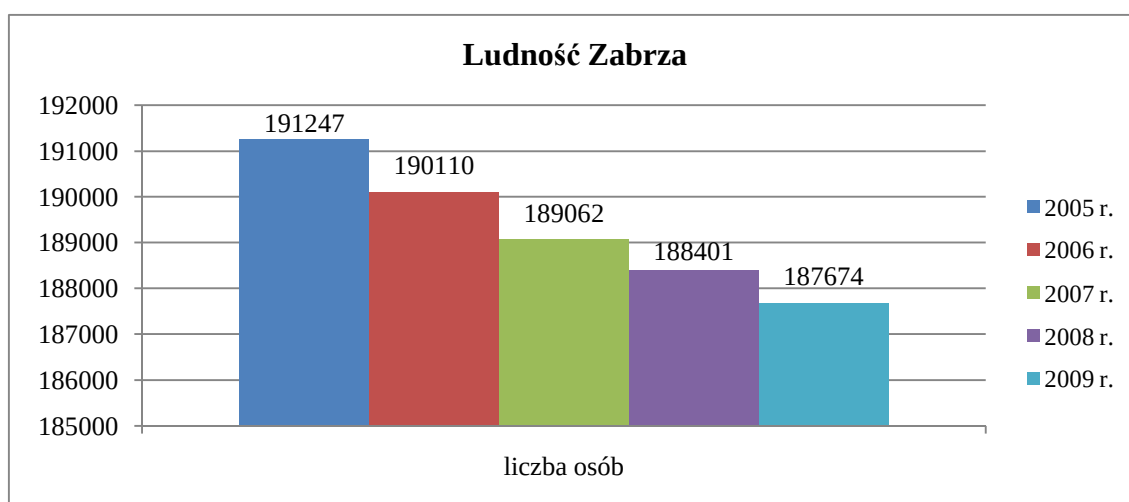
Dane dotyczące ludności publikowane przez Urząd Statystyczny prezentują liczbę ludności, która nie uwzględnia stałych mieszkańców Zabrze zameldowanych czasowo w innych gminach Polski. Liczba ta obejmuje natomiast saldo migracji nierejestrowanej, na której temat pozyskano dane z Narodowego Spisu Powszechnego ludności (ostatni Spis odbył się w 2002 roku).

W 2009 Zabrze liczyło 187 674 mieszkańców. Mieszkańcy Zabrze stanowili 4% ludności województwa śląskiego.

Tabela 105 Liczba ludności Zabrze w latach 2005-2009.

Ludność Zabrze w latach						
	J.m.	2005 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
Zameldowani na pobyt stały, z tego						
osoba	osoba	191 643	190 424	189 426	188 678	188 029
mężczyźni	osoba	92 775	92 128	91 613	91 156	90 821
kobiety	osoba	98 868	98 296	97 813	97 522	97 208
Faktyczne miejsce zamieszkania, z tego:						
osoba	osoba	191 247	190 110	189 062	188 401	187 674
mężczyźni	osoba	92 586	91 957	91 419	91 006	90 608
kobiety	osoba	98 661	98 153	97 643	97 395	97 066

Źródło: <http://www.stat.gov.pl/>

Rysunek 14 Liczba mieszkańców Zabrze w latach 2005-2009.

Źródło: <http://www.stat.gov.pl/>

Powyższe dane zawarte w tabeli i wykresie, wskazują na ciągły spadek ludności Zabrza

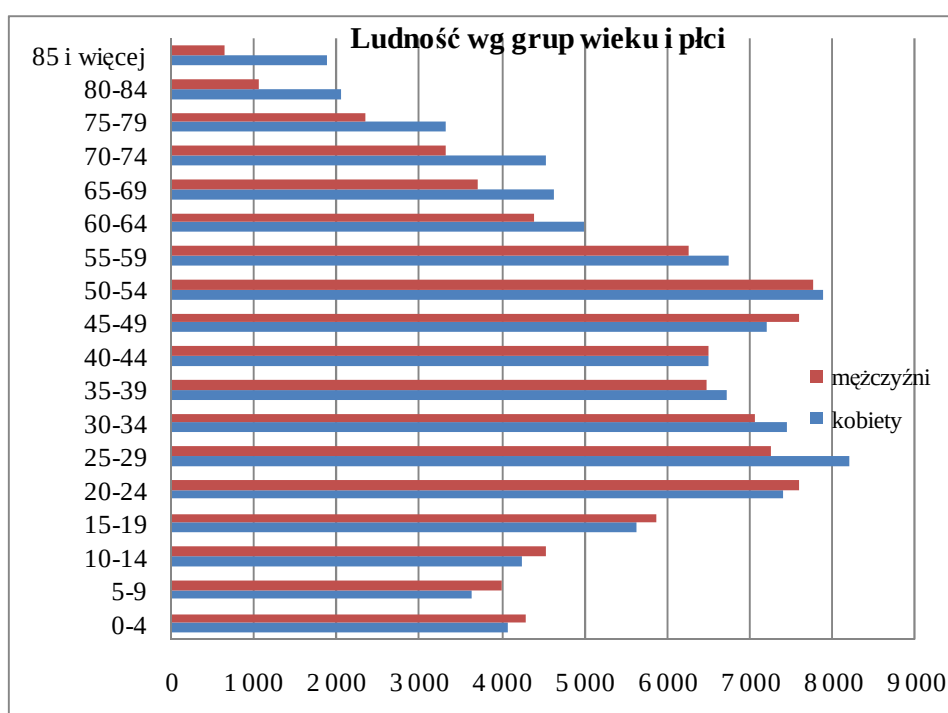
Poniższa tabela i wykres przedstawia strukturę ludności w podziale na grupy wieku i płci w 2009 r.

Tabela 106 Struktura ludności Zabrza w podziale na grupy wieku i płci w 2009 r.

Liczba			Liczba		
Wiek	kobiet	mężczyzn	Wiek	kobiet	mężczyzn
0-4	4 067	4 286	45-49	7203	7588
5-9	3 622	4 009	50-54	7883	7767
10-14	4250	4533	55-59	6752	6261
15-19	5634	5862	60-64	4995	4381
20-24	7400	7602	65-69	4635	3713
25-29	8199	7243	70-74	4531	3318
30-34	7444	7051	75-79	3310	2344
35-39	6719	6473	80-84	2054	1048
40-44	6494	6490	85 i więcej	1874	639

Źródło: <http://www.stat.gov.pl/>

Jak wynika z poniższego wykresu, w większości grup przeważają licznie są kobiety, zwłaszcza patrząc od grupy wiekowej 50-54 lat do 85 i więcej, mimo iż w grupach wiekowych od 0 do 24 lat przeważają mężczyźni. Nagły spadek liczby mężczyzn zaczyna się w grupie wiekowej 25-29 lat. Dość dużą grupę osób stanowią osoby w wieku od 45 do 54 lat.

Źródło: <http://www.stat.gov.pl/>

Rysunek 15 Ludność Zabrza wg grup wieku i płci

W związku z malejącą liczbą ludności maleje gęstość zaludnienia. Niezmiennie utrzymuje się liczba kobiet przypadających na liczbę 100 mężczyzn. Rośnie liczba małżeństw. Na tym samym poziomie od 2008 roku, utrzymuje się wskaźnik urodzeń żywych i zgonów na 1000 ludności. Podobnie od 2008 roku, utrzymuje się dodatni przyrost naturalny. Poniższa tabela przedstawia wybrane wskaźniki demograficzne dla Zabrze:

Tabela 107 Wskaźniki demograficzne dla miasta Zabrze.

Wybrane wskaźniki demograficzne dla miasta Zabrze	J.m.	2005 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
gęstość zaludnienia (w os./km ²)	osoba	2 377	2 365	2 352	2 343	2 334
kobiety na 100 mężczyzn	osoba	107	107	107	107	107
małżeństwa na 1000 ludności	--	4,7	5,0	5,5	6,0	6,2
urodzenia żywe na 1000 ludności	--	8,3	8,8	8,8	9,6	9,6
zgony na 1000 ludności	--	9,4	9,2	9,0	9,3	9,3
przyrost naturalny na 1000 ludności	--	-1,1	-0,4	-0,2	0,3	0,3

Źródło: <http://www.stat.gov.pl/>

Kolejna tabela przedstawia ruch naturalny²², oznaczający zmiany w stanie liczebnym i strukturze ludności według płci, wieku i stanu cywilnego, spowodowany faktem zawierania związków małżeńskich, rozwodzenia się, urodzeń i zgonów.

Tabela 108 Ruch naturalny w Zabrzu w latach 2005-2009.

Ruch naturalny w Zabrzu w latach 2005-2009					
	2005 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
Urodzenia żywe ogółem, z tego:	1597	1676	1677	1821	1805
Mężczyźni	827	889	863	911	934
Kobiety	770	787	814	910	871
Zgony ogółem, z tego:	1808	1757	1715	1764	1752
Mężczyźni	1028	1001	911	959	906
Kobiety	780	756	804	805	846
Niemowleta	17	19	8	19	19
Przyrost naturalny	-211	-81	-38	57	53
Zawarte małżeństwa	902	954	1074	1133	1176
Rozwody	460	520	416	400	397

Źródło: <http://www.stat.gov.pl/>

Jak wynika z powyższych danych od 2008 roku utrzymuje się dodatni przyrost naturalny, pomimo niższej w 2009 r. liczby urodzeń. Na przyrost naturalny w 2009 roku miała też

²² Dane dotyczące ruchu naturalnego opracowano wg klucza przyjętego w statyce publicznej:

Małżeństwa- według miejsca zameldowania męża przed ślubem

Rozwody- według miejsca zameldowania osoby wnoszącej powództwo

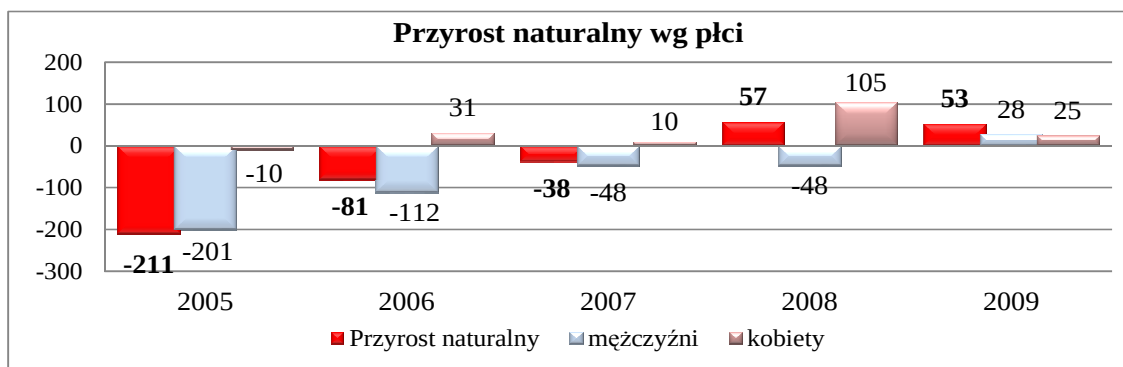
Urodzenia – według miejsca zameldowania matki noworodka

Zgony – według miejsca zameldowania osoby zmarłej.

wpływ zmniejszona liczba zgonów. Na liczbę ludności w podziale na płeć, wpływ również miała, wykazana w powyższych tabelach, zwiększona liczba zgonów w przypadku mężczyzn, a zmniejszona liczba urodzeń w przypadku kobiet. Niepokojąca jest liczba zgonów niemowląt, która to liczba składa się na ogólną liczbę, największą w skali całego kraju, zgonów w Województwie Śląskim.

Pozytywnym jest fakt wzrost liczby zawartych małżeństw a spadek liczby rozwodów.

Poniższy wykres obrazuje przyrost naturalny, który zmienił się w dodatni, po bardzo niskim, ujemnym przyroście w 2005 r. Rok 2009 jest pierwszym od kilku lat, w którym przyrost naturalny mężczyzn jest dodatni.

Rysunek 16 Przyrost naturalny wg płci

Źródło: <http://www.stat.gov.pl/>

Poniższa tabela przedstawia podział ludności wg możliwości wykonywania pracy. Jak wynika z poniższych danych, maleje liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, coraz wyższa jest liczba osób w wieku poprodukcyjnym, czyli osób, które już zwykle kończą pracę zawodową.

Tabela 109 Ludność wg ekonomicznych grup wieku w podziale na płeć.

	2005	2006	2007	2008	2009
Ludność ogółem	191 247	190 110	189 062	188 401	187 674
W wieku przedprodukcyjnym ogółem ²³	35 653	34 165	32 931	31 985	31 266
Mężczyźni	18 405	17 676	17 031	16 493	16 189
Kobiety	17 248	16 489	15 900	15 492	15 077
W wieku produkcyjnym ogółem ²⁴	125 613	125 513	125 138	124 729	123 947
Mężczyźni	64 088	63 905	63 803	63 686	63 357
Kobiety	61 525	61 608	61 335	61 043	60 590
W wieku poprodukcyjnym ogółem ²⁵	29 981	30 432	30 993	31 687	32 461
Mężczyźni	10 093	10 376	10 585	10 827	11 062
Kobiety	19 888	20 056	20 408	20 860	21 399

Źródło: <http://www.stat.gov.pl/>

²³ Wiek przedprodukcyjny: 0 – 17 lat

²⁴ Wiek produkcyjny: 18-59 lat (kobiety) i 18 – 64 lata mężczyźni

²⁵ Wiek poprodukcyjny: powyżej 60 lat (kobiety) i powyżej 65 lat (mężczyźni)

Wiek mobilny i niemobilny wiążą się pojęciowo z wiekiem produkcyjnym. Przeważa liczba osób zdolnych do zmiany stanowiska, miejsca pracy bądź też przekwalifikowania się, nad osobami, które mogą nie podjąć się takich zmian. Największą grupą osób zdolnych do zmian są kobiety.

Tabela 110 Ludność Zabrze w wieku mobilnym i niemobilnym w podziale na płeć.

Wiek mobilny i niemobilny wg płci w 2009 r.	
W wieku produkcyjnym mobilnym ogółem ²⁶	76 112
Mężczyźni	37 360
Kobiety	38 752
W wieku produkcyjnym niemobilnym ogółem ²⁷	47 835
Mężczyźni	25 997
Kobiety	21 838

Źródło: <http://www.stat.gov.pl/>

Poniższa tabela przedstawia wskaźniki obciążenia demograficznego. Szczególną uwagę zwraca fakt, i jest to tendencja ogólnokrajowa, iż rośnie liczba osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do osób w wieku przedprodukcyjnym. Tak samo więcej jest osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do osób w wieku produkcyjnym.

Tabela 111 Wskaźnik obciążenia demograficznego

Wskaźniki obciążenia demograficznego	J.m.	2005 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	52,3	51,5	51,1	51,0	51,4
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	osoba	84,1	89,1	94,1	99,1	103,8
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	23,9	24,2	24,8	25,4	26,2

Źródło: <http://www.stat.gov.pl/>

Niewielka jest różnica między liczbą osób w wieku poprodukcyjnym a liczbą dzieci i młodzieży, w wieku przedprodukcyjnym, co wskazuje poniższa tabela, przedstawiająca dane za okres ostatnich pięciu lat oraz wykres za rok 2009.

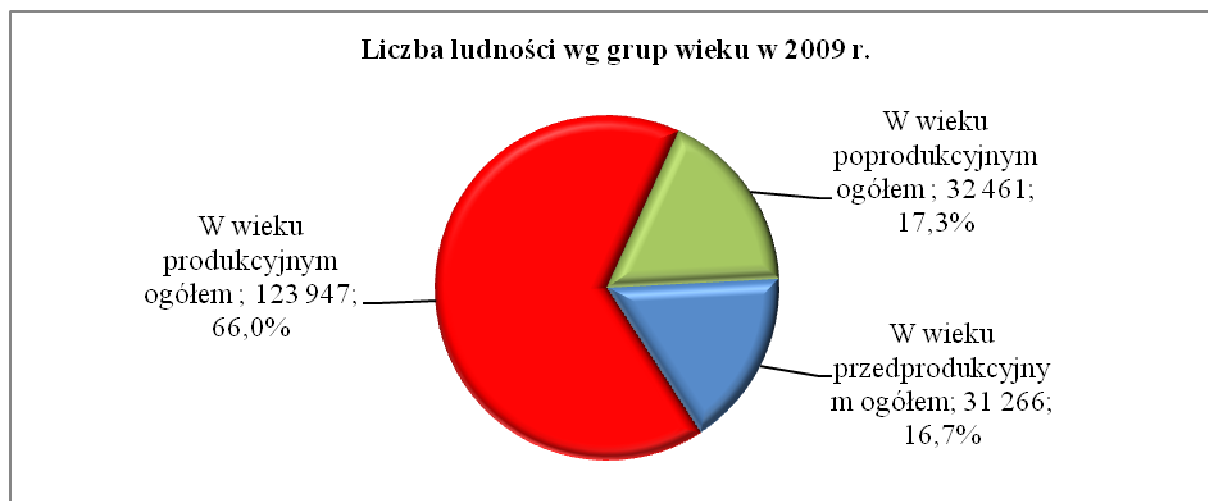
Tabela 112 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem.

Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem	J.m.	2005 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
w wieku przedprodukcyjnym	%	18,6	18,0	17,4	17,0	16,7
w wieku produkcyjnym	%	65,7	66,0	66,2	66,2	66,0
w wieku poprodukcyjnym	%	15,7	16,0	16,4	16,8	17,3

Źródło: <http://www.stat.gov.pl/>

²⁶ Wiek mobilny: 18-44 lata

²⁷ Wiek niemobilny: 45-59 lat (kobiety), 45-64 lata (mężczyźni)

Źródło: <http://www.stat.gov.pl/>

Rysunek 17 Liczba ludności wg grup wieku w 2009 r.

Na strukturę i liczbę ludności wpływ mają także migracje, zarówno w ruchu wewnętrznym, czyli na terenie kraju, jak i w ruch zagranicznym. Spadek liczby ludności Zabrza wiąże się również z ujemnym, w ciągu ostatnich kilku lat, saldem migracji wewnętrznych i zagranicznych.

Tabela 113 Migracje wewnętrzne i zagraniczne w latach 2005-2009.

MIGRACJE WEWNĘTRZNE I ZAGRANICZNE						
Migracje na pobyt stały gminne wg typu, kierunku i płci migrantów						
	J.m./rok	2005	2006	2007	2008	2009
zameldowania w ruchu wewnętrznym	osoba	1 174	1 101	1 277	1 053	1 069
mężczyźni	osoba	543	525	596	476	466
kobiety	osoba	631	576	681	577	603
zameldowania z zagranicy ogółem, w tym:	osoba	27	43	61	68	84
mężczyźni	osoba	15	29	31	35	53
kobiety	osoba	12	14	30	33	31
wymeldowania w ruchu wewnętrznym	osoba	1 647	1 647	1 693	1 538	1 561
mężczyźni	osoba	743	783	781	729	748
kobiety	osoba	904	864	912	809	813
Wymeldowania za granicę ogółem, w tym:	osoba	533	635	605	388	294
mężczyźni	osoba	250	306	313	191	134
kobiety	osoba	283	329	292	197	160
saldo migracji wewnętrznych ogółem,	osoba	-473	-546	-416	-485	-492
mężczyźni	osoba	-200	-258	-185	-253	-282
kobiety	osoba	-273	-288	-231	-232	-210
saldo migracji zagranicznych ogółem,	osoba	-506	-592	-544	-320	-210
mężczyźni	osoba	-235	-277	-282	-156	-81
kobiety	osoba	-271	-315	-262	-164	-129

Źródło: <http://www.stat.gov.pl/>

Saldo migracji corocznie przyjmuje ujemne wartości, w większości przypadków spowodowane wymeldowaniami wewnątrz krajowymi do innych miast. Zmniejsza się liczba wymeldowań za granicę.

Tabela 114 Migracje na pobyt stały wg płci, typu i kierunku.

Migracje na pobyt stały gminne wg płci, typu i kierunku						
	J.m.	2005 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
zameldowania ogółem	osoba	1 201	1 144	1 338	1 121	1 153
zameldowania z miast	osoba	931	864	1 031	818	881
zameldowania ze wsi ogółem	osoba	243	237	246	235	188
zameldowania z zagranicy	osoba	27	43	61	68	84
wymeldowania ogółem	osoba	2 180	2 282	2 298	1 926	1 855
wymeldowania do miast	osoba	1 206	1 112	1 157	1 059	1 073
wymeldowania na wieś	osoba	441	535	536	479	488
wymeldowania za granicę	osoba	533	635	605	388	294
saldo migracji ogółem	osoba	-979	-1 138	-960	-805	-702

Źródło: <http://www.stat.gov.pl/>

Poniżej przedstawiono prognozę liczby ludności do roku 2035 w skali Polski, Województwa Śląskiego, w podziale na płeć.

Tabela 115 Prognoza ludności Polski i Województwa Śląskiego lata 2007-2035.

Prognoza ludności w tysiącach									
Rok	2007	2008	2009	2010	2015	2020	2025	2030	2035
POLSKA ogółem	2 033,5	2 024,6	2 015,9	2 007,2	1 965,1	1 925,3	1 879,6	1 822,9	1 760,2
Śląskie ogółem	579,0	574,7	570,4	566,1	544,0	522,5	498,9	471,3	441,0
MĘŻCZYŹNI									
POLSKA	960,3	955,5	950,7	946,1	924,5	905,5	884,1	857,5	828,7
Śląskie	275,4	273,1	270,8	268,5	256,9	245,9	234,2	220,8	206,6
KOBIETY									
POLSKA	1 073,2	1 069,2	1 065,2	1 061,1	1 040,6	1 019,8	995,4	965,4	931,5
Śląskie	303,6	301,6	299,6	297,6	287,1	276,6	264,6	250,4	234,5

Źródło: <http://www.stat.gov.pl/>

Z przedstawionych danych wynika, iż liczba ludności w dalszym ciągu będzie maleć, co potwierdza poniższa tabela przedstawiająca ubytek ludności w danym roku w stosunku do poprzedniego okresu:

Tabela 116 Prognoza ludności, przyrost/ubytek w stosunku do poprzedniego okresu.

Prognoza ludności, przyrost/ubytek w stosunku do poprzedniego okresu (w tysiącach)								
Rok	2008	2009	2010	2015	2020	2025	2030	2035
POLSKA	-8,2	-6,7	-8,7	-75,9	-186,2	-391,8	-642,1	-802,9
Śląskie	-13,7	-13,9	-14,5	-77,4	-87,5	-108,9	-136,1	-149,9

Źródło: <http://www.stat.gov.pl/>

9 Rynek Pracy

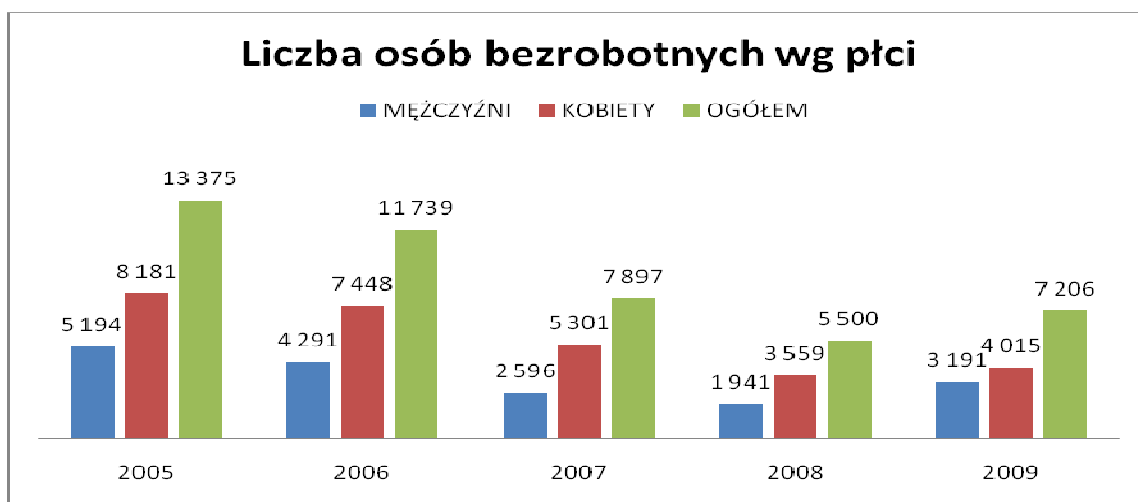
9.1 Bezrobocie

Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy, stan na grudzień danego roku:

Tabela 117 Bezrobocie w Zabrzu, lata 2007-2009

	Liczba bezrobotnych stan w dniu 31.12	Ludność w wieku produkcyjnym stan w dniu 31.12	Pracujący stan w dniu 31.12	Wskaźnik bezrobocia rejestrowanego ²⁸	Wskaźnik obciążenia bezrobociem (liczba bezrobotnych przypadająca na 100 osób pracujących)
Rok 2007	7897	125 138	40240	6,3%	20
Rok 2008	5500	124729	41324	4,4%	13
Rok 2009	7206	123 947	40760	5,8%	18

Źródło: PUP w Zabrzu

Rysunek 18 Bezrobotni wg płci, lata 2005-2009

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

²⁸ Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym

Stopa bezrobocia rejestrowanego²⁹, stan na grudzień danego roku:

Tabela 118 Bezrobocie rejestrowe, lata 2007 - 2009

Rok	2007	2008	2009
Stopa bezrobocia	13,0%	9,3%	11,9%

Źródło: PUP w Zabrzu

Stopa bezrobocia kształtowała się następująco w grudniu w poszczególnych latach, w skali miasta, województwa i kraju:

Tabela 119 stopa bezrobocia, Zabrze 2007-2009 r.

	Miasto Zabrze	Woj. Śląskie	Kraj
Grudzień			
2007 r.	13,0	9,2	11,2
2008 r.	9,3	6,9	9,5
2009 r.	11,9	9,2	11,9

Źródło: PUP w Zabrzu

Powyższa tabela wskazuje, iż stopa bezrobocia w Zabrzu zbliżona jest do stopy bezrobocia w skali kraju, w stosunku do województwa wielkość bezrobocia jest wyższa.

Na ogólną liczbę bezrobotnych składa się liczba osób z prawem i bez prawa do zasiłku. Poniższa tabela przedstawia taki podział w poszczególnych miesiącach 2009 roku.

Tabela 120 Bezrobotni z prawem i bez prawa do zasiłku, 2009 r.

Rok 2009	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku	792	886	933	1030	1109	1101	1084	1018	950	921	898	913
Liczba bezrobotnych bez prawa do zasiłku	5376	5518	5797	5611	5432	5331	5550	5585	5696	5828	6296	6293
SUMA	6168	6404	6730	6641	6541	6432	6634	6603	6646	6749	7194	7206

Źródło: PUP w Zabrzu

Poniższe tabele przedstawiają liczbę bezrobotnych w poszczególnych miesiącach danego roku przez ostatnie 2 lata:

Tabela 121 Liczba bezrobotnych, styczeń-grudzień, 2008 -2009 r.

Miesiąc	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Rok 2008	8055	7944	7478	7122	6858	6482	6111	5874	5429	5178	5287	5500
Rok 2009	6168	6404	6730	6641	6541	6432	6634	6603	6646	6749	7194	7206

Źródło: PUP w Zabrzu

²⁹ „Stopę bezrobocia rejestrowanego – obliczono, jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo (ogółem oraz danej grupy), tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Stopę bezrobocia podaje się z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (będących składową cywilnej ludności aktywnej zawodowo) wyszafowanych na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002.” - <http://www.stat.gov.pl>

Poniższe tabele przedstawiają strukturę bezrobotnych w podziale na osoby bezrobotne dotychczas niepracujące:

Tabela 122 Bezrobotni dotychczas niepracujący, 2009 r.

Liczba bezrobotnych dotychczas niepracujących	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Rok 2009	1252	1286	1348	1282	1291	1255	1315	1326	1336	1373	1351	1424

Źródło: PUP w Zabrze

Dane dot. wieku osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy oraz wykształcenia i stażu pracy osób zarejestrowanych bezrobotnych przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 123 Wiek zarejestrowanych osób bezrobotnych

Rok	18-24	W tym kobiety	25-34	W tym kobiety	35-44	W tym kobiety	45-54	W tym kobiety	55 i więcej	W tym kobiety
2008	1047	697	1496	1096	1031	722	1422	857	428	198
2009	1623	905	2094	1257	1414	837	1509	818	566	198

Źródło: PUP w Zabrze

Największą liczbę bezrobotnych stanowiła w 2008 roku grupa osób w wieku 25-34 lat (28%) oraz 45-54 lat (26%) w stosunku do liczby bezrobotnych na stan 31.12. W 2009 roku natomiast największy procent osób bezrobotnych, stanowiły osoby w wieku 25-34 (28%) oraz osoby w wieku 18-24 (23%) w stosunku do liczby bezrobotnych na stan z 31.12.

Wzrosła w 2009 r. w porównaniu do 2008 r. liczba bezrobotnych kobiet w wieku od 18 do 44 lat

Tabela 124 Wykształcenie zarejestrowanych bezrobotnych

Wykształcenie bezrobotnych	Liczba bezrobotnych			
	2008 r.		2009 r.	
	ogółem	W tym kobiet	ogółem	W tym kobiet
Wyższe	333	215	480	297
Policealne i średnie zawodowe	917	669	1364	838
Średnie ogólnokształcące	445	356	693	504
Zasadnicze zawodowe	1 245	749	1628	802
Gimnazjalne i poniżej	2 560	1 570	3041	1574

Źródło: PUP w Zabrze

41% osób ogółu bezrobotnych w 2009 roku stanowiły osoby z wykształceniem gimnazjalnym niższym niż gimnazjalne, najmniej liczną grupę osób bezrobotnych stanowią osoby z wykształceniem wyższym – 7%. Zdecydowaną większość osób bezrobotnych stanowią osoby nieposiadających żadnych kwalifikacji bądź też o niskich kwalifikacjach zawodowych.

Praktycznie we wszystkich grupach wykształcenia najwięcej bezrobotnych stanowią kobiety – wyjątek to grupa osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym.

Tabela 125 Staż pracy osób bezrobotnych

Staż pracy ogółem	Liczba bezrobotnych 2008 r.		2009 r.	
	Ogółem	W tym kobiet	Ogółem	W tym kobiet
Do 1 roku	936	626	1267	733
1-5	1 052	682	1602	872
5-10	734	492	943	520
10-20	982	572	1160	570
20-30	507	257	638	286
30 i więcej lat	125	47	172	54
Bez stażu pracy	1 164	883	1424	980

Źródło: PUP w Zabrze

W 2008 i 2009 roku największą liczebnie grupę stanowiły osoby, które nie posiadały stażu pracy. Kolejną stanowią osoby, które przepracowały od roku do pięciu lat.

Podsumowując w 2008 r. 50% bezrobotnych posiadało staż pracy nieprzekraczający 10 lat, kolejne 29% miało staż pracy przekraczający 10 lat, natomiast 21% bezrobotnych nie posiadało żadnego stażu pracy.

W 2009 r. natomiast wzrosła liczba bezrobotnych posiadających staż pracy nieprzekraczający 10 lat do 53%, zmniejszyła się liczba osób, do 27%, posiadających staż pracy przekraczający 10 lat, oraz liczba osób bez żadnego stażu pracy – do 20%

Wzrosła, jak obrazuje poniższa tabela, liczba osób wg czasu pozostawania bez pracy, oprócz przedziału powyższej 12 i powyżej 24 miesięcy.

Tabela 126 Bezrobotni zarejestrowani wg czasu pozostawania bez pracy

czas pozostawania bez pracy	3 miesiące i mniej	3 - 6 miesięcy	6 - 12 miesięcy	powyżej 12 miesięcy	12 - 24 miesięcy	powyżej 24 miesięcy
2008 r.	1 839	878	796	1 987	615	1 372
2009 r.	2 599	1 600	1 349	1 658	873	785

Źródło: stat.gov.pl

Bezrobotni zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w wieku mobilnym to osoby w wieku produkcyjnym, które (zgodnie z definicją) są zdolne do zmiany stanowiska, miejsca pracy lub ewentualnego przekwalifikowania się. Wiek mobilny określa się zazwyczaj, jako przedział między 18 a 44 rokiem życia niezależnie od płci.

W dniu 31.12.2009 roku w ewidencji figurowało z tej grupy 5 131 osób, w tym 2 999 kobiet. Do grupy osób bezrobotnych w wieku mobilnym zaliczono:

- 1659 osób długotrwale bezrobotnych
- 1763 osoby nieposiadających kwalifikacji zawodowych
- 1879 osób bez doświadczenia zawodowego
- 3046 osób bez wykształcenia średniego
- 796 osób samotnie wychowujących co najmniej 1 dziecko w wieku do 18 lat
- 141 osób po odbyciu kary pozbawienia wolności, które nie podjęło zatrudnienia
- 189 osób niepełnosprawnych.

Liczbę bezrobotnych wg rodzaju wypłaconych świadczeń w poszczególnych miesiącach 2008 i 2009 roku prezentują poniższe tabele:

Tabela 127 Liczba bezrobotnych wg rodzaju wypłaconych świadczeń w miesiącach, 2008 r.

Rok 2008	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Liczba osób uprawnionych do:												
zasiłku dla bezrobotnych	854	888	828	762	719	685	683	642	581	582	629	677
stypendium za okres stażu	442	507	458	485	444	432	447	437	520	678	913	1123
do stypendium z tytułu szkolenia	96	53	32	62	96	132	128	223	134	131	144	163
dodatków szkoleniowych	259	180	124	206	213	238	218	388	186	306	361	383
stypendium za okres przygotowania zawodowego	74	64	68	88	99	182	279	343	375	464	579	609
stypendium za okres nauki	12	9	1	6	1	4	3	3	2	2	2	0
dodatku aktywizacyjnego	143	163	163	169	171	190	211	164	158	131	146	142

Źródło: PUP w Zabrze

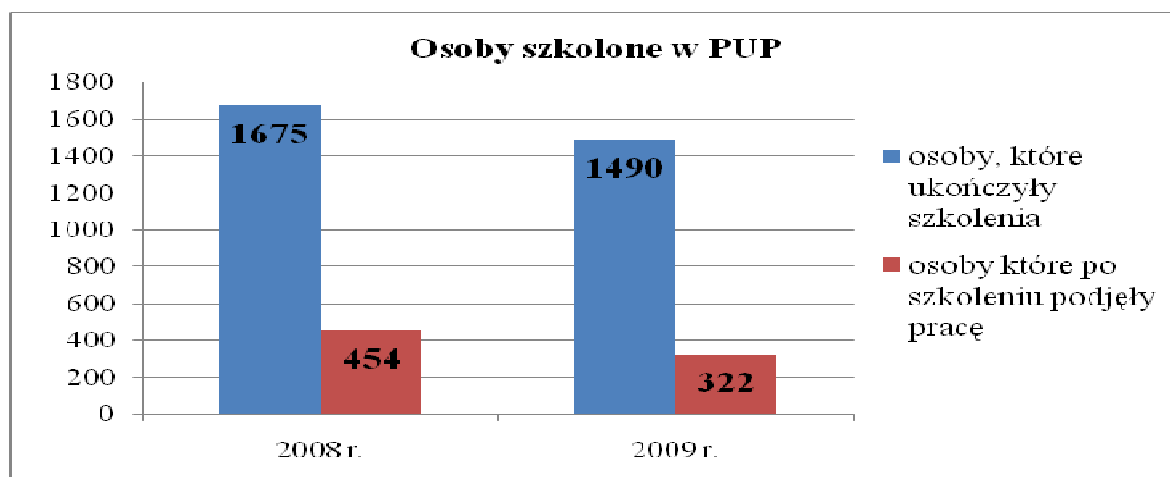
Tabela 128 Liczba bezrobotnych wg rodzaju wypłaconych świadczeń w miesiącach, 2009 r.

Rok 2009	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Liczba osób uprawnionych do:												
uprawnieni do zasiłku	792	886	933	1030	1109	1101	1084	1018	950	921	898	913
do stypendium z tytułu stażu	1060	1139	441	982	1290	1178	1107	1031	901	677	696	1075
do stypendium z tytułu szkolenia	163	106	119	173	209	286	321	286	327	205	611	856
do dodatku szkoleniowego	284	40	9	1	1	0	0	0	0	0	0	0
za okres przygotowania zawodowego	616	452	164	291	240	110	72	27	14	1	0	8
do stypendium z tytułu nauki	1	0	1	2	5	136	6	11	7	13	31	36
do dodatku aktywizacyjnego	160	168	178	187	187	213	184	187	166	181	165	148
refundacja kosztów opieki nad dzieckiem	0	0	0	2	1	3	2	1	2	6	2	1

Źródło: PUP w Zabrze

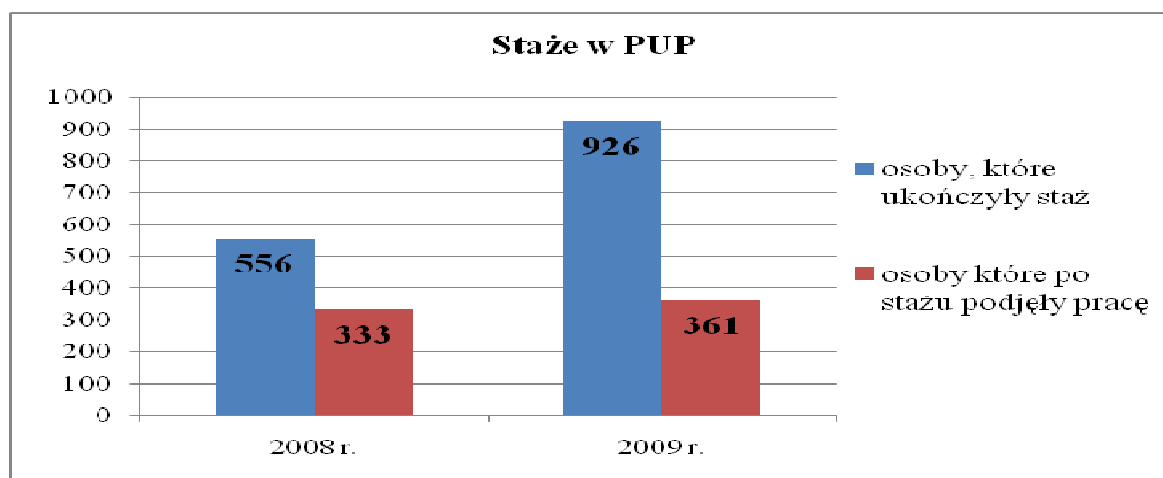
Jak wynika z powyższych zestawień, w porównaniu do 2008 roku, 2009 rok charakteryzował się wzrostem osób uprawnionych do różnego typu świadczeń dla zarejestrowanych osób bezrobotnych.

Powiatowy Urząd Pracy umożliwia osobom bezrobotnym odbycie szkolenia lub stażu podnoszącego ich kwalifikacje zawodowe. Poniższe wykresy obrazują wzrost liczby odbytych stażów przez osoby skierowane do zakładów pracy. Same szkolenia i staże nie pozwalają jednak zagwarantować pewności zatrudnienia po ich odbyciu.

Rysunek 19 Szkolenia w PUP

Źródło: PUP Zabrze

Rysunek 20 Staże w PUP

Źródło: PUP Zabrze

Ponadto w Powiatowym Urzędzie Pracy w Zabrzu istnieje możliwość ubiegania się o środki finansowe w celu uzyskania refundacji kosztów wyposażania lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego oraz przyznawania bezrobotnemu środków na podjęcie działalności gospodarczej.

W 2008 roku 255 osób bezrobotnych złożyło wnioski o środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Środki przyznano 216 osobom w łącznej kwocie 2 942,8 tys. zł. W 2009 roku natomiast wnioski o przyznanie środków z Funduszu Pracy na rozpoczęcie działalności gospodarczej złożyło 359 osób. Dotacje przyznano 263 osobom w łącznej kwocie 4 686,7 tys. zł.

Na refundację kosztów utworzenia nowych miejsc pracy lub wyposażenia wpłynęło w 2008 roku 114 wniosków, zrefundowano koszty utworzenia 243 miejsc w łącznej kwocie 2 027,4 tys. zł. W 2009 roku natomiast koszty utworzenia nowych miejsc pracy zrefundowano 190 pracodawcom w łącznej kwocie 1958, 7 tys. zł.

W 2008 i 2009 roku maksymalna kwota, o jaką mogły ubiegać się osoby bezrobotne na rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz pracodawcy z tytułu refundacji kosztów utworzenia miejsc pracy, wynosiła 6-krotność przeciętnego wynagrodzenia.

Poniżej znajduje się zestawienie liczby bezrobotnych wyłączonych z ewidencji PUP w Zabrzu, w związku z podjęciem pracy, a także rozpoczęciem działalności gospodarczej:

Tabela 129 Bezrobotni, którzy powrócili na rynek pracy

Rok	Podjęli pracę	Rozpoczęli działalność gospodarczą
2008	5 031	216
2009	4 551	262

Źródło: PUP Zabrze

Powiatowy Urząd Pracy w Zabrzu, w 2009 roku, na realizację zadań na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej dysponował łączną kwotą środków Funduszu Pracy w wysokości 18 770, 300 zł. Realizowane były następujące programy:

Tabela 130 Programy łagodzenia skutków bezrobocia, PUP Zabrze, 2009 r.

Lp.	Źródło finansowania	Pozyskana kwota
1.	Fundusz Pracy (środki przyznane na podstawie algorytmu)	6 132 400,00 zł
2.	Europejski Fundusz Społeczny "Krok do przodu"	5 195 600,00 zł
3.	Rezerwa MPiPS "Wejście na rynek pracy"	893 900,00 zł
4.	Rezerwa MPiPS "Dobry start do zatrudnienia"	1 437 339,68 zł
5.	Rezerwa MPiPS "Nowy zawód - nowa szansa"	15 185,89 zł
6.	Rezerwa MPiPS "Wspieramy przedsiębiorczość"	680 500,00 zł
7.	Rezerwa MPiPS "Dobry start do zatrudnienia II"	751 832,52 zł
8.	Rezerwa MPiPS "Wspieramy przedsiębiorczość II"	2 335 745,23 zł
9.	Rezerwa MPiPS "Powrót do pracy"	751 964,75 zł
10.	Rezerwa MPiPS "45+"	575 831,93 zł
RAZEM		18 770 300,00 zł

Źródło: PUP Zabrze

9.2 Podmioty rynku pracy

W 2008 roku ogółem pracodawcy zgłosili do Urzędu Pracy 7 824 ofert pracy. Skierowania do pracy wydano 15 744 osobom. Całkowita liczba wykorzystanych miejsc pracy wynosiła 6 582.

W 2009 roku ogółem pracodawcy zgłosili 4041 ofert pracy wraz z ofertami staży i przygotowania zawodowego. Liczba osób skierowanych do pracy wyniosła 7195, liczba wykorzystanych miejsc pracy wyniosła 3842.

Najczęstszymi zawodami, w których poszukiwano pracowników byli pracownicy biurowi. W następnej kolejności w 2008 roku zanotowano duże zapotrzebowanie na osoby w zawodzie górnika, w 2009 roku – w zawodzie sprzątacza oraz sprzedawcy.

Poniższe tabele przedstawiają szczegółowe dane dot. liczby zgłoszonych ofert pracy w 2008 i 2009 roku, w kolejności najczęściej się pojawiających.

Tabela 131 Zgłoszone oferty pracy do PUP w 2008 r.

Lp.	Nazwa zawodu	Liczba zgłoszonych miejsc pracy	Liczba osób skierowanych
1	Pracownik biurowy	468	748
2	Sprzedawca	446	1 306
3	Górnik eksploatacji podziemnej	376	80
4	Robotnik budowlany	365	649
5	Sprzątacza	240	785
6	Ślusarz	215	301
7	Murarz	197	375
8	Pracownik ochrony mienia i osób	161	271
9	Robotnik gospodarczy	149	325
10	Pozostali spawacze i pokrewni	147	200
11	Magazynier	136	329
12	Elektromonter	111	204
13	Kierowca samochodu ciężarowego	109	407
14	Operator wózków jezdniowych	97	161
15	Kasjer handlowy	95	188
16	Kucharz	90	217
17	Pakowacz	90	219
18	Pracownik administracyjny	83	119
19	Kierowca samochodu osobowego	80	289
20	Monter konstrukcji stalowych	73	34
21	Tokarz	70	138

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Zabrzu

Tabela 132 Zgłoszone oferty pracy do PUP w 2009 r.

Lp.	Nazwa zawodu	Liczba zgłoszonych miejsc pracy	Liczba osób skierowanych
1	Pracownik biurowy	319	441
2	Sprzątacza	230	546
3	Sprzedawca	227	766
4	Robotnik gospodarczy	167	185
5	Robotnik budowlany	122	182
6	Pracownik ochrony mienia i osób	112	113
7	Kierowca samochodu ciężarowego	81	239

8	Pracownik administracyjny	71	84
9	Górnik eksploatacji podziemnej	70	5
10	Pozostali kelnerzy i pokrewni	64	68
11	Brukarz	55	38
12	Przedstawiciel handlowy	52	68
13	Murarz	52	114
14	Dozorca	52	135
15	Wychowawca w placówkach oświatowych, wychowawczych i opiekuńczych	39	48
16	Sanitariusz szpitalny	39	34
17	Magazynier	39	91
18	Kucharz	39	113
19	Pozostali sprzedawcy i demonstratorzy	31	35
20	Telemarketer	25	29
21	Opiekunka dziecięca	24	22

Źródło: PUP Zabrze

Na terenie Zabrza w 2009 r., znajdowali się przedsiębiorcy:

➤ **zatrudniający 1000 i więcej osób:**

1. Samodzielny Publiczny Szpital Kliniczny Nr 1 Im. Prof. Stanisława Szyszko Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach
ul. 3-go Maja 13-15, 41-800 Zabrze
2. Konsorcjum Ochrony Kopalń Spółka z o.o.
ul. Józefa Lompy 11, 41-806 Zabrze
3. Górnośląska Spółka Gazownictwa z o.o.
ul. Szczęść Bożę 11, 41-800 Zabrze
4. Przedsiębiorstwo Transportu Kolejowego Holding Spółka Akcyjna
ul. Wolności 337, 41-800 Zabrze

➤ **zatrudniający 250-999 osób:**

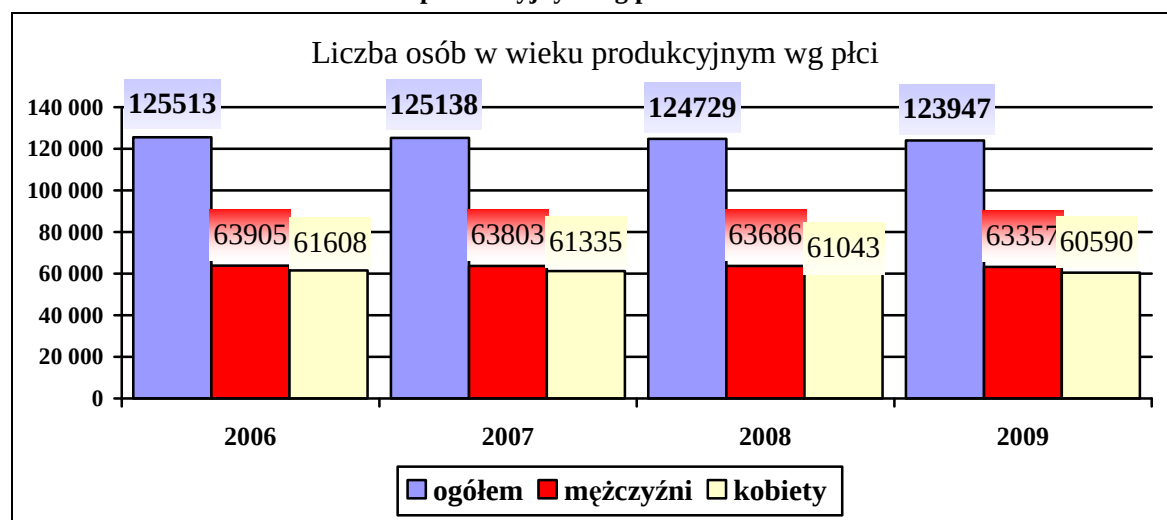
1. Wspólnota Mieszkaniowa Nieruchomości w Zabrzu przy ul. Dyboskiego 1, 41-800 Zabrze, Plac Warszawski 10
2. Zabrzańskie Zakłady Mechaniczne Spółka Akcyjna, 41-800 Zabrze ul.3 Maja 89
3. Kombinat Koksochemiczny "Zabrze" Spółka Akcyjna ,41-800 Zabrze ul. Pawliczka 1
4. Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe "Rem-Bud" Spółka z o. o.
41-800 Zabrze, ul. Pawliczka 1
5. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Zabrzu 41-800 Zabrze, ul. Franklina Roosevelta 40
6. Termoizolacja Spółka Akcyjna 41-800 Zabrze ul. Gen. Zygmunta Padlewskiego 6
7. Logstor Ror Polska Spółka z o.o., 41-807 Zabrze ul. Handlowa 1
8. "Jopex" Zakład Produkcyjny Franciszek Jopek, 41-804 Zabrze, ul. Jana Sobieraja 10
9. Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowo-Transportowe "Kopalnie Rudzkie" Spółka z o.o., 41-806 Zabrze, ul. Józefa Lompy 11
10. Związek Zawodowy "Kadra" Kopalni Węgla Kamiennego "Sośnica-Makoszowy" w Zabrzu, 41-800 Zabrze, ul. Makoszowska 24
11. Mostostal Zabrze Zakład Produkcji Konstrukcji Stalowych I Urządzeń Przemysłowych Spółka z o.o.,41-800 Zabrze, ul. Mikulczycka 15

12. Zabrzeńska Spółdzielnia Mieszkaniowa, 41-800 Zabrze, ul. Pawła Ślęczka 1 A
13. Urząd Miejski, 41-800 Zabrze, ul. Powstańców Śląskich 5-7
14. "Społem" Zabrze Spółka z o.o., 41-800 Zabrze, ul. Przemysłowa 6
15. Szpital Specjalistyczny w Zabrzu, 41-800 Zabrze, ul. Skłodowskiej-Curie 10
16. Śląskie Centrum Chorób Serca w Zabrzu, 41-800 Zabrze, ul. Szpitalna 2
17. Mostostal Zabrze Holding Spółka Akcyjna, 41-800 Zabrze, ul. Wolności 191
18. Zabrzeńskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji z o.o., 41-800 Zabrze, ul. Wolności 215
19. Avans Południe Spółka z o.o., 41-800 Zabrze, ul. Wolności 330
20. Budownictwo Urządzeń Gazowniczych Gazobudowa Spółka z o.o., 41-800 Zabrze, ul. Wolności 399
21. Elektrociepłownia Zabrze Spółka Akcyjna, 41-800 Zabrze, ul. Wolności 416
22. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej - Szpital Rejonowy w Likwidacji, 41-803 Zabrze ul. Zamkowa 4

➤ W 2009 r. znajdowało się w Zabrzu 15 419 Przedsiębiorców zatrudniających do 250 pracowników.

Poniżej zamieszczono informację na temat osób pracujących na terenie miasta Zabrze. Pierwszy wykres przedstawia liczbę osób w wieku produkcyjnym wg płci. Liczba ta z roku na rok zmniejsza się:

Tabela 133 Liczba osób w wieku produkcyjnym wg płci

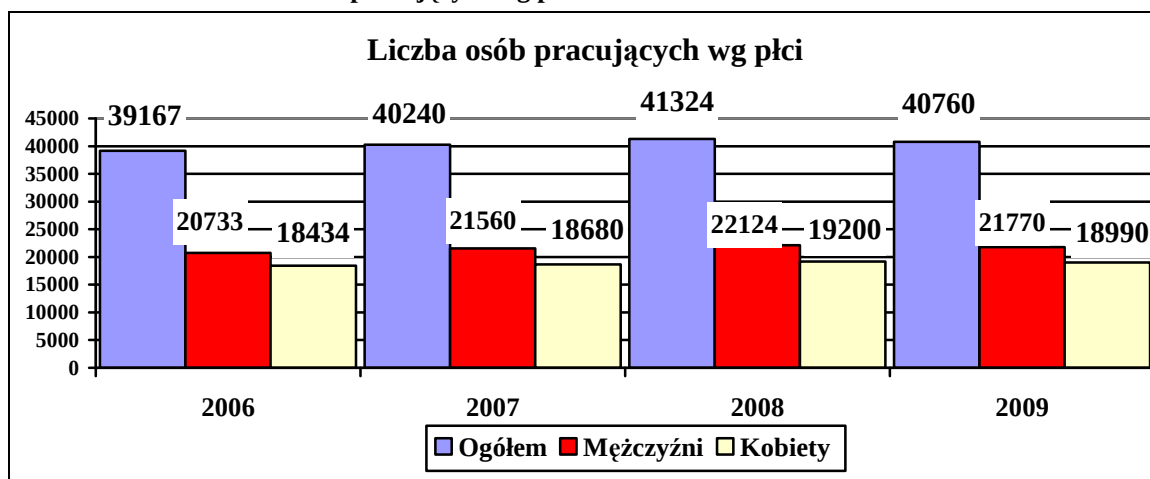

Źródło: <http://www.stat.gov.p>

Kolejny wykres obrazuje liczbę osób pracujących ogółem³⁰, a także w podziale na płeć. Podział ten potwierdza, iż mniejsza liczba kobiet pracujących znajduje swoje odzwierciedlenie w zwiększonej liczbie kobiet bezrobotnych zarejestrowanych w PUP.

³⁰ Według faktycznego miejsca pracy (dla lat 1995-2003), według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności (od 2004 r.); Bez zakładów osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą o liczbie pracujących do 5 osób (dla lat 1995-1998); Bez zakładów osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą o liczbie pracujących do 9 osób (dla 1999 r.); Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób (od 2000 r.); W 2002 roku dla gmin miejsko-wiejskich sporządzane jest jedno sprawozdanie, brak informacji dla części miejskiej i części wiejskiej; Dane bez SOF, duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie, pracujących w gospodarstwach indywidualnych.- źródło: <http://www.stat.gov.p>

Tabela 134 Liczba osób pracujących wg płci

Źródło: <http://www.stat.gov.p>

Kolejne zestawienie przedstawia liczbę kobiet i mężczyzn pracujących w poszczególnych sektorach ekonomicznych. Brak danych za rok 2009.

Tabela 135 Pracujący wg sektorów ekonomicznych i płci

ogółem				ogółem mężczyźni				kobiety			
2006	2007	2008	2009	2006	2007	2008	2009	2006	2007	2008	2009
[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
39 514	40 587	41 671	0	20 867	21 694	22 258	0	18 647	18 893	19 413	0

ogółem				sektor rolniczy mężczyźni				kobiety			
2006	2007	2008	2009	2006	2007	2008	2009	2006	2007	2008	2009
[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
69	69	82	0	46	46	55	0	23	23	27	0

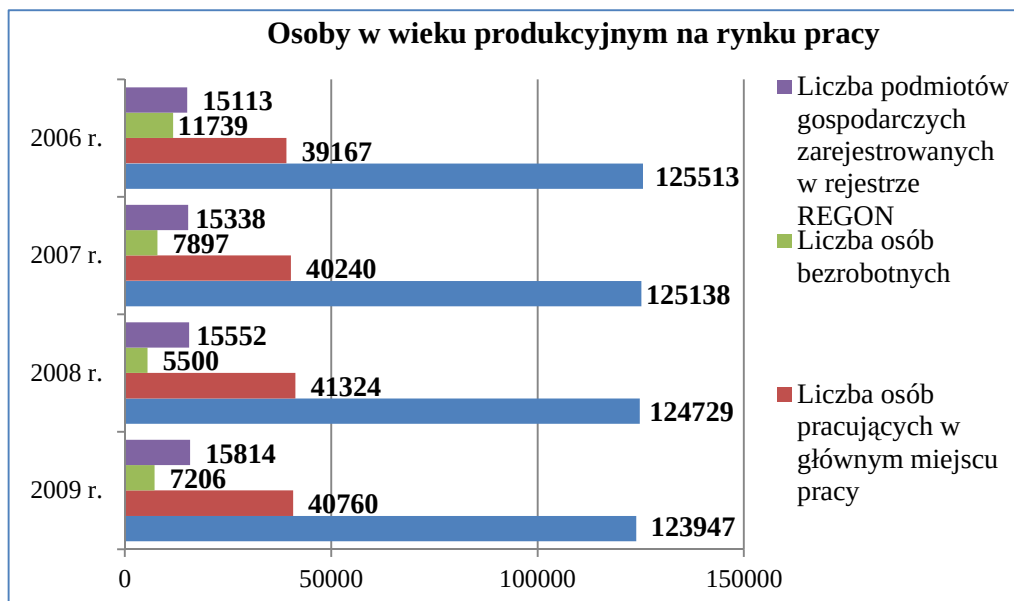
ogółem				sektor przemysłowy mężczyźni				kobiety			
2006	2007	2008	2009	2006	2007	2008	2009	2006	2007	2008	2009
[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
15 412	15 546	17 087	0	12 417	12 449	13 749	0	2 995	3 097	3 338	0

ogółem				sektor usługowy razem mężczyźni				kobiety			
2006	2007	2008	2009	2006	2007	2008	2009	2006	2007	2008	2009
[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
24 033	24 972	24 502	0	8 404	9 199	8 454	0	15 629	15 773	16 048	0

Źródło: <http://www.stat.gov.p>

Jak wynika z powyższego zestawienia, największa liczba zatrudnionych osób występuje w sektorze usług. W podziale na płeć, sektor usług zdominowały kobiety, natomiast sektor przemysłowy w zdecydowanej większości zatrudnia mężczyzn. Sektor rolniczy obejmuje stosunkowo niewielką liczbę osób.

Kolejne zestawienie przedstawia udział w rynku pracy osób w wieku produkcyjnym w latach 2006 – 2009.

Rysunek 21 Udział osób w wieku produkcyjnym na rynku pracy
 Źródło: stat.gov.pl

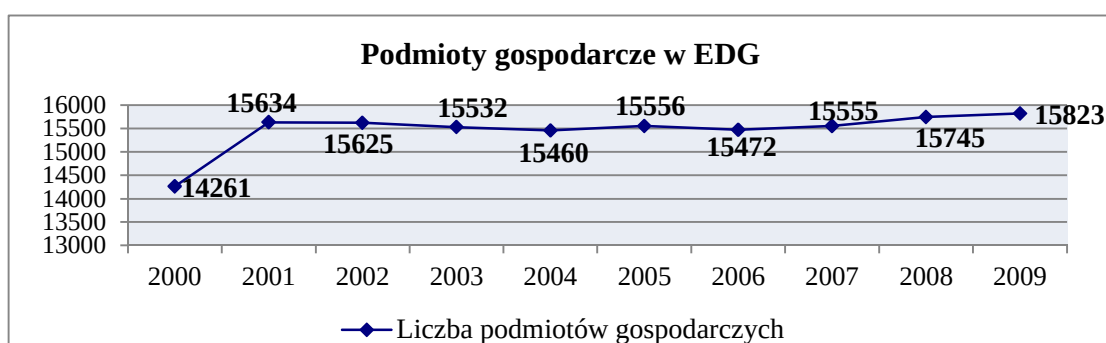
10 Gospodarka miasta

10.1 Podmioty gospodarcze w Ewidencji Działalności Gospodarczej

Na koniec roku 2009 w rejestrze Ewidencji Działalności Gospodarczej (EDG) zarejestrowanych³¹ było 15 823 podmiotów gospodarczych. Podana liczba nie jest liczbą przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą, a jedynie liczbą przedsiębiorców figurujących w EDG.

Przedsiębiorcy figurujący w rejestrze to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą oraz wspólnicy spółek cywilnych³², w rozumieniu ustawy o swobodzie działalności gospodarczej. Ewidencję działalności gospodarczej prowadzi gmina właściwa dla miejsca zamieszkania przedsiębiorcy, jako zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej.

Poniżej zamieszczono wykres obrazujący liczbę podmiotów zarejestrowanych.

Rysunek 22 Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w EDG, lata 2000 - 2009

Źródło: U.M. Zabrze

Na podstawie przedstawionych danych zauważyć można stopniowy wzrost liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w EDG. Ponadto liczba wykreślonych podmiotów z EDG w stosunku do wpisanych, w przeciągu ostatnich 3 lat jest niższa, jednakże różnica między wpisanymi a wykreślonymi podmiotami pozostaje na dość niskim poziomie. Wyjątek stanowi rok 2008. Poniżej znajduje się tabela przedstawiająca opisane dane:

Tabela 136 Wpisane i wykreślone podmioty gospodarcze z EDG, lata 2000 - 2009

Rok	Wpisane do EDG	Wykreślone z EDG	Różnica
2000	1575	1334	241
2001	2939	1566	1373
2002	1006	1015	-9
2003	853	946	-93
2004	1056	1128	-72
2005	1179	1083	96
2006	1103	1187	-84
2007	1054	971	83
2008	1164	974	190
2009	1086	1008	78

Źródło: U.M. Zabrze

³¹ Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r., Dz.U. 2004 Nr 173 poz. 1807 ze zm.

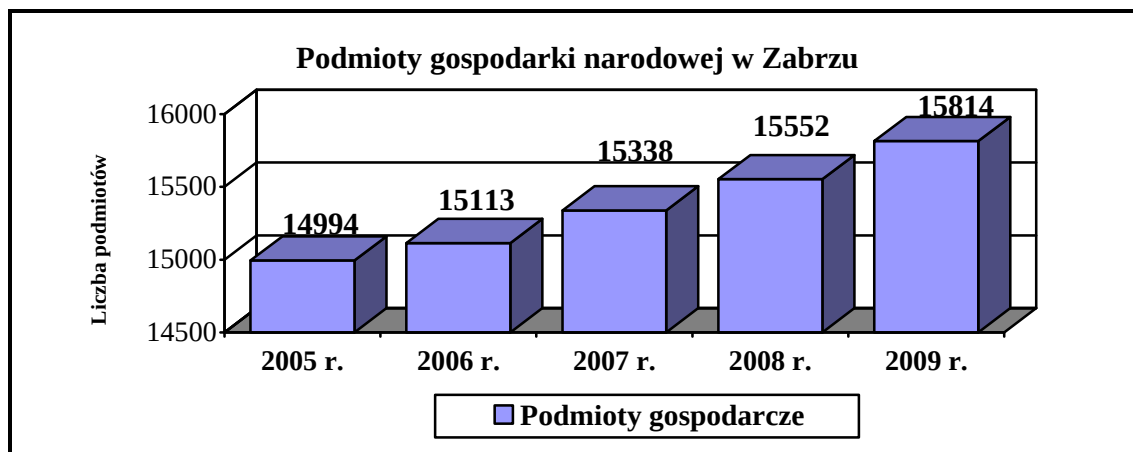
³² W przypadku wyboru działalności w formie spółki osobowej albo kapitałowej rejestracji dokonuje się w Krajowym Rejestrze Sądowym, prowadzonym przez sądy rejonowe właściwe ze względu na siedzibę tworzonej spółki.

Liczba przedsiębiorców posiadających zezwolenie na sprzedaż alkoholu wyniosła 536 na koniec 2009 roku.

10.2 Rejestr Gospodarki Narodowej (REGON)

Na przestrzeni ostatnich lat liczba zabrzańskich podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON rośnie.

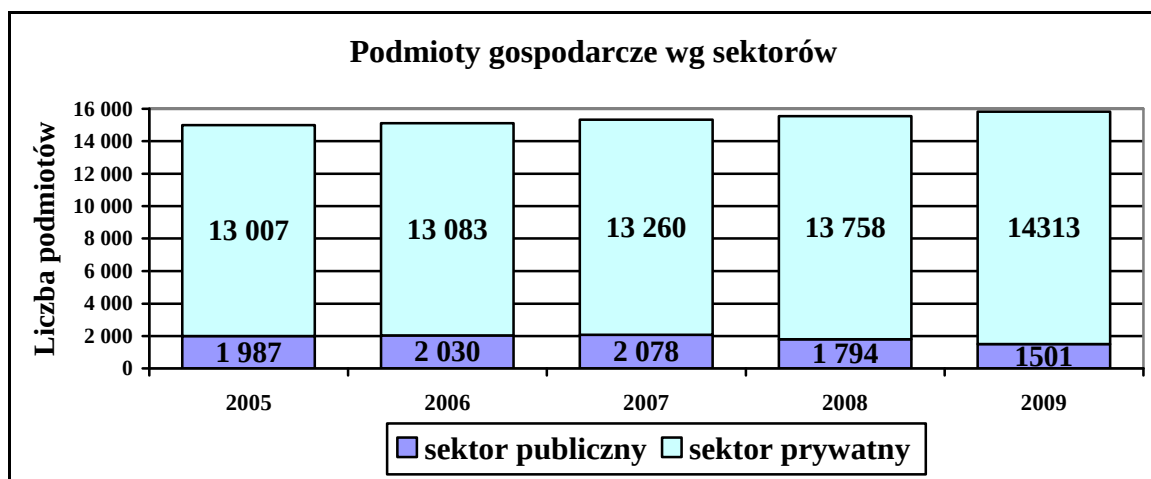
Poniższa tabela przedstawia dane ogółem dla sektora publicznego i prywatnego.

Rysunek 23 Podmioty gospodarki narodowej w Zabrzu

Źródło: <http://www.stat.gov.pl/>

W poszczególnych latach liczba podmiotów gospodarczych – z sektora publicznego i prywatnego, zarejestrowanych w rejestrze REGON przedstawia się następująco:

Rysunek 24 Podmioty gospodarcze wg sektorów

Źródło: <http://www.stat.gov.pl/>

Jak wynika z powyższego wykresu udział procentowy sektora publicznego do prywatnego wynosi:

Tabela 137 Sektor prywatny i publiczny, w latach 2005-2009

	Rok	2005	2006	2007	2008	2009
Sektor	Prywatny	87%	87%	86%	88%	91%
	Publiczny	13%	13%	14%	12%	9%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z: <http://www.stat.gov.pl/>

Poniżej przedstawiono zestawienie podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON wg sekcji PKD na terenie Zabrza:

Tabela 138 Podmioty gospodarki narodowej wg sekcji PKD

Rok	2005	2006	2007	2008	2009
A – rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	32	29	33	36	39
B – rybactwo	1	1	1	1	-
C – górnictwo	8	7	8	7	7
D – przetwórstwo przemysłowe	928	945	952	948	969
E – wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	7	6	6	7	7
F - budownictwo	1 180	1 215	1 286	1 365	1 394
G – handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego	5 065	4 979	4 901	4 854	4 839
H – hotele i restauracje	308	313	321	328	342
I – transport, gospodarka magazynowa i łączność	1 258	1 246	1 242	1 247	1 260
J – pośrednictwo finansowe	555	548	562	591	577
K – obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	3 622	3 744	3 833	3 892	4 006
L – administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne	19	18	20	20	20
M – edukacja	426	420	429	443	447
N – ochrona zdrowia i pomoc społeczna	723	748	783	831	899
O – działalność usługowa, komunalna, społeczna i indywidualna; pozostała	862	894	961	982	1 008
P – gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	-	-	-	-	-
Q – organizacje i zespoły eksterytorialne	-	-	-	-	-

Źródło: <http://www.stat.gov.pl/>

Z powyższych zestawień wynika, iż najwięcej podmiotów gospodarki narodowej występuje w **sekcji G** - handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego oraz w **sekcji K** – obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej.

W większości sekcji nastąpił wzrost liczby podmiotów gospodarczych, natomiast odnotowuje się stały spadek liczby podmiotów w **sekcji G** – handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego. Nagły spadek po ciągłym wzroście odnotowano w sekcji w J – pośrednictwo finansowe

Liczba nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej sektora publicznego i prywatnego w ciągu ostatnich lat przedstawia się następująco:

Tabela 139 Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane i wyrejestrowane ogółem

Rok	2005	2006	2007	2008	2009
Nowo zarejestrowane	1 049	1 137	1 106	1 115	1 226
Wyrejestrowane	781	976	867	877	916

Źródło: <http://www.stat.gov.pl/>

Stosunek zarejestrowań do wyrejestrowań jest dodatni, co potwierdza także poniższe zestawienie liczby podmiotów nowo zarejestrowanych oraz wyrejestrowanych w latach 2005 - 2009. Wyjątek stanowi sekcja I - transport, gospodarka magazynowa i łączność oraz J - pośrednictwo finansowe, gdzie więcej było wyrejestrowanych podmiotów, niż zarejestrowanych. Dane poszczególnych sekcji obrazują zmiany i ich natężenie w danej kategorii podmiotów gospodarczych wg sekcji PKD.

Tabela 140 Podmioty gospodarki narodowej nowozarejestrowane i wyrejestrowane wg sekcji

Sektor	Sekcja	2005 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
A	Zarejestrowane	2	3	4	3	6
	wyrejestrowane	2	2	1	0	3
B	Zarejestrowane	0	0	0	0	0
	wyrejestrowane	0	0	0	0	0
C	Zarejestrowane	0	0	1	0	1
	wyrejestrowane	0	1	0	1	0
D	Zarejestrowane	57	80	69	64	63
	wyrejestrowane	48	57	68	55	51
E	Zarejestrowane	0	0	0	0	0
	wyrejestrowane	1	0	0	0	0
F	Zarejestrowane	100	131	162	177	149
	wyrejestrowane	77	106	101	107	131
G	Zarejestrowane	371	384	310	354	389
	wyrejestrowane	310	430	361	362	347
H	Zarejestrowane	31	27	23	25	36
	wyrejestrowane	25	26	17	22	20
I	Zarejestrowane	60	76	78	70	72
	wyrejestrowane	78	91	86	68	73
J	Zarejestrowane	44	51	55	77	61
	wyrejestrowane	37	46	45	44	70
K	Zarejestrowane	254	241	228	171	251

	wyrejestrowane	122	127	123	125	122
L	Zarejestrowane	2	0	3	0	1
	wyrejestrowane	1	1	1	0	2
M	Zarejestrowane	14	18	21	21	20
	wyrejestrowane	20	25	13	13	19
N	Zarejestrowane	55	51	55	75	92
	wyrejestrowane	20	23	16	26	23
O	Zarejestrowane	59	75	97	78	85
	wyrejestrowane	40	41	35	54	55
P	Zarejestrowane	0	0	0	0	0
	wyrejestrowane	0	0	0	0	0
Q	Zarejestrowane	0	0	0	0	0
	wyrejestrowane	0	0	0	0	0

Źródło: <http://www.stat.gov.pl/>

Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON wg sektorów własnościowych na terenie Zabrze – sektor prywatny:

Tabela 141 Podmioty gospodarki narodowej – sektor prywatny

	2005 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	10 237	10 222	10 302	10475	10649
Spółki handlowe	838	878	907	914	941
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	150	168	173	164	159
Spółdzielnie	15	14	14	13	13
Fundacje	21	22	25	27	27
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	183	199	220	228	243

Źródło: <http://www.stat.gov.pl/>

Największą grupę w sektorze prywatnym stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, jednakże obserwuje się również wzrost w liczbie spółek handlowych oraz stowarzyszeniach i organizacjach społecznych. Spada natomiast liczba spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego.

W sektorze publicznym podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON wg sektorów własnościowych na terenie Zabrze – sektor publiczny:

Tabela: 4.5. Podmioty gospodarki narodowej – sektor publiczny

	2005 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego ogółem	243	239	238	240	238
Przedsiębiorstwa państwowe	1	0	0	0	0
Spółki handlowe	32	31	27	22	23
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	2	2	2	2	2

Źródło: <http://www.stat.gov.pl/>

W sektorze publicznym powstała w Zabrzu 1 spółka handlowa, zmniejszyła się liczba państwowych i samorządowych jednostek prawa budżetowego.

Następnym podziałem podmiotów gospodarki narodowej są podmioty wg klas wielkości, uwzględniającym ilość zatrudnionych pracowników. Przyjęto podział: 0-9, 10-49, 50-249, 250-999, 1000 i więcej pracowników.

Tabela 142 Podmioty gospodarki narodowej wg klas wielkości

Klasa wielkości	2005 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
0 - 9	14 166	14 298	14 491	14 712	14 959
10 - 49	675	662	690	676	691
50 - 249	122	121	128	135	136
250 - 999	28	28	26	25	24
1000 i więcej	3	4	3	4	4
Ogółem:	14 994	15 113	15 338	15 552	15 814

Źródło: <http://www.stat.gov.pl/>

W Zabrzu zdecydowaną większość stanowią podmioty małe, o liczbie pracujących do 9 osób. W 2009 r. zaobserwowano spadek liczby podmiotów zatrudniających pracowników w liczbie 250-999 osób. Wzrosła, bądź też utrzymała się na zeszłorocznym poziomie, liczba podmiotów w pozostałych klasach wielkości.

Poniżej przedstawiono dane pozwalające porównać sytuację gospodarczą w miastach sąsiadujących z Zabrzem oraz z miastem wojewódzkim:

Tabela 143 Liczba podmiotów gospodarki narodowej ogółem

Jednostka terytorialna	2005 r.	2006 r.	ogółem 2007 r.	2008 r.	2009 r.
	[jed.gosp.]	[jed.gosp.]	[jed.gosp.]	[jed.gosp.]	[jed.gosp.]
Zabrze	14 994	15 113	15 338	15 552	15 814
Ruda Śląska	9 313	9 312	9 416	9 536	9 629
Bytom	15 978	15 947	16 116	16 288	16 094
Gliwice	20 936	21 037	21 458	21 687	22 317
Katowice	42 646	42 909	42 769	40 439	40 951

Źródło: <http://www.stat.gov.pl/>

Tabela 144 Wskaźnik: Podmioty zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności

Jednostka terytorialna	Podmioty zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności				
	2005 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
	[jedn. gosp.]	[jedn. gosp.]	[jedn. gosp.]	[jedn. gosp.]	[jedn. gosp.]
Powiat m. Zabrze	784	795	811	825	843
Powiat m. Ruda Śląska	635	640	651	663	672
Powiat m. Bytom	850	855	872	886	881
Powiat m. Gliwice	1 050	1 060	1 087	1 103	1 138
Powiat m. Katowice	1 344	1 364	1 370	1 306	1 327

Źródło: <http://www.stat.gov.pl/>**Tabela 145 Wskaźnik: Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności**

Jednostka terytorialna	Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności				
	2005	2006	2007	2008	2009
	[jedn. gosp.]	[jedn. gosp.]	[jedn. gosp.]	[jedn. gosp.]	[jedn. gosp.]
Powiat m. Zabrze	55	60	58	59	65
Powiat m. Ruda Śląska	43	49	54	55	66
Powiat m. Bytom	55	54	59	63	69
Powiat m. Gliwice	65	72	77	76	97
Powiat m. Katowice	77	81	79	87	108

Źródło: <http://www.stat.gov.pl/>**Tabela 146 Wskaźnik: Jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności**

Jednostka terytorialna	jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności				
	2005	2006	2007	2008	2009
	[jedn. gosp.]	[jedn. gosp.]	[jedn. gosp.]	[jedn. gosp.]	[jedn. gosp.]
Powiat m. Zabrze	41	51	46	47	49
Powiat m. Bytom	59	52	49	51	79
Powiat m. Ruda Śląska	55	48	47	45	77
Powiat m. Gliwice	66	66	54	63	65
Powiat m. Katowice	57	70	79	158	86

Źródło: <http://www.stat.gov.pl/>

Z powyższych zestawień wynika, iż Miasto Zabrze, pod względem liczby podmiotów gospodarki narodowej przewyższa jedynie Rudę Śląską. W pozostałych sąsiadujących miastach, zwłaszcza w Gliwicach, liczba podmiotów gospodarki narodowej jest dużo wyższa w porównaniu z Zabrzem. Pozytywnym jednak wydaje się być fakt, iż na terenie Zabrze odnotowuje się stały wzrost liczby tych podmiotów.

10.3 Specjalna Strefa Ekonomiczna

Na terenie miasta Zabrze działa Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna (Podstrefa Gliwice), której rozwój wpływa na zmniejszenie bezrobocia, wzrost dochodów, mieszkańców, rozwój przedsiębiorczości, a tym samym zmiany lokalnej sytuacji gospodarczej.

Obecnie Specjalna Strefa Ekonomiczna w Zabrzu składa się z czterech kompleksów:

1. Kompleks pierwszy – rejon ulicy Pyskowickiej, część najstarsza włączona do KSSE w 2006 r.
2. Kompleks drugi i trzeci – na wschód od ulicy Ofiar Katynia, teren po byłym PGR Wesoła, włączona do strefy w styczniu 2008
3. Kompleks czwarty – przy ulicy 3 maja teren ZZM włączony do strefy, w lipcu 2008 r.

Ad1

Obecnie w granicach kompleksu pierwszego KSSE prowadzą działalność następujące przedsiębiorstwa:

- NMC, działki o nr 314/4, 274/4 o łącznej powierzchni 3,4282 ha
- Best Poland, działki o nr 274/2, 276/5, 278/22 o łącznej powierzchni 2,2557 ha
- Stilpol, działka o nr 271/4 o łącznej powierzchni 2,2586 ha

suma powierzchni działek wynosi: 7,9425 ha

Ad 3

Rozporządzeniem z dnia 22 lipca 2008 roku rozszerzono granice KSSE w Zabrzu o teren Zabrzeńskich Zakładów Mechanicznych, tworząc tym samym 4 kompleks KSSE na terenie miasta Zabrze.

Powierzchnie KSSE

Przed grudniem 2009 – 107,89 ha (suma 4 kompleksów)

Na mocy rozporządzenia włączono 17,86

wyłączono 9,84

Suma powierzchni to 115,9 ha

10.4 Organizacje pozarządowe

„Organizacją pozarządową jest, niebędąca jednostką sektora finansów publicznych, w rozumieniu przepisów o finansach publicznych, i niedziałająca w celu osiągnięcia zysku, osoba prawna lub jednostka nieposiadająca osobowości prawnej, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, utworzona na podstawie przepisów ustaw, w tym fundacja i stowarzyszenie (art.3, ust.2). Oprócz organizacji pozarządowych ustawa o działalności pożytku publicznego i wolontariacie wymienia jednostki zrównane z nimi w prawach (art.3, ust.3)”.³³

³³ http://www.stat.gov.pl/gus/definicje_PLK_HTML.htm?id=POJ-5406.htm

Poniżej znajduje się liczba stowarzyszeń mających siedzibę na terenie miasta, w latach 2008-2009:

Tabela 147 Stowarzyszenia w Zabrzu, lata 2008-2009

Rok	Liczba stowarzyszeń
2008	199
2009	201

Źródło: UM Zabrze

W 2008 roku w Zabrzu powstały 4 stowarzyszenia zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym, założono 4 stowarzyszenia zwykłe, 2 stowarzyszenia przeniosły swoją siedzibę na terenie Zabrza, a 1 przeniosło swoją siedzibę na teren innego miasta.

W 2009 roku powstało w Zabrzu 11 stowarzyszeń, które zostały zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym, założono 4 stowarzyszenia zwykłe, 1 stowarzyszenie przeniosło swoją siedzibę na teren naszego miasta. W wyniku czynności nadzorczych w 2009r. 4 stowarzyszenia zostały rozwiązane.

Źródłami dochodów stowarzyszeń w myśl ustawy Prawo o stowarzyszeniach³⁴ są składki członkowskie, darowizny, spadki, zapisy, dochody z własnej działalności oraz z ofiarności publicznej. Statut każdego stowarzyszenia określa sposób uzyskiwania przez stowarzyszenie środków finansowych.

Cele stowarzyszeń oraz sposoby ich realizacji przez poszczególne stowarzyszenia zapisane są w wykazie stowarzyszeń znajdującym się w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie www.zabrze.magistrat.pl.

W prowadzonej przez Wydział Spraw Obywatelskich Urzędu Miejskiego ewidencji fundacji mających swoją siedzibę na terenie naszego miasta na koniec 2009 roku figurowało 10 fundacji. Fundacje działają na podstawie ustawy z dnia 6 kwietnia 1984r. o fundacjach.³⁵

Od kilku lat, w celu prowadzenia współpracy Miasta Zabrze z Organizacjami Pozarządowymi, uchwalany jest coroczny Program Współpracy w tej sprawie. Celem współpracy jest wsparcie budowy społeczeństwa obywatelskiego poprzez pogłębienie społecznej partycypacji w rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnej oraz wzmacnianie instytucjonalne sektora pozarządowego. Program ten stanowi podstawę umacniania lokalnych działań na rzecz powstawania inicjatyw i struktury funkcjonujących w społeczeństwie obywatelskim.

W 2009 roku podjęto Uchwałę przyjmującą Program Współpracy Miasta z Organizacjami Pozarządowymi na rok 2009 w dniu 17 listopada 2008, Uchwała Rady Miejskiej w Zabrzu NR XXXII/419/08.

Dla realizacji Programu Współpracy powołano w Zabrzu Centrum Organizacji Pozarządowych, które stanowi łącznik pomiędzy organizacjami i organami władzy, wspiera i ułatwia działania organizacji.

³⁴ Dz.U. z 2001 r. Nr 79, poz. 855

³⁵ Dz.U. z 1991r. Nr 46 poz. 203 tekst jednolity

10.5 Dochody mieszkańców Zabrze

W 2008 roku do Urzędu Skarbowego w Zabrzu wpłynęło 91 697 zeznań podatkowych, tj.: (PIT-36, PIT-36L, PIT-37, PIT-38, PIT40, PIT-40A). W 2009 roku zeznań podatkowych wpłynęło 89 782.

W poniższej tabeli przedstawiono liczbę osób, które osiągnęły dochody w poszczególnych progach skali podatku dochodowego od osób fizycznych w 2008 r. Brak danych za 2009 rok:

Tabela 148 Podatek dochodowy od osób fizycznych w progach podatkowych

Dochód (w zł)	Liczba podatników W 2008 r.
0,00 – 43 405	103 607
43 405 – 85 528	8 880
Powyżej 85 528	1 235

Źródło: Urząd Skarbowy w Zabrzu, 2008 r.

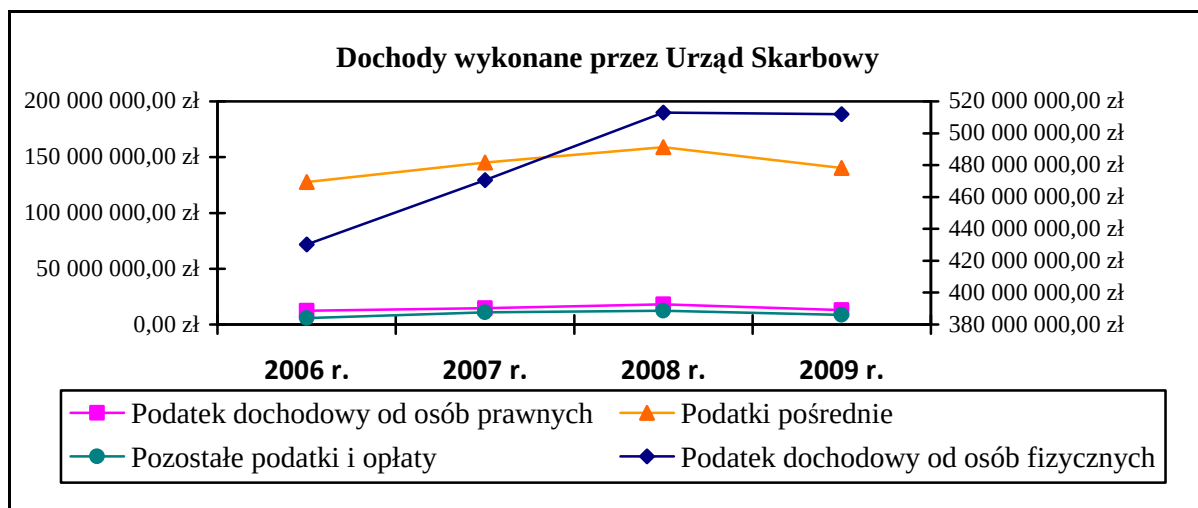
Poniższa tabela przedstawia sumy dochodów wykonanych przez Urząd Skarbowy w ciągu ostatnich 4 lat.

Tabela 149 Sumy dochodów wykonanych przez Urząd Skarbowy w Zabrzu

	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
Podatek dochodowy od osób prawnych	12431689,07 zł	14 722 917,36 zł	17 992 356,92 zł	12 785 234,56 zł
Podatek dochodowy od osób fizycznych	430135443,20 zł	470 544 838,77 zł	513 013 551,40 zł	511 993 747,52 zł
Podatki pośrednie	127646790,48 zł	145 099 354,35 zł	158 940 893,50 zł	140 234 973,57 zł
Pozostałe podatki i opłaty	5782337,57 zł	11 025 484,25 zł	12 225 898,97 zł	8 518 496,14 zł
Suma dochodów wykonanych przez Urząd Skarbowy	575 996 260,32 zł	641 392 594,73 zł	702 172 700,79 zł	673 532 451,79 zł

Źródło: Urząd Skarbowy w Zabrzu

Wykres poniższy przedstawia tendencje poszczególnych dochodów w skali lat 2006-2009.

Rysunek 25 Dochody wykonane przez Urząd Skarbowy w Zabrzu

Źródło: Urząd Skarbowy w Zabrzu

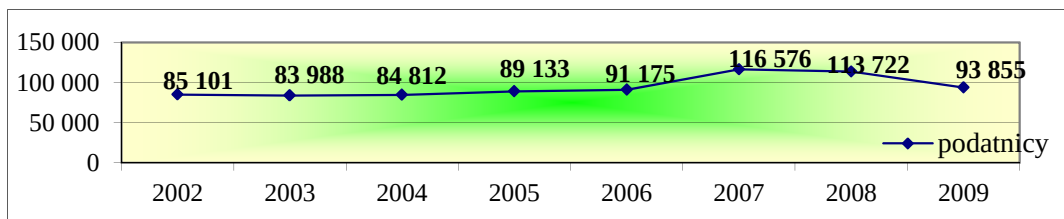
W poniższej tabeli przedstawiono liczbę obsługiwanych czynnych podatników oraz zarejestrowanych płatników PIT przez Urząd Skarbowy w latach 2001-2008 (podatnicy ogółem oraz płatnicy):

Tabela 150 Liczba podatników i płatników w latach

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Podatnicy	110 507	85 101	83 988	84 812	89 133	91 175	116 576	113 722	93 855
Płatnicy	2812	2 702	2 558	2 958	2 818	2 662	3 321	3 474	3 216

Źródło: Urząd Skarbowy w Zabrzu

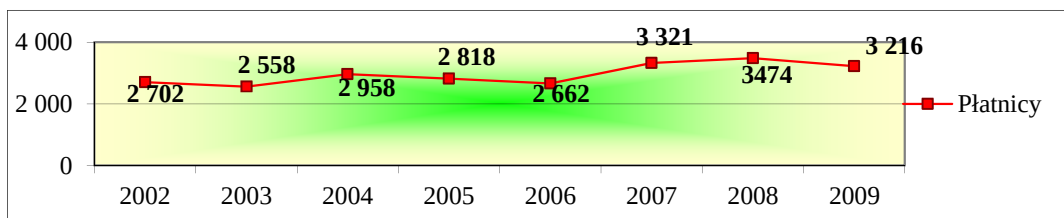
Wykres prezentujący liczbę podatników w poszczególnych latach:

Rysunek 26 Liczba podatników w latach

Źródło: Urząd Skarbowy w Zabrzu

Wykres prezentujący liczbę płatników w poszczególnych latach:

Rysunek 27 Liczba płatników w latach

Źródło: Urząd Skarbowy w Zabrzu

W obydwu przypadkach po zanotowanym wzroście w 2007 i 2008 roku, zaobserwowano spadek liczby podatników i płatników, który w konsekwencji wskazuje na spadek dochodów z tytułu podatków.

Poniższa tabela przedstawia dochód budżetu Miasta Zabrze na 1 mieszkańca

Tabela 151 Dochód budżetu Zabrze na 1 mieszkańca

	DOCHODY BUDŻETÓW GMIN I MIAST NA PRAWACH POWIATU				
Dochody na 1 mieszkańca	2006	2007	2008	2009	
ogółem	2 521,21 zł	2 899,04 zł	3 228,64 zł	4 362,66 zł	
dochody własne	1 397,88 zł	1 600,97 zł	2 102,22 zł	2 420,17 zł	
dochody podatkowe (udziały w podatkach dochodowych)	b.d.	752,32 zł	777,47 zł	dochody własne - udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych	646,79 zł
				dochody własne - udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób prawnych	40,95 zł
dochody własne - dochody podatkowe ustalone i pobierane na podstawie odrębnych ustaw ³⁶	308,60 zł	347,49 zł	403,58 zł	412,48 zł	

Źródło: <http://www.stat.gov.p>

W ciągu kilku lat nastąpił wzrost dochodów budżetu miasta na 1 mieszkańca. Na uwagę Wzrost jest tym warty zaznaczenia, gdyż najbliższe sąsiadujące miasta zanotowały bądź spadek (Bytom, Ruda Śląska), bądź niewielki wzrost (Gliwice) Wielkością dochodu Zabrze przewyższyło miasto wojewódzkie. Dla porównania wpisano także dochód na 1 mieszkańca w skali całego kraju.

Tabela 152 Dochód budżetu miasta na 1 mieszkańca, 2006-2009 r.

Jednostka terytorialna	miasta na prawach powiatu			
	ogółem			
	2006	2007	2008	2009
	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]
Powiat m.Zabrze	2 521,21	2 899,04	3 228,64	4 362,66
Powiat m.Bytom	2 336,68	2 570,07	3 147,69	2 932,53
Powiat m.Ruda Śląska	3 118,95	3 522,20	3 177,06	2 999,67
Powiat m.Gliwice	3 010,23	3 642,78	3 695,72	3 706,37
Powiat m.Katowice	3 385,21	3 656,34	3 844,74	4 157,22
POLSKA - ogółem	3 205,86	3 677,51	3 890,30	3 967,84

Źródło: <http://www.stat.gov.p>

³⁶ Podatek od nieruchomości, rolny, leśny, od środków transportowych, wpływy z karty podatkowej, od posiadania psów, od spadków i darowizn, od czynności cywilno-prawnych. - Źródło: <http://www.stat.gov.p>

Poniżej zamieszczono dane przedstawiające przeciętny miesięczny dochód oraz wydatki ponoszone przez jedną osobę w gospodarstwach domowych w Województwie Śląskim.

Tabela 153 Przeciętny miesięczny dochód i wydatki na 1 osobę w Województwie Śląskim.

Przeciętny miesięczny dochód na 1 osobę w gospodarstwach domowych					
Województwo Śląskie	Dochód rozporządzalny ogółem				
	2005	2006	2007	2008	2009
J.m.	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]
	792,82	847,92	919,27	1 041,08	1 114,05
Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych					
Województwo Śląskie	ogółem				
	2005	2006	2007	2008	2009
J.m.	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]	[zł]
	708,04	758,43	811,09	888,58	959,51

Źródło: <http://www.stat.gov.pl/>

Poniższa tabela przedstawia kształtowanie się wielkości przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w Zabrzu oraz relację tego wynagrodzenia do średniej krajowej:

Tabela 154 Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto

Rok	2007	2008	2009
Ogółem	2 804,13 zł	3 095,19 zł	3 232,35 zł
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100)	97,8%	98,0%	97,5%

Źródło: <http://www.stat.gov.p>

Pomimo wzrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w Zabrzu, w relacji do średniej krajowej jest ono niższe.

10.6 Działalność Miejskiego Rzecznika Konsumentów

Głównym zadaniem Rzecznika Konsumentów jest prowadzenie bezpłatnej działalności doradczej i informacyjnej dla konsumentów oraz podejmowanie działalności interwencyjnej w sprawach naruszenia interesów konsumentów.

Realizacja zadań przez Miejskiego Rzecznika Konsumentów odbywa się przede wszystkim poprzez:

- udzielanie porad w sprawach konsumenckich (osobiście, telefonicznie i drogą elektroniczną),
- prowadzenie mediacji telefonicznych i pisemnych z przedsiębiorcami, w sprawach o ochronę interesów konsumentów,
- prowadzenie postępowań wyjaśniających z przedsiębiorcami oraz informowanie ich o obowiązujących przepisach chroniących prawa konsumentów,
- pomoc w sporządzaniu pozwów do sądów powszechnych w sprawach konsumenckich,
- udział w toczących się postępowaniach przed sądem powszechnym w sprawach konsumenckich,
- propagowanie sądownictwa polubownego i pomoc w postępowaniach przed tymi sądami,

- udział w rozprawach Polubownego Sądu Konsumentckiego działającego przy Inspekcji Handlowej w Katowicach w charakterze arbitra,
- współpraca z innymi rzecznikami i stowarzyszeniami zajmującymi się ochroną konsumentów, Inspekcją Handlową, Urzędem Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Urzędem Regulacji Energetyki oraz Urzędem Komunikacji Elektronicznej oraz Policją.
- współpraca z mediami,

Poniższa tabela przedstawia działalność Rzecznika Praw Konsumentów w zakresie udzielonych porad, liczby wystąpień Rzecznika do przedsiębiorców, które doprowadziły w większości do pozytywnego zakończenia sprawy.

Jak wynika z poniższego zestawienia z roku na rok rośnie liczba zgłoszeń i skarg konsumentkich. Pozytywnym wydaje się fakt wzrost świadomości konsumentckiej osób nabywających dobra i usługi, na temat możliwości dochodzenia swoich praw za pośrednictwem Rzecznika Konsumentów.

Tabela 155 Działalność Miejskiego Rzecznika Konsumentów

Rok	Liczba porad		Liczba zgłoszeń i skarg konsumentkich	Liczba wystąpień pisemnych skierowanych do przedsiębiorców	Zakończone sprawy – efekt działania Rzecznika
2007	2145		333	428	232 zakończone pozytywnie 87 negatywnie 14 spraw w toku
	1255 telefonicznych	809 osobistych 81 pisemnych			
2008	2364		393	412	267 zakończone pozytywnie, 120 negatywnie, 6 spraw w toku.
	1 347 telefonicznych	999 osobistych 18 pisemnych			
2009	2789		586	586	432 zakończyło się pozytywnie 143 negatywnie 11 spraw w toku.
	1309 telefonicznych	894 osobistych			

Źródło: Miejski Rzecznik Konsumentów

W 2009 oraz 2008 roku. Rzecznik nie występował w roli oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia na szkodę konsumentów. Nie składał także wniosków do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów o wszczęcie postępowania antymonopolowego, jak też postępować w sprawach praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

PRZYCZYNY ZGŁOSZEŃ KONSUMENTÓW

W ciągu ostatnich 3 lat przedstawiały się następująco:

- 2007 rok - W stosunku do roku spadła ilość spraw dotyczących odrzuconych reklamacji obuwia oraz sprzętu RTV i AGD, natomiast zwiększyła się ilość zgłaszanych problemów z reklamacjami telefonów komórkowych.

W zakresie usług spadła ilość porad w zakresie spraw bankowych, ale pojawiło się więcej problemów dotyczących innych instytucji finansowych (zwłaszcza upadłość pośredników realizujących płatności rachunków) i usług telekomunikacyjnych.

Zauważalny był wzrost ilości porad wykraczających poza problematykę konsumentcką, albo tylko pośrednio z nią związanych, co wskazuje na zapotrzebowanie na tego typu poradnictwo.

- 2008 rok - Zgłoszenia spraw konsumenckich dotyczyły najczęściej odrzuconych reklamacji butów i odzieży, usług telekomunikacyjnych, a także problemów ze sprzętem RTV i AGD, usług remontowo – budowlanych oraz umów poza lokalem przedsiębiorstwa i na odległość
- 2009 rok - W zakresie sprzedaży towarów problemy konsumentów dotyczyły przede wszystkim reklamacji obuwia, wyposażenia wnętrz, odzieży, sprzętu RTV oraz komputerowego.
W zakresie usług najwięcej problemów dotyczyło usług telekomunikacyjnych, remontowo-budowlanych, bankowych i kredytowych, telewizyjnych, dostawy mediów i turystycznych.

11 Oświata

11.1 Szkolnictwo podstawowe i ponadpodstawowe

W Zabrzu, w 2009 roku, prowadzono w sumie 43 przedszkola, 137 szkół różnego typu, 13 placówek oświatowych, i 32 szkoły dla dorosłych.

Poniżej znajduje się podział na liczbę przedszkoli i szkół prowadzonych przez Gminę Zabrze, a także przez organ inny niż Gmina, bądź też jednostki niepubliczne:

Tabela 156 Liczba przedszkoli i szkół w Zabrzu

	2008 rok	2009 rok	
		Prowadzone przez Gminę	Prowadzone przez inny niż Gmina organ i niepubliczne
Przedszkola, w tym zespoły szkolno-przedszkolne	38	38	5
Szkoły podstawowe	37	37	3
Gimnazja	29	28	4
Licea ogólnokształcące	12	11	2
Uzupełniające licea ogólnokształcące	3	1	
Licea profilowane	11	7	
Szkoły artystyczne	3	3	
Technika	8	8	
Technika uzupełniające	5		
Zasadnicze Szkoły Zawodowe	10	9	
Szkoły Policealne	10	3	21
Szkoły dla dorosłych	b.d.	9	23

Źródło: UM Zabrze

W poniższych tabelach przedstawiono liczbę publicznych i niepublicznych szkół i placówek oświatowych oraz ich adresowy wykaz.

Tabela 157 Przedszkola publiczne

Przedszkola publiczne - 38

1.	Przedszkole Nr 1	ul. Reymonta 52	271-27-34
2.	Przedszkole Nr 2 w Zespole Szkolno-Przedszkolnym Nr 16	ul. Cmentarna 7	271-28-62
3.	Przedszkole Nr 3	ul. Św. Jana 8	271-62-66
4.	Przedszkole Nr 6 im. Chatka Niedźwiadka	ul. Jordana 59	272-26-27
5.	Przedszkole Nr 7	ul. Wolności 215	271-11-78
6.	Przedszkole Nr 8	ul. Płaskowickiej 3	271-49-61
7.	Przedszkole Nr 9	ul. Matejki 64	271-17-10
8.	Przedszkole Nr 11	ul. Fredry 21	271-37-84
9.	Przedszkole Nr 12	ul. Św. Urbana 2b	271-07-27

10.	Przedszkole Nr 14 im. Promyczek	ul. Ściegiennego 1	276-15-79
11.	Przedszkole Nr 16	ul. Korczoka 96	275-30-47
12.	Przedszkole Nr 18	ul. Rolnika 33	271-15-06
13.	Przedszkole Nr 19	ul. Konopnickiej 1	271-21-65
14.	Przedszkole Nr 20	ul. 3-go Maja 91 A	271-75-89
15.	Przedszkole Nr 22 w Zespole Szkolno-Przedszkolnym Nr 9	ul. Gwarecka 15	274-48-13
16.	Przedszkole Nr 23	ul. Ślęczka 9	271-86-94
17.	Przedszkole Nr 24	ul. Strażacka 1	271-06-32
18.	Przedszkole Nr 25	ul. Cieszyńska 33	271-26-04
19.	Przedszkole Nr 27	ul. Wojciecha 8	271-44-11
20.	Przedszkole Nr 28 im. Janoscha	ul. Niedziałkowskiego 35	271-18-66
21.	Przedszkole Nr 29	ul. Paderewskiego 53	275-03-72
22.	Przedszkole Nr 30 w Zespole Szkolno- Przedszkolnym Nr 6	ul. Sikorskiego 74	275-14-87
23.	Przedszkole Nr 31 w Zespole Szkolno-Przedszkolnym Nr 7	ul. Daleka 2	271-43-54
24.	Przedszkole Nr 32	ul. Ogórka 9	271-07-61
25.	Przedszkole Nr 33 im. Majki Jeżowskiej	ul. Sobieskiego 3b	271-46-87
26.	Przedszkole Nr 34 z Oddziałami Integracyjnymi	ul. Brysza 4	271-27-81
27.	Przedszkole Nr 35	ul. Chopina 26	271-25-27
28.	Przedszkole Nr 36	ul. Heweliusza 36	273-45-40
29.	Przedszkole Nr 38	ul. Zamenhoffa 4a	272-25-40
30.	Przedszkole Nr 39	ul. Ks.H. Pobożnego 5	272-28-65
31.	Przedszkole Nr 40 w Zespole Szkolno-Przedszkolnym Nr 8	ul. Badestinusa 30	273-80-32
32.	Przedszkole Nr 41	ul. Nyska 21	272-28-73
33.	Przedszkole Nr 43	ul. Klonowa 2	271-62-69
34.	Przedszkole Nr 45	ul. Kopalniana 7	274-11-57
35.	Przedszkole Nr 46	ul. Pokoju 37	271-88-00
36.	Przedszkole Nr 47	ul. Kalinowa 9	271-53-87
37.	Przedszkole Nr 48 z Oddziałami Integracyjnymi	ul. Kotarbińskiego 16	275-21-59
38.	Przedszkole Nr 49	ul. Sportowa 42	271-02-55

Źródło: UM Zabrze

Tabela 158 Przedszkola publiczne prowadzone przez inny organ

Przedszkola publiczne prowadzone przez inny organ - 1

1.	Przedszkole Specjalne Zabrzeńskiego Towarzystwa Rodziców, Opiekunów i Przyjaciół Dzieci Specjalnej Troski (w Ośrodku Rewalidacyjno-Wychowawczym „Nasz Dom”)	ul. Wyciska 5	271-43-52
----	---	---------------	-----------

Źródło: UM Zabrze

Tabela 159 Przedszkola niepubliczne

Przedszkola niepubliczne - 4

1.	Prywatne Przedszkole „Uśmiech”	ul. Wolności 122 A	271-52-35
2.	Spółeczne Przedszkole Integracyjne „Skrzat”	ul. Kowalska 18	271-78-10
3.	Katolickie Przedszkole „Tęcza”	ul. Św. Teresy 8	274-13-89
4.	Niepubliczne Językowo-Sportowe Przedszkole z Oddziałami Integracyjnymi Integracyjno-Sportowe „Miriada”	ul. Park Hutniczy 12	271-68-79

Źródło: UM Zabrze

Tabela 160 Szkoły podstawowe publiczne

Szkoły podstawowe publiczne - 37

1.	Szkoła Podstawowa Nr 1	ul. Sportowa 5	271-37-69
2.	Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Jana Brzechwy w Zespole Szkolno-Przedszkolnym Nr 16	ul. Cmentarna 7	271-28-66
3.	Szkoła Podstawowa Nr 4 w stopniowej likwidacji (ostateczna likwidacja z dniem 31.08.2011 r.)	ul. Wolskiego 10	271-43-04
4.	Szkoła Podstawowa Nr 5 im. Króla Jana III Sobieskiego	ul. Królewska 4	271-29-81
5.	Szkoła Podstawowa Nr 6 im. Marii Curie-Skłodowskiej	ul. Klonowa 23	271-27-65
6.	Szkoła Podstawowa Nr 7 im. Stanisława Wyspiańskiego	ul. Pokoju 41	271-19-74
7.	Szkoła Podstawowa Nr 8 z Oddziałami Integracyjnymi im. Janusza Korczaka	ul. Londzina 2	271-43-96
8.	Szkoła Podstawowa Nr 11 w Zespole Szkolno-Przedszkolnym Nr 7	ul. Daleka 2	271-43-54
9.	Szkoła Podstawowa Nr 14 z Oddziałami Integracyjnymi im. Adama Mickiewicza	ul. Gdańska 10	271-61-80
10.	Szkoła Podstawowa Nr 15 im. Księdza Jana Dzierżona	ul. Czołgistów 1	271-27-30
11.	Szkoła Podstawowa Nr 16 im. Wincentego Pstrowskiego	ul. Lompy 78	271-27-69
12.	Szkoła Podstawowa Nr 17 im. Bohaterów Westerplatte	ul. Korczoka 98	271-26-61
13.	Szkoła Podstawowa Nr 18 im. Powstańców Śląskich	ul. Karczewskiego 10	271-27-83
14.	Szkoła Podstawowa Nr 19 w Zespole Szkół Sportowych	ul. Płaskowickiej 2	271-18-23
15.	Szkoła Mistrzostwa Sportowego w Zespole Szkół Sportowych	ul. Płaskowickiej 2	271-18-23
16.	Szkoła Podstawowa Nr 21 im. Jurija Gagarina	ul. Bytomska 26	271-46-14
17.	Szkoła Podstawowa Nr 22 im. Władysława Broniewskiego	ul. Bytomska 94	271-43-02

18	Szkoła Podstawowa Nr 23 im. Tadeusza Kościuszki	ul. Pestalozziego 16	276-15-32
19	Szkoła Podstawowa Nr 24 im. Norberta Krocza	ul. Tarnopolska 85	271-16-35
20	Szkoła Podstawowa Nr 25 im. Jana Pawła II	ul. Kotarbińskiego 18	275-25-12
21	Szkoła Podstawowa Nr 26 im. „Rodła”	ul. Ogórka 9	271-50-53
22	Szkoła Podstawowa Nr 28	ul. Kosmowskiej 43	272-24-65
23	Szkoła Podstawowa Nr 30	ul. Wawrzyńskiej 11	272-29-94
24	Szkoła Podstawowa Nr 31	ul. Jordana 7	272-21-09
25	Szkoła Podstawowa Nr 32 im. Roberta Bednorza w Zespole Szkolno-Przedszkolnym Nr 8	ul. Badestinusa 30	273-80-32
26	Szkoła Podstawowa Nr 34 w Zespole Szkolno-Przedszkolnym Nr 6	ul. Sikorskiego 74	275-14-87
27	Szkoła Podstawowa Nr 35 w Zespole Szkół Nr 18	ul. Sitki 55	275-03-13
28	Szkoła Podstawowa Nr 36 im. Juliana Tuwima	pl. Warszawski 6	271-59-89
29	Szkoła Podstawowa Nr 38 Specjalna w Zespole Szkół Specjalnych Nr 38	ul. Damrota 33	271-28-82
30	Szkoła Podstawowa Nr 39 Specjalna w Zespole Szkół Specjalnych Nr 39	ul. 3-go Maja 16	271-24-93
31	Szkoła Podstawowa Nr 40 Specjalna w Zespole Szkół Specjalnych Nr 40	ul. Bytomska 24	271-47-32
32	Szkoła Podstawowa Nr 41 Specjalna w Zespole Szkół Specjalnych Nr 41	ul. Konopnickiej 3	271-02-15
33	Szkoła Podstawowa Nr 42 z Oddziałami Integracyjnymi im. Mikołaja Kopernika	ul. Gagarina 2	273-48-29
34	Szkoła Podstawowa Nr 43 im. Leona Kruczkowskiego	ul. Buchenwaldczyków 25	271-36-64
35	Szkoła Podstawowa Nr 44 Specjalna w Zespole Szkół Specjalnych Nr 44	ul. Kruczkowskiego 35	272-21-02
36	Szkoła Podstawowa Nr 46 w Zespole Szkolno - Przedszkolnym Nr 9	ul. Gwarecka 15	274-48-13
37	Szkoła Podstawowa Nr 47 Specjalna dla Uczniów Niesłyszących i Słabosłyszących w Zespole Szkół Specjalnych nr 42	ul. Sienkiewicza 43	271-87-70

Źródło: UM Zabrze

Tabela 161 Szkoły podstawowe publiczne prowadzone przez inny organ.

Szkoły podstawowe publiczne prowadzone przez inny organ - 1

1.	Szkoła Podstawowa Specjalna Nr 1 dla Dzieci Niepełnosprawnych Ruchowo Zabrzańskiego Towarzystwa Rodziców, Opiekunów i Przyjaciół Dzieci Specjalnej Troski	ul. Wyciska 5	271-43-52
----	--	---------------	-----------

Źródło: UM Zabrze

Tabela 162 Szkoły podstawowe niepubliczne

Szkoły podstawowe niepubliczne - 2

1.	Spółeczna Szkoła Podstawowa Nr 1 „Nasza Szkoła” Zabrzeńskiego Towarzystwa Szkolnego	ul. Zwrotnicza 13	271-71-21
2.	Katolicka Szkoła Podstawowa	ul. Tarnopolska 3	271-21-32

Źródło: UM Zabrze

Tabela 163 Gimnazja publiczne

Gimnazja publiczne - 28

1.	Gimnazjum Nr 1 w Zespole Szkół Ogólnokształcących	ul Wolności 323	271-27-84
2.	Gimnazjum Nr 2 w Zespole Szkół Ogólnokształcących Nr 5	ul. Piłsudskiego 29	271-27-66
3.	Gimnazjum Nr 3 z Oddziałami Dwujęzycznymi w Zespole Szkół Ogólnokształcących Nr 11	ul. Sienkiewicza 33	271-59-80
4.	Gimnazjum z Oddziałami Integracyjnymi Nr 4 w Zespole Szkół Ogólnokształcących Nr 12	ul. Andersa 64	272-22-22
5.	Gimnazjum Nr 5 w Zespole Szkół Nr 4	ul. Zamkowa 2	274-62-93
6.	Gimnazjum Nr 6 w Centrum Kształcenia Ogólnego i Zawodowego	ul. Zwrotnicza 11	271-61-19
7.	Gimnazjum Nr 7 w Zespole Szkolno-Przedszkolnym Nr 7	ul. Daleka 2	271-43-54
8.	Gimnazjum Nr 9 im. Wojciecha Korfańtego	ul. Olchowa 2	271-55-01
9.	Gimnazjum Nr 10 w Zespole Szkół Nr 10	ul. Chopina 26	271-11-77
10.	Gimnazjum Nr 11 w Centrum Edukacji	ul. 1 Maja 12	271-04-87 271-05-53
11.	Gimnazjum Nr 12	ul. Niemcewicza 1	271-19-34
12.	Gimnazjum Nr 13 w Zespole Szkół Ogólnokształcących Nr 13	ul. Wajdy 7	271-49-32
13.	Gimnazjum Nr 15 w Zespole Szkół Nr 3	ul. 3 Maja 118	271-29-15
14.	Gimnazjum Nr 16 im. Bohaterów Monte Cassino	ul. Szenwalda 2	271-38-28
15.	Gimnazjum Nr 17 w Zespole Szkół Ogólnokształcących Nr 14	ul. Korczoka 98	277-54-82
16.	Gimnazjum Nr 19 Sportowe w Zespole Szkół Sportowych	ul. Płaskowickiej 2	271-18-23
17.	Gimnazjum Mistrzostwa Sportowego w Zespole Szkół Sportowych	ul. Płaskowickiej 2	271-18-23
18.	Gimnazjum Nr 20	ul. Kasprowicza 7	271-37-46
19.	Gimnazjum Nr 21	ul. Gagarina 2	273-58-00
20.	Gimnazjum Nr 24	ul. Zamenhofa 56	272-23-48
21.	Gimnazjum Nr 25	ul. Kotarbińskiego 18	273-28-61
22.	Gimnazjum Nr 29	ul. Budowlana 26	272-27-61
23.	Gimnazjum Nr 38 Specjalne	ul. Damrota 33	271-28-82

	w Zespole Szkół Specjalnych Nr 38		
24	Gimnazjum Nr 39 Specjalne w Zespole Szkół Specjalnych Nr 39	ul. 3-go Maja 16	271-24-93
25	Gimnazjum Nr 40 Specjalne w Zespole Szkół Specjalnych Nr 40	ul. Bytomska 24	271-47-32
26	Gimnazjum Nr 41 Specjalne w Zespole Szkół Specjalnych Nr 41	ul. Konopnickiej 3	271-02-15
27	Gimnazjum Nr 44 Specjalne w Zespole Szkół Specjalnych Nr 44	ul. Kruczkowskiego 35	272-21-02
28	Gimnazjum Nr 42 Specjalne dla Dzieci Niesłyszących i Słabosłyszących w Zespole Szkół Specjalnych Nr 42	ul. Sienkiewicza 43	271-87-70

Źródło: UM Zabrze

Tabela 164 Gimnazja publiczne prowadzone przez inny organ

Gimnazja publiczne prowadzone przez inny organ - 2

1.	Gimnazjum Specjalne Nr 1 dla Dzieci Niepełnosprawnych Ruchowo Zabrzańskiego Towarzystwa Rodziców, Opiekunów i Przyjaciół Dzieci Specjalnej Troski	ul. Wyciska 5	271-43-52
2.	Gimnazjum w Salezjańskim Zespole Szkół Publicznych	ul. Kruczkowskiego 31	272-25-25

Źródło: UM Zabrze

Tabela 165 Gimnazja niepubliczne

Gimnazja niepubliczne - 2

1	Spółeczne Gimnazjum „Nasza Szkoła” Zabrzańskiego Towarzystwa Szkolnego	ul. Zwrotnicza 13	271-71-21
2	Katolickie Gimnazjum	ul. Tarnopolska 3	271-21-32

Źródło: UM Zabrze

Tabela 166 Licea ogólnokształcące publiczne

Licea ogólnokształcące publiczne - 11

1.	I Liceum Ogólnokształcące w Zespole Szkół Ogólnokształcących	ul. Wolności 323	271-27-84
2.	II Liceum Ogólnokształcące w Zespole Szkół Ogólnokształcących Nr 5	ul. Piłsudskiego 29	271-27-66
3.	III Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Dwujęzycznymi w Zespole Szkół Ogólnokształcących Nr 11	ul. Sienkiewicza 33	271-59-80
4.	IV Liceum Ogólnokształcące im. Mikołaja Reja w Zespole Szkół Ogólnokształcących Nr 12	ul. Andersa 64	272-22-22
5.	V Liceum Ogólnokształcące w Zespole Szkół Nr 4	ul. Zamkowa 2	274-62-93
6.	VI Liceum Ogólnokształcące w Zespole Szkół Ogólnokształcących Nr 13	ul. Wajdy 7	271-72-29

7.	VII Liceum Ogólnokształcące w Zespole Szkół Nr 10	ul. Chopina 26	271-11-77
8.	VIII Liceum Ogólnokształcące w Zespole Szkół Ogólnokształcących Nr 14	ul. Korczoka 98	277-54-82
9.	IX Liceum Ogólnokształcące w Centrum Edukacji	ul. 1 Maja 12	271-44-87 271-05-53
10.	X Liceum Ogólnokształcące w Zabrzeńskim Centrum Kształcenia Ogólnego i Zawodowego	ul. Piłsudskiego 58	271-27-67
11.	XI Liceum Ogólnokształcące w Zespole Szkół Nr 3	ul. 3 Maja 118	271-29-15

Źródło: UM Zabrze

Tabela 167 Licea ogólnokształcące publiczne prowadzone przez inny organ

Licea ogólnokształcące publiczne prowadzone przez inny organ - 1

1	Publiczne Liceum Ogólnokształcące w Salezjańskim Zespole Szkół Publicznych	ul. Kruczkowskiego 31	272-25-25
---	--	-----------------------	-----------

Źródło: Wydział Oświaty, UM Zabrze

Tabela 168 Uzupełniające licea ogólnokształcące publiczne

Uzupełniające licea ogólnokształcące publiczne - 1

1.	I Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące Specjalne w Zespole Szkół Specjalnych nr 42	ul. Sienkiewicza 43	271-87-70
----	---	---------------------	-----------

Źródło: UM Zabrze

Tabela 169 Licea ogólnokształcące niepubliczne

Licea ogólnokształcące niepubliczne - 1

1.	Katolickie Liceum Ogólnokształcące Fundacji Na Rzecz Szkół Katolickich	ul. Tarnopolska 3	271-21-32
----	--	-------------------	-----------

Źródło: UM Zabrze

Tabela 170 Technika publiczne

Technika publiczne - 8

1.	Technikum Nr 1 w Centrum Edukacji	ul. 1 Maja 12	271-04-87 271-05-53
2.	Technikum Nr 2 w Zespole Szkół Mechaniczno Samochodowych	ul. Franciszkańska 4	275-26-87
3.	Technikum Nr 3 w Zespole Szkół Nr 3	ul. 3 Maja 118	271-29-15
4.	Technikum Nr 4 w Zespole Szkół Ekonomiczno Usługowych	Pl. Traugutta 1	271-48-23
5.	Technikum Nr 5 w Zespole Szkół Spożywczych	ul. Franciszkańska 13	271-52-37
6.	Technikum Nr 6 w Zabrzeńskim Centrum Kształcenia Ogólnego i Zawodowego	ul. Piłsudskiego 58	271-27-67
7.	Technikum Nr 7 w Zespole Szkół Nr 10	ul. Chopina 26	271-11-77
8.	Technikum Nr 8 w Zespole Szkół Nr 17	ul. Piłsudskiego 58	278-55-79

Źródło: UM Zabrze

Tabela 171 Licea profilowane publiczne

Licea profilowane publiczne - 7

1.	III Liceum Profilowane w Zespole Szkół Nr 3	ul. 3 Maja 118	271-29-15
2.	IV Liceum Profilowane w Zespole Szkół Ekonomiczno Usługowych	Pl. Traugutta 1	271-48-23
3.	VI Liceum Profilowane w Zabrzeńskim Centrum Kształcenia Ogólnego i Zawodowego	ul. Piłsudskiego 58	271-27-67
4.	VII Liceum Profilowane w Zespole Szkół Nr 10	ul. Chopina 26	271-11-77
5.	IX Liceum Profilowane w Centrum Kształcenia Ogólnego i Zawodowego	ul. Zwrotnicza 11	271-61-19
6.	X Liceum Profilowane w Zespole Szkół Sportowych	ul. Płaskowickiej 3	271-18-23
7.	Liceum Profilowane Specjalne dla Uczniów Niesłyszących i Słabosłyszących w Zespole Szkół Specjalnych Nr 42	ul. Sienkiewicza 43	271-87-70

Źródło: UM Zabrze

Tabela 172 Zasadnicze szkoły zawodowe publiczne

Zasadnicze szkoły zawodowe publiczne - 8 + 1 SPZ

1.	Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 1 w Zespole Szkół Nr 17	ul. Piłsudskiego 58	278-55-79
2.	Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 5 w Zespole Szkół Spożywczych	ul. Franciszkańska 13	271-52-37
3.	Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 6 w Zabrzeńskim Centrum Kształcenia Ogólnego i Zawodowego	ul. Piłsudskiego 58	271-27-67
4.	Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 7 w Centrum Kształcenia Ogólnego i Zawodowego	ul. Zwrotnicza 11	271-61-19
5.	Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 8 w Zespole Szkół Mechaniczno-Samochodowych	ul. Franciszkańska 4	275-26-87
6.	Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 9 w Zespole Szkół Ekonomiczno-Usługowych	pl. Traugutta 1	271-48-23
7.	Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna w Zespole Szkół Specjalnych Nr 42	ul. Sienkiewicza 43	271-87-70
8.	Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna dla Niesłyszących i Słabosłyszących w Zespole Szkół Specjalnych Nr 42	ul. Sienkiewicza 43	271-87-70
9.	Szkoła Specjalna Przysposabiająca do Pracy w Zespole Szkół Specjalnych Nr 42	ul. Sienkiewicza 43	271-87-70

Źródło: UM Zabrze

Tabela 173 Publiczne szkoły artystyczne

Publiczne szkoły artystyczne - 3

1.	Państwowa Szkoła Muzyczna I i II stopnia organ prowadzący Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	ul. Reymonta 7a	271-46-79
2.	Ogólnokształcąca Szkoła Sztuk Pięknych w Zespole Szkół Nr 18	ul. Sitki 55	275-03-13
3.	Liceum Plastyczne w Zespole Szkół Nr 18	ul. Sitki 55	275-03-13

Źródło: UM Zabrze

Tabela 174 Szkoły Policealne

Szkoły Policealne – 3 + 1 z Sejmiku

1.	Medyczne Studium Zawodowe Nr I organ prowadzący Sejmik Samorządowy	ul. 3 Maja 63	271-08-45
2.	Szkoła Policealna nr 3 w Zespole Szkół Nr 3	ul. 3 Maja 118	271-29-15
3.	Szkoła Policealna nr 4 w Zespole Szkół Zawodowych Nr 17	ul. Piłsudskiego 58	278-55-79
4.	Szkoła Policealna nr 8 Specjalna w Zespole Szkół Specjalnych Nr 42	ul. Sienkiewicza 43	271-87-70

Źródło: UM Zabrze

Tabela 175 Niepubliczne szkoły policealne

Niepubliczne szkoły policealne - 20

1.	Policealne Studium Zawodowe	ul. 1 Maja 12	271-42-07
2.	Niepubliczne Policealne Studium Rachunkowości	ul. 1 Maja 12	271-42-07
3.	Policealne Studium Informatyczne „Abakus”	ul. 1 Maja 12	271-42-07
4.	Niepubliczna Policealna Szkoła Techniczna dla Dorosłych	ul. Konopnickiej 3	
5.	Niepubliczne Studium Agencji Rozwoju „EURO”	ul. 3 Maja 118	
6.	Wszechnica Zabrzeńska Szkoła Policealna	Plac Dworcowy 6	271-75-42 370-90-20
7.	Studium Antyterroryzmu i Ochrony „GROM”	ul. Piłsudskiego 58	
8.	Studium Pracowników Ochrony Osób i Mienia „PERFECT”	ul. Zaolziańska 1	
9.	Policealna Szkoła Detektywów i Pracowników Ochrony	ul. Królewska 4	
10.	Policealna Szkoła Edukacji Europejskiej	ul. Królewska 4	
11.	Zabrzeńska Szkoła Policealna	ul. Piłsudskiego 29	
12.	Policealna Szkoła Społeczno-Techniczna	ul. Daleka 2	
13.	Prywatna Szkoła Policealna dla Dorosłych „CASUS”	ul. Franciszkańska 4	
14.	Szkoła Policealna dla Dorosłych „Copernicus”	ul. Dworcowa 4	
15.	Szkoła Policealna dla Dorosłych	ul. Wajdy 7	
16.	eCollege Szkoła Policealna	ul. Wolności 323	
17.	II Prywatna Szkoła Policealna dla Dorosłych	ul. Franciszkańska 4	
18.	Szkoła Policealna Akademii Umiejętności Zawodowych	ul. Roosevelta 120	
19.	Szkoła Policealna dla Dorosłych EDUKACJA	ul. Niemcewicz 1	
20.	Niepubliczna policealna Szkoła techniczna dla Dorosłych	Ul. Konopnickiej 3	

Źródło: UM Zabrze

Tabela 176 Publiczne placówki oświatowe

Publiczne placówki oświatowe - 10

1.	Młodzieżowy Dom Kultury Nr 1	ul. Tarnopolska 50	271-76-09
2.	Młodzieżowy Dom Kultury Nr 2	ul. 3 Maja 12	271-59-11
3.	Ognisko Pracy Pozaszkolnej Nr 3	ul. Opolska 29	271-54-45
4.	Ognisko Pracy Pozaszkolnej Nr 4	ul. Korczoka 98	277-54-81
5.	Miejska Bursa Szkolna	ul. Franciszkańska 13	271-49-93

6.	Centrum Kształcenia Praktycznego	ul. 3 Maja 95	370-15-99
7.	Ośrodek Doksztalcania i Doskonalenia Zawodowego	ul. 3 Maja 95	370-15-99
8.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	ul. 3 Maja 91	271-19-51
9.	Centrum Kształcenia Ustawicznego	ul. Zwrotnicza 11	271-61-19
10.	Centrum Kształcenia Ustawicznego nr 1	ul. 3 Maja 95	370-15-99

Źródło: UM Zabrze

Tabela 177 Publiczne placówki oświatowe prowadzone przez inny organ

Publiczne placówki oświatowe prowadzone przez inny organ - 1

1	Ośrodek Rewalidacyjno-Wychowawczy :Nasz Dom” Zabrzeńskiego Towarzystwa Rodziców, Opiekunów i Przyjaciół Dzieci Specjalnej Troski	ul. Wyciska 5	271-43-52
---	---	---------------	-----------

Źródło: UM Zabrze

Tabela 178 Niepubliczne placówki oświatowe

Niepubliczne placówki oświatowe - 2

1.	Prywatna Szkoła Muzyczna I i II st. „Venos Studio	ul. Św. Teresy 8	271-15-77
2.	Specjalny Ośrodek Wychowawczy prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Boromeuszek	ul. Wolności 198	271-43-29

Źródło: UM Zabrze

Tabela 179 Publiczne szkoły dla dorosłych

Publiczne szkoły dla dorosłych - 9

1.	Gimnazjum nr 1 dla Dorosłych w Centrum Kształcenia Ogólnego i Zawodowego	ul. Zwrotnicza 11	271-61-19
2.	I Liceum Profilowane dla Dorosłych w Centrum Edukacji	ul. 1 Maja 12	271-42-07
3.	Technikum Uzupełniające nr 2 dla Dorosłych w Zespole Szkół Spożywczych	ul. Franciszkańska 13	271-52-37
4.	Technikum Uzupełniające nr 3 dla Dorosłych w Zabrzeńskim Centrum Kształcenia Ogólnego i Zawodowego	ul. Piłsudskiego 58	271-27-67
5.	Technikum Uzupełniające nr 4 dla Dorosłych w Centrum Kształcenia Ogólnego i Zawodowego	ul. Zwrotnicza 11	271-61-19
6.	Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 1 dla Dorosłych w Centrum Kształcenia Ogólnego i Zawodowego	ul. Zwrotnicza 11	271-61-19
7.	Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 2 dla Dorosłych w Centrum Kształcenia i Ustawicznego	ul. 3 Maja 95	370-15-99
8.	Szkoła Policealna nr 9 dla Dorosłych w Centrum Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego	ul. 3 Maja 95	370-15-99
9.	Technikum Uzupełniające nr 5 dla Dorosłych w Centrum Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego	ul. 3 Maja 95	370-15-99

Źródło: UM Zabrze

Tabela 180 Niepubliczne szkoły dla dorosłych
Niepubliczne szkoły dla dorosłych - 23

	SZKOŁY PODSTAWOWE		
1	„Wszechnica Zabrzeńska” Centrum Kształcenia Ustawicznego Niepubliczna Szkoła Podstawowa dla Dorosłych	Plac Dworcowy 6	271-75-42 370-90-20
2	Zabrzeńska Szkoła Podstawowa dla Dorosłych	ul. Piłsudskiego 29	271-29-81
	GIMNAZJA		
3	„Wszechnica Zabrzeńska” Centrum Kształcenia Ustawicznego Niepubliczne Gimnazjum dla Dorosłych	Plac Dworcowy 6	271-75-42 370-90-20
4	Zabrzeńskie Gimnazjum dla Dorosłych	ul. Piłsudskiego 29	271-29-81
	SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE		
5	„Wszechnica Zabrzeńska” Centrum Kształcenia Ustawicznego I Niepubliczne Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych	Plac Dworcowy 6	271-75-42 370-90-20
6	Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych „Copernicus”	ul. Dworcowa 4	
7	Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych	ul. Daleka 2	
8	Zabrzeńskie Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych	ul. Piłsudskiego 29	271-29-81
9	Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych	ul. Wajdy 7	
10	„Wszechnica Zabrzeńska” Centrum Kształcenia Ustawicznego Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych	Plac Dworcowy 6	271-75-42 370-90-20
11	Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych „Copernicus”	ul. Dworcowa 4	
12	Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych	ul. Wajdy 7	
13	Zabrzeńskie Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych	ul. Piłsudskiego 29	271-29-81
14	Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych	ul. Daleka 2	
15	Niepubliczne Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych C.K.K „ROMA”	ul. Wolności 265-267	
16	Prywatne Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych	ul. Franciszkańska 4	271-52-37
17	Prywatne Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych	ul. Franciszkańska 4	271-52-37
18	Niepubliczna Zasadnicza Szkoła Zawodowa dla Dorosłych	ul. Konopnickiej 3	
19	Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych EDUKACJA	ul. Niemcewicza 1	
20	Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych EDUKACJA	ul. Niemcewicza 1	
21	Technikum dla Dorosłych	ul. Wajdy 7	
22	Technikum Uzupełniające dla Dorosłych	ul. Wajdy 7	
23	Wszechnica Zabrzeńska II Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych E-Wszechnica	Plac Dworcowy 6	271-75-42 370-90-20

Źródło: UM Zabrze

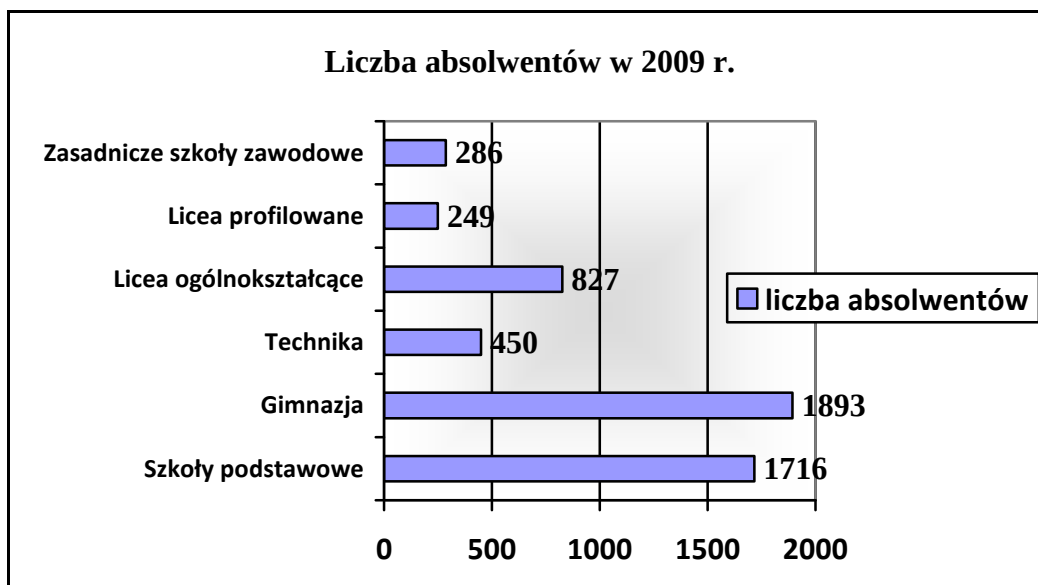
- Wśród szkół publicznych w 2009 r. nie posiadały w ogóle sal gimnastycznych takie instytucje jak:
 - Młodzieżowy Dom Kultury nr 2
 - Ognisko Pracy Pozaszkolnej nr 3
 - Ognisko Pracy Pozaszkolnej nr 4 Centrum Edukacji Twórczej
 - Szkoła Podstawowa nr 21
 - Szkoła Podstawowa nr 24
 - Szkoła Podstawowa nr 4
 - Szkoła Podstawowa nr 8 z oddz. Integracyjnymi
 - Szkoła Podstawowa nr 15
 - Zespół Szkół Specjalnych nr 39
 - Zespół Szkół Specjalnych nr 40
 - Zespół Szkół Specjalnych nr 44
 - Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 6
 - Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 9
- Wśród placówek oświatowych posiadało w 2009 r. basen pływacki:
 - Szkoła podstawowa nr 16 (wymiar 12m x 6m);
 - Szkoła Podstawowa nr 1 (wymiar 25 m x 12m);
- Korzystających z różnych form opieki w świetlicach szkół publicznych, dla których organem prowadzącym jest Miasto Zabrze było w 2009 r. 2597 uczniów.
- Liczba osób uczestniczących w zajęciach pozalekcyjnych płatnych: 9826 uczniów, głównie Ognisk Pracy Pozaszkolnej.
- Liczba kół i zajęć: 484 sztuk.
- Liczba kierunków kształcenia i zawodów na poziomie szkolnictwa ponadgimnazjalnego: 17 szt. na poziomie technikum oraz 14 szt. zawodów w szkole zasadniczej.
- Wydatki miasta w zakresie organizacji zajęć pozalekcyjnych: 2 898 511 zł.
- Wydatki miasta związane z unowocześnieniem bazy dydaktycznej zbiorczo w 2009 r.: remonty + doposażenia = 1 984 811 zł
- Liczba młodzieży kontynuującej naukę w szkołach średnich w relacji do całkowitej liczby młodzieży:

Tabela 181 Młodzież kontynuująca naukę w szkołach średnich.

Szkoła	Liczba uczniów	Wartość %
Licea ogólnokształcące	2621	36,6%
Technika	2651	37,1%
Licea Profilowane	328	4,7%
Zespoły Szkół Zawodowych	1055	14,7%
Liceum Plastyczne + Ogólnokształcące Szkoła Sztuk Pięknych	223	3,1%
Szkoła Policealna	272	3,8%
Razem	7150	100%

Źródło: UM Zabrze

W poniższej tabeli przedstawiono liczbę absolwentów szkół publicznych w 2009 roku, dla których organem prowadzącym jest Miasto Zabrze:

Rysunek 28 Absolwenci szkół zabrzańskich 2009 r.

Źródło: UM Zabrze

Spośród młodzieży pogimnazjalnej 45% stanowili absolwenci liceów ogólnokształcących, 25 % - techników, 16 % - zasadniczych szkół zawodowych, 14% liceów profilowanych.

11.1.1 Inwestycje i remonty

W jednostkach oświatowych Zabrze, w 2008 roku przeprowadzono następujące inwestycje i remonty:

- Budowa boisk sportowych w ramach programu Orlik 2012- na terenie Szkoły Podstawowej nr 30 przy ul. Wawrzyńskiej 11 w Zabrze”.
Całkowity koszt realizacji: 2 633 326,46 PLN
- Budowa stacji wymienników ciepła w budynku Szkoły Podstawowej nr 25 przy ul. Kotarbińskiego 18.
Wartość zadania: 286 408,90 PLN
- Budowa stacji wymienników ciepła w budynku Przedszkola nr 48, ul. Kotarbińskiego 16.
Wartość zadania: 97 082,48 PLN
- Budowa stacji wymienników ciepła i wymiana instalacji centralnego ogrzewania w budynku Zespołu Szkół Ogólnokształcących, ul. Wolności 323.
Wartość zadania: 575 035,08 PLN
- Przebudowa zaplecza Sali gimnastycznej wraz z salami pomocniczymi Zespołu Szkół Ogólnokształcących przy ul. Wolności 323.
Wartość zadania: 575 430,70 PLN
- Wymiana pokrycia dachów – zad 1 na budynku Szkoły Podstawowej nr 6, ul. Klonowa 23 – w ramach termomodernizacji budynku
Wartość zadania: 163 743,52 PLN
- Dokumentacja projektowa kotłowni gazowej dla Gimnazjum nr 20, ul. Kasprowicza
Wartość zadania: 13 500,00 PLN
- Dokumentacja projektowa wymiany stacji wymienników ciepła, instalacji c.o. i c.w.u. oraz zimnej wody zasilającej istniejące odbiory oraz 3 hydranty w budynku Przedszkola nr 1 przy ul. Reymonta 52.
Wartość zadania: 20 347,00 PLN

- Budowa wielofunkcyjnego boiska sportowego ogólnodostępnego dla dzieci i młodzieży na terenie ZSO nr 5 przy ul. Piłsudskiego 29 w Zabrze.
Wartość zadania: 391 430,01 PLN
- Budowa wielofunkcyjnego boiska sportowego ogólnodostępnego dla dzieci i młodzieży na terenie ZS nr 18 przy ul. Sitki 55 w Zabrze.
Wartość zadania: 684 262,12 PLN
- Budowa boiska syntetycznego do piłki nożnej na terenie Gimnazjum nr 24 przy ul. Zamenhoffa 56 w Zabrze.
Wartość zadania: 306 890,73 PLN
- Budowa wielofunkcyjnego boiska sportowego ogólnodostępnego dla dzieci i młodzieży na terenie Szkoły Podstawowej nr 6 przy ul. Klonowej 23 w Zabrze.
Wartość zadania: 590 627,63 PLN
- Budowa boiska sportowego ogólnodostępnego o nawierzchni syntetycznej dla dzieci i młodzieży na terenie Gimnazjum nr 16 przy ul. Szenwalda 2 w Zabrze.
Wartość zadania: 203 576,23 PLN
- Budowa kompleksu w ramach programu Orlik 2012, ul. Wawrzyńska 11.
Wartość zadania: 2 633 326,46 PLN
- Opracowanie dokumentacji projektowej termomodernizacji Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 12 w Zabrze, ul. Andersa 64.
Wartość zadania: 30 500,00 PLN
- Opracowanie dokumentacji projektowej wymiany pokrycia dachu wraz z ociepleniem, odwodnieniem dachu oraz wymiany instalacji odgromowej budynku Gimnazjum nr 20 w Zabrze, ul. Kasprowicza 7.
Wartość zadania: 9 760,00 PLN
- Opracowanie dokumentacji projektowej wymiany pokrycia papowego dachu wraz z instalacją odgromową, remont dwóch klatek schodowych, konserwatorska naprawa dwóch wieżyczek, wymiana stolarki okiennej na klatkach schodowych oraz w przestrzeni strychowej budynku Szkoły Podstawowej nr 5 w Zabrze, ul. Królewska 4.
Wartość zadania: 21 960,00 PLN
- Opracowanie dokumentacji projektowej na remont istniejącej kotłowni w budynku Zespołu Szkolno – Przedszkolnego nr 9 w Zabrze, ul. Gwarecka 15.
Wartość zadania: 2 440,00 PLN
- Wykonanie remontu istniejących kotłowni w Zespole Szkolno – Przedszkolnym nr 9.
Wartość zadania: 63 550,01 PLN
- Remont oraz malowanie klatki schodowej w Szkole Podstawowej nr 36 w Zabrze, Pl. Warszawski 6.
Wartość zadania: 61 610,96 PLN
- Przebudowa i zmiana sposobu użytkowania budynku Zespołu Szkół Zawodowych nr 2 przy ul. Konopnickiej 3 w Zabrze na Szkołę Specjalną – VI etap.
Wartość zadania: 383 479,71 PLN
- Przebudowa i zmiana sposobu użytkowania budynku Zespołu Szkół Zawodowych nr 2 przy ul. Konopnickiej 3 w Zabrze na Szkołę Specjalną – VII etap.
Wartość zadania: 91 042,56 PLN
- Wymiana ścianki zewnętrznej aluminiowej z 2 kpl. Drzwi – Gimnazjum nr 29 w Zabrze przy ul. Budowlanej 26.
Wartość zadania: 30 000,00 PLN
- Dokumentacja projektowo – kosztorysowa – Likwidacja barier architektonicznych w Przedszkolu nr 48 w Zabrze przy ul. Kotarbińskiego 16.
Wartość zadania: 17 673,96 PLN

- Dokumentacja projektowo – kosztorysowa remontu podłóg i okładzin schodów kamiennych – Zespół Szkół Specjalnych nr 39 w Zabrze przy ul. 3 Maja 16.
Wartość zadania: 4 880,00 PLN
- Dokumentacja projektowo – kosztorysowa wymiany pokrycia dachu oraz pokrycia papowego 4 tarasów – Zespół Szkół Ekonomiczno – Usługowych w Zabrze.
Wartość zadania: 17 812,00 PLN
- Dokumentacja projektowo – kosztorysowa oraz wykonanie instalacji p.poż. (hydrantowej) - ZSP nr 7 w Zabrze.
Wartość zadania: 48 828,19 PLN
- Dokumentacja projektowo – kosztorysowa instalacji p.poż. (hydrantowej)- SP nr 31 w Zabrze.
Wartość zadania: 8 784,00 PLN
- Dokumentacja projektowo – kosztorysowa instalacji p.poż. (hydrantowej) oraz przyłącza wody do budynku – SP nr 22 w Zabrze.
Wartość zadania: 13 066,20 PLN
- Częściowa wymiana okien aluminiowych na okna z PCV (8 sztuk) – SP nr 42 w Zabrze.
Wartość zadania: 6 139,42 PLN
- Częściowa wymiana okien aluminiowych na okna z PCV (18 sztuk) – SP nr 28 w Zabrze.
Wartość zadania: 65 880,00 PLN
- Częściowa wymiana okien drewnianych na okna z PCV (38 sztuk) – ZSP nr 7 w Zabrze.
Wartość zadania: 112 399,80 PLN
- Dokumentacja projektowo – kosztorysowa - Dom Harcerza przy ul. Wolności 350 a.
Wartość zadania: 13 664,00 PLN
- Przebudowa werandy –Przedszkole nr 14 w Zabrze.
Wartość zadania: 68 090,40 PLN
- Częściowa wymiana okien drewnianych na okna z PCV (12 sztuk) – ZS nr 3 w Zabrze.
Wartość zadania: 26 644,80 PLN
- Częściowa wymiana okien drewnianych na okna z PCV (12 sztuk) – SP nr 21 w Zabrze.
Wartość zadania: 32 598,06 PLN
- Budowa drogi pożarowej dla Przedszkola nr 29 w Zabrze przy ul. Paderewskiego 53.
Wartość zadania: 279 770,00PLN
- „Wykonanie systemu monitoringu wizyjnego w dziewięciu szkołach na terenie miasta Zabrze”.
Wartość zadania: 210 930,00 PLN

W 2009 roku przeprowadzono następujące działania:

- Gmina Zabrze w 2009 roku, pozyskała dotację na dofinansowanie na projekt: „Adaptacja przemysłowych budynków gminy Zabrze na potrzeby Centrum Kształcenia Praktycznego i Doskonalenia Zawodowego w wysokości 3 633,872,67 zł. Całkowita wartość projektu wynosi 4.275.144,32. Źródłem dofinansowania jest: RPO WSL, Priorytet VIII Infrastruktura kształcenia edukacyjna, Działanie 8.3 Infrastruktura kształcenia ustawicznego. Umowa: UDA-RPSL.08.03.00-00-031/09-00 z dnia 19.10.2009

– Pozyskano także dotacje z WFOŚiGW:

Tabela 182 Termomodernizacja w jednostkach oświatowych

Projekty inwestycyjne - dotacje przyznane				
Tytuł projektu	Wartość projektu	Wartość dofinansowania	Źródło dofinansowania	Data i numer umowy o dofinansowanie
Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej nr 7 przy ul. Pokoju 41 w Zabrze	1.380.490,07	Dotacja 141.886,00 Pożyczka 772.505,00	WFOŚiGW	2009/98/OA/oe/D 43/2009/88/OA/oe/P
Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół nr 18 w Zabrze, ul. Konrada Sitki 55	1.725.255,26	Dotacja 137.403,00 Pożyczka 910.651,00	WFOŚiGW	113/2009/88/OA/D 30/2009/88/OA/oe/P
Termomodernizacja budynku Gimnazjum nr 24 przy ul. Zamenhofa 56 w Zabrze	1.572.235,42	Dotacja 180.685,00 Pożyczka 853.640,00	WFOŚiGW	47/2009/88/OA/oe/D 7/2009/88/OA/oe/P
„Termomodernizacja budynku Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej (budynek A) przy ul. 3-go Maja 91 w Zabrze”	435.937,65	Dotacja 63.162,00 Pożyczka 254.499,00	WFOŚiGW	209/2009/88/OA/oe/D 107/2007/88/OA/oe/P
Termomodernizacja budynku Przedszkola nr 33 przy ul. Sobieskiego 3B w Zabrze wraz z demontażem, transportem i unieszkodliwianiem odpadów zawierających azbest	408.644,04	Dotacja – 27.189,00 Dotacja azbest 1.647,00 Pożyczka 245.856,00	WFOŚiGW	572/2009/88/OA/oe/D 573/2009/88/OZ/ST/D 369/2009/88/OA/oe/P

Źródło: UM Zabrze

Podjęto następujące przedsięwzięcia:

- Zaadaptowano budynek przy ul. 3 Maja 91 na siedzibę Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej;
- Oddano do użytku nową salę gimnastyczną dla SP nr 26, ul. Ogórka 9;
- Przygotowano projekt nowej siedziby dla Przedszkola Nr 32 i 24 w Mikulczycach;
- Kontynuowane były inwestycje – nowe sale gimnastyczne: przy SP Nr 21 ul. Bytomska 26 i przy ZSP nr 6 ul. Sikorskiego 74.

11.2 Szkolnictwo wyższe

W Zabrze znajdują się trzy szkoły państwowe: Politechnika Śląska Wydział Organizacji i Zarządzania, Śląski Uniwersytet Medyczny Wydział Lekarski z Oddziałem Lekarsko – Dentystycznym, a także, powstały w 2009 roku, Zamiejskowy Ośrodek Dydaktyczny Akademii Wychowania Fizycznego im. Jerzego Kukuczki w Katowicach. Ponadto na terenie Zabrze prowadzi działalność od 2007 r. jedna uczelnia niepubliczna: Wyższa Szkoła im. Bogdana Jańskiego Wydział Zamiejskowy w Zabrze. Pod opieką naukową Uniwersytetu Śląskiego Wydziału Filologicznego znajduje się Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych w Zabrze, które kształci nauczycieli w specjalności język angielski i niemiecki. Absolwenci kolegium mogą uzyskać dyplom ukończenia studiów zaocznych i tytuł licencjata na wyższej uczelni po zdaniu egzaminu przed komisją uczelnianą Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach na Wydziale Filologicznym. Ofertę edukacyjną skierowaną na dokształcanie dorosłych, niezależnie od wieku i posiadanego wykształcenia, posiada również, prowadzony przez stowarzyszenie Misericordia, Uniwersytet Trzeciego Wieku.

11.2.1 Politechnika Śląska

❖ Wydział Organizacji i Zarządzania

41-800 Zabrze, ul. Franklina Roosevelta 26, Tel. 32 277 73 86

Poniżej zostały przedstawione tabele w odniesieniu do ilości studentów oraz absolwentów na poszczególnych kierunkach prowadzonych przez Wydział Organizacji i Zarządzania.

Kierunek studiów: **Zarządzanie (w tym Zarządzanie i Marketing)**

Rodzaj studiów/rocznik	2008	2009
Magisterskie jednolite stacjonarne (dzienne)	242	167
Stacjonarne I stopnia (licencjackie dzienne)	138	170
Niestacjonarne I stopnia (zaoczne zawodowe)	186	169
Stacjonarne II stopnia (magisterskie uzupełniające dzienne)	35	80
Niestacjonarne II stopnia (magisterskie zaoczne)	241	168
Absolwenci	191	105
Ogółem	1033	859

Źródło: Politechnika Śląska, Wydział Organizacji i Zarządzania w Zabrze, 2008 i 2009 rok.

Kierunek studiów: **Zarządzanie i Inżynieria Produkcji**

Rodzaj studiów/rocznik	2008 r.	2009 r.
Magisterskie jednolite stacjonarne (dzienne)	228	122
Stacjonarne I stopnia (inżynierskie dzienne)	118	147
Niestacjonarne I stopnia (inżynierskie zaoczne)	315	313
niestacjonarne II stopnia		53
Absolwenci	72	79
Ogółem	1033	714

Źródło: Politechnika Śląska, Wydział Organizacji i Zarządzania w Zabrze, 2008 i 2009 rok.

Kierunek studiów: **Administracja**

Rodzaj studiów/rocznik	2008 r.	2009 r.
Stacjonarne I stopnia (licencjackie dzienne)	237	269
Niestacjonarne I stopnia (inżynierskie zaoczne)	302	307
Absolwenci	66	101
Ogółem	605	677

Źródło: Politechnika Śląska, Wydział Organizacji i Zarządzania w Zabrze, 2008 i 2009 rok.

Kierunek studiów: **Socjologia**

Rodzaj studiów/rocznik	2008 r.	2009 r.
Stacjonarne I stopnia (licencjackie dzienne)	233	276
Niestacjonarne I stopnia (licencjackie zaoczne)	205	227
Stacjonarne II stopnia (magisterskie uzupełniające dzienne)	61	85
Niestacjonarne II stopnia (magisterskie zaoczne)	59	112
Absolwenci	94	83
Ogółem	652	783

Źródło: Politechnika Śląska, Wydział Organizacji i Zarządzania w Zabrze, 2008 i 2009 rok.

Kierunek studiów: **Logistyka**

Rodzaj studiów/rocznik	2008 r.	2009 r.
Stacjonarne I stopnia (licencjackie dzienne)	90	207
Niestacjonarne I stopnia (inżynierskie zaoczne)	68	145
Absolwenci	0	0
Ogółem	153	352

Źródło: Politechnika Śląska, Wydział Organizacji i Zarządzania w Zabrze, 2008 i 2009 rok.

Tematyka prowadzonych szkoleń w roku akademickim 2009/2010

L.p.	Nazwa studiów podyplomowych	Ilość słuchaczy
1.	Zarządzanie jednostką ochrony zdrowia	24
2.	Zarządzanie placówką oświatową	11
3.	Rachunkowość i podatki w przedsiębiorstwie	53
4.	Rachunkowość i finanse w przedsiębiorstwie	21
5.	Zarządzanie projektami w przedsiębiorstwie	91
6.	Technologie informatyczne w biznesie	18
7.	Zarządzanie relacjami z klientami	28
8.	Bezpieczeństwo i higiena pracy	47
9.	Zamówienia publiczne	43
10.	Zarządzanie w administracji publicznej	29
Ogółem:		365

Źródło: Politechnika Śląska, Wydział Organizacji i Zarządzania w Zabrze, 2009 rok.

W celu poprawy dostępności edukacji i rozwoju dydaktyki na poziomie uczelni wyższej w układzie lokalnym i regionalnym, Gmina Zabrze współpracuje z Politechniką Śląską realizując następujące projekty:

- W 2008 roku Gmina prowadziła projekt: „Modernizacja obiektów na potrzeby dydaktyczno – edukacyjne Politechniki Śląskiej, przebudowa budynku przy ul. Roosevelta 32 w Zabrzu na potrzeby Wydziału Organizacji i Zarządzania” Etap II.
Koszt ogólny inwestycji: 1 721 340,26 PLN brutto.
- 6 maja 2009 r. złożono wniosek „Adaptacja budynku przy ul. Roosevelta 32 w Zabrzu na potrzeby dydaktyczno-edukacyjne Wydziału Organizacji i Zarządzania Politechniki Śląskiej. Wniosek ten został wybrany przez instytucję zarządzającą do dofinansowania z programu RPO WSL Działanie 8.1 Infrastruktura szkolnictwa wyższego na kwotę 13 581 093,42 PLN. Wartość całego projektu wynosi 16 698 141,72 PLN.

11.2.2 Śląski Uniwersytet Medyczny, Wydział Lekarski z Oddziałem Lekarsko – Dentystycznym

❖ **Wydział Lekarski z Oddziałem Lekarsko - Dentystycznym w Zabrzu**
Pl. Traugutta 2, 41-800 Zabrze, tel. 271-72-19 w 252, 271-73-10, 271-26-41

Szczegółowe dane statystyczne dot. liczby kształcących się studentów wg poszczególnych kierunków i trybów przedstawiają poniższe tabele:

rok	Kierunek lekarski			Kierunek lekarsko-dentystyczny			Kierunek ratownictwo medyczne			Razem studentów
	stacjonarne	niestacjonarne	obcokrajowcy	stacjonarne	niestacjonarne	obcokrajowcy	stacjonarne	niestacjonarne	obcokrajowcy	
2005	786	104	5	408	93	9	-	-	-	1405
2006	769	130	4	396	95	10	-	-	-	1377
2007	758	136	-	398	93	-	B/d	B/d	B/d	1385
2008	769	140	4	397	93	7	132	-	-	1542
2009	848	176	4	395	88	8	169	-	-	1688

Źródło: Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach, Wydział Lekarski z Oddziałem Lekarsko-Dentystycznym w Zabrzu, 2008 i 2009 r.

rok	Absolwenci						Razem
	Kierunek lekarski			Kierunek lekarsko-dentystyczny			
	stacjonarne	niestacjonarne	obcokrajowcy	stacjonarne	niestacjonarne	obcokrajowcy	
2005	135	13	1	97	4	1	251
2006	143	-	2	94	10	1	250
2007	141	10	-	80	12	-	243
2008	82	13	B/d	79	32	B/d	206

Źródło: Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach, Wydział Lekarski z Oddziałem Lekarsko-Dentystycznym w Zabrze

Studium Doktoranckie		
	2008 rok	2009 rok
Studia stacjonarne	42	50
Studia niestacjonarne	30	16
Obrony rozprawy doktorskiej nadania stopnia doktora nauk medycznych	14	12
Otwarcie przewodu doktorskiego	12	25

Źródło: Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach, Wydział Lekarski z Oddziałem Lekarsko-Dentystycznym w Zabrze

Kolegium Kształcenia Podyplomowego						
Rok	Kursy niepłatne			Kursy płatne		
	Ilość kursów	Ilość Katedr prowadzących kursy	Ilość uczestników	Ilość kursów	Ilość Katedr prowadzących kursy	Ilość uczestników
2008	79	12	1 633	1	1	5
2009	75	12	1 541	-	-	-

Źródło: Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach, Wydział Lekarski z Oddziałem Lekarsko-Dentystycznym w Zabrze

11.2.3 Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych W Zabrze

❖ Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych w Zabrze
Plac Warszawski 6, 41-800 Zabrze
Tel. Fax: (48-32) 278-58-36

rok	Kierunek studiów	Ilość słuchaczy
2009	Język Angielski (dzienny)	66
	Język Angielski (wieczorowy)	38
	Język Niemiecki (dzienny)	79
Razem słuchaczy		183

Źródło: Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych w Zabrze, 2009 r.

Liczba absolwentów, którzy ukończyli poszczególne kierunki studiów:

Język	Ilość absolwentów
Angielski	16
Niemiecki	21
Razem : 37	

Źródło: Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych w Zabrzu, 2009 r.

11.2.4 Szkoła Wyższa im. Bogdana Jańskiego, Wydział Zamiejscowy w Zabrzu

- ❖ **Wydział Zamiejscowy w Zabrzu**
ul. Marii Curie- Skłodowskiej 40, 41-800 Zabrze
Tel./fax.(0-32) 273 31 94,tel. (0-32) 797 97 24,25

Wydział Zamiejscowy w Zabrzu kształci na kierunku:

Gospodarka przestrzenna w specjalnościach:

- planowanie przestrzenne,
- gospodarowanie nieruchomościami,
- rewitalizacja terenów miejskich i przemysłowych,
- systemy informacji geograficznej.

Kierunek	Liczba studentów	
	2008 rok	2009 rok
Gospodarka przestrzenna	50	62

Źródło: Szkoła Wyższa im. Bogdana Jańskiego, Wydział Zamiejscowy w Zabrzu 2008 r. i 2009 r.

Ze względu na krótki okres działalności szkoła nie posiada jeszcze absolwentów.

W Szkole realizowane są następujące kierunki studiów podyplomowych:

W ramach projektu współfinansowanego z środków Europejskiego Funduszu Społecznego:

- I. „Zarządzanie nieruchomościami”
- II. „Zarządzanie kadrami
- III. „Pośrednictwo w obrocie nieruchomościami”

Wydziałowe studia podyplomowe :

- I. Kwalifikacyjne Podyplomowe Studia Pedagogiczne
- II. Zarządzanie Bezpieczeństwem i Higieną Pracy

11.2.5 Akademia Wychowania Fizycznego im. Jerzego Kukuczki w Katowicach

- ❖ **Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny Akademii Wychowania Fizycznego im. Jerzego Kukuczki w Katowicach**
ul. Wolności 406, 41-806 Zabrze
Tel. 32 276 13 51 (poniedziałki-środy).

Rok	Studia stacjonarne		Studia niestacjonarne
	Wychowany fizyczne	W tym kobiety	Wychowany fizyczne
2009	99	25	0

Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny Akademii Wychowania Fizycznego im. Jerzego Kukuczki
w Katowicach, 2009 r.

Ze względu na krótki okres działalności Zamiejscowy Ośrodek nie posiada jeszcze absolwentów.

Znaczący wkład w powstaniu w Zabrzu bazy dydaktyczno-sportowej AWF ma udział Gminy Zabrze, która prowadziła projekt przebudowy części pomieszczeń hali sportowej Pogoń przy ul. Wolności 406 w Zabrzu na potrzeby AWF. Wartość projektu wyniosła 5 100 081,86 PLN. Realizacja projektu nastąpiła w latach: 2008-2009.

11.2.6 Uniwersytet Trzeciego wieku w Zabrzu

❖ **Uniwersytet Trzeciego Wiek w Zabrzu, Stowarzyszenie "Misericordia"**
ul. Pl. Dworcowy 6, 41-800 Zabrze,
tel. (032) 271 75 42

Uniwersytet Trzeciego Wiek (Uniwersytet Otwarty) powstał w 2002 roku w Zabrzu. Jest popularną formą dokształcania osób dorosłych na całym świecie. Słuchacze mają okazję nie tylko poszerzyć swoją wiedzę, zdobyć nowe doświadczenia, ale także spotkać się z wybitnymi osobistościami ze świata nauki, sztuki i kultury. Wykłady z różnych dziedzin mają charakter popularnonaukowy. W ramach Uniwersytetu Otwartego wiedzę może zdobywać lub pogłębiać każdy, bez względu na wiek i posiadane wykształcenie.

Prócz wykładów audytoryjnych słuchacze biorą udział w różnego typu sekcjach zainteresowań, gdzie mogą poszerzać swoją wiedzę, dzielić się nią z innymi i zdobywać nowe umiejętności.

Zajęcia odbywają się w sekcjach:

- Malarstwo zaawansowane
- Rękodzieło artystyczne
- Historia sztuki
- Malarstwo dla początkujących
- Spotkania z muzyką
- Warsztaty literacko-dziennikarskie
- Niemiecki średniozaawansowany
- Język angielski (3 poziomy)
- Język angielski – początkujący
- Historia Kościoła
- Etyka
- Nordic Walking
- Gimnastyka i gimnastyka w wodzie
- Komputery – poziom zaawansowany
- Komputery – poziom podstawowy
- Psychologia
- Promocja zdrowia
- Brydż
- Fotografia
- Sekcja krajoznawcza

12 Zabrzeńskie instytuty naukowe

Na terenie miasta Zabrze działają znane i cenione, także poza granicami kraju ośrodki naukowe:

- Instytut Techniki Aparatury Medycznej ITAM
- Centrum Materiałów Polimerowych i Węglowych PAN
- Fundacja Rozwoju Kardiochirurgii
- Instytut Chemicznej Przeróbki Węgla
- Instytut Podstaw Inżynierii Środowiska PAN
- Śląskie Centrum Chorób Serca.

12.1 Instytut Techniki i Aparatury Medycznej

Dane teleadresowe: 41-800 Zabrze, ul. Roosevelta 118
Tel. centrala: (+48 32) 271-60-13, Fax: (+48 32) 276-56-08

Instytut Techniki i Aparatury Medycznej ITAM w Zabrzu jest jedyną państwową jednostką badawczo-rozwojową w Polsce, której działalność statutowa obejmuje prowadzenie prac badawczych, rozwojowych i wdrożeniowych w dziedzinie techniki medycznej.

Prace badawcze i rozwojowe prowadzone w Instytucie koncentrują się na następujących kierunkach techniki medycznej:

- diagnostyka i terapia chorób układu krążenia,
- intensywny nadzór chorych,
- reanimacja medyczna,
- rehabilitacja medyczna,
- inżynieria biomedyczna,
- telemedycyna,
- zastosowanie technik komputerowych w medycynie,
- bezpieczeństwo eksploatacji aparatury medycznej,
- badania, atestacja i certyfikacja aparatury medycznej.

W Instytucie rozwinięte zostały na skalę światową nowe kierunki techniki medycznej obejmujące:

- nieinwazyjne elektrostymulacyjne metody diagnostyki i terapii chorób serca,
- systemy komputerowej analizy sygnałów kardiologicznych,
- systemy kontroli i nadzoru pacjentów poddawanych elektroterapii serca.³⁷

12.2 Centrum Materiałów Polimerowych i Węglowych PAN

Dane teleadresowe: 41-819 Zabrze, ul. M. Curie-Skłodowskiej 34
Tel.: +48 32 271-60-77; Faks: +48 32 271-29-69

Centrum Materiałów Polimerowych i Węglowych jest placówką Polskiej Akademii Nauk powstałą 1 stycznia 2007 r. w wyniku połączenia Centrum Chemii Polimerów PAN w Zabrzu z Zakładem Karbochemii PAN w Gliwicach. Centrum jest największą na Śląsku instytucją naukowo-badawczą PAN skupiającą specjalistów z dziedziny nauki o polimerach oraz nauk

³⁷ <http://www.itam.zabrze.pl/>

karbochemicznych, w tym o węgla pierwiastkowym. Tematyka badawcza prac prowadzonych w Centrum ma charakter interdyscyplinarny i związana jest z wytwarzaniem oraz badaniem właściwości i funkcji nowych materiałów polimerowych, węglowo-polimerowych i katalizatorów dla zastosowań w biotechnologii, mikrotechnologii, ochronie środowiska i w ochronie zdrowia.³⁸

12.3 Fundacja Rozwoju Kardiologii im. prof. Zbigniewa Religi w Zabrzu

Dane teleadresowe: 41-800 Zabrze, ul. Wolności 345a

Telefon-Centra: tel.: +48 32 373-56-00

Celem Fundacji jest wspieranie rozwoju kardiologii i dziedzin pokrewnych oraz wspieranie działalności w zakresie ochrony i promocji zdrowia, a także rehabilitacji i profilaktyki zdrowotnej na rzecz ogółu społeczeństwa.

Realizuje cele poprzez, m.in.: finansowanie i prowadzenie badań naukowych i prac innowacyjno-wdrożeniowych związanych z leczeniem chorób serca, doskonalenie kadr lekarskich, pielęgniarskich i innych, związaniem z leczeniem chorób serca w formie fundowania stypendiów naukowych oraz organizowania i finansowania staży naukowych krajowych i zagranicznych, wspieranie finansowe i organizacyjne przedsięwzięć promujących dorobek z zakresu leczenia chorób serca, a zwłaszcza kardiologii oraz promujących ochronę i profilaktykę zdrowotną.

Pracownie Fundacji Rozwoju Kardiologii:

- Pracownia Sztucznego Serca, której specjalnością jest program badawczy zmierzający do opracowania i wdrożenia klinicznego systemu wspomagania serca dla dzieci oraz rodziny mechanicznych protez serca, jako wsparcia stosowanych obecnie, tradycyjnych metod leczenia niewydolności serca, począwszy od systemu wspomagania pozaustrojowego, do protezy całkowicie implantowanej.
- Pracownia Biologicznej Zastawki Serca - jej specjalność to badania i opracowywanie tkanek biologicznych z myślą o wykorzystaniu ich w celach leczniczych. Przedmiotem szczególnej uwagi są biologiczne protezy zastawek serca do korekcji wrodzonych i nabytych wad serca u dzieci i dorosłych.
- Pracownia Biocybernetyki - jest miejscem wstępnej weryfikacji wytworzonych produktów oraz badań sondażowych penetrujących nowe kierunki rozwoju bioinżynierii i kardiologii.
- Pracownia Bioinżynierii - wykorzystuje najnowsze osiągnięcia w zakresie hodowli komórkowych i bioinżynierii dla opracowania bioprotez oraz biomateriałów, które miałyby zastosowanie zwłaszcza w szeroko rozumianej medycynie naprawczej.³⁹

12.4 Instytut Chemicznej Przeróbki Węgla

Dane teleadresowe: 41-803 Zabrze, ul. Zamkowa 1;

Tel.: 032-271-00-41 fax: 032-271-08-09

Instytut jest jednostką badawczo-rozwojową, której przedmiotem działalności jest, m.in.:

- prowadzenie prac naukowo-badawczych i rozwojowych w zakresie: przetwórstwa i użytkowania paliw, energetycznego wykorzystania biomasy i odpadów, przetwarzania i wykorzystania produktów węgl pochodnych, energetyki oraz ochrony środowiska,

³⁸ <http://cmpw-pan.edu.pl/>

³⁹ <http://frk.pl/index.php?IdLang=0>

- organizowanie i prowadzenie badań w dziedzinie wytwarzania koksu i paliw koksopochodnych, przerobu produktów węglpochodnych otrzymywania surowców do produkcji wyrobów węglowych i elektrodowych,
- opracowywanie nowych procesów technologicznych z dziedziny bezpiecznego przetwarzania węgla, biomasy i odpadów oraz wykorzystania produktów pochodzących z tych procesów,
- opracowywanie projektów modernizacji urządzeń przemysłowych i intensyfikacji procesów produkcyjnych w dziedzinie przetwórstwa węgla, biomasy i odpadów.

12.5 Instytut Podstaw Inżynierii Środowiska PAN

**Dane teleadresowe: 41-819 Zabrze, ul. M. Skłodowskiej-Curie 34
tel.: +48 32 271 64 81, +48 32 271 70 40, fax: +48 32 271 74 70**

W Instytucie realizowane są następujące kierunki działalności badawczych:

- W zakresie ochrony powietrza, m.in.: badania właściwości chemicznych i fizyko-chemicznych substancji emitowanych do powietrza oznaczanie składu fizyko-chemicznego pierwotnych i wtórnych aerozoli dla potrzeb oceny ich oddziaływania na zdrowie i środowisko, wyznaczanie wskaźników emisji, oznaczanie ilości i składu zanieczyszczeń emitowanych z instalacji przemysłowych i energetycznych, ze szczególnym uwzględnieniem substancji niebezpiecznych.
- W zakresie ochrony wód, m.in.: metody oczyszczania ścieków i uzdatnianie wód dla celów przemysłowych, badania nad odzyskiem substancji biogennych ze ścieków komunalnych i przemysłowych,
- W zakresie ochrony powierzchni ziemi, m.in. zabezpieczenia środowiska przed ujemnym oddziaływaniem odpadów, możliwości unieszkodliwiania i odzysku odpadów z uwzględnieniem robót inżynierskich i rekultywacji, wykorzystanie energii odpadowej wód zrzutowych z energetyki oraz wód geotermalnych do podgrzewania gleb w celu prowadzenia produkcji roślinnej, oceny odpadów górnictwa węglowego i innych stałych odpadów przemysłowych pod względem krótko- i długoterminowego oddziaływania na środowisko wraz z wytycznymi w zakresie ekologicznie bezpiecznego wykorzystania i składowania

Instytut realizuje także prace badawczo – wdrożeniowe, przy współpracy z jednostkami gospodarczymi, biurami projektowymi oraz instytucjami administracji.

12.6 Śląskie Centrum Chorób Serca

**Dane teleadresowe: 41-800 Zabrze, ul. Szpitalna 2,
Tel. 32/ 37 33 700, Fax: 32/ 37 33 786**

Śląskie Centrum Chorób Serca jest ośrodkiem akademickim o imponującym w naszym kraju doświadczeniu w zakresie rozpoznawania i leczenia chorób serca, naczyń i płuc u dorosłych i dzieci, związanym z działalnością naukową i szkoleniową Wydziału Lekarskiego z Oddziałem Lekarsko-Dentystycznym w Zabrzu, należącym do Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach.

W Śląskim Centrum Chorób Serca (SCCS) w Zabrzu działają cztery Katedry i Oddziały Kliniczne Śląskiego Uniwersytetu Medycznego. Należą do nich:

- Katedra Kardiologii, Wrodzonych Wad Serca i Elektroterapii, a w jej ramach Oddział Kliniczny Kardiologii oraz Oddział Kliniczny Wrodzonych Wad Serca i Kardiologii Dziecięcej,
- III Katedra i Oddział Kliniczny Kardiologii,
- Katedra i Oddział Kliniczny Kardiochirurgii i Transplantologii,
- Oddział Kliniczny Kardioanestezji i Intensywnej Terapii.

12.7 Opieka medyczna w Zabrzu

➤ LECZNICTWO OTWARTE

Na terenie Zabrza funkcjonuje 91 placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej.

Poniżej znajdują się dane na temat ambulatoryjnej specjalistycznej opieki zdrowotnej miasta Zabrze w 2009 r.

Tabela 183 Ambulatoryjna specjalistyczna opieka zdrowotna miasta

<i>Kod resortowy</i>	<i>Nazwa poradni</i>	<i>Liczba udzielonych porad w ciągu roku</i>	<i>Liczba poradni</i>	<i>Lekarze udzielający świadczeń ogółem</i>
1000-1180	Chorób wewnętrznych razem	137744	45	210
1010-1016	w tym alergologiczna	10397	6	10
1020	diabetologiczna	4427	3	4
1130	nefrologiczna	4157	3	16
1100-1104	kardiologiczna	82963	10	131
1140	medycyny nuklearnej	-	-	-
1200-1370	Innych specjalności zachowawczych - razem	81599	44	88
1200-1202	w tym dermatologiczna	29784	7	20
1220-1232	neurologiczna	31848	17	33
1240-1244	onkologiczna	264	3	3
1300-1308	rehabilitacyjna	7713	7	9
1340-1348	chorób zakaźnych	1872	1	2
1401-1474	Opieki nad matką i dzieckiem - razem	53046	24	52
1401-1407	w tym pediatria	399	2	3
1421	neonatologiczna	-	-	-
1450-1458	Ginekologiczno - położnicza	51518	21	48
1500-1658	Zabiegowe - razem	212475	55	176
1500-1508	w tym chirurgii ogólnej	50533	14	49
1540	chirurgii onkologicznej	-	-	-
1580-1587	urazowo- ortopedyczna	45984	8	30

1600-1604	okulistyczna	39340	10	18
1610-1615	otolaryngologiczna	46584	17	48
1640	urologiczna	22625	3	13
1800-1840	Stomatologiczne - razem	86650	46	64
1820	w tym ortodontyczne	4396	1	1
1830	protetyki stomatologicznej	-	-	-
1840	chirurgii stomatologicznej	-	-	-

Porady udzielone w publicznych i niepublicznych zakładach opieki zdrowotnej oraz w gabinetach specjalistycznych - świadczenia finansowane ze środków publicznych

Źródło: UM Zabrze

Jednostki leczenia ambulatoryjnego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, osób uzależnionych od alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych w 2009 roku .

Tabela 184 Lecznictwo ambulatoryjne dla osób uzależnionych

Wyszczególnienie	M. Zabrze
Liczba poradni	10
Liczba porad	35462

Źródło: UM Zabrze

Poniższej tabeli wykazano liczbę zatrudnionego personelu medycznego z wyższym wykształceniem.

Tabela 185Zatrudnienie personelu medycznego

	Zawód lub specjalność	Pracujący w osobach (stan w dniu 31.12.2009 r.) Ogółem
1	Lekarze	1148
2	w tym kobiety	596
3	Lekarze dentyści	78
4	w tym kobiety	57
5	Farmaceuci	8
6	w tym kobiety	6
7	Analitycy medyczni	29
8	w tym kobiety	28
9	Pracownicy zatrudnieni w pracowniach diagnostycznych niewymienieni w wierszach 1 - 8	22
10	Pielęgniarki z wyższym wykształceniem	140
11	W tym mgr pielęgniarstwa	42
12	Położne z wyższym wykształceniem	6
13	W tym mgr położnictwa	0
14	Rehabilitanci z wyższym wykształceniem	24
15	W tym mgr rehabilitacji	23

16	Fizjoterapeuci z wyższym wykształceniem	25
17	W tym mgr fizjoterapii	23
18	Technolodzy żywności i żywienia /dietetycy/	3
19	Psycholodzy	54
20	Logopedzi	9
21	Personel techniczny obsługujący aparaturę medyczną	5

Źródło: UM Zabrze

W poniższej tabeli znajduje się informacja na temat liczby wybranego personelu medycznego ze średnim wykształceniem medycznym:

Tabela 186 Wybrany średni personel medyczny

Zawód lub specjalność	Pracujący w osobach (stan w dniu 31.12.2009 r.) Ogółem
Pielęgniarki	1322
w tym o niepełnych kwalifikacjach (łącznie z asystentkami pielęgniarstwa)	4
Położne	117
Technicy dentystyczni	9
Technicy farmaceutyczni	12
Technicy elektroniki medycznej	10
Technicy /laboranci/ analityki medycznej	90
Technicy /laboranci/ elektroradiologii	123
Technicy fizjoterapii	76
Technicy masażyści /masażyści/	18
w tym niewidomi	6
Instruktorzy terapii zajęciowej	5
Dietetycy /tylko z wykształceniem średnim/	12
Higienistki szkolne	5
Higienistki stomatologiczne	23
Asystentki stomatologiczne	23
Opiekunki dziecięce	2
Ratownicy medyczni	16

Źródło: UM Zabrze

W poniższej tabeli znajduje się wykaz personelu działalności podstawowej w jednostkach psychiatrycznej opieki ambulatoryjnej w Zabrzu.

Tabela 187 Personel w jednostkach psychiatrycznej opieki ambulatoryjnej

Wyszczególnienie		Liczba osób Stan w dniu 31.12.2009 r.
Lekarze ogółem (łącznie z rezydentami, bez konsultantów)		19
w tym:	psychiatrzy I st.	4
	psychiatrzy II st. i specjaliści psychiatrzy (w nowym systemie jednostopniowym)	13
Pielęgniarki		15
Psycholodzy		25
Specjaliści terapii uzależnień		6
Instruktorzy terapii uzależnień		2
Terapeuci zajęciowi		2
Pracownicy socjalni		-
Inni terapeuci		1

Źródło: UM Zabrze

➤ **LECZNICTWO ZAMKNIĘTE**

Placówki lecznictwa zamkniętego	Zatrudnienie (etaty)					
	Lekarze		Pielęgniarki		W tym Położne	
rok	2008	2009	2008	2009	2008	2009
NZOZ Szpital Miejski w Zabrzu ul. Zamkowa 4	65	67,63	262	209	41	48,5
Szpital Specjalistyczny w Zabrzu ul. M.C. Skłodowskiej 10	49,01	96	70	141	-	-
Śląskie Centrum Chorób Serca ul. Szpitalna 2	147	174	296	297	-	-
SP Szpital Kliniczny Nr 1 Śl. Uniwersytetu Medycznego w Katowicach ul. 3-go Maja 13-15	155,34	b.d. ⁴⁰	446,33	b.d.	b.d.	b.d.
SP Szpital Kliniczny Nr 3 Śl. Uniwersytetu Medycznego w Katowicach ul. Koziółka 1	8,67	b.d.	25,38	b.d.	-	b.d.

Źródło: UM Zabrze

⁴⁰ b.d. – brak danych

Dostępność usług medycznych leczenia zamkniętego oraz liczbę pacjentów i średni czas pobytu prezentuje tabela poniżej:

Placówki lecznictwa zamkniętego	Liczba łóżek		Liczba łóżek noworodkowych		Liczba pacjentów (osoba)		Średni pobyt w szpitalu (dni)	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
NZOZ Szpital Miejski w Zabrzu ul. Zamkowa 4	350	380	29 w tym 4 inkubatory	30 (w tym 5 inkubatorów)	12 070	12 847	6,6	6,4
Szpital Specjalistyczn y w Zabrzu ul. M.C. Skłodowskiej 10	186	186	-	-	6 521	6 169	6,61	6,25
Śląskie Centrum Chorób Serca ul. Szpitalna 2	179	179	-	-	10 696	10 564	5,30	5,38
SP Szpital Kliniczny Nr 1 Śl. Uniwersytetu Medycznego w Katowicach ul. 3-go Maja 13-15	517	b.d.	30	b.d.	18 311	b.d.	5,76	b.d.
SP Szpital Kliniczny Nr 3 Śl. Uniwersytetu Medycznego w Katowicach ul. Koziółka 1	83	b.d.	-	b.d.	2 376	b.d.	10,17	b.d.

Źródło: UM Zabrze

Poniższa tabela prezentuje informacje o liczbie przyjęć do Szpitalnego Oddziału Ratunkowego w Zabrzu.

Przyjęcia do SOR ⁴¹ w NZOZ Szpital Miejski w Zabrzu ul. Zamkowa 4			
Rok		W tym zagrożenia życia i zdrowia	
2008	2009	2008	2009
31 189	32 376	9 493	2 720

Źródło: UM Zabrze

⁴¹ Szpitalny Oddział Ratunkowy

12.7.1 Ośrodek Profilaktyki i Leczenia Uzależnień

Na terenie miasta działa SPZOZ Ośrodek Profilaktyki i Leczenia Uzależnień.

Dane teleadresowe:

41-800 Zabrze

ul. Park Hutniczy 6

Tel. 32 271 8 42

W skład Ośrodka wchodzi:

- Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia
- Poradnia Zdrowia Psychicznego
- Poradnia Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży
- Dzienny Oddział Terapii Uzależnienia od Środków Psychoaktywnych
- Dzienny Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholu
- Świetlica Socjoterapeutyczna „Trzymaj się”.

12.7.1.1 Profilaktyka uzależnień

➤ Poradnia Terapii Uzależnień od Alkoholu i Współuzależnienia

Poradnia zajmuje się szeroko rozumianymi problemami uzależnień (alkoholizmem, lekomanią, narkomanią, hazardem). W ramach działalności profilaktycznej udziela pomocy dla młodzieży eksperymentującymi ze środkami uzależniającymi oraz ich rodziców.

Do Poradni zgłosiło się:

Tabela 188 Zgłoszenia do Poradni Terapii Uzależnień od Alkoholu i Współuzależnienia

Rok	Liczba osób	W tym		W tym leczyło się po raz pierwszy		Rozpoznanie (l. osób)				
						Uzależnienie od			Patologiczny hazard	Współ-uzależnienie
		kobiet	mężczyzn	kobiet	mężczyzn	alkoholu	środków psychoaktywnych	tytoniu		
2008	2189	852	1337	394	560	1434	226	1	95	433
2009	2412	939	1473	374	629	1520	248	5	179	460

Źródło: OPiLU w Zabrzu

W Poradni Terapii Uzależnień od Alkoholu i Współuzależnienia udzielono :

Tabela 189 Wsparcie w Poradni Terapii Uzależnień od Alkoholu i Współuzależnienia

Rok	Porady			Konsultacje	Porady grupowe	Porady prawne
	Indywidualne	w tym:				
		lekarskie	terapeutyczne			
2008	15 180	2 293	12 887	530	7 238	182
2009	15 247	2 426	12 821	645	6 490	211

Źródło: OPiLU w Zabrzu

➤ Dzienny Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholu

W Oddziale w 2009 roku leczono 132 osoby (40 kobiet i 92 mężczyzn). Przyjęto 123 osoby (38 kobiet i 85 mężczyzn).

W terapii uczestniczyło:

- 105 osób z rozpoznaniem uzależnienia od alkoholu,
- 8 osób z rozpoznaniem uzależnienia od różnych środków psychoaktywnych,
- 19 osób z rozpoznaniem patologicznego hazardu.

➤ Poradnia Zdrowia Psychicznego

Do Poradni Zdrowia Psychicznego zgłosiło się:

Tabela 190 Zgłoszenia do Poradni Zdrowia Psychicznego

Rok	Liczba osób	W tym		W tym leczyło się po raz pierwszy	
		kobiet	mężczyzn	kobiet	mężczyzn
2008	759	480	279	264	178
2009	2412	939	1473	374	629

Źródło: OPiLU w Zabrze

Tabela 191 Rozpoznanie w Poradni Zdrowia Psychicznego

Rozpoznanie (l. osób)	2008 r.	2009 r.
ograniczonego zaburzenia psychicznego	70	68
schizofrenii i zaburzeń typu schizofrenia	78	89
zaburzeń nastroju	103	122
zaburzeń nerwicowych	333	348
zespołów behawioralnych zw. z zaburzeniami fizjologicznymi i czynnikami fizycznymi	15	b.d.
zaburzeń osobowości i zachowania dorosłych	26	35
upośledzenia umysłowego	34	36
zaburzeń rozwoju	7	b.d.
zaburzenia zachowania i emocji rozpoczynające się zwykle w dzieciństwie i w wieku młodzieńczym	73	b.d.
innych zaburzeń	4	142
nieustalonym rozpoznaniem, rozpoznaniem niepsychiatrycznymi.	16	b.d.

Źródło: OPiLU w Zabrze

W poradni tej udzielono:

Tabela 192 Wsparcie w Poradni Zdrowia Psychicznego

Rok	Porady			Porady grupowe	Porady prawne
	Indywidualne	w tym:			
		lekarskie	Psychologiczne i psychoterapeutyczne		
2008	2 642	1482	1160	b.d.	b.d.
2009	5100	2970	2130	283	2

Źródło: OPiLU w Zabrze

- W Dziennym Oddziale Terapii Uzależnienia od Środków Psychoaktywnych leczono 38 osób (13 kobiet i 25 mężczyzn). Przyjęto 34 osoby (12 kobiet i 22 mężczyzn).

W terapii uczestniczyło:

- 6 osób z rozpoznaniem uzależnienia od marihuany,
- 11 osób z rozpoznaniem uzależnienia od amfetaminy,
- 21 osób z rozpoznaniem uzależnienia od różnych środków psychoaktywnych.

12.7.2 Izba Wytrzeźwień

1. Ilość doprowadzonych, przebywających osób w Izbie w 2009 roku – **3504 osoby.**
2. Średni koszt pobytu - **365,20 zł**
(dotacja 2009 - **1.279.672,62 zł / 3504 osób = 365,20 zł**)
3. Procentowa ściągальność należności - **28,21 %**

13 Opieka społeczna

Dla zapewnienia pomocy i opieki osobom oraz rodzinom działają w Zabrzu takie instytucje, jak:

1. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie,

41-800 Zabrze, ul. Roosevelta 40;

tel. 032 277-78-00, e-mail: zabrzemopr@a4.pl; www.zabrzemopr.republika.pl

Dzielnicowe Punkty Pomocy Społecznej:

- **DPPS “Maciejów”**, ul. Wyzwolenia 7, II piętro. Tel. 32 271 64 31 lub 271 64 32.
- **DPPS “Biskupice”**, ul. Bytomska 28. Tel. 32 274-71-00; 032 274-73-34, tel. kom. 695-900-662
- **DPPS “Andersa”**.
- **DPPS “Mikulczyce”**, ul. Tarnopolska 57, II piętro. Tel. 32- 271 86 51, 32- 271 77 43. Pracuje na rzecz mieszkańców dzielnicy Mikulczyce, Grzybowic oraz Oś. Kopernik.
- **DPPS “Wyzwolenia”**, ul. Wyzwolenia 7, II piętro. Tel. 32 271 64 31 lub 271 64 32.
- **DPPS “Zaborze”**, ul. Wolności 362 (wejście od Pawliczka) parter pok. nr. 2. Tel. 032 271-44-31 do 35.
- **DPPS “Kończyce”**, ul. Miła 4. Tel. 32 275 - 03 - 52 oraz 32 275 - 05 - 62.
- **DPPS “Roosevelta”**, ul. Roosevelta 40.

Świetlice Środowiskowe MOPR w Zabrzu:

- Świetlica Środowiskowa, ul. Tarnopolska 57,
- Świetlica Środowiskowa, ul. Kasprowicza 7,
- Świetlica Środowiskowa, ul. Andersa 34,
- Świetlica Środowiskowa, ul. Wyzwolenia 7,
- Świetlica Środowiskowa, ul. Roosevelta 40,
- Świetlica Środowiskowa – Klub Młodzieży, ul. Dworcowa 8a.

2. Centrum Wsparcia Kryzysowego Dzieci i Młodzieży,

41-813 Zabrze, ul. Kruczkowskiego 35;

tel./fax 032 272-21-02; e-mail: cwkdin@wp.pl

3. Domy Pomocy Społecznej

- **Dom Pomocy Społecznej Nr 1**,
41-800 Zabrze, ul. Matejki 62;
tel. 032 271-42-58; e-mail: dpsnr1@wbcom.pl
- **Dom Pomocy Społecznej Nr 2**,
41-800 Zabrze, ul. Jaskółcza 11;
tel. 032 271-48-54; e-mail: kadry@dps2.neostrada.pl
- **Dom Pomocy Społecznej Nr 3**,
41-800 Zabrze, ul. Brysza 3;
tel. 032 271-38-61

4. Powiatowy Urząd Pracy,

41-800 Zabrze, ul. Roosevelta 40a;

tel. 032 277-90-00; e-mail: kaza@praca.gov.pl; www.pup.zabrze.pl

5. Punkt Aktywizacji Bezrobotnych,

41-800 Zabrze, ul. Wolności 241;

tel.: 032 278-08-11; e-mail: pab_zabrze@wnp.org.pl

6. Zespół Interwencji Kryzysowej - Zajmuje się przypadkami przemocy w rodzinie.

41-800 Zabrze, ul. Wyzwolenia 7, Ip., pok. 12;

tel.: 032 278-56-70.

7. Zespół ds. Zapobiegania Niedostosowaniu Społecznemu i Przestępczości Wśród Dzieci i Młodzieży - Zespół pełni funkcję doradczą-merytoryczną na rzecz instytucji i podmiotów pomagających zabrzańskim dzieciom i młodzieży
41-800 Zabrze, ul. 3 Maja 95.

8. Schroniska i noclegownie.

- **Dom Noclegowy - Czynny całą dobę.** Udziela schronienia bezdomnym mężczyznom.
41-800 Zabrze, ul. Trocera 63;
tel.: 032 271-26-39
- **Przytulisko im. św. Brata Alberta. Czynne całą dobę.** Udziela schronienia matkom z dziećmi, ofiarom przemocy w rodzinie i bezdomnym kobietom.
41-800 Zabrze, ul. Kochanowskiego 26,
tel.: 032 273-30-06; e-mail: przytulisko@debacom.pl.
- **Schronisko im. św. Brata Alberta dla Bezdomnych Kobiet i Matek z Dziećmi - Czynne całą dobę.** Udziela schronienia matkom z dziećmi, ofiarom przemocy w rodzinie i bezdomnym kobietom.
41-800 Zabrze – Rokitnica, ul. Ofiar Katynia 48; tel./fax: 032 272-32-81;
e-mail: schronisko@debacom.pl

Pomoc społeczna polega w szczególności na:

- przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń;
- pracy socjalnej;
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
- realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych;
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.⁴²

Prezydent Miasta Zabrze pełni nadzór nad jednostkami organizacyjnymi Gminy Zabrze, działającymi w zakresie pomocy społecznej. Jednocześnie gmina współfinansuje pobyt kwalifikujących się mieszkańców miasta w Domu Pomocy Społecznej, prowadzonym przez Zakon OO. Kamilianów; 41-800 Zabrze; ul. Cisowa 6; tel.: (032) 271-38-17, (032) 271-55-47; e-mail: dpskamilzabrze@poczta.onet.pl; www.dpskamilzabrze.republika.pl

W ramach realizacji zadań gminy i powiatu, Miasto współpracuje z organizacjami pozarządowymi, które przy pomocy finansowej ze strony Miasta wypełniają zadania z zakresu pomocy społecznej.

⁴² Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Dz.U. 2004 Nr 64, p. 593 ze zm.

13.1 Świadczenia pomocy społecznej

- Główne przyczyny korzystania ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2007 – 2009 przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 193 Przyczyny korzystania ze świadczeń pomocy społecznej. Trendy w ciągu ostatnich 3 lat.

Przyczyny	Rok 2007	Rok 2008	Rok 2009
	Liczba osób		
Ubóstwo	4 867	3 812	6652
Sieroctwo	3	0	15
Bezdomność	377	316	495
Bezrobocie	4 127	3 164	8478
Niepełnosprawność	2 015	1 796	4241
Długotrwała lub ciężka choroba	1 498	1 133	2426
Potrzeba ochrony macierzyństwa	333	253	2029
w tym Wielodzietność	134	-	1273
Przemoc w rodzinie	126	74	173
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	579	571	1780
Rodziny niepełne	309	292	998
Rodziny wielodzietne	211	211	1091
Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo – wychowawcze	9	13	20
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	124	100	220
Alkoholizm	850	674	803
Narkomania	36	1	35

Zdarzenie losowe	4	8	54
Sytuacja kryzysowa	50	22	22
Kłęska żywiołowa	0	2	0

Źródło: UM Zabrze

Powyższe wymienione przyczyny dotknęły w 2009 r. rodziny w liczbie:

Tabela 194 Przyczyny korzystania w rodzinach ze świadczeń pomocy społecznej

Przyczyny	Rok 2009
Ubóstwo	2679
Sieroctwo	4
Bezdomność	341
Bezrobocie	2862
Niepełnosprawność	1878
Długotrwała lub ciężka choroba	1028
Potrzeba ochrony macierzyństwa	397
w tym wielodzietność	214
Przemoc w rodzinie	50
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, w tym:	421
Rodziny niepełne	291
Rodziny wielodzietne	187
Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo – wychowawcze	17
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	93
Alkoholizm	352
Narkomania	16
Zdarzenie losowe	22
Sytuacja kryzysowa	8
Kłęska żywiołowa	0

Źródło: UM Zabrze

Szacunkowa liczba osób podlegających wykluczeniu społecznemu – Są to osoby żyjące w ubóstwie, a w ich rodzinach występuje co najmniej jedna dysfunkcja, np. niepełnosprawność, bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba, bezdomność, itp.:

Są to osoby żyjące poniżej minimum socjalnego - korzystają z pomocy mieszczącej się w kryteriach ustawy o pomocy społecznej i ustawy o programie rządowym „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”.

Rok 2007 – 11811 osób;

Rok 2008 – 9500 osób,

Rok 2009 – 10678 osób.

Szacunkowa liczba dzieci i młodzieży znajdującej się w rodzinach zagrożonych patologią:

Rok 2007 – 692 osoby,

Rok 2008 – 408 osób,

Rok 2009 – 310 osób.

Liczba dożywianych dzieci w szkołach wyniosła w 2009 roku 2858 dzieci.

➤ Wydatki miasta na pomoc społeczną w Zabrzu przedstawiają się następująco:

Tabela 195 Wydatki na pomoc społeczną, lata 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
Wydatki na pomoc społeczną	25 240 236,79 zł	27 746 177,00 zł	26 417 757,00 zł

Źródło: UM Zabrze

Wydatki z zakresu świadczeń rodzinnych przedstawia poniższa tabela:

Tabela 196 Świadczenia rodzinne, lata 2007 - 2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
Wydatki na świadczenia rodzinne i zaliczkę alimentacyjną	31 448 052 zł	30 319 372 zł	31 775 334zł
Liczba świadczeniobiorców w zakresie świadczeń rodzinnych	8945	7716	8773

Źródło: UM Zabrze

W ramach świadczeń rodzinnych poniesiono wydatki na świadczenia rodzinne i dodatki w roku 2009 w sumie 26 045 869zł

Liczba wypłacanych zasiłków socjalnych, którymi są wszystkie świadczenia wypłacane zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, w 2009 roku wyniosła 585 615.

Przeciętna wartość zasiłku, która jest składową wszystkich świadczeń wypłacanych zgodnie z ustawą o pomocy społecznej wyniosła w 2009 roku 578,35 zł.

Wysokość zasiłków wg rodzajów przedstawia poniższa tabela:

Tabela 197 Wielkość zasiłków wg rodzajów, lata 2007-2009

	Rok 2007	Rok 2008	Rok 2009
Zasiłki stałe	3 603 203,42 zł	3 411 883,00 zł	3 461 013,00 zł
Zasiłki okresowe	4 924 526,91 zł	6 209 407,00 zł	5 523 682,00 zł
Zasiłki celowe	5 151 908,07	3 994 709,00 zł	5 383 496,00 zł
Zasiłki na zakup posiłku lub żywności	4 623 599,00 zł	3 219 808,00 zł	3 133 982,00 zł
suma	18 303 237,40	16 835 807,00 zł	17 502 173,00 zł

Źródło: MOPR

❖ Opieka i wychowanie dzieci częściowo lub całkowicie pozbawionych opieki rodziców

Poniższe tabele przedstawiają dane dot. zapewnienia opieki i wychowania dzieciom częściowo lub całkowicie pozbawionym opieki rodziców.

Tabela 198 Liczba rodzin zastępczych

	Rok 2007	Rok 2008	Rok 2009
Rodziny zastępcze ogółem	316	273	349
Rodziny zastępcze spokrewnione	251	211	271
Rodziny zastępcze niespokrewnione	65	62	67
W tym:			
Zawodowe wielodzietne	2	6	9
O charakterze pogotowia rodzinnego	3	1	2

Źródło: UM Zabrze

Tabela 199 Liczba dzieci w placówkach opieki

	Rok 2007	Rok 2008	Rok 2009
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych ogółem:	531	511	505
W tym:			
W rodzinach spokrewnionych	364	347	329
W rodzinach niespokrewnionych	147	154	103
W rodzinach o charakterze pogotowia rodzinnego	20	10	10
Liczba dzieci umieszczonych w Domu Dziecka w Zabrzu	39	38	34
Liczba dzieci umieszczonych w Centrum Wsparcia Kryzysowego w Zabrzu	184 w tym 98 dzieci przyjętych w trybie socjalizacyjnym a 86 przyjętych interwencyjnie	153 w tym 75 dzieci przyjętych w trybie socjalizacyjnym a 78 przyjętych interwencyjnie	114

Źródło: UM Zabrze

❖ Pomoc osobom bezdomnym

Ośrodek Pomocy w Zabrzu zapewnia przede wszystkim schronienie dla osób bezdomnych, a poza tym zapewnia wyżywienie, środki higieny osobistej, odzież stosowną do pory roku. Z każdym z mieszkańców prowadzone jest prace readaptacyjna, która koncentruje się wokół jej dominujących problemów. W przypadku braku miejsc w placówkach na terenie miasta Zabrze, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Zabrzu korzysta również z pomocy innych noclegowni (poza gminą).

Bazę noclegową na terenie miasta Zabrze stanowią:

- Dom Noclegowy dla Bezdomnych Mężczyzn – placówka dysponuje 32 miejscami stacjonarnymi,
- Ogrzewalnia dla Osób Bezdomnych – zapewnia nocleg dla 25 osób,
- Przytulisko dla Samotnych Mężczyzn – zapewnia schronienie około Schronisko dla Kobiet i Matek z Dziećmi im. Św. Brata Alberta – dysponuje 30 miejscami,
- Dom Pokora prowadzony przez Stowarzyszenie „Żyj i daj życie” – dysponuje 12 miejscami dla kobiet i mężczyzn.

W okresie jesienno – zimowym pracownicy MOPR realizują Program Pomocy Osobom Bezdomnym „Wróć z Nami”. Są to patrole w godzinach wieczornych w asyście strażników miejskich w miejscach doraźnych pobytów osób bezdomnych: zsypy, strychy, piwnice, klatki schodowe, pustostany itp. Podczas kontaktu pracownika socjalnego z osobą bezdomną składana jest oferta pomocy w postaci zapewnienia natychmiastowego schronienia.

Tabela 200 Osoby bezdomne w placówkach schronienia

Nazwa placówki	Liczba osób korzystających ze schronienia		
	w 2007 roku	w 2008 roku	w 2009 roku
Dom Pokora prowadzony przez Stowarzyszenie „Żyj i daj życie”	5	11	15
Dom Noclegowy dla Bezdomnych mężczyzn	123	129	130
Ogrzewalnia dla Osób Bezdomnych	93	153	180
Przytulisko dla Samotnych Mężczyzn	71	92	69
Schronisko dla Kobiet i Matek z Dziećmi im. Św. Brata Alberta	160	114	75

Źródło: UM Zabrze

❖ Pomoc osobom niepełnosprawnym

Pomoc osobom bezrobotnym polega przede wszystkim na organizowaniu finansowania działań rehabilitacyjnych dla niepełnosprawnych:

Tabela 201 Dofinansowania turnusów rehabilitacyjnych

	Dofinansowania wyjazdów na turnusy rehabilitacyjne		
	2007 rok	2008 rok	2009 rok
Liczba osób	1149	1170	419

Źródło: UM Zabrze

Tabela 202 Dofinansowania zakupu sprzętu rehabilitacyjnego

	Dofinansowania do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego		
	2007 rok	2008 rok	2009 rok
Liczba osób	697	591	452

Źródło: UM Zabrze

W 2008 r. ponadto, w Szkole Podstawowej nr 14 z Oddziałami Integracyjnymi, dostosowano obiekt dla dzieci niepełnosprawnych – zniesienie barier architektonicznych plus winda – zakończenie prac z lat wcześniejszych.

W SPZOZ Ośrodku Rehabilitacji Dzieci Niepełnosprawnych dokonano standaryzacji urządzeń na kwotę 104 000,00 zł, jak również na wyrównanie szans w edukacji poprzez dostosowanie wyposażenia dla dzieci specjalnej troski w Zespole Szkół Specjalnych nr 39 w Zabrzu wydatkowano na kwotę 88 000,00 zł.

❖ Wsparcie dla osób starszych.

W odniesieniu do osób starszych, które z uwagi na wiek lub stan zdrowia wymagają pomocy innych osób Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie zapewnia im pomoc w postaci:

Usług opiekuńczych świadczonych w ramach zadań własnych Gminy – w roku 2009 skorzystało z nich 209 osób.

Specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi - w roku 2009 skorzystało 27 osób.

Zakres świadczonych usług zależy od ich indywidualnych potrzeb.

Skierowania do Domów Pomocy Społecznej – w roku 2009 – 53 osoby do DPS w Zabrzu i 23 osoby poza Gminę Zabrze.

❖ Inne świadczenia z pomocy społecznej

Do innych niż wymienione w wyższych punktach świadczeń z zakresu pomocy społecznej zaliczyć można:

- ✓ Pracę socjalną – w 2009 roku, ogółem pracą socjalną było objętych 1420 klientów, w tym 311 wyłączną pracą socjalną:

Tabela 203 Praca socjalna, MOPR, lata 2007-2009

	Rok	Liczba osób		
		2007 rok	2008 rok	2009 rok
Praca socjalna		1527	1537	1420
Wyłączna praca		197	211	311

Źródło: MOPR

- ✓ Udzielanie porad prawnych klientom MOPR skorzystało:
 - w ciągu 2009 roku - 321 osób,
 - w 2008 roku - 321 osób,
 - w 2007 roku – 485 osób,
- ✓ Prowadzenie Świetlic socjoterapeutycznych przebywało:
 - w 2009 roku przebywało w nich 163 dzieci,
 - w 2008 roku – 150 dzieci,
 - w 2007 roku – 142 dzieci.

❖ Interwencja kryzysowa

Do Zespołu Interwencji Kryzysowej zgłaszają się osoby z terenu całego Zabrze będący w sytuacjach kryzysowych spowodowanych różnymi czynnikami.

Wyodrębniono kilka grup sytuacji kryzysowej:

- Problem przemocy w rodzinie,
- Kryzysy małżeńskie i rodzinne,
- Problemy emocjonalne i zaburzenia psychiczne,
- Zaniedbania opiekuńcze,
- Problemy wychowawcze,
- Przemoc seksualna,
- Alkoholizm i inne uzależnienia,
- Inne sytuacje kryzysowe takie jak: konflikty międzysąsiedzkie, problemy finansowe, zadłużenia bankowe, sprawy mieszkaniowe i urzędowe.

Pomoc jaką świadczy Zespół Interwencji Kryzysowej osobom i rodzinom będącym w kryzysie to: rozmowy interwencyjne, konsultacje dla rodziców, organizacja mediacji, pomoc psychologiczna, porady prawne, długoterminowe terapie małżeńskie i rodzinne, interwencje w miejscu zamieszkania. Pracownicy zespołu współpracują z zabrzańską policją, uczestniczą w realizacji programu Niebieskie Karty oraz nawiązują kontakt z rodzinami w których miała miejsce interwencja w związku z aktami przemocy.

Zespół Interwencji Kryzysowej współpracuje również z Aresztem Śledczym w Zabrzu z którym podpisano porozumienie dotyczące współpracy na rzecz osób przebywających w areszcie i skazanych na karę pozbawienia wolności za znęcanie się nad rodziną i osób chcących pracować nad problemem stosowania agresji.

Tabela 204 Działalność Zespołu Interwencji Kryzysowej w latach

Liczba rodzin, którym udzielono pomocy w ramach Interwencji Kryzysowej		
2007 rok	2008 rok	2009 rok
312	531	216
Liczba osób w rodzinach, którym udzielono pomocy w ramach Interwencji Kryzysowej		
	1489	823

Źródło: UM Zabrze

13.2 Programy zdrowotne

Programy zdrowotne realizowane w 2009 roku realizowane w zakresie Wydziału Ochrony Zdrowia i Pomocy Społecznej:

Nazwa programu zdrowotnego	Populacja objęta programem		Poniesiony koszt programu		Finansowanie		
	Charakterystyka populacji	Liczba osób objętych programem	Całkowity koszt programu w danym roku (w zł)	Udział środków finansowych z budżetu jednostki samorządu terytorialnego (w zł)	Podmiot finansujący program 13)	Podmiot współfinansujący program	
					nazwa podmiotu	nazwa podmiotu	udział w finansowaniu (w zł)
Program badań przesiewowych dla wczesnego wykrywania raka jelita grubego	osoby dorosłe po 18 r. ż.	100	10 800	6 800	miasto Zabrze	NZOZ Przychodnia Lekarska HIPOKRATES Sp. z o.o.	4 000
Program profilaktyki wad postawy u dzieci w wieku szkolnym	dzieci w wieku szkolnym	200	10 000	8 000	miasto Zabrze	Przychodnia Lekarzy Specjalistów "Zdrowie" Sp. z o.o.	2 000
Program profilaktyki wad postawy u dzieci w wieku szkolnym	dzieci w wieku szkolnym	500	23 500	11 750	miasto Zabrze	NZOZ OPIFER Sp. z o.o.	11 750
Program profilaktyki wad postawy u dzieci w wieku szkolnym	dzieci w wieku szkolnym	1000	8 500	6 960	miasto Zabrze	NZOZ Medycyna Szkolna	1 540
Program profilaktyki próchnicy u dzieci klas drugich zabrzańskich szkół	dzieci w wieku 8-9 lat	1500	28 500	24 000	miasto Zabrze	NZOZ Medycyna Szkolna	4 500
Program badań przesiewowych dla wczesnego wykrywania chorób tarczycy	osoby dorosłe po 18 r. ż.	300	25 500	15 300	miasto Zabrze	MACIEJÓW Sp. z o.o. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Maciejów-Nasza Rodzina"	10 200
Program badań przesiewowych dla wczesnego wykrywania chorób tarczycy	osoby dorosłe po 18 r. ż.	200	21 000	10 500	miasto Zabrze	NZOZ OPIFER Sp. z o.o.	10 500

Program badań przesiewowych dla wczesnego wykrywania chorób tarczycy	osoby dorosłe po 18 r. ż.	120	12 000	6 500	miasto Zabrze	NZOZ Przychodnia Lekarska HIPOKRATE S Sp. z o.o	5 500
Program badań przesiewowych dla wczesnego wykrywania chorób tarczycy	osoby dorosłe po 18 r. ż.	75	7 639	3 675	miasto Zabrze	NZOZ KOPERNIK s.c	3 964
Program badań przesiewowych dla wczesnego wykrywania chorób tarczycy	osoby dorosłe po 18 r. ż.	150	15 720	11 970	miasto Zabrze	Przychodnia Lekarzy Specjalistów "Zdrowie" Sp. z o.o.	3 750

Źródło: Wydział Ochrony Zdrowia i Pomocy Społecznej, UM Zabrze

14 Bezpieczeństwo publiczne

14.1 Funkcjonowanie Miejskiego Centrum Zarządzania Kryzysowego

Miejskie Centrum Zarządzania Kryzysowego

tel. alarmowy: 032 373 33 88

e-mail: mczk@um.zabrze.pl

W dniu 05.05.2009 r. powołano Zarządzeniem Prezydenta Miasta Zabrze Nr 312/ZKOL/2009 Miejski Zespół Zarządzania Kryzysowego.

Do podstawowych zadań Zespołu należy:

- 1) ocena występujących i potencjalnych zagrożeń mogących mieć wpływ na bezpieczeństwo publiczne i prognozowanie tych zagrożeń na obszarze miasta;
- 2) przygotowanie propozycji działań i przedstawienie Prezydentowi Miasta wniosków; dotyczących wykonania, zmiany lub zaniechania działań ujętych w Planie Reagowania Kryzysowego Miasta Zabrze;
- 3) przekazanie do wiadomości publicznej informacji związanych z zagrożeniami;
- 4) opiniowanie Planu Reagowania Kryzysowego Miasta Zabrze;
- 5) przygotowanie warunków udzielenia pomocy poszkodowanym i koordynowanie akcji humanitarnych.

Dla zwiększenia bezpieczeństwa na terenie Zabrze, zainstalowano w 2009 roku 16 kamer monitoringu wizyjnego (zewnętrznego) w centrum miasta.

Na przestrzeni całego roku 2009 zamontowano ok. 60 kamer monitorujących teren wokół placówek oświatowych.

14.2 Działalność Straży Miejskiej w Zabrzu

Dane teleadresowe: Straż Miejska w Zabrzu, 41-800 Zabrze ul. Ks. Stalmacha 9

telefon: 0-32 370-15-43 faks: 0-32 271-80-52

Telefon alarmowy: 986 lub 32 271-80-52

Straż Miejska w Zabrzu jest samorządową, umundurowaną formacją, powołaną dla ochrony porządku publicznego oraz eliminowania zjawisk patologii społecznej, a także w celu zapewnienia skutecznych, jednolitych form oddziaływania na stan porządku publicznego, czystości i estetyki na terenie Gminy Miejskiej Zabrze.

Na dzień 31 grudnia 2009 roku, zatrudnionych było 54 strażaków, natomiast w 2008 roku – 52.

Poniżej zamieszczono wykaz wyników działań Straży Miejskiej za rok 2008 i 2009.

Tabela 205 Ewidencja wyników działań straży Miejskiej w Zabrze stan na dzień 31.12.2009 r.

L.p.	Rodzaj wykroczenia	Pouczenie	Mandaty		Wnioski do Sądu Grodzkiego	Razem	
			ilość	Kwota			
1.	Kodeks wykroczeń	7910	6586	757940	783	15839	
	a) wykroczenia przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu	485	130	21900	2	617	
	b) wykroczenia przeciwko instytucjom państwowym, samorządowym i społecznym	0	1	100	0	1	
	c) wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu osób i mienia	307	111	21650	9	427	
	d) wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji	4577	5212	629770	758	10547	
	e) wykroczenia przeciwko osobie	3	0	0	4	7	
	f) wykroczenia przeciwko zdrowiu	976	12	1000	0	988	
	g) wykroczenia przeciwko mieniu	16	0	0	1	17	
	h) wykroczenia przeciwko interesom konsumentów	45	8	550	0	53	
	i) wykroczenia przeciwko obyczajności publicznej	51	186	28670	3	240	
	j) wykroczenia przeciwko urządzeniom użytku publicznego	1469	1464	36610	6	2939	
	k) szkodnictwo leśne, polne i ogrodowe	1	2	350	0	3	
	2	Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	1900	1454	146950	10	3364
	3	Ustawa o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych	576	184	14800	0	760
4	Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach	539	110	8450	0	1409	
5	Inne pozakodeksowe przepisy o wykroczeniach	537	152	13650	3	692	
OGÓŁEM		10945	9026	924450	793	22216	

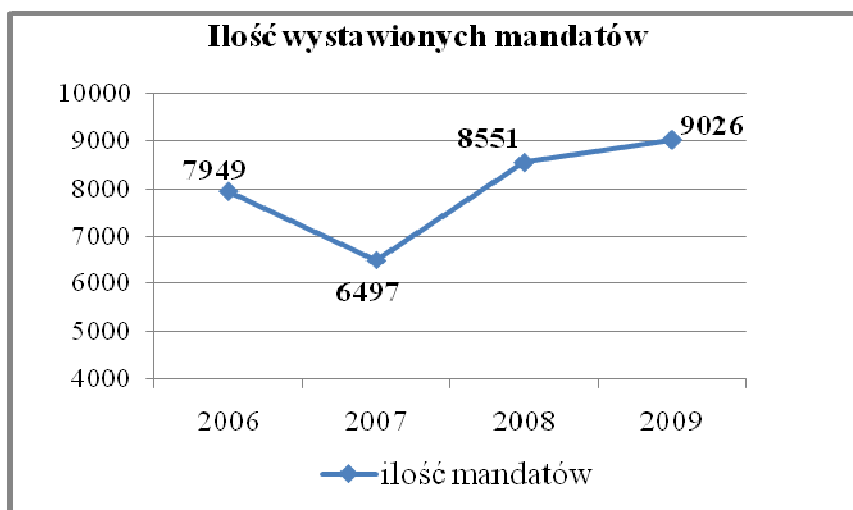
Źródło: <http://zabrze.magistrat.pl/>

Tabela 206 Ewidencja wyników działań straży gminnej/miejskiej w Zabrze stan na dzień 31.12.2008 r.

L.p.	Rodzaj wykroczenia	Pouczenie	Mandaty		Wnioski do Sądu Grodzkiego	Razem
			ilość	kwota		
1.	Kodeks wykroczeń	8631	5778	579870	505	14914
	a) wykroczenia przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu	1092	138	23950	11	1241
	b) wykroczenia przeciwko instytucjom państwowym, samorządowym i społecznym	7	3	250	1	11
	c) wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu osób i mienia	344	140	24730	12	496
	d) wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji	4544	3317	404180	462	8323
	e) wykroczenia przeciwko osobie	40	15	1300	0	55
	f) wykroczenia przeciwko zdrowiu	128	8	650	2	138
	g) wykroczenia przeciwko mieniu	20	0	0	1	21
	h) wykroczenia przeciwko interesom konsumentów	0	0	0	0	0
	i) wykroczenia przeciwko obyczajności publicznej	169	463	39460	5	637
	j) wykroczenia przeciwko urządzeniom użytku publicznego	2287	1694	85350	11	3992
	k) szkodnictwo leśne, polne i ogrodowe	0	0	0	0	0
2.	Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach	258	77	5680	4	339
3.	Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	2848	2523	252300	19	5390
4.	Inne pozakodeksowe przepisy o wykroczeniach	853	173	14030	24	1050
OGÓŁEM		12590	8551	851880	552	21693

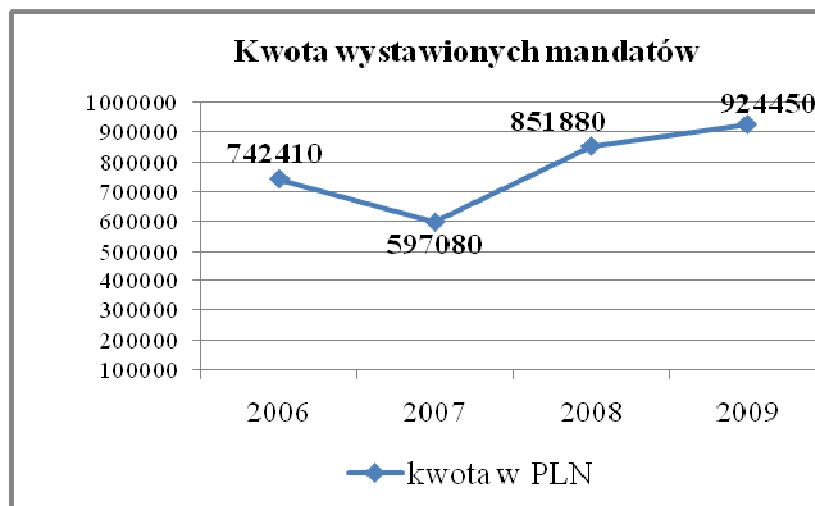
Źródło: <http://zabrze.magistrat.pl>

Wykresy poniżej przedstawiają liczbę i kwotę wystawionych mandatów w przeciągu ostatnich kilku lat:

Rysunek 29 Liczba wystawionych mandatów przez Straż Miejską, lata 2006 - 2009

Źródło: <http://zabrze.magistrat.pl>

Rysunek 30 Kwota wystawionych mandatów przez Straż Miejską, lata 2006-2009

Źródło: <http://zabrze.magistrat.pl>

Poniżej przedstawiono ewidencję wyników pozostałych działań Straży Miejskiej w Zabrzu, stan na 31.12.⁴³

Lp	Działalność	Ilość	
		2008 r.	2009 r.
1	Pojazdy unieruchomione przez zastosowanie urządzenia do blokowania kół	314	246
2	Pojazdy usunięte z drogi, w tym:	1	11
	-pojazdy usunięte na podstawie art.50a Ustawy z dnia 20.06.1997r. - Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. Z 2003r. Nr58, poz.515 z późn. zm.)	0	11

⁴³ Źródło: Straż Miejska w Zabrzu, dane za rok 2008 i 2009

Lp	Działalność	Ilość	
		2008 r.	2009 r.
	-pojazdy usunięte na podstawie art.130a Ustawy z dnia 20.06.1997r – Prawo o ruchu drogowym	1	0
	Pojazdy odnalezione	7	0
4	Osoby doprowadzone do izby wytrzeźwień, miejsca zamieszkania, ośrodka zdrowia....	491	452
5	Ujawnione przestępstwa	15	0
	Osoby ujęte i przekazane Policji	37	10
	-w tym ujętych sprawców przestępstw	13	0
7	Zabezpieczone miejsca przestępstwa, katastrofy lub innego podobnego zdarzenia albo miejsca zagrożone takim zdarzeniem	24	8
8	Chronione obiekty komunalne i urządzenia użyteczności publicznej (ilość obiektów)	2	1
9	Konwojowanie dokumentów, przedmiotów wartościowych lub wartości pieniężnych na potrzeby gminy (ilość wykonanych konwojów)	0	7

14.3 Działalność Państwowej Straży Pożarnej

Dane teleadresowe: Komenda Miejska PSP: Zabrze, ul. Ks. Stalmacha 22 41-800 Zabrze telefon: 32 271-20-20

Telefon alarmowy: 998 lub 112

Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Zabrzu zabezpiecza operacyjnie teren administracyjny miasta Zabrze oraz sołectwo Wieszowa, gm. Zbroslawice podległej administracyjnie Komendzie Powiatowej PSP w Tarnowskich Górach.

Chroniony obszar miasta Zabrze to ok. 81 km² (8047 ha)

Na terenie Zabrze znajdują się następujące remizy:

Tabela 207 Remizy Straży Pożarnej w Zabrzu

Państwowa Straż Pożarna	Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Zabrzu	ul. Stalmacha 22
Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej	OSP Makoszowy	ul. Daleka 1
	OSP Kończyce	ul. Dorotki 1
	OSP Grzybowice	ul. Warmińska 1
	OSP Mikulczyce	ul. Strażacka 3

Źródło: Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Zabrzu

- Jednostki OSP włączone są w struktury Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego
- OSP Kończyce – 2000 r.
- OSP Mikulczyce – 2001 r.
- OSP Grzybowice – 2002 r.

Stan osobowy w remizach Straży Pożarnej

Tabela 208 Stan osobowy w remizach Straży Pożarnej

Remiza	Liczba strażaków
Państwowa Straż Pożarna	Zatrudnionych 101 strażaków
Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej	76 członków czynnych terenowych OSP w przedziale wiekowym 18-65 lat

Źródło: Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Zabrzu

Stan zatrudnienia na dzień 31.12.2009 r. w Komendzie Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Zabrzu wyniósł 105 osób, w tym 101 funkcjonariuszy oraz 4 pracowników w korpusie służby cywilnej.

W poszczególnych korpusach stan zatrudnienia przedstawia się następująco:

- oficerów - 9
- aspirantów - 26
- podoficerów - 30
- szeregowych – 36

Struktura zatrudnienia w doniesieniu do lat służby przedstawia się następująco:

- 0 - 5 lat – 36
- 6 -10 lat – 10
- 11 – 15 lat – 15
- 16-20 lat – 22
- powyżej 20 lat – 18

Poziom wykształcenia załogi stale jest podnoszony, obecnie przedstawia się następująco:

- wyższe - 15
- licencjackie – 8
- policealne – 27
- średnie - 43
- zasadnicze – 3
- podstawowe – 5

Wypożażenie KM PSP:

- 11 pojazdów samochodowych., w tym:
 - 7 samochodów bojowych przeznaczonych do prowadzenia działań ratowniczo – gaśniczych:
 - 2 ciężkie samochody gaśnicze (Jelcz GCBA 5/30, Renault GCBA 14/50 Kerax),
 - 2 średnie samochody gaśnicze (Renault GBAPr 2/16/750, Renault GBA 2/17),
 - 3 samochody specjalne (Tatra SHD -40, Magirus SD 37 i Iveco SRdr)
 - oraz 4 samochody operacyjno- kwatermistrzowskie:
 - 2 samochody operacyjne marki Polonez i Opel Vectra,
 - 2 samochody kwatermistrzowskie – Lublin i Star 200

Inny ważniejszy sprzęt użytkowany w KM PSP Zabrze:

- Motopompy – 9 szt. (w tym 3 pływające)
- Ponton 6-cio osobowy wiosłowy – 1 szt.
- Namiot pneumatyczny z nagrzewnicą i wyposażeniem – 1 szt.

Wyposażenie OSP w wozy bojowe:

1. OSP Mikulczyce GBA 2,5/16 Star 1992 r. i GLM 4/4 Żuk 1992 r.
2. OSP Grzybowice GBA 2,5/16 Star 1986 r.
3. OSP Kończyce GCBA 6/32 Jelcz 1987 r.
4. OSP Makoszewy GCBA 8/32 Tatra 1987 r. i GBAM 0,8/8 +12 1966 r.

14.3.1 Statystyka pożarowa w zakresie działalności operacyjnej

Dokonując porównania ilości podejmowanych działań ratowniczo – gaśniczych w 2009 r. z latami poprzednimi należy zauważyć, że liczba ta jest znacznie niższa, w porównaniu ostatnich kilku lat.

W 2009 roku odnotowano łącznie 2007 interwencji oraz 25 wyjazdów w ramach pomocy sąsiedzkiej do innych miast. Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej przeprowadziły 134 akcji, w których udział wzięło 574 druhow o ochotników, natomiast w 2008 roku jednostki OSP przeprowadziły 145 akcji których udział wzięło 672 druhow o ochotników.

Wartość powstałych strat materialnych:

Tabela 209 Wartość strat materialnych, pożary, lata 2006-2009

Wysokość poniesionych strat	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
	ok. 2,6 mln zł.	ok. 2,14 mln zł	ok. 83,8 mln zł	ok. 1,8 mln zł

Źródło: Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Zabrzu

Zestawienie liczby **interwencji** za 3 ostatnie lata przedstawia poniższa tabela:

Tabela 210 Pożary, miejscowe zagrożenia, alarmy. Lata 2006 - 2009

Rodzaj zdarzenia	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
pożary	884	1143	1120	1043
miejscowe zagrożenia	895	1014	1116	878
alarmy (wyjazdy) fałszywe	93	81	69	86
Łącznie	1872	2238	2305	2007

Źródło: Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Zabrzu

Podział zaistniałych pożarów, ze względu na ich wielkość:

Tabela 211 Wielkość pożarów, w latach 2006-2009

Wielkość pożaru/rok:	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
Mały	878	1129	1100	1034
Średni	6	11	16	8
Duży	0	3	3	1
Bardzo duży	0	0	1	0
SUMA	886	1143	1120	1043

Źródło: Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Zabrzu

Zestawienie liczby najliczniejszych interwencji podejmowanych przez Straż Pożarną w 2008 i 2009 r.

Tabela 212 Najliczniejsze interwencje PSP, lata 2008-2009

Najliczniejsze interwencje w 2008 r.	Najliczniejsze interwencje w 2009 r.
– Palące się śmieci w kontenerach, koszach, zsypach, nieużytkowanych	– Palące się trawy i susz roślinny - 379 – Palące się śmieci w kontenerach, koszach

budynkach – 403	zsykach, nieużytkowanych budynkach - 348
– Pałace się trawy i susz roślinny – 370	– Pożary w budynkach wielorodzinnych - 116
– Pożary altanek na ogródkach działkowych - 32	– Pożary altanek na ogródkach działkowych - 31

Źródło: Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Zabrzu

Tabela 213 Inne miejscowe zagrożenia, lata 2006-2009

Interwencje w tzw. „innych miejscowych zagrożeniach”	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
	895	1014	1116	878

Źródło: Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Zabrzu

Tabela 214 Działania ratownicze w grupie innych miejscowych zagrożeń

Najlichniesze działania ratownicze w grupie tzw. „innych miejscowych zagrożeń”	2008 r.	2009 r.
wypadki drogowe i usuwanie związanych z nimi skutków	137	126
usuwanie zagrożeń od błonkoskrzydłych tj. gniazd owadów, a głównie os i szerszeni oraz inne	140	87
działania związane z usuwaniem plam oleju, pompowanie wody, usuwanie skutków wiatrołomów itp.	246	178
zgłoszenia z monitoringu pożarowego	10	28
Uwalnianie ludzi z wind, otwarcie mieszkań na prośbę Policji, pomoc pogotowiu ratunkowemu	159	b.d.
uwalnianie zwierząt	19	16

Źródło: Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Zabrzu

Podział interwencji w zależności od miejsca powstania zdarzenia

Tabela 215 Interwencje wg miejsca powstania zdarzenia

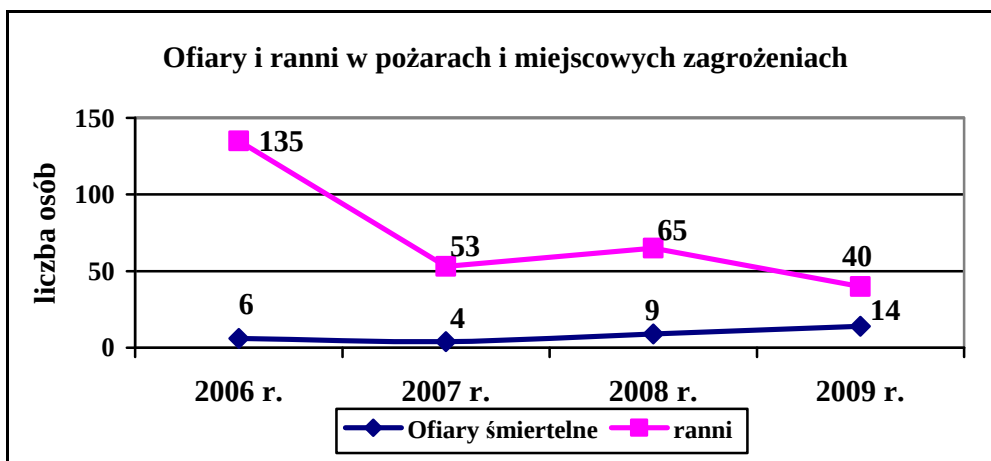
Miejsce powstawania zdarzenia	liczba	
	2008 r.	2009 r.
Budynki wielorodzinne	520	484
Zdarzenia w innych obiektach mieszkalnych, altankach, barakowozach, itp.	54	21
Zdarzenia w obiektach widowiskowo-rozrywkowych i sortowych	64	53
Zdarzenia w budynkach jednorodzinnych, bliźniakach	82	48
Zdarzenia w obiektach administracyjno-biurowych	5	7
Zdarzenia w obiektach służby zdrowia	10	14
Zdarzenia w obiektach produkcyjnych, magazynach, hurtowniach	2	5
Zdarzenia w obiektach oświaty i nauki	26	27
Zdarzenia w obiektach handlowo-usługowych	20	20
Zdarzenia w innych obiektach użyteczności publicznej i kultu religijnego.	8	16

Źródło: Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Zabrzu

Tabela 216 Ofiary śmiertelne i ranni, statystyka PSP, lata 2006-2009

	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
Ofiary śmiertelne	6	4	9	14
ranni	135	53	65	40

Źródło: Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Zabrzu

Rysunek 31 Ofiary i ranni w pożarach i miejscowych zagrożeniach

Uwaga - nie dotyczy ofiar śmiertelnych i rannych, które zginęły lub zostały ranne przed przybyciem na miejsce zdarzenia jednostki PSP lub które zmarły w drodze do szpitala.

Źródło: Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Zabrzu

Tabela 217 Ofiary śmiertelne, wg zdarzenia. Statystyka PSP. Lata 2008-2009.

Zdarzenie	Ofiary śmiertelne					
	Cywile		Dzieci		Strażacy	
	2008 r.	2009 r.	2008 r.	2009 r.	2008 r.	2009r.
Pożary	8	3	0	1	0	0
Miejscowe zagrożenia	1	9	0	1	0	0
Razem	9	12	0	2	0	0

Źródło: Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Zabrzu

Tabela 218 Ranni, wg zdarzenia. Statystyka PSP. Lata 2008-2009

Zdarzenie	Ranni					
	Cywile		Dzieci		Strażacy	
	2008 r.	2009 r.	2008 r.	2009 r.	2008 r.	2009r.
Pożary	16	7	6	0	1	0
Miejscowe zagrożenia	41	28	1	4	0	1
Razem	57	35	7	4	1	1

Źródło: Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Zabrzu

14.3.2 Jednostki i podmioty gospodarcze współdziałające z PSP

Wykaz podmiotów, z którymi Straż Pożarna zawarła porozumienia w sprawie współpracy podczas działań ratowniczo-gaśniczych:

Tabela 219 Podmioty współdziałające z PSP

Lp.	Strony porozumienia	Data zawarcia	Zakres porozumienia
1	Okręgowa Stacja Ratownictwa Górniczego, Zabrze ul. Jodłowa 9 -KM PSP Zabrze	26.10.2005 r.	Współpraca podczas działań ratowniczych i gaśniczych z wykorzystaniem zastępów ratowników górniczych wraz ze sprzętem.
2	Pogotowie Ratunkowe Stacja Zabrze, ul. Wyzwolenia 1 -KM PSP Zabrze	24.11.2006 r.	Przekaz wzajemnych informacji o podejmowanych działaniach oraz współpraca na miejscu akcji.
3	Mostostal Zabrze Zakład Transportu Samochodowego Spedycji i Usług Serwisowych Sp. z o.o. Zabrze ul. Nad Kanałem 35 -KM PSP Zabrze	12.04.2006 r.	Wykorzystanie do działań ratowniczo – gaśniczych na terenie Zabrze ciężkiego sprzętu – żurawi o udźwigu od 18 do 300 ton.
4	Mostostal Zabrze Zakład Transportu Samochodowego Spedycji i Usług Serwisowych Sp. z o.o. Zabrze ul. Nad Kanałem 35 -KM PSP Zabrze	12.04.2006 r.	Wykorzystanie do działań ratowniczo – gaśniczych na terenie Zabrze przyczep niskopodwoziowych o nośności od 16 do 200 ton wraz z ciągnikiem siodłowym.
5	Górnośląski Okręgowy Zakład Gazowniczy Zabrze ul. Szczęść Boże 11 -KM PSP Zabrze	20.11.1999 r.	Wykorzystanie do działań ratowniczo – gaśniczych na terenie Zabrze sprzętu: koparko-ładowarka, beczka asenizacyjna 4,5 m ³ , samojezdny 10 i 16 t oraz inny sprzęt określony w załączniku do porozumienia.
6	Elektrociepłownia Zabrze S.A. ul. Wolności 416 -KM PSP Zabrze	06.09.2007 r.	Udostępnienie neutralizatorów do prowadzenia działań ratowniczo – gaśniczych na terenie Zabrze takich jak: dolomit 2,5 t, kamień wapienny 0,5 t, ścierki do wiązania oleju T 151-100 szt., sorbety w arkuszach 100 szt, zapory sorpcyjne – 13 szt.
7	Terenowa Służba Ratownicza PTHU „Mako Trans” – KM PSP Zabrze	26.01.2004 r.	Współpraca podczas działań ratowniczych i gaśniczych na terenie gminy i rejonu Zabrze.
8	Zakładowa Służba Ratownicza Elektrociepłownia Zabrze S.A. – KM PSP Zabrze	26.01.2004 r.	Współpraca podczas działań ratowniczych i gaśniczych na terenie gminy i rejonu Zabrze.
9	Zakład Transportu Samochodowego, Sprzętu Budowlanego i Usług Serwisowych Zabrze ul. Pawliczka 1	03.11.2004 r.	Udostępnienie autocystem do transportu substancji niebezpiecznych oraz ładowarki kołowej Fadroma.
10	Miejski Zakład Kąpielowy Zabrze Plac Krakowski 10 -KM PSP Zabrze	06.04.2004 r.	Udostępnienie wody z basenu na potrzeby działań ratowniczo – gaśniczych z przystosowanego łącza.

Źródło: Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Zabrzu

14.4 Policja

Policja jest umundurowaną i uzbrojoną formacją służącą społeczeństwu, przeznaczoną do ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz do utrzymywania bezpieczeństwa i porządku publicznego.⁴⁴

Komenda Miejska Policji w Zabrze znajduje się na ul. 1 Maja 10.

tel. (32) 2779200

fax (32) 2779244

tel. dyż. (32) 2779255

tel. alarmowy 997 lub 112

14.4.1 Przestępstwa w Zabrzu

W Komendzie Miejskiej Policji w Zabrzu, w 2009 r. wszczęto 7 826 postępowań przygotowawczych⁴⁵.

Tabela 220 Liczba wszczętych postępowań przygotowawczych, lata 200-2009

Kategoria przestępstwa	2006	2007	2008	2009
Ogółem	9 329	7 876	7 054	7 826
Kryminalne	8 036	6 706	5 791	6 323
Gospodarcze	416	337	301	492
Drogowe	607	576	672	715

Źródło: Komenda Miejska Policji

W roku 2009 stwierdzono ogółem 8 882 przestępstw, oznacza to, że po 2007 roku liczba przestępstw stale rośnie.

Tabela 221 Liczba stwierdzonych przestępstw, lata 2006-209

Kategoria przestępstwa	2006	2007	2008	2009
Ogółem	9 026	7 732	8 238	8 882
Kryminalne	7 717	6 624	6 816	6 986
Gospodarcze	552	432	622	956
Drogowe	510	477	503	591

Źródło: Komenda Miejska Policji

Podobnie jednak rośnie stopień wykrywalności przestępstw, wyjątkiem są przestępstwa kryminalne, których procent wykrywalności nieznacznie się obniżył.

⁴⁴ Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, Dz.U. 1990 Nr 30, p/ 179, ze zm.

⁴⁵ Celem postępowania przygotowawczego jest: ustalenie, czy został popełniony czyn zabroniony i czy stanowi on przestępstwo, wykrycie i w razie potrzeby ujęcie sprawcy, zebranie danych i wszechstronne wyjaśnienie okoliczności sprawy, w tym ustalenie osób pokrzywdzonych i rozmiarów szkody a także zebranie, zabezpieczenie i utrwalenie dowodów dla sądu tak, aby rozstrzygnięcie sprawy nastąpiło na pierwszej rozprawie głównej – ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks Postępowania Karnego, Dz.U. 1997 Nr 89, p. 555 ze zm.

Tabela 222 Przestępstwa wykryte wg kategorii przestępstwa, lata 2006-2009

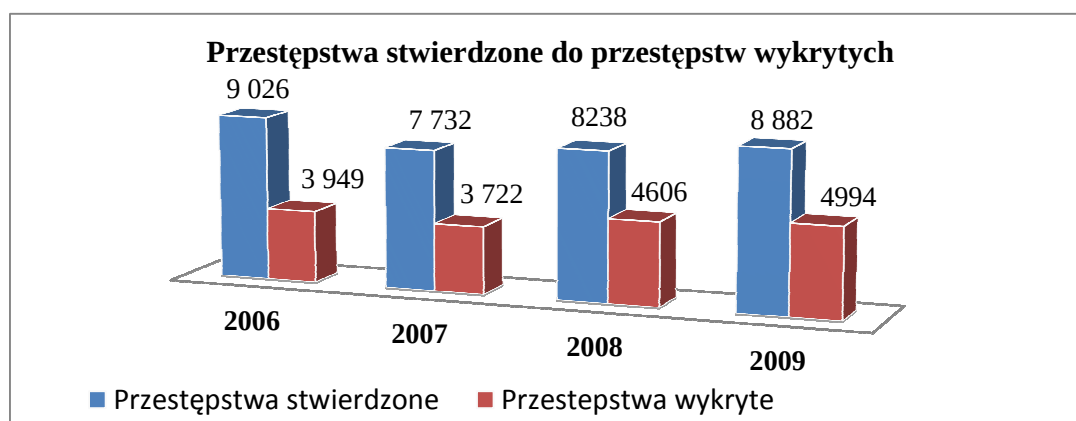
Kategoria przestępstwa	Przestępstwa wykryte			
	2006	2007	2008	2009
Ogółem	3 949	3 722	4 606	4994
Kryminalne	2 705	2 672	3 269	3169
Gospodarcze	521	423	590	917
Drogowe	510	471	496	585

Źródło: Komenda Miejska Policji

Tabela 223 Wykrywalność sprawców przestępstw

Kategoria przestępstwa	% wykrycia			
	2006	2007	2008	2009
Ogółem	43,4	47,5	55,3	55,6
Kryminalne	34,7	39,7	47,4	44,7
Gospodarcze	94,2	97,2	93,2	95,4
Drogowe	99,6	98,3	98,6	99

Źródło: Komenda Miejska Policji, rok 2008-2009

Rysunek 32 Przestępstwa stwierdzone do przestępstw wykrytych przez Policję

Źródło: Komenda Miejska Policji

Wśród wymienionych kategorii przestępstw, najliczniejszą grupę stanowią przestępstwa kryminalne. Wśród nich, najbardziej uciążliwymi dla społeczeństwa, są przestępstwa pospolite, najczęściej występujące: kradzież cudzej rzeczy, kradzież z włamaniem, przestępstwa rozbójnicze, bójki i pobicia oraz uszkodzenia rzeczy.

Tabela 224 Stwierdzone przestępstwa z wybranych kategorii przestępstw kryminalnych, lata 2006-2009

Rodzaj przestępstwa	2006 rok	2007 rok	2008 rok	2009 rok
Kradzież cudzej rzeczy	2 767	2 412	1 858	1 986
Kradzież z włamaniem	1 498	1 382	1156	1 289
Przestępstwa rozbójnicze	266	255	626	842
Bójki i pobicia	165	160	286	100
Uszkodzenie rzeczy	b.d.	b.d.	b.d.	697

Źródło: Komenda Miejska Policji,

Wykrywalność przestępstw przedstawia się następująco:

Tabela 225 Wykrywalność sprawców wybranych kategorii przestępstw kryminalnych, lata 2006-2009

Rodzaj przestępstwa	2006 rok [%]	2007 rok [%]	2008 rok [%]	2009 rok [%]
Kradzież cudzej rzeczy	14,5	18,4	18,0	15,1
Kradzież z włamaniem	18,3	23,7	16,9	14,9
Przestępstwa rozbójnicze	44,9	45,5	81,1	83,3
Bójki i pobicia	57,0	70,0	80,4	70
Uszkodzenie rzeczy	b.d.	b.d.	b.d.	15,6

Źródło: Komenda Miejska Policji

Największa wykrywalność sprawców powyższych przestępstw dotyczy takiej kategorii jak: przestępstwa rozbójnicze. Dużą wykrywalność mają również bójki i pobicia. Bardzo małą – kradzieże z włamaniem.

Przestępstwa stwierdzone w 2008 i w 2009 roku na obszarach podległych poszczególnym komisariatom przedstawiono poniżej:

Tabela 226 Przestępstwa stwierdzone wg komisariatów Policji

Jednostka ⁴⁶	Liczba stwierdzonych przestępstw	
	2008 rok	2009 rok
Komisariat Policji I Zabrze, ul. 3-go Maja 53 komisariat1@zabrze.slaska.policja.gov.pl tel. (32) 3703510	1 533	2 524
Komisariat Policji II Zabrze, ul. Trocera 36 komisariat2@zabrze.slaska.policja.gov.pl tel. (32) 3703610	2416	3 601
Komisariat Policji III Zabrze, ul. Wolności 438 komisariat3@zabrze.slaska.policja.gov.pl tel. (32) 3703710	809	1 180
Komisariat Policji IV Zabrze, ul. Tarnopolska 73 komisariat4@zabrze.slaska.policja.gov.pl tel. (32) 3703810	550	735
Komisariat Policji V Zabrze, ul. Krakowska 11 komisariat5@zabrze.slaska.policja.gov.pl tel. (32) 2733910	610	842

Źródło: Komenda Miejska Policji, rok 2008-2009

Największą liczbą stwierdzonych przestępstw charakteryzuje się rejon objęty przez Komisariat I i II Policji.

⁴⁶ Rejony poszczególnych komisariatów wskazane są w załączniku nr 6

14.4.2 Wykroczenia w Zabrzu

Prócz przestępstw, na terenie Zabrza popełniane są również inne czyny karalne i społecznie szkodliwe. Są to wykroczenia.

W 2009 roku, na terenie Zabrza, podjętych zostało 23 273 interwencji. Jest to o 2442 interwencji więcej w porównaniu do 2008 roku. Najwięcej z nich - występowało w miejscach publicznych. Szczegółowe dane znajdują się w tabeli poniżej:

Tabela 227 Liczba podjętych interwencji przez funkcjonariuszy KMP Zabrze. Lata 2006-2009

Rodzaj interwencji	Liczba przeprowadzonych interwencji			
	2006 rok	2007 rok	2008 rok	2009 rok
W miejscach publicznych	14 566	11 708	10 197	12 219
W mieszkaniu (domowe)	4 783	4 993	4 965	5 697
W innych miejscach	7 469	3 771	5 669	5 357
Ogółem	26 818	20 472	20 831	23273

Źródło: Komenda Miejska Policji

W trakcie wykonywania czynności służbowych Policja nałożyła w 2009 roku 16 168 mandatów i 960 pouczeń. Poniżej znajdują się dane o liczbie zastosowanych środków za poszczególne wykroczenia:

Tabela 228 Liczba nałożonych mandatów karnych oraz pouczeń, lata 2008-2009

Za wykroczenia przeciwko	Liczba mandatów		Liczba pouczeń	
	Rok 2008	Rok 2009	Rok 2008	Rok 2009
Porządkowi i spokojowi publicznemu	917	969	157	71
Bezpieczeństwu osób i mienia	72	91	31	12
Bezpieczeństwu i porządkowi ruchu na drogach	8 925	9 871	504	654
Obyczajności publicznej	624	742	59	41
Mieniu	953	1 090	3	46
Urządzeniom użytku publicznego	582	472	43	31
Przepisom o rybactwie śródlądowym	1	0	0	0
Przepisom o ochronie przyrody	33	2	0	0
Przepisom o ochronie zwierząt	2	0	0	0
Przepisom ustawy o wychowaniu w trzeźwości	2 419	2 431	9	42
Innym przepisom	321	500	58	63
Ogółem	14 849	16 168	864	960

Źródło: Komenda Miejska Policji

Zdecydowanie najwięcej mandatów nałożono za wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi ruchu na drogach. Następnie, już w mniejszej liczbie, stanowią mandaty nałożone za wykroczenia przeciwko przepisom ustawy o wychowaniu w trzeźwości.

Za popełnienie wykroczenia Policja ma prawo skierować wniosek o ukaranie do Sądu.

Tabela 229 Liczba wniosków o ukaranie do Sądu. Lata 2008-2009

Za wykroczenia przeciwko	Liczba wniosków		Liczba spraw, w których nie składano wniosków	
	Rok 2008	Rok 2009	Rok 2008	Rok 2009
Porządkowi i spokojowi publicznemu	89	155	143	33
Bezpieczeństwu osób i mienia	17	17	15	11
Bezpieczeństwu i porządkowi ruchu na drogach	456	1 221	300	275
Obyczajności publicznej	16	47	23	13
Mieniu	210	550	1439	1 151
Urządzeniom użytku publicznego	8	23	8	16
Przepisów o rybactwie śródlądowym	2	4	0	0
Przepisów o ochronie przyrody	0	0	0	1
Przepisom ustawy o wychowaniu w trzeźwości	35	88	25	24
Przepisom ustawy o broni, amunicji	1	-	1	-
Innym przepisom	109	170	46	143
Ogółem	943	2 275	2 000	1667

Źródło: Komenda Miejska Policji, rok 2008-2009

W 2009 roku z wnioskiem o ukaranie Policja zwróciła się do Sądu 2 275 razy, o 1 332 razy więcej niż w 2008 roku. Tak duża różnica w ogólnej liczbie wniosków wynika ze zwiększenia ilości wniosków za wykroczenia bezpieczeństwu i porządkowi ruchu na drogach, oraz (w mniejszym już stopniu) wniosków za wykroczenia przeciwko mieniu.

14.4.3 Bezpieczeństwo na drogach

W 2009 roku na drogach Zabrze doszło do 246 wypadków, o 40 mniej niż w 2008 roku. Zwiększyła się natomiast liczba kolizji z 1 402 w 2008 roku – na 1 841 w 2009 oraz znacznie, zdarzeń drogowych – z 1688 w 2008 roku – na 2087 w 2009 roku.

Szczegółowe dane przedstawiono w poniższych tabelach:

Tabela 230 Przyczyny wypadków na drogach. Lata 2008-2009

przyczyny	wypadki			
	2008 rok		2009 rok	
	ogółem	%	ogółem	%
z winy kierującego	207	72%	163	66,26
z winy pieszego	59	20,7%	57	23,17
z innych przyczyn	119	7,0%	26	10,56
współwina	1	0,3%	0	0
ogółem	286	100%	246	100

Źródło: Komenda Miejska Policji

Tabela 231 Przyczyny kolizji na drogach. Lata 2008-2009

przyczyny	kolizje			
	2008 rok		2009 rok	
	ogółem	%	ogółem	%
z winy kierującego	1238	88,3%	1565	85
z winy pieszego	27	2,0%	14	0,76
z innych przyczyn	116	8,2%	236	12,81
współwina	21	1,5%	26	1,41
ogółem	1402	100%	1841	100

Źródło: Komenda Miejska Policji

Tabela 232 Przyczyny zdarzeń na drogach. Lata 2008-2009

przyczyny	zdarzenia			
	2008 rok		2009 rok	
	ogółem	%	ogółem	%
z winy kierującego	1445	86%	1728	82,8
z winy pieszego	86	5%	71	3,40
z innych przyczyn	135	8%	262	12,55
współwina	22	1%	26	1,24
ogółem	1688	100%	2087	100

Źródło: Komenda Miejska Policji

Z powyższych danych wynika że najczęściej wypadków, kolizji i zdarzeń wynika z winy kierującego.

14.5 Prokuratura i Sąd

14.5.1 Prokuratura

Prokuratura Rejonowa, 41-800 Zabrze, ul. Curie Skłodowskiej 34

tel. (032) 271-32-91

faks: (032) 271-05-25

Jest to jednostka organizacyjna Prokuratora Rejonowego, którą Prokurator kieruje i jest przełożonym prokuratorów prokuratury rejonowej.

Prokuratura Rejonowa w Zabrzu znajduje się w rejonie Prokuratury Okręgowej w Gliwicach. Zakresem swego działania obejmuje miasto Zabrze.

Zadaniem prokuratury jest strzeżenie praworządności oraz czuwanie nad ściganiem przestępstw.⁴⁷

W poniższej tabeli znajdują się dane na temat struktury i ilości spraw, które wpłynęły i zostały załatwione w przeciągu lat 2006-2009 r.

⁴⁷ Ustawa z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze Dz.U. 1985 Nr 31, p. 138 ze zm.

Tabela 233 Liczba spraw. Prokuratura Rejonowa w Zabrze. Lata 2006-2009

	Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008	Rok 2009
Liczba spraw, w tym śledztw, które wpłynęły do Prokuratury	1 476	1 448	6 167	6 570
Liczba spraw, w tym śledztw, które zostały załatwione	30	307	6 382	6 630
Liczba spraw skierowanych z aktem oskarżenia	2 176	2 144	2 054	2 243
Liczba spraw skierowanych z wnioskiem o warunkowe umorzenie	14	8	6	9
Liczba spraw umorzonych	7 183	4 562	2 515	2 572
Liczba spraw zawieszonych	426	267	212	254
Liczba spraw, wobec których odmówiono wszczęcia postępowania	1 397	1 184	1 320	1 257

Źródło: Prokuratura Rejonowa w Zabrze

Kolejna tabela przedstawia liczbę podejrzanych w sprawach zakończonych i rodzaj zastosowanych środków zapobiegawczych wobec podejrzanych.

Tabela 234 Podejrzani i środki zapobiegawcze zastosowane przez Prokuraturę

	Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008	Rok 2009
Liczba podejrzanych, wobec których skierowano akt oskarżenia/ w tym tymczasowo aresztowanych	2613/166	2596/122	2 463/b.d.	2559/117
Liczba podejrzanych, wobec których umorzono postępowanie	379	419	402	388
Liczba tymczasowo aresztowanych	200	235	273	257
Liczba poręczeń majątkowych, społecznych i innych	68	70	21	24
Liczba zastosowanego dozoru policji	381	362	177	154
Liczba zastosowania zakazów opuszczenia kraju	1	1	3	3

Źródło: Prokuratura Rejonowa w Zabrze

Poniżej zaprezentowane są zbiorczo dane odzwierciedlające wyniki sądowe.

Tabela 235 Wyniki sądowe – działania Prokuratury, lata 2006-2009

	Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008	Rok 2009
Liczba osób osądzonych	2 716	3 251	2 305	2 474
Liczba osób skazanych	2 484	2 993	2 107	2 293
Liczba osób uniewinnionych/ uniewinnionych aresztowanych	64/6	90/2	82/0	74/0
Liczba wniesionych apelacji (co do osób)	122	142	90	150

Źródło: Prokuratura Rejonowa w Zabrze

14.5.2 Sąd Rejonowy

Sąd Rejonowy, znajdujący się **na ul. 3-go maja 21**, jest właściwy dla terenu Zabrze

Tel. 32 37 35 705 do 707

Faks 32 37 35 709

W sądzie rejonowym utworzone są następujące Wydziały:

- I Wydział Cywilny – sprawy z zakresu prawa cywilnego
- II Wydział Karny – sprawy karne, karne skarbowe (z wyłączeniem spraw rozpoznawanych w trybie uproszczonym.
- Sekcja Wykonawcza przy Wydziale II Karnym
- III Wydział Rodzinny i Nieletnich – sprawy z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego oraz sprawy nieletnich
- IV Wydział Pracy – sprawy z zakresu prawa pracy
- V Wydział Gospodarczy – sprawy gospodarcze rozpoznawane w procesie na skutek pozwu lub skargi o uchylenie wyroku polubownego, gospodarcze w trybie postępowania nakazowego i upominawczego, gospodarcze – wg przepisów o procesie i o sądzie polubownym, sprawy podlegające rozpoznaniu w postępowaniu zabezpieczającym i egzekucyjnym oraz sprawy o wyłączenie sędziego, sprawy cywilnej pomocy sądowej w sprawach gospodarczych
- VI Wydział Ksiąg Wieczystych – sprawy wieczysto-księgowe.
- VII Wydział Grodzki – sprawy o wykroczenia, o wykroczenia skarbowe oraz przestępstwa skarbowe, przestępstwa ścigane z oskarżenia prywatnego, przestępstwa podlegające rozpoznaniu w postępowaniu przyspieszonym, przestępstwa podlegające rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym, sprawy cywilne podlegające rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym oraz dotyczące depozytów sądowych i przepadku rzeczy⁴⁸
- VIII Wydział Cywilny⁴⁹

Tabele poniżej przedstawiają liczbę spraw, które wpłynęły do Sądu i stopień ich załatwienia.

Różnica między liczbą spraw, które wpłynęły a które załatwiono w poszczególnych wydziałach w danym roku, wynika z faktu załatwienia spraw również z lat wcześniejszych.

Tabela 236 Działalność Sądu Rejonowego

Wydział	Rok 2006		Rok 2007		Rok 2008		Rok 2009	
	W*	Z*	W*	Z*	W*	Z*	W*	Z*
I Cywilny	7 535	7 658	1 619	2 149	1 866	1 892	2 134	1 981
II Karny	3 341	3 492	4 047	4 080	3 684	3 825	3 589	3 471
III Rodziny i Nieletnich	4 908	4 940	5 133	5 161	5 107	4 951	5 682	4 982
IV Pracy	1 043	1 001	588	730	710	716	515	524
V Gospodarczy	2 072	1 991	1 849	1 981	1 951	1 971	2 189	2 149
VI Ksiąg Wieczystych	16 723	16 417	10 018	10 304	11 348	11 404	12 015	11 771
VII Karny	5 175	5 286	5 415	5 758	6 114	5 700	7 346	8 917
VIII Cywilny	b.d.	b.d.	10 652	10 410	12 776	12 730	18 357	17 519
SUMA	40 797	40 785	39 321	40 573	43 556	43 189	51 827	51 314

Źródło: Sąd Rejonowy

W – wpływ

Z – załatwienia

⁴⁸ Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych. Dz.U. 2001 nr 98, p. 1070 ze zm.

⁴⁹ <http://www.zabrze.sr.gov.pl/struktura.php>

W poszczególnych wydziałach sądu funkcję ławników sądowych pełniło:

Tabela 237 Ławnicy. Sąd Rejonowy. Lata 2006-2009

rok	2006		2007		2008		2009	
	Wydział rodzinny	Wydział pracy	Wydział rodzinny	Wydział pracy	Wydział rodzinny	Wydział pracy	Wydział rodzinny	Wydział pracy
Liczba ławników	51	94	51	94	97	42	97	38
Łącznie	145		145		139		135	

Źródło: Sąd Rejonowy

Funkcjonariuszami publicznymi, pełniącymi funkcje w sądzie są również kuratorzy sądowi. Realizują oni zadania o charakterze wychowawczo resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym, związane z wykonywaniem orzeczeń sądu.

Kuratorami sądowymi są:

- 1) zawodowi kuratorzy sądowi, zwani „kuratorami zawodowymi”
- 2) społeczni kuratorzy sądowi, zwani „kuratorami społecznymi”.

Kuratorzy sądowi wykonujący orzeczenia w sprawach karnych są kuratorami dla dorosłych, a wykonujący orzeczenia w sprawach rodzinnych i nieletnich są kuratorami rodzinnymi.⁵⁰

Funkcję kuratorów sądowych pełniła, w poszczególnych latach, następująca liczba osób:

Tabela 238 Kuratorzy sądowi w sprawach rodzinnych i nieletnich. Lata 2006-2009

ROK	Liczba kuratorów zawodowych ds. Rodzinnych i Nieletnich	Liczba kuratorów społecznych ds. Rodzinnych i Nieletnich	Ilość nadzorów w sprawach rodzinnych	Ilość nadzorów w sprawach nieletnich	Ilość nadzorów w sprawach o leczenie odwykowe	Łącznie liczba nadzorów
2006	7	63	459	498	b.d.	957
2007	7	62	567	531	b.d.	1 098
2008	10	67	779	360	b.d.	1 139
2009	9	70	870	318	10	1 198

Źródło: Sąd Rejonowy

Tabela 239 Kuratorzy sądowi w sprawach karnych. Lata 2006-2009

ROK	Liczba kuratorów zawodowych ds. karnych	Liczba kuratorów społecznych ds. karnych	Wykonywane dozory	Kara ograniczenia wolności	Kontrola okresu próby bez dozoru	Inne sprawy	Łącznie liczba nadzorów
2006	10	105	1916	559	588	b.d.	3 063
2007	12	113	1 999	373	1 113	b.d.	3 485
2008	14	128	2 516	537	588	14	3 655
2009	15	140	2 388	386	705	35	3 514

Źródło: Sąd Rejonowy

⁵⁰ Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych. Dz.U. 2001 Nr 98, p. 1071 ze zm.

Zarówno w sprawach karnych jak i w sprawach rodzinnych i nieletnich zdecydowanie największą liczbę stanowią kuratorzy społeczni.⁵¹ Należy jednak mieć na uwadze to, że ustawa o kuratorach sądowych przewiduje limit spraw, którymi mogą się zajmować kuratorzy społeczni - liczba dozorów lub nadzorów sprawowanych przez osobę nie powinna przekraczać 10

Tabela 240 Komornicy sądowi

rok	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
Liczba komorników sądowych	4	4	5	6

Zródło: Sąd Rejonowy

⁵¹ Dane przekazane przez Sąd Rejonowy w Zabrze

15 Kultura i sztuka

W Zabrzu znajdują się następujące ośrodki kultury:

- Muzea
 - Muzeum Miejskie
 - Muzeum Górnictwa Węglowego
 - Skansen Górniczy „Królowa Luiza” – Oddział Muzeum Górnictwa Węglowego
 - Zabytkowa Kopalnia Węgla Kamiennego Guido
- Kina
 - Kino Roma,
 - Multikino
- Muzyka
 - Dom Muzyki i Tańca,
 - Filharmonia Zabrzeńska,
 - Chóry:
 - Chór „Resonans con tutti”
 - Zabrzeński Chór Kameralny „Passionata
 - Zabrzeński Chór Chłopięco-Męski „Pueri Cantores Silesienses”
 - Chór Mieszany „Lutnia”
 - Chór dziewczęcy „Tarantella”
- Teatr – Teatr Nowy w Zabrzu
- Biblioteki – Miejska Biblioteka Publiczna im. Jerzego Fusieckiego w Zabrzu – 22 filie biblioteczne
- Miejski Ośrodek Kultury – z 4 dzielnicowymi ośrodkami kultury
- 4 Ogniska Pracy Pozaszkolnej

W Zabrzu znajduje się także:

- Międzynarodowe Centrum Dokumentacji i Badań Dziedzictwa Przemysłowego dla Turystyki, które jest integralną częścią Zabytkowej Kopalni Węgla Kamiennego „Guido”. Centrum stawia sobie za zadanie oferowanie usług dla sektora turystycznego i dysponentów obiektów przemysłowych oraz zaangażowanie we współpracę oraz wymianę doświadczeń z innymi, międzynarodowymi i krajowymi instytucjami, związanymi z dziedzictwem przemysłowym dla turystyki – jego ochroną, promocją, nadawaniem nowych wartości.
- CK Wiatrak – Niezależne Centrum Kultury Alternatywnej

15.1 Dom Muzyki i Tańca

Dom Muzyki i Tańca

ul. Gen. de Gaulle’a 1741-800 Zabrze

tel. (32) 271 56 41, (32) 271 56 42

fax: (32) 271 56 44

Sala widowiskowa wzniesiona w 1959 r. to miejsce licznych imprez rozrywkowych, które gości czołowych artystów krajowych i zagranicznych. Pod względem liczby miejsc na widowni, parametrów akustycznych i możliwości technicznych, DMiT to jedno z najlepszych miejsc w Polsce. W głównej klimatyzowanej sali widowiskowej, liczącej 2000 miejsc ułożonych w amfiteatralny układ, organizowane są duże widowiska sceniczne, koncerty, pokazy artystyczne i zamknięte imprezy okolicznościowe. Mniejsze pomieszczenia

Domu Muzyki i Tańca, jak chociażby mała scena w Kawiarni Artystycznej, idealnie nadają się do spotkań, konferencji, sympozjów itp. Uczestnicy wszystkich imprez korzystać mogą z zaplecza gastronomicznego.

DMiT jest wydawcą zabrzańskiego informatora kulturalnego „SUFLER”, przedstawiającego bogatą ofertę wydarzeń kulturalnych i sportowych realizowanych we wszystkich ośrodkach w mieście oraz miesięcznika społeczno-kulturalnego „Nasze Zabrze”, poruszającego bieżące sprawy samorządu lokalnego.

Od listopada 2007 r. w strukturach DMIT znajdują się samorządowe media. Telewizja Zabrze (Program Miejski GTV) to instytucja realizująca zadania produkcji i emisji lokalnego programu telewizyjnego.⁵²

W 2008 roku w Domu Muzyki i Tańca zorganizowane zostały 32 imprezy, na które łącznie przybyło około 57 600 osób.

W 2009 r. Dom Muzyki i Tańca zorganizował 81 imprez kulturalno-artystycznych dla 108 117 osób oraz w miesiącach letnich imprezy plenerowe organizowane w ramach cyklu koncertów „Muzyczne Lato”.

15.2 Filharmonia Zabrzeńska

Filharmonia Zabrzeńska

Zabrze 41-800

Park Hutniczy 7

tel.: 032 271 47 17

fax: 032 278 65 36

Orkiestra Symfoniczna Filharmonii w Zabrzu powstała wiosną 1950 r., jako Filharmonia Górnicza Związku Zawodowego Górników. Początkowo zasadniczym celem działalności nowo powstałego zespołu symfonicznego było propagowanie i popularyzacja muzyki wśród klasy robotniczej śląskich zakładów pracy. Drugim nurtem działalności - szczególnie pielęgnowanym do dziś, jest akcja koncertów dla dzieci i młodzieży ze specjalnie przygotowanymi programami. W ponad 50-letniej działalności Orkiestry koncertowali z nią najwybitniejsi artyści z kraju i zagranicy.

Orkiestra Symfoniczna Filharmonii w Zabrzu liczy 60 muzyków, zaś jej Dyrektorem Naczelnym i Artystycznym jest od 1990 roku Sławomir Chrzanowski.

W związku z tym, iż Filharmonia Zabrzeńska nie posiadała swojej sali koncertowej, co powodowało, że koncerty odbywały się w wynajętych salach oraz kościołach, na potrzeby Filharmonii Zabrzeńskiej Gmina Zabrze prowadziła adaptację budynku biblioteki Donnersmarcków, dzięki czemu Filharmonia zyskała nową siedzibę z salą koncertową. Ponadto zakupiono sprzęt komputerowy i wyposażenie budynku. Obiekt dawnej biblioteki Donnesmarców wpisany jest do gminnej ewidencji zabytków i został objęty ścisłą strefą ochrony konserwatorskiej.

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach RPO WSL 2007-2013.

Priorytet IV Kultura Działanie 4.1 Infrastruktura kultury

Całkowita wartość projektu 9 533 501,34 zł

Wysokość dofinansowania 5 799 291,50 zł

Okres realizacji: Marzec 2007 r - Luty 2010 r.

⁵² źródło: www.um.zabrze.pl

W 2008 roku Filharmonia Zabrzeńska zorganizowała 69 koncertów, w tym:

- Koncerty szkolne: 34
- Koncerty afiszowe: 35

Liczba słuchaczy wyniosła 24 124 osoby.

W 2009 r. Filharmonia Zabrzeńska zagrała 82 koncerty dla 35 800 słuchaczy.

15.3 Teatr Nowy w Zabrzu

Teatr Nowy w Zabrzu

Plac Teatralny 141-800 Zabrze

Centrala - Telefon+48 32 271-32-56

Teatr Nowy w Zabrzu mieści się w dawnym kasynie Huty Donnersmarck. Został założony w 1959 roku.

W zabrzeńskim Teatrze Nowym pracowało (lub z nim współpracowało) wielu najlepszych aktorów scen śląskich, uhonorowanych Złotymi i Srebrnymi Maskami – regionalną nagrodą przyznawaną najwybitniejszym twórcom teatralnym. Byli wśród nich m.in.: Hanna Boratyńska, Wincenty Grabarczyk, Mieczysław Całka, Andrzej Lipski, Wojciech Leśniak, Zbigniew Stryj. Na przestrzeni lat z Teatrem Nowym w Zabrzu współpracowało także wielu znanych reżyserów, scenografów i muzyków.

Dnia 4 grudnia 2008 roku Teatr Nowy w Zabrzu otrzymał nagrodę w XII Ogólnopolskim Festiwalu Komедии Talia w Tarnowie za przedstawienie „TUTAM” Bogusława Schaeffera w reżyserii Krzysztofa Prusa i wykonaniu Renaty Dancewicz oraz Zbigniewa Stryja.

Od 2000 roku Teatr Nowy w Zabrzu (wraz z Miastem Zabrze) jest organizatorem **Ogólnopolskiego Festiwalu Dramaturgii Współczesnej „Rzeczywistość przedstawiona”**. Festiwal dzięki spektaklom konkursowym prezentowanym przez najlepsze zespoły teatralne z kraju przybliży społeczności regionu śląskiego (i nie tylko) najciekawsze realizacje dramatu współczesnego zarówno polskiego jak i obcego powstałego po roku 1989. Realizacje te spełniają postulat tzw. „lustra rzeczywistości” czyli ukazują człowieka w szerokim kontekście socjologicznym, obyczajowym, społecznym i politycznym.⁵³

W 2008 roku Teatr Nowy zrealizował 8 premier, 179 spektakli w siedzibie oraz 45 spektakli w terenie, które łącznie obejrzało 33 098 widzów.

W 2009 r. Teatr Nowy wystawił 183 przedstawienia w siedzibie Teatru, 42 przedstawienia wyjazdowe; w sumie dla 37 886 widzów.

15.4 Muzeum Miejskie

Muzeum Miejskie w Zabrzu

działy merytoryczne i administracja

ul. 3 Maja 91,

41-800 Zabrze

tel.: 032 271 56 89

fax: 032 271 56 80

sale wystawowe: „Galeria Café Silesia”

ul. 3 Maja 6

41-800 Zabrze

tel.: 032 777 05 01

⁵³ <http://www.teatrzabrze.pl/>

Ze względu na stan techniczny budynku dotychczasowej siedziby Muzeum, przy Pl. Krakowskim, zbiory placówki, od listopada 2006 roku, znajdują się w siedzibie tymczasowej, przy ul. 3 Maja 91. Ekspozycje muzealne znów prezentowane są na terenie Zabrze – w nowo uruchomionej „**Galerii Café Silesia**” - przy ul. 3 Maja 6.

Na strukturę Muzeum składają się:

- **Dział Historii** - Najważniejszą część zgromadzonych eksponatów stanowią te związane z historią Zabrze i jego obecnych dzielnic. Dokumentują one różne przejawy działalności zawodowej i społecznej mieszkańców naszego miasta. Zgromadzono także kilka innych kolekcji związanych z historią Śląska. Muzeum posiada eksponaty związane z Polskimi Siłami Zbrojnymi na Zachodzie. Osobną część zbiorów Działu Historii stanowią numizmaty z kolekcjami śląskiego pieniądza zastępczego i medali zabrzańskich. Stan muzealiów na dzień 31 grudnia 2009 wynosił 14 416.
- **Dział Kultury** - Zasadniczy trzon zgromadzonych zbiorów związany jest z terenem Zabrze i jego najbliższą okolicą. W skład zbiorów działu wchodzi szereg kolekcji z zakresu kultury materialnej, jak i duchowej charakterystycznej dla terenu Zabrze i najbliższych okolic. Ponadto gromadzone są kolekcje związane z obecnymi na terenie Górnego Śląska mniejszościami etnicznymi, narodowościowymi, wyznaniowymi. Znajduje się tu także kolekcja starej fotografii, głównie portretowej. Najstarsze z fotografii pochodzą z przełomu lat 70. i 80. XIX w. Uzupełnienie zbiorów stanowi archiwum badawcze Działu Kultury zawierające materiały fotograficzne (klisze oraz zdjęcia), teksty z wywiadów terenowych oraz nagrania pozyskiwane w trakcie badań i penetracji terenowych prowadzonych od lat 60. XX w. Stan muzealiów na dzień 31 grudnia 2009 wynosił 3 353.
- **Dział Plastyki** – Składa się z Działu Plastyki Nieprofesjonalnej i Działu Sztuki. Ten pierwszy, zgromadził najbardziej znaczącą (w skali regionu, ale również kraju) kolekcję twórczości śląskich środowisk nieelitarnych (plebejsko-miejskich) - malarstwa, grafiki i rzeźby (zwłaszcza w węglu). Dział wzbogacają przykłady sztuki "innej" z terenu całej Polski, przede wszystkim Nikifora (30 prac) i E. Monsiela. Dział Sztuki dokumentuje artystyczną aktywność lokalnego, zabrzańskiego środowiska plastycznego. Stan muzealiów na dzień 31 grudnia 2009 wynosił 5 678.
- **Dział Dokumentacji, Oświaty i Promocji** – Zajmuje się dokumentacją i popularyzacją muzeum i jego zbiorów. Prowadzona jest także biblioteka, która gromadzi literaturę dotyczącą zagadnień z zakresu: historii, historii sztuki, kultury, numizmatyki, muzealnictwa i historii regionu. Biblioteka działa na zasadach czytelnicy - dla osób z zewnątrz czynna jest w godzinach otwarcia muzeum.

W sumie stan muzealiów na dzień 31 grudnia 2009 roku wynosił 23 629 na łączną wartość 799 908,24 PLN.

Wystawy zorganizowane w 2008 roku przez Muzeum Miejskie w Zabrzu:

- 1) „Z dziejów kin Zabrze”
- 2) „Ruda Śląska w zbiorach Muzeum Miejskiego w Zabrzu” – 25.02.2008-25.04.2008 r.
- 3) „Krzemień, węgiel, sól – kształty ukryte” – 14.03.2008-08.06.2008
- 4) Pokonkursowa wystawa „Moja Przygoda w Muzeum” – 02.06.2008-16.06.2008 r.

- 5) „Zabrze w grafice Kazimierza Szoltyska” ze zbiorów Muzeum Miejskiego - 15.09.2008 – 05.10.2008 r.
- 6) „Górą Górnik! 60 lat legendy” w salach wystawowych Muzeum Miejskiego w Zabrzu galerii „Café Silesia” - 14.12.2008 – 01.03.2009 r.
- 7) „III Zabrzańska Noc Muzeów” - 17/18.05.2008 r.
- 8) EUROPEJSKIE DNI DZIEDZICTWA „Przeszłość i teraźniejszość zabrzańskiej społeczności ewangelickiej” - 13 – 14.09.2008 r.

wystawy:

- „Zabrzańskie ewangelikiana” – dom parafialny kościoła Pokoju w Zabrzu
- „Piękno utrwalone” – prace uczniów OSSP w Zabrzu w budynku byłej szkoły ewangelickiej w Zabrzu
- Rajd rowerowy szlakiem zabytków ewangelickich
- Koncert plenerowy orkiestry salonowej Hilarego Drozda
- Projekcja filmu „Luter”
- Dwugłos multimedialny: ksiądz dr Adrian Korczago,
 - prof. Ewa Chojecka

Ekspozycje w hotelu „DIAMENT” w Zabrzu

- „Zabrze miastem trzech wyznań” - 18.10.2007 -15.02.2008
- „Lipowe opowieści. Rzeźba Jana Bijoka ze zbiorów Muzeum Miejskiego w Zabrzu” - 15.02.2008 – 15.06.2008
- „Z dziejów zabrzańskiego koncernu Borsigów” - 15.06.2008 – 30.09.2008
- „Lata dwudzieste, lata trzydzieste...” Rzeźba kameralna (brąz, marmur, z mieszczańskiego stołu) - 1.10.2008 - 30.11.2008
- „Śląska szopka bożonarodzeniowa” - 8.12.2008 - 2.02.2009.

W 2009 zorganizowano 8 wystaw w „Galerii Café Silesia” i 10 poza siedzibą. Przeprowadzono 8 imprez, 92 lekcji muzealnych, podczas których wzięło udział 999 uczniów. Zorganizowano również 3 prelekcje.

Po raz pierwszy, w marcu 2009 roku ukazał się pierwszy tom wznowionego rocznika Muzeum Miejskiego w Zabrzu „Kroniki Miasta Zabrza”.

W 2009 roku zorganizowano następujące wystawy:

w „Galerii Café Silesia”:

1. „Górą Górnik! 60 lat legendy”:14.12.2008-1.03.2009 r.;
2. „Roman Starak. Mistrz czerni i bieli”: 14.04-10.05.2009 r.;
3. „Celtowie prawdziwi”: 16.05.-14.06.2009 r.;
4. „Podróż po Szkocji i Irlandii”: 16.05.-14.06.2009 r.;
5. „Moja przygoda w Muzeum” wystawa pokonkursowa: 2.-14.06.2009 r.;
6. „Śląskie okno pamięci” – od 25.06.2009 r.;
7. „Okręg górniczy. Obrazy z Zagłębia Ruhry i Górnego Śląska: 27.08-27.09.2009 r.; wystawa przygotowana we współpracy z LWL Industriemuseum- Westfälisches Landesmuseum für Industriekultur.;
8. „Rzemieślnicy i artyści- dawne zabrzańskie atelier fotograficzne 1874-1945”: 8.10.2009 - 10.01.2010 r.;

poza własną siedzibą:

- w Muzeum Archeologiczno-Historycznym w Ostrowcu Świętokrzyskim - wystawa „Krzemień, węgiel, sól – kształty ukryte”(przeniesiona z Muzeum Żup Krakowskich w Wieliczce) – 14.12.2008-24.03.2009;
- w Domu Muzyki i Tańca:15.-16.05.2009, a następnie w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Zabrze - wystawa plakatów wyborczych „XX lat polskiej demokracji”;
- w Dzielnicowym Ośrodku Kultury w Zabrze-Kończycach: 15.-18.08.2009 r. - wystawa okolicznościowa „O Śląsk- pamiątki z okresu powstań śląskich”;
- „Osiedla patronackie na Górnym Śląsku”,10.-11.09.2009 (w ramach VI międzynarodowej konferencji wykorzystanie potencjału dziedzictwa przemysłowego dla promocji turystycznej gmin i regionów);
- w salach reprezentacyjnych USC w Zabrze prezentowana (28.10.2009 – 28.04.2010 r.) kolekcja malarstwa ze zbiorów Muzeum Miejskiego;
- w Hotelu „Diamant” w Zabrze:
 - „Śląska szopka bożonarodzeniowa”: 08.12.2008-02.02.2009 r.;
 - „Papierowa wojna. Plebiscyt na Górnym Śląsku”: 02.02.-31.03.2009 r.;
 - „Sztuka reliefu i węgla”: 01.04.-30.06.2009 r.;
 - „Żołnierz polski w niewoli”: 01.07-30.09 r.;
 - „Wokół piwa”: 01.10.2009- 31.01.2010 r.

Muzeum w 2009 r., wzbogaciło się o 363 eksponaty o wartości 28 515,17 zł, z czego zakupiono 122 eksponaty o wartości 16 491,67 a pozostałe 241 eksponaty o wartości 12 023,50 zł pozyskano z darów przede wszystkim o osób prywatnych.

W bibliotece przybyło 73 wydawnictw na sumę 1 946,09.

W Muzeum Miejskim w Zabrze prowadzone są prace wynikające ze statutowych obowiązków instytucji.

Stan muzealiów na dzień 31 grudnia 2009 roku wynosi 23.629, a w tym:

- Dział Historii:
historia – 13.618;(w tym Numizmaty – 1.212) oraz Technika – 798 co razem stanowi 14.416
- Dział Kultury – 3.535
- Dział Plastyki 3.378, w tym Sztuka – 1.037; Plastyka Nieprofesjonalna – 2.341 oraz Plakaty – 2.300 co razem stanowi 5.678.

Wartość muzealiów zgromadzonych w muzeum, stan na dzień 31 grudnia 2009 roku wynosi, 799.908,24 PLN w tym:

- Dział Historii: Historia – 189.080,55 PLN (w tym Numizmaty – 4.375,21 PLN)
- Dział Kultury – 268.525,15 PLN
- Dział Plastyki: 339.733,76 PLN, w tym Sztuka – 283.187,36 PLN; Plastyka Nieprofesjonalna – 56.546,40 PLN; w sumie – 334.783,76 PLN; oraz plakaty – 2.568,78 PLN

Muzealia są opisywane i wprowadzane do ewidencji (księgi inwentarzowe) oraz sukcesywnie opracowywane w postaci kart inwentarza naukowego. Od kilku lat ich opracowanie następuje przy użyciu programu komputerowego Musnet.

Ogólny stan kart Katalogu naukowego wynosi: 18.646 kart wydrukowanych i 13.423 karty w systemie Musnet

- Dział Historii – 12.127 wydrukowanych i 7.144 w systemie Musnet

- Dział Kultury – 3.774 wydrukowanych i 4.184 w systemie Musnet
- Dział Plastyki- 2.745 wydrukowanych i 2.095 w systemie Musnet, w tym Sztuka - 651 wydrukowanych i 923 w systemie Musnet; Plastyka Nieprofesjonalna – 2.094 wydrukowane i 1.172 w systemie Musnet

W 2009 roku opracowano 1.283 karty w systemie Musnet oraz wykonano 1826 skanów, w tym:

- Dział Historii – 835 kart, dodatkowo wykonano 1102 skany i fotografie cyfrowe.
- Dział Kultury – 65 kart, dodatkowo wykonano 177 skanów i fotografii cyfrowych
- Dział Plastyki- 383 karty, w tym: Sztuka – 197 kart; Plastyka Nieprofesjonalna – 186 kart, oraz 547 skanów (Sztuka- 437, Plastyka Nieprofesjonalna- 110)

15.5 Muzeum Górnictwa Węglowego

Muzeum Górnictwa Węglowego

ul. 3-go Maja 19 41-800 Zabrze

tel./fax 32 271-88-31, 32 271-65-91

Muzeum górnictwa powstało 23.01.1981 roku jako jedyne, państwowe muzeum tej branży w Polsce. Zasadniczą część kolekcji stanowią muzealia techniczne reprezentujące poszczególne działy górnictwa: urabianie, odwadnianie, wentylację, transport, oświetlenie, miernictwo, łączność. Znajdują się tu bogate archiwalia (z unikatową kolekcją XVIII i XIX-wiecznych rysunków technicznych) i zbiory geologiczne (z fascynującym zapisem świata karbońskiego utrwalonym w skamielinach i odciskach).

Siedzibą Muzeum jest gmach dawnego starostwa, wzniesiony w stylu eklektycznym w roku 1874 r. Jego ostateczna rozbudowa z 1906 r. jest dziełem berlińskiego architekta Arnolda Hartmanna. Budynek posiada jedno z najciekawszych, zabytkowych wnętrz w mieście, m.in. wielką, dwukondygnacyjną sień przeciętą drewnianą klatką schodową i Salę Witrażową - dawną salę zgromadzeń Sejmiku Powiatowego - z drewnianym, polichromowanym sklepieniem.

W skład muzeum wchodzi m.in. działy:

- **Dział Historii Górnictwa i Techniki Górniczej** - gromadzi eksponaty i dokumentację dotyczącą historii górnictwa węglowego, nauki o górnictwie, rozwoju techniki górniczej, archeologii przemysłowej, geologii złoża węglowego i skał towarzyszących.
- **Dział Przeróbki Mechanicznej i Przetwórstwa Węgla** - gromadzi eksponaty i dokumentację dotyczącą wzbogacania, brykietowania, koksowania i chemicznej przeróbki węgla.
- **Dział Kultury Górniczej** - gromadzi zbiory i materiały dotyczące dawnej i współczesnej kultury górniczej, tradycji związanych z zawodem w zakresie sztuki malarstwa, rzemiosła artystycznego, medalierstwa, filatelistyki oraz szeroko pojętej obrzędowości górniczej.
- **Dział Naukowo – Oświatowy** - prowadzi działalność oświatową, popularyzatorską, edytorską.
- **Biblioteka naukowa** - gromadzi i opracowuje księgozbiór naukowy zgodny z profilem działalności Muzeum. Biblioteka posiada charakter zamknięty dla osób spoza muzeum. Korzystanie ze zbiorów możliwe jest jedynie w czytelni i w ramach wypożyczeń międzybibliotecznych.

W 2009 r. Muzeum Górnictwa Węglowego odwiedziło 22 743 turystów, uzyskano wpływy na 20 143 zł.

W ramach działalności Muzeum, odbyło się 26 wystaw czasowych oraz 13 wyjazdowych.

Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrze – wystawy czasowe i objazdowe 2009 r.

1. Wystawy czasowe

- **Pokonkursowa wystawa prac proekologicznych** (kontynuacja – 13 kwiecień 2009).
- **„Pranie maglowanie i szpanowanie”** (kontynuacja).
- **Królowa Luiza perła śląskich kopalni** (Skansen Górniczy „Królowa Luiza”) (kontynuacja).
- **„Jak dawniej przewożono pocztę. W 450. rocznicę powstania Poczty Polskiej”** (kontynuacja – 17 luty 2009).
- **„Przemysł naftowy Galicji”** (kontynuacja – 16 marzec 2009).
- **„Mój Lwów”** (kontynuacja – 16 marzec 2009).
- **Grafika o tematyce futurologicznej autorstwa Marcina Protasa** (27 marzec 2009 r. – 13 kwiecień 2009 r.).
- **Instalacja Sławomira Brzosi** (27 marzec 2009 r. – 13 kwiecień 2009 r.).
- **„Solaris”** (27 marzec 2009 r. – 13 kwiecień 2009 r.).
- **Wystawa książek Stanisława Lema oraz grafiki ilustrującej literaturę fantastyczno-naukową** (27 marzec 2009 r. – 13 kwiecień 2009 r.).
- **„Ptaki i krzaki. Przyroda Śląska oczami śląskich fotografów”** (22 kwiecień 2009 r. – 10 maj 2009 r.).
- **„3 x Azyl”** (22 kwiecień 2009 r. – 10 maj 2009 r.).
- **Pokonkursowa wystawa prac proekologicznych XVI „Tygodnia Ziemi”** (22 kwiecień 2009 r. – 10 maj 2009 r.).
- **Relikty PRL-u** (Skansen Górniczy „Królowa Luiza”, 01 maj 2009 r. – 30 maj 2009 r.).
- **Galeria ludzi dobrej roboty** (Skansen Górniczy „Królowa Luiza”, 01 maj 2009 r. – 30 maj 2009 r.).
- **„Historia z listów wzięta”** (16.05.2009 – 25.08.2009 r.).
- **„Zapaleńcy”** (16 maj 2009 r. – 25 sierpień 2009 r.).
- **„Nitką malowane”** (16 maj 2009 r. – 17 maj 2009 r.).
- **„Z myślą o wolności. Polska lat osiemdziesiątych na znaczkach Poczty Niezależnej”** (29 maj 2009 r. – 31 sierpień 2009 r.).
- **„Łobrozki łód serca”** (18 czerwiec 2009 r. – 25 sierpień 2009 r.).
- **Wystawa obrazów i rzeźb studentów i absolwentów ASP** (26 czerwiec 2009 r. – 15 lipiec 2007 r.).
- **„Born of Fire”** (11.09.2009 r. – 07.12.2009 r.).
- **Wystawa studentów Akademii Sztuk Pięknych z Poznania** (Skansen Górniczy „Królowa Luiza”) (19 wrzesień 2009 r. – 22 wrzesień 2009 r.).
- **“Pod ciśnieniem. Szlakiem wież ciśnień”** – Skansen Górniczy „Królowa Luiza” (25.09.2009 r. – 22.10.2009 r.).
- **„Kobiety kopalni”** – Skansen Górniczy „Królowa Luiza” i Muzeum (27.11.2009 r. – kontynuacja).
- **„Zabrzański ogień”** (07,12.2009 r. – kontynuacja).

2) Wystawy objazdowe

- wystawa w Izbie Tradycji Górniczej KWK „Makoszowy”, kontynuacja.
- wystawa w Miejskim Ośrodku Kultury w Jastrzębiu Zdroju, kontynuacja.
- prezentacja MGW w hotelu IBIS, kontynuacja.
- Górnicza Izba Tradycji, Kompania Węglowa S.A. w Katowicach, kontynuacja.
- Izba Regionalna w Szkole Podstawowej nr 17 w Zabrze, kontynuacja.
- Ekspozycja pomp odwadniających – Kopalnia Zabytkowa „Guido” (kontynuacja).
- „Z głębi. Wokół stołu” (Berlin, kontynuacja – 6 luty 2009).
- „Górnictwo węglowe na Śląsku w XIX w. Fotografie Maksymiliana Steckla ze zbiorów Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu” (kontynuacja – 15 marzec 2009).
- „Czarne diamenty. Górnictwo XIX i XX wieku w fotografii Maksymiliana Steckla ze zbiorów Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu” (Muzeum Miedzi w Legnicy, 15 kwiecień 2009 r. – 30 wrzesień 2009 r.).
- Prezentacja Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu podczas I Międzynarodowych Targów Dziedzictwa Przemysłowego i Turystyki Podziemnej (08.09.2009 r. – 10.09.2009 r.).
- Prezentacja zbiorów Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu w Centrum Handlowym „FOCUS” w Rybniku (16.11.2009 r. – 22.11.2009 r.).
- Dokumenty archiwalne wałbrzyskich kopalń z XVIII i XIX w. ze zbiorów Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu (Park Wielokulturowy Stara Kopalnia w Wałbrzychu) (02.12.2009 r. – kontynuacja).
- „Kolory górnictwa” (Biuro Regionalne Województwa Śląskiego w Brukseli) (30.11.2009 r. – 04.12.2009 r.).

15.6 Skansen Górniczy „Królowa Luiza”

Skansen Górniczy „Królowa Luiza”

Oddział Muzeum Górnictwa Węglowego

41-800 Zabrze, ul. Wolności 410

tel/fax (32) 370-11-27

Usytuowany jest na terenie jednej z pierwszych państwowych kopalń pruskich, założonej w 1791 roku. Kopalnia powstała dzięki staraniom starosty górniczego, nazywanego: ojcem górnictwa przemysłowego, Fryderyka Wilhelma Redena. W XIX wieku, na cześć urodziwej żony króla Prusa Wilhelma III, otrzymała imię Luiza.⁵⁴ Obiekty Skansenu wpisane są do rejestru zabytków województwa katowickiego jako dobra przemysłu i techniki o wartości historycznej w skali kraju.⁵⁵

Skansen składa się z dwóch części:

- naziemnej wokół dawnego szybu "CARNALL" - ul. Wolności 410
- podziemnej wokół nieistniejącego już szybu "WILHELMINA" ul. Sienkiewicza 43

Część naziemna: Wokół dawnego szybu "Carnall" położone są budynki maszynowni, nadszybia, rozdzielni elektrycznej. Odwiedzający to miejsce mają okazję zobaczyć urządzenia szybowe i łączności sygnalizacyjnej, ekspozycje zawiesi klatkowych, warsztat szybowy, oddziałową stację ratownictwa górniczego, a także wnętrza rozdzielni elektrycznej 6 KV.

⁵⁴ Źródło: „Zabrze krok po kroku”, autor tekstu: Dariusz Walerjański.

⁵⁵ Panorama Kultury Zabrze, ZIS Zabrze

Z wierzchołka stalowej, nitowanej wieży wyciągowej o wysokości 30 m podziwiać można przemysłową panoramę Górnego Śląska.

Obok zabytków techniki górniczej, na terenie Skansenu znajduje się, w budynku dawnej kompresorowni, kolekcja zabytkowych samochodów i motocykli prezentowana przez Koło Pojazdów Zabytkowych Automobilklubu Śląskiego. Turyści mogą także podziwiać kolekcję pojazdów militarnych takich jak: SCOTY, BRDM, WYRZUTNIĘ RAKIET, CIĘŻARÓWKI, WOZY ŁĄCZNOŚCIOWE należące do Zabrzańskiej Grupy Płetwonurków "DELFINY". Teren Skansenu bywa miejscem wielu niecodziennych działań kulturalnych, takich jak: koncerty, spektakle teatralne, wystawy, happeningi, czy rajdy zabytkowych pojazdów.⁵⁶

Cześć podziemna: położona jest wokół nieistniejącego już szybu "Wilhelmina". Turyści mogą przemierzać podziemne chodniki kopalni o łącznej długości 1,5 km i głębokości do 35 m. Podziemne chodniki i wyrobiska znajdują się na różnych poziomach i połączone są pochylniami. Niezapomnianych wrażeń dostarcza uczestnictwo w pokazie pracy zabytkowego kombajnu jednobębnowego z lat 50-tych XX wieku oraz współczesnego kombajnu chodnikowego. Ponadto można obejrzeć czynną magistralę odstawy urobku, czyli urządzenia dzięki którym węgiel transportowany jest od ściany do wozów, a także zróżnicowany tabor transportu podziemnego. Zwiedzanie kończy przejazd górniczą kolejką "Karlik" na trasie o długości 0,5 km.

W podziemiach znajduje się Karczma "Guibald" serwująca tradycyjne potrawy śląskie.⁵⁷

W 2009 roku Skansen „Królowa Luiza” odwiedziło 20 161 turystów, uzyskano wpływy na 126 580 zł.

15.7 Zabytkowa Kopalnia Węgla Kamiennego GUIDO w Zabrze

Zabytkowa Kopalnia Węgla Kamiennego GUIDO w Zabrze

ul. 3 Maja 93 41-800 Zabrze

tel./fax (032) 271-40-77; 271-48-59

Kopalnia Węgla Kamiennego została założona w 1855 roku przez hrabiego Gwidona Henckla von Donnersmarcka. Otwarta dla ruchu turystycznego została 16 czerwca 2007 r.

Jest to jedyna zabytkowa kopalnia węgla kamiennego w Europie z możliwością zjazdu na poziomy 170 m i 320 m.

Posiada autentyczne XIX-wieczne podziemne wyrobiska.

Prezentuje ekspozycje przedstawiające metody wydobywania węgla i pracy górnika z przełomu XIX i XX wieku.

Poziom 170 – to podziemna trasa, w doskonale zachowanych korytarzach i komorach górniczych ze znajdującymi się tu świetnie zachowanymi stajniami końskimi sprzed przeszło stu lat

Poziom 320 to drugi najgłębszy poziom zabytkowej kopalni o łącznej długości ponad 2 km. Zwiedzający zaopatrzony w hełm górniczy, lampę i pochłaniacz ma okazję zobaczyć m.in. jak pracuje kombajn chodnikowy zwany Alpiną czy potężny kombajn węglowo bębnowy KWB, przenośniki taśmowe w ruchu, może dotknąć „żyły czarnego węgla”.

⁵⁶ źródło: www.muzeumgornictwa.pl

⁵⁷ źródło: www.muzeumgornictwa.pl

Kopalnia Guido, oprócz ochrony zabytków oraz działalności turystycznej, prowadzi szeroko zakrojoną działalność kulturalną. Odbywają się tu różnego typu imprezy kulturalne, koncerty, przedstawienia teatralne, imprezy komercyjne, również w podziemiach Kopalni.

W 2008 roku ZKWK Guido odwiedziło ponad 33 500 turystów, w tym wielu zagranicznych, natomiast w 2009 roku - 66 097 osób.

15.8 Miejska Biblioteka Publiczna

Miejska Biblioteka Publiczna im. Jerzego Fusieckiego w Zabrze

ul. Ks. J. Londzina 3

41-800 Zabrze

Nr tel.: (032) 271 42 24; 271 73 57

Jest to jedna z pierwszych instytucji kultury działających po II wojnie światowej w Zabrzu, powołana w 1945 roku oraz druga w Polsce w pełni skomputeryzowana biblioteka publiczna - wszystkie placówki biblioteki są skomputeryzowane.

Poniżej przedstawiono wykaz filii Miejskiej Biblioteki Publicznej:

Tabela 241 Filie Miejskiej Biblioteki Publicznej

Filia nr 1 ul. Wolności 450	Filia nr 11 ul. Wolności 177
Filia nr 2 ul. Bytomska 28	Filia nr 12 (wypożyczalnia dla niewidomych) Pl. Krakowski 5
Filia nr 3 ul. Pestalozziego 16	Filia nr 13 ul. Wyzwolenia 9
Filia nr 4 ul. Czarnieckiego 44	Filia nr 14 ul. gen. de Gaulle'a 81
Filia nr 5 ul. Tarnopolska 50	Filia nr 15 ul. H. Jordana 52
Filia nr 6 ul. Krakowska 52	Filia nr 16 ul. Banachiewicza 12
Filia nr 7 ul. Ks. J. Badestiusa 60	Filia nr 17 ul. Korczoka 96
Filia nr 8 ul. Wł. Sikorskiego 114	Filia nr 18 ul. Młodego Górnika 2c
Filia nr 9 ul. J. Paderewskiego 53	Filia nr 19 ul. Sobieskiego 31
Filia nr 10 ul. K. Kruszyńy 1	Filia nr 20 Pl. Warszawski 1

Źródło: Miejska Biblioteka Publiczna w Zabrzu

oraz dwie czytelnie:

1. Czytelnia Ogólna ul. Wyzwolenia 4
2. Czytelnia Multimedialna ul. Wyzwolenia 2

Dane statystyczne za 2008 rok z podziałem na filie prezentuje poniższa tabela:

Tabela 242 Zasoby biblioteczne, liczba czytelników, 2008 r.

Lp.	Filia	Ilość woluminów	Ilość wypożyczeń	Liczba czytelników	Stopień informatyzacji (ilość komputerów)	Wpływy (vol.)	Ubytki (vol.)
1.	Wypożyczalnia Centralna	30 232 oraz 1 zbiór specjalny	55 852	4 104	47 stanowisk	3 077	1 504
2.	Czytelnia Ogólna i Prasy	24 508	47 572	1 928	14 stanowisk	888	191
3.	Filia nr 1	13 055	zamknięta	zamknięta	zamknięta	107	244
4.	Filia nr 2	12 904	17 519	927	5 stanowisk	1 239	11
5.	Filia nr 3	11 734	7 461	344	2 stanowiska	741	4
6.	Filia nr 4	11 800	8 902	769	3 stanowiska	799	111
7.	Filia nr 5	12 028	18 659	1 092	3 stanowiska	1 081	592
8.	Filia nr 6	15 697	31 806	1 967	4 stanowiska	1 190	172
9.	Filia nr 7	7 770	4 988	256	2 stanowiska	687	24
10.	Filia nr 8	10 369	8 342	407	2 stanowiska	921	951
11.	Filia nr 9	10 545	8 501	454	2 stanowiska	477	604
12.	Filia nr 10	5 809	4 943	248	2 stanowiska	1 149	0
13.	Filia nr 11	18 033	43 488	2 408	5 stanowisk	2 484	1 172
14.	Filia nr 12 („książka mówiona” – zbiory specjalne)	2 000	1 912	159	1 stanowisko	163	0
15.	Filia nr 13	13 833	30 765	3 691	3 stanowiska	1 282	1 157
16.	Filia nr 14	24 797	46 667	2 643	4 stanowiska	1 268	179
17.	Filia nr 15	14 308	31 310	1 477	3 stanowiska	1 559	133
18.	Filia nr 16	12 174	14 726	952	3 stanowiska	655	348
	Filia nr 16 (zbiory specjalne)	5 019	0			0	1 036
19.	Filia nr 17	8 119	16 573	829	2 stanowiska	787	33
20.	Filia nr 18	7 577	3 239	131	2 stanowiska	2 153	114
21.	Filia nr 19	14 306	23 436	1 376	6 stanowisk	1 702	20
22.	Filia nr 20	13 242	27 419	2 379	3 stanowiska	1 282	127
RAZEM		292 840 vol. oraz 7020 zbiorów specjalnych	452 168 vol. oraz 1 912 zbiorów specjalnych	28 541	118 stanowisk	25 528 vol. oraz 163 zbiory specjalne	7 691 vol. oraz 1036 zbiorów specjalnych

Źródło: Miejska Biblioteka Publiczna w Zabrze, 2008 rok

Dane statystyczne za 2009 rok z podziałem na filie prezentuje poniższa tabela:

Tabela 243 Zasoby biblioteczne, liczba czytelników, 2009 r.

Lp.	Filia	Ilość vol.	Ilość wypożyczeń	Liczba czytelników	Stopień informatyzacji (ilość komputerów)	Wpływy (vol.)	Ubytki (vol.)
1.	Wypożyczalnia Centralna	32171/1*	64899	4627	47	3009	1070
2.	Czytelnia Ogólna i Prasy	24207/1595**	46654/218**	1767	14	513/1595**	814
3.	Filia nr 1	13053	zamknięta	zamknięta	0	3	5
4.	Filia nr 2	12495	19238	1002	5	611	1020
5.	Filia nr 3	12080	7902	400	2	392	46
6.	Filia nr 4	11872	15988	999	3	922	850
7.	Filia nr 5	12589	19709	1165	3	694	133
8.	Filia nr 6	15104	29596	1776	4	807	1400
9.	Filia nr 7	7564	4241	233	2	346	552
10.	Filia nr 8	10450	8898	540	2	863	782
11.	Filia nr 9	10470	7349	485	2	450	525
12.	Filia nr 10	6272	5269	253	2	482	19
13.	Filia nr 11	19807	49903	2704	4	1856	82
14.	Filia nr 12	2208*	2921*	121	1	240*	32*
15.	Filia nr 13	14636	34280	3973	3	998	195
16.	Filia nr 14	23670	47969	2873	4	1378	2505
17.	Filia nr 15	14837	38556	1648	3	1066	537
18.	Filia nr 16	11996/5006*	14463	992	3	600	778/13*
19.	Filia nr 17	8743	17191	891	2	633	9
20.	Filia nr 18	7845	3099	152	2	329	61
21.	Filia nr 19	15123	22334	1616	6	1337	520
22.	Filia nr 20	13327	22899	2240	6	759	674
Razem		298311/7215* /1595**	480437/2921*/ 218**	30457	120	18048/240*/ 1595**	12577/ 45*

Źródło: Miejska Biblioteka Publiczna w Zabrze, 2009 rok

*zbiory specjalne

**czasopisma oprawne

stopień informatyzacji MBP- wszystkie placówki skomputeryzowane

15.9 Miejski Ośrodek Kultury w Zabrzu

Miejski Ośrodek Kultury

ul. 3 Maja 91a, 41-800 Zabrze

tel.: 32/278 08 02, faks/tel.: 32/375 09 80

Głównym celem Ośrodka jest rozpoznawanie i rozbudzanie zainteresowań oraz potrzeb kulturalnych mieszkańców miasta. Działalność oparta jest o współpracę z Radami Dzielnic, instytucjami i organizacjami działającymi we wszystkich dzielnicach Zabrze

MOK na ul. 3 Maja 91 a dysponuje salą widowiskową na 400 miejsc siedzących oraz salą bankietową na 60 miejsc siedzących.

Miejski Ośrodek Kultury na terenie Zabrze posiada następujące filie i agendy:

Tabela 244 Filie MOK

Siedziba Miejskiego Ośrodka Kultury "Guido" 41-800 Zabrze, ul. 3-go Maja 91a tel.: 32 375 09 80	Agendy: zajęcia Tańca Nowoczesnego dla dzieci i młodzieży, Klub Szachowy, Koło Kultury Żywego Słowa, Klub Europejski, Świetlica Kuratorska, Koło Emerytów
Dzielnicy Ośrodek Kultury w Zabrzu-Pawłowie 41-809 Zabrze, ul. Sikorskiego 114 tel.: 32 275 12 86	Agendy: Chór „Lutnia”, zespół „Traks i Katharsis”, kółko plastyczne, teatralne, czytelnicze, sportowe, kulturystyczne, językowe, seniorów, aerobik, pogotowie egzaminacyjne
Dzielnicy Ośrodek Kultury w Zabrzu-Kończycach 41-810 Zabrze-Kończyce, ul. Dorotki 3 tel.: 32 275 04 07	Agendy: zajęcia z dziećmi i młodzieżą Ośrodka Kuratorskiego, rozgrywki w palanta, rozgrywki tenisa stołowego i piłki plażowej, spotkania Klubu Seniora i Związku Hodowców Gołębi, zajęcia kółka teatralnego, nauka gry w tenisa ziemnego, kółko szachowe
Filia "Kino Roma" 41-800 Zabrze, ul. Padlewskiego 4 tel.: 32 271 62 91	Agendy: Akademia Filmowa, Regionalna Akademia Filmu i Fotografii Domowej
Świetlica Dzielnicowa w Zabrzu - Grzybowicach 41-814 Zabrze, ul. Badestinusa 60 tel.: 32 273 82 58	Agendy: Zespół „Pop szit”, z tańca break-dance, aerobik, cztery drużyny szachowe, grupa tenisa stołowego
Dzielnicy Ośrodek Kultury w Zabrzu-Biskupicach ul. Kossaka 23 tel.: 32 376 61 30	Agendy: Klub Tańca Towarzyskiego, Klub Szachowy, Koło Żywego Słowa, Klub Europejski, Świetlica Kuratorska, Koło Emerytów

Źródło: MOK

W 2008 roku w imprezach, które odbyły się w 2008 roku na terenie MOK Zabrze lub których był organizatorem, uczestniczyło 15 000 osób.

Miejski Ośrodek Kultury w Zabrzu, w roku 2009, organizował 59 ważniejszych imprez artystycznych dla 13 305 osób, wspomagał organizacyjnie 94 miejskie imprezy. W MOK było organizowanych 47 imprez komercyjnych:

15.10 Kina

Mieszkańcy Zabrze mają do dyspozycji dwa kina: Roma oraz jedno z kompleksów kinowych: Multikino.

Kino **ROMA** to najstarsze kino na Śląsku, które od 85 lat jest miejscem kontaktu mieszkańców Zabrze z kulturą i sztuką z całego świata. Widownia mieści obecnie 380 osób.

Kino Roma to nie tylko spektakle filmowe. Organizowane są również spotkania ze znanymi i poważanymi osobami życia publicznego i kulturalnego. Często gośćmi kina są aktorzy teatrów niezależnych przedstawiający swoją twórczość szerokiej publiczności. Organizowane są również spektakle kabaretowe oraz profilaktyczne dla młodzieży w wieku szkolnym. Bardzo często mają miejsce uroczystości wieńczące projekty kulturalne przeprowadzane w naszym mieście, jak również koncerty charytatywne. Kino to jest agendą Miejskiego Ośrodka Kultury.

MULTIKINO to bardzo nowoczesny multikompleks. Powstało pod koniec 2000 roku i posiada w swoim gmachu 13 sal kinowych, w których w sumie znajduje się 2948 miejsc oraz 55 miejsc dla niepełnosprawnych.

Oferuje również ciekawe imprezy i rozrywki pozafilmowe, którymi są m.in.: występy kabaretów i transmisje wydarzeń sportowych na wielkim ekranie.

15.11 Obiekty zabytkowe na terenie gminy Zabrze

Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków w ramach swojej działalności w 2009 roku:

- I. Wydało 334 opinii konserwatorskich w sprawach remontów i adaptacji obiektów zabytkowych - 334
- II. Prowadziło i uzupełniało Gminną Ewidencję zabytków, docelowo służącą do stworzenia Gminnego Programu Opieki nad zabytkami. W 2009 roku zlecono 28 kart ewidencyjnych zabytków architektury i budownictwa;
- III. Nadzorowało i prowadziło sprawy związane z udzielonymi dotacjami na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, niestanowiących własności Gminy Miasta Zabrze na rok 2009. Ponadto rozpoczęto procedurę przyznania dotacji celowych na rok 2010.

W dniu 16 lutego 2009 roku Rada Miejska w Zabrzu podjęła Uchwałę Nr XXXVI/455/09 w sprawie udzielenia dotacji z budżetu miasta Zabrze na rok 2009 na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków niestanowiących własności Miasta.

W ramach zaplanowanych w budżecie miasta na rok 2009 na ten cel środków w wysokości 1287500,00 PLN udzielono dotacji 13 obiektom na dofinansowanie następujących zadań:

1. Nazwa zadania: Konserwacja dziewięciu witraży z Kościoła parafialnego pod wezwaniem św. Pawła Apostoła w Zabrze Pawłowie

Nr rejestru B/124/08

Dotowany: Parafia Rzymsko-Katolicka p.w. św. Pawła Apostoła w Zabrze Pawłowie

ul. Gen. Wł. Sikorskiego nr 67b

wartość całego zadania wg wniosku dotowanego wynosi 82 992,00 PLN brutto

wartość przyznanej dotacji wynosi 41 496,00 PLN brutto

co stanowi 50% kosztów kwalifikowanych całego zadania.

2. Nazwa zadania: „Prace konserwatorskie dziesięciu okien witrażowych Kościoła pod wezwaniem św. Andrzeja Apostoła w Zabrze”.

Nr rejestru B/125/08

Dotowany: Rzymskokatolicka Parafia p.w. św. Andrzeja Apostoła w Zabrze, ul. Wolności 196

wartość całego zadania wg wniosku dotowanego wynosi 168 837,00 PLN brutto

Wartość przyznanej dotacji wynosi: 84 418,50 PLN brutto

co stanowi 50 % kosztów kwalifikowanych całego zadania.

3. Nazwa zadania: Wymiana pokrycia dachu z dachówki ceramicznej karpiówki na analogiczną w kolorze ceglastym, wymiana obróbek blacharskich, rynien i rur spustowych wykonanych z blachy tytanowo-cynkowej w kościele parafialnym p.w. św. Jadwigi w Zabrze.

nr rejestru A/225/08

Dotowany: Rzymskokatolicka Parafia p.w. św. Jadwigi w Zabrze Porębie, ul. Wolności 504,

wartość całego zadania wg wniosku dotowanego wynosi 307 804,60 PLN brutto

Wartość przyznanej dotacji wynosi: 153 902,30 PLN brutto

co stanowi 50% kosztów kwalifikowanych całego zadania.

4. Nazwa zadania: Remont sygnaturki i dachu Kościoła św. Jana Chrzciciela w Zabrze Biskupicach.

nr rejestru A/209/99

Dotowany: Rzymskokatolicka Parafia p.w. św. Jana Chrzciciela w Zabrze Biskupicach, ul. Bytomska nr 37

wartość całego zadania wg wniosku dotowanego wynosi 886 304,22 PLN brutto

Wartość przyznanej dotacji wynosi: 264 916,33 PLN brutto

co stanowi 29,89% kosztów kwalifikowanych całego zadania.

5. Nazwa zadania: Remont dachu z wymianą pokrycia, obróbek blacharskich oraz rynien i rur spustowych w budynku Kościoła Ewangelicko – Augsburskiego im. Pokoju w Zabrze.

nr rejestru A/150/05

Dotowany: Parafia Ewangelicko – Augsburska w Zabrze, ul. Klimasa 3

wartość całego zadania wg wniosku dotowanego wynosi 574 839,36 PLN brutto

Wartość przyznanej dotacji wynosi: 280 291,67 PLN brutto

co stanowi 48.76 % kosztów kwalifikowanych całego zadania.

6. Nazwa zadania: Remont – konserwacja dachu i elewacji budynku maszyny wyciągowej Szybu „Maciej” dawnej kopalni Concordia.

nr rejestru A/164/05

Dotowany: Przedsiębiorstwo Górnicze DEMEX Sp. z o.o. w Zabrzu, z siedzibą przy ul. Hagera nr 41

wartość całego zadania wg wniosku dotowanego wynosi 340 929,12 PLN netto

Wartość przyznanej dotacji wynosi 169 953,17 PLN netto

co stanowi 49,85 % kosztów kwalifikowanych całego zadania.

7. Nazwa zadania: Wymiana pokrycia dachu wraz z obróbkami blacharskimi, rynnami i rurami spustowymi oraz przemurowanie kominów budynku.

nr rejestru A/1435/91

Dotowany: Wspólnota Mieszkaniowa Nieruchomości przy ul. Andersa 75-77 w Zabrzu Rokitnicy.

wartość całego zadania wg wniosku dotowanego wynosi 181 223,11 PLN brutto

Wartość przyznanej dotacji wynosi 88 799,32 PLN brutto

co stanowi 49,00% kosztów kwalifikowanych całego zadania.

8. Nazwa zadania: Wymiana pokrycia dachu wraz z obróbkami blacharskimi, rynnami i rurami spustowymi oraz przemurowanie kominów budynku.

nr rejestru A/1435/9

Dotowany: Wspólnota Mieszkaniowa Nieruchomości przy ul. Andersa 79-81 w Zabrzu Rokitnicy.

wartość całego zadania wg wniosku dotowanego wynosi 186 567,76 PLN brutto

Wartość przyznanej dotacji wynosi: 91 418,20 PLN brutto

co stanowi 49,00% kosztów kwalifikowanych całego zadania.

9. Nazwa zadania: Wymiana pokrycia dachowego, przebudowa kominów, wykonanie obróbek blacharskich, rynien i rur spustowych oraz wymiana stolarki okiennej w budynku.

nr rejestru A/1435/91

Dotowany: Osoby prywatne

wartość całego zadania wg wniosku dotowanego wynosi 38 078,94 PLN brutto

Wartość przyznanej dotacji 19 039,47 PLN brutto

co stanowi 50,00% kosztów kwalifikowanych całego zadania.

10. Nazwa zadania: Wymiana pokrycia dachowego i obróbek blacharskich, rynien, rur spustowych, przebudowa kominów oraz wykonanie izolacji przeciwwilgociowej budynku.

nr rejestru A/1435/91

Dotowany: Osoby prywatne

wartość całego zadania wg wniosku dotowanego wynosi 42 150, 89 PLN brutto

Wartość przyznanej dotacji 21 071, 23 PLN brutto

co stanowi 49,99% kosztów kwalifikowanych całego zadania.

11. Nazwa zadania: Wymiana pokrycia dachowego, obróbek blacharskich, rynien, rur Spustowych i stolarki okiennej w budynku.

nr rejestru A/1435/91

Dotowany: Osoby prywatne

wartość całego zadania wg wniosku dotowanego wynosi 46 271,94 PLN brutto

Wartość przyznanej dotacji 23 135,97 PLN brutto

co stanowi 50, 00% kosztów kwalifikowanych całego zadania.

12. Nazwa zadania: Wymiana pokrycia dachowego, przebudowa kominów, wykonanie obróbek blacharskich, rynien, rur spustowych, wymiana stolarki okiennej oraz remont elewacji budynku

nr rejestru A/1435/91

Dotowany: Osoby prywatne

wartość całego zadania wg wniosku dotowanego wynosi 61 757,28 PLN brutto

Wartość przyznanej dotacji 30 878,64 PLN brutto

co stanowi 50% kosztów kwalifikowanych całego zadania.

13. Nazwa zadania: Wymiana pokrycia dachowego, rynien, rur spustowych oraz obróbek blacharskich w budynku.

nr rejestru A/1435/91

Dotowany: Osoba prywatna

wartość całego zadania wg wniosku dotowanego wynosi 36 251, 01 PLN brutto

Wartość przyznanej dotacji 18 121,88 PLN brutto

co stanowi 49, 99% kosztów kwalifikowanych całego zadania.

Dodatkowo w ramach budżetu Miejskiego Konserwatora Zabytków w 2009 roku zlecono wykonanie następujących prac:

- „Rekonstrukcji uszkodzonej dłoni figury Chrystusa z krzyża przydrożnego Męki Pańskiej zlokalizowanego przy ulicy Gabrieli Zapolskiej w Zabrze Mikulczycach”,
- „Renowacji jednej pary zabytkowych drzwi wejściowych w budynku przy ulicy Tarnopolskiej 80 w Zabrze Mikulczycach, znajdującej się w bocznej strefie wejściowej w/w obiektu od strony ulicy Tarnopolskiej”.

➤ **Obiekty wpisane do rejestru zabytków, znajdujące się na terenie miasta:**

- Na terenie Zabrze, w 2009 r., wpisanych do rejestru zabytków, było **41** obiektów nieruchomych (w tym dwa osiedla). Szczegółowy rejestr tych obiektów znajduje się w załączniku nr 2 Raportu o Stanie Miasta.
- Zabytkowych obiektów ruchomych wpisanych do rejestru zabytków, w 2009 r., było **5** (w tym 2 zespoły witraży). Szczegółowy rejestr tych obiektów znajduje się w załączniku nr 2 Raportu o Stanie Miasta.

➤ **Obiekty ujęte w gminnej ewidencji zabytków w 2009 roku – 183 obiekty nieruchome (Szczegółowe dane –załącznik nr 1 Raportu o Stanie Miasta), w tym:**

- Obiekty przemysłowe – 42.
- Zespół zabudowy ulicy – 13.
- Szpitale – 18.
- Kościoły – 19.
- Rzeźby i kapliczki – 4.
- Budynki i domy mieszkalne – 24.
- Szkoły – 31.
- Ratusze – 5.
- Obiekty fortyfikacyjne – 7.
- Założenia pałacowo-dworskie- 4.
- Budynki użyteczności publicznej – 16.

➤ **Obiekty ujęte w gminnej ewidencji zabytków w 2009 roku – 50 obiektów ruchomych (Szczegółowe dane –załącznik nr 1 Raportu o Stanie Miasta).**

16 Sport i rekreacja

16.1 Obiekty sportowe

Poniżej przedstawiono wykaz obiektów sportowo – rekreacyjnych na terenie miasta Zabrze (wykaz nie zawiera pełnej listy obiektów szkolnych):

1. Hala widowiskowo – sportowa MOSiR Sp. z o.o., ul. Matejki 6
 - 3 boiska do piłki nożnej 5 – osobowej,
 - boisko do piłki nożnej 11 – osobowej,
 - boisko do koszykówki,
 - sala do siatkówki,
 - sala do squash’a,
 - siłownia,
 - sala gimnastyczna.
2. Hala sportowa „Pogoń”, ul. Wolności 406
 - boisko do piłki ręcznej
 - boisko treningowe do piłki ręcznej
 - boisko do piłki nożnej 5 – osobowej
3. Hala sportowa – Szafarczyka, ul. Szafarczyka 16
 - boisko do piłki ręcznej,
 - boisko do piłki nożnej 5 – osobowej
4. Hala Sportowa, ul. Wolności 392
5. Stadion piłkarski im. Ernesta Pohla i hala lekkoatletyczna, ul. Roosevelta 81
6. Stadion MOSiR STAL Zabrze, ul. Bytomska 2b
7. Stadion Rokitnica, ul. Żniwiarzy 4
8. Stadion SPARTA Zabrze, ul. Mickiewicza 66a
9. Stadion sportowy i boisko piłkarskie MKS Zaborze, ul. Wyciska 5a
10. Stadion KS Koksownik, ul. Rataja 22a
11. Boisko Gazobudowa, ul. Dorotki
 - 2 boiska do piłki nożnej
12. Boisko piłkarskie KS Piast Pawłów, ul. Rogoźnicka 1
13. Boisko trawiaste i ze sztuczną nawierzchnią SKS Gwarek, ul. Bytomska 100d
14. Boisko sportowe KS Społem, ul. Traktorzystów 1
15. Obiekt sportowy UKS Qvo Vadis, ul. Daleka 2
 - 3 boiska do siatkówki plażowej
 - boisko do piłki nożnej
 - boisko do piłki nożnej 5-osobowej
16. Obiekt sportowo – wypoczynkowy „Walka Makoszowy”, ul. Jaskółcza 40
 - 3 boiska do piłki nożnej
 - Boisko do siatkówki plażowej
 - Boisko do piłki nożnej 5 – osobowej
17. Korty tenisowe KS Mostostal, ul. Piłsudskiego 83

- 13 kortów
- Hala - balon
- 18. Korty tenisowe, ul. Jaskółcza 40
 - 4 korty
- 19. Kąpielisko Leśne Maciejów, ul. Srebrna 10
 - 2 boiska do siatkówki plażowej
- 20. Ośrodek Jeździecki Maciejów, ul. Srebrna 10
- 21. Kąpielisko Miejskie Rokitnica, ul. Krakowska
- 22. Miejski Zakład Kąpielowy, Plac Krakowski 10
- 23. 2 pływalnie odkryte, ul. Jaskółcza 40
- 24. Miejski Ogród Botaniczny, ul. Piłsudskiego 60
- 25. Boiska ogólnodostępne, wielofunkcyjne:
 - Park Miejski im. Jana Pawła II, ul. Korfantego, ul. Bruno, ul. Heweliusza, DK4 (m.in.: skate park, boisko do siatkówki plażowej, boiska do piłki nożnej oraz o nawierzchni syntetycznej do tenisa i koszykówki, place zabaw dla dzieci ze ścianką wspinaczkową, piaskownicami, zestawami zabawkowymi i ścianą do graffiti, ścieżki spacerowe),
 - boisko wielofunkcyjne z nawierzchnią poliuretanową raz z placem zabaw, ul. Szczecińska i Warmińska. Plac zabaw wyposażono w zestaw zabawkowy, huśtawki, karuzelę i ławki. Na miejscu są również stoły do ping – ponga oraz gry w szachy i zestaw urządzeń do jazdy na rolkach,
 - boisko wielofunkcyjne z nawierzchnią poliuretanową, ul. Szenwalda 2,
 - boisko wielofunkcyjne z nawierzchnią poliuretanową, ul. Sitki 55,
 - boisko wielofunkcyjne z nawierzchnią poliuretanową, ul. Piłsudskiego 29,
 - boisko z nawierzchnią poliuretanową, ul. Olchowa 4,
 - boisko wielofunkcyjne z nawierzchnią poliuretanową, ul. Klonowa 23,
 - boisko wielofunkcyjne z nawierzchnią poliuretanową, ul. Gdańska 10,
 - boisko wielofunkcyjne z nawierzchnią poliuretanową, ul. Gagarina 2
 - boisko poliuretanowe i boisko trawiaste do badmintonu, korty tenisowe, ul. Dorotki 3
 - boisko wielofunkcyjne z nawierzchnią poliuretanową, ul. Zamenhofska 56
 - boisko wielofunkcyjne, ul. Floriana i 3 Maja,
 - boisko wielofunkcyjne z nawierzchnią poliuretanową, ul. Szafarczyka 16
 - boisko wielofunkcyjne – ORLIK 2012 na terenie przy Szkole Podstawowej Nr 23 w Zabrze – Maciejowie
 - boisko wielofunkcyjne – ORLIK 2012 na terenie Szkoły Podstawowej nr 30 przy ul. Wawrzyńskiej 11 w Zabrze

Wartym podkreślenia jest fakt pozyskania przez miasto środków na budowę kolejnego boiska wielofunkcyjnego w ramach programu Orlik 2012.

Tabela 245 Kluby i stowarzyszenia sportowe w Zabrzu

1	Górniki Zabrze SSA
2	GKS Włókna Makoszowy

3	KS MOSiR "Sparta" Zabrze
4	KS MOSiR "Stal" Zabrze
5	KS "Gazobudowa" Zabrze
6	KS "Mostostal" Zabrze
7	KS "Piast" Pawłów
8	KS "Społem"
9	SKS "Gwarek" Zabrze
10	MKS Zabrze
11	Grodzki Szkolny Związek Sportowy
12	Śląski Związek Piłki Nożnej Podokręg Zabrze
13	Klub Żeglarski "Stal"
14	Stowarzyszenie Lokalne Salezjańskiej Organizacji Sportowej "Splot - Sport"
15	Stowarzyszenie Uczniowskiego Klubu Sportowego "Śląsk"
16	WOPR w Katowicach oddział Miejski Zabrze
17	MKS "GO"
18	KS "Handball" Zabrze
19	KS "Iskra" Zabrze
20	Zabrzeński Klub Karate
21	MKS "Zaborze"
22	MSPN "Górnik" Zabrze
23	PTTK oddział Zabrze
24	KS "Fux" Zabrze
25	Stowarzyszenie Zabrzeńska Grupa Płetwonurków "Delfiny" Ratowników Społecznych
26	Kobiety Klub Sportowy "Zabrze"
27	Towarzystwo Pływackie "Weteran" Zabrze
28	Kobiety Klub Sportowy "IRYS"
29	Klub Jeździecki "Nowy Dwór"
30	Stowarzyszenie Wspierania Sportu Młodzieżowego "Promotor"
31	Śląski Klub Sportowy "ZET-SQUAD"
32	Śląskie Stowarzyszenie Niepełnosprawnych Płetwonurków
33	Zabrzeńskie Stowarzyszenie Cheerleaders "Energy"
34	Stowarzyszenie "Volleyball" MOSiR Zabrze
35	KS "Olimp"

36	Zabrzański Klub Karate "Bushido"
37	Stowarzyszenie Miłośników Koni w Zabrzu
38	Stowarzyszenie "Sport-Med"
39	Oddział PTTK "Wędrowiec" Zabrze
40	Stowarzyszenie "Nasza Szkoła-Nasz Dom"
41	Stowarzyszenie "GUIDO"
42	Śląski Okręgowy Związek Kultury Fitness i Trójboju Siłowego
43	Śląski Związek Tenisowy w Zabrzu
44	UKS "Trampkarz 22"
45	UKS "Spartakus Zabrze" przy Gimnazjum nr 9
46	UKS przy SP nr 14 w Zabrzu
47	UKS "Trzynastka"
48	UKS "Orientuś"
49	MUKS "Dziesiątka"
50	UMKS "Jedynka Zabrze"
51	Oddział Regionalny Olimpiady Specjalne Polska - Śląskie Sekcja Terenowa Olimpiad Specjalnych "Gumisie" Zabrze
52	UKS "Qvo-Vadis"
53	HUKS "Watra"
54	UKS "Aikido"
55	UKS Europejska Federacja YOSHINKAN AIKIDO
56	UKS "Trójka"
57	UKS "MAT"
58	UKS "31 Rokitnica" Zabrze
59	UKS "Anagram"
60	MUKS "Olimpus"
61	UKS "Taekwon-do"
62	Zabrzańskie Towarzystwo Szkolne
63	Stowarzyszenie Piłkarskie MITSUBISHI Zabrze
64	UKS "Colloseum"
65	Stowarzyszenie Yoshinkai Aikido Polska
66	Miejski Koszykarski Klub Sportowy Zabrze

Źródło: UM Zabrze

Poniższa tabela przedstawia osiągnięcia klubów sportowych I i II ligowych w 2009 roku.

Tabela 246 Osiągnięcia klubów sportowych

Nazwa klubu sportowego	Dziedzina sportu	Sezon 2008/2009	Sezon 2009/2010
KS NMC POWEN ZABRZE	Piłka ręczna mężczyzn	1 miejsce w I lidze (awans do ekstraklasy)	12 miejsce w ekstraklasie (spadek do 1 ligi)
GÓRNIK ZABRZE S.S.A.	Piłka nożna mężczyzn	15 miejsce w ekstraklasie (spadek do I ligi)	2 miejsce w I lidze (awans do ekstraklasy)
MIEJSKI KOSZYKARSKI KLUB SPORTOWY ZABRZE	Koszykówka mężczyzn	4 miejsce w II lidze	III liga (z powodu kłopotów finansowych)

Źródło: UM Zabrze

W 2009 roku na realizację zadań publicznych Miasta Zabrze w dziedzinie sportu, turystyki i rekreacji wydatkowano kwotę 2 300 000,00 zł w formie dotacji celowych. Zakres zadania obejmował szkolenie sportowe dzieci i młodzieży, upowszechnianie kultury fizycznej, sportu i rekreacji oraz upowszechnianie turystyki kwalifikowanej wśród mieszkańców.

16.2 Miejski Ogród Botaniczny

Miejski Ogród Botaniczny w Zabrzu

ul. Piłsudskiego 60, 41-800 Zabrze

nr tel. i faks: 32 2713033

ogrod@mob-zabrze.pl

Miejski Ogród Botaniczny jest położony w śródmieściu Zabrza. Ogród powstał w 1938 roku, jako ogród przyszkolny. W chwili obecnej ogród ma kształt nieregularnego wieloboku, który zajmuje powierzchnię ok. 6, 5 ha. Główne wejście do ogrodu (dla gości) znajduje się przy ulicy Piłsudskiego.

W układzie przestrzennym ogrodu wyróżniamy: część botaniczną, parkową, plac zabaw oraz tereny gospodarcze ze szklarniami i palmiarnią.

W części parkowej znajduje się ok. 5000 okazów drzew i krzewów (260 taksonów) oraz kolekcja roślin zielnych wieloletnich licząca ponad 200 taksonów (łącznie z dziko rosnącymi). W 2004 roku założono na terenie Ogrodu rosarium, które zostało obsadzone 2500 sztukami róż, różnych typów w 64 odmianach. Poza tym ogród obsadzany jest również roślinami jednorocznymi. Ogród stał się swoistym azylem dla wielu zwierząt. Spotkać można w nim prócz łabędzi i kaczek przedstawicieli innych gatunków ptaków (z rzadszych: dzięcioły, sowy). Występują też liczne gatunki owadów, drobne gryzonie oraz gady i płazy (żaby, rzekotka nadrzewna, zaskronce). Są też wiewiórki, łasice, jeże.

Ogród Botaniczny posiada, dzięki tak dużej ilości taksonów roślin (w zasadzie to jedyny taki obiekt na Śląsku) duże znaczenie dydaktyczne, ekologiczne i zdrowotne.

Liczba roślin, które wzbogaciły kolekcję Miejskiego Ogrodu Botanicznego w 2008 roku.

Wyprodukowano:

- 2400 sztuk roślin doniczkowych

- 11 735 sztuk roślin jednorocznych
- 5 850 sztuk roślin dwuletnich
- 3 550 sztuk roślin z kłaczy i cebul
- 513 sztuk (16 toksanów) z nasion otrzymanych w ramach Index seminum z innych ogrodów botanicznych.

W 2008 roku w Miejskim Ogrodzie Botanicznym zorganizowano:

- występy orkiestry dętej - 10 razy
- bajka dla dzieci wystawiona przez Teatr Nowy w Zabrzu – planowane 3 spektakle, odbyły się 2 (z powodu aury)
- półkolonie dla dzieci – Magiczne wakacje, 2 razy w tygodniu
- Bezpieczny Festyn
- Festiwal Kwiatów – impreza trzydniowa, z czego 2 dni w Miejskim Ogrodzie Botanicznym.

Łącznie Miejski Ogród Botaniczny w 2008 roku odwiedziło około 35 000 osób.

Na terenie ogrodu wyprodukowano w 2009 roku rośliny do obsadzenia terenu ogrodu i do sprzedaży.

Liczba roślin wyprodukowanych w MOB w 2009 roku:

- 2350 sztuk roślin szklarniowych
- 148 sztuk roślin zewnętrznych pozyskanych w wyniku współpracy z innymi Ogradami (Index seminum) - 148 szt.
- 6000 sztuk roślin dwuletnich
- 17 190 sztuk roślin jednorocznych i trwałych traktowanych jako jednoroczne.

Liczba roślin policzalnych na dzień 31.12.2009 (czyli rośliny w szklarniach oraz rośliny trwałe na zewnątrz):

- zewnętrzne – 9265
- bulwiaste i cebulowe – 2950
- dwuletnie – 6000
- szklarniowe – 4966.

Imprezy organizowane lub współorganizowane przez MOB w 2009 roku to: koncerty, warsztaty, konferencje, odczyty, konkursy w ilości 27 (w trakcie dużej imprezy pod nazwą "Festiwal kwiatów" było kilka mniejszych form).

W 2009 roku ogród odwiedziło około 37 120 osób.

16.3 Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Zabrzu (MOSiR)

Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Zabrzu Sp. z o.o.

ul. Matejki 6; 41-800 Zabrze

tel.:(32)271-66-40, faks: (32)271-63-40

sekretariat@mosir.zabrze.pl

www.mosir.zabrze.pl

MOSiR Zabrze prowadzi obiekty w Zabrzu o charakterze sportowym, takie jak: hale sportowe, boiska, kąpieliska, lodowisko, ośrodek jeździecki oraz o charakterze typowo

gospodarczym takie jak składowisko odpadów, magazyny, targowiska, szyb wodny, lokale użytkowe, parkingi.⁵⁸

Obiekty sportowo-rekreacyjne MOSiR Zabrze:

Hala Widowiskowo-Sportowa

ul. Matejki 6, 41-800 Zabrze

e-mail: sekretariat@mosir.zabrze.pl

tel. (32) 271 66 40

fax. (32) 271 63 40

sekretariat@mosir.zabrze.pl

Zabrzańska Hala Widowiskowo - Sportowa usytuowana jest w centrum miasta, w węzłowym punkcie komunikacyjnym. Jest największym tego rodzaju obiektem w Polsce. Posiada wyposażenie o wysokim standardzie. Obiekt dostosowany na przyjęcie i obsługę osób niepełnosprawnych.

Kubatura obiektu wynosi 145 tysięcy metrów sześciennych. Mieszczą się tutaj:

- arena główna o powierzchni 5900 m²,
- hale o powierzchni 1580 m²,
- pomieszczenia towarzyszące o powierzchni ok. 1000 m²,
- sala gimnastyczna,
- sala wykładowa,
- kawiarnia,
- siłownia,
- sauna,
- squash.

Hala posiada pełnowymiarowe boisko (102 na 55 metrów) do gry w piłkę nożną. W Hali znajduje się również dziewięć kortów tenisowych. Istnieje także możliwość uprawiania strzelectwa sportowego.

Możliwa jest organizacja imprez sportowych i kulturalnych, koncertów, biesiad, wystaw i targów oraz prowadzenie kursów i konferencji.

Stadion Górnik Zabrze

ul. Roosevelta 81, 41-800 Zabrze

tel. (32) 271 49 06

Stadion piłkarski Górnik Zabrze wchodzi w skład kompleksu sportowego położonego blisko centrum Zabrze. W granicach kompleksu mieszczą się także: kryta bieżnia lekkoatletyczna, treningowe boiska piłkarskie oraz pawilon sportowy. Zabrzański stadion im. Ernesta Pohla posiada podgrzewaną murawę, krytą trybunę z 3200 miejscami oraz oświetlenie o mocy 1600 luxów.

Na stadionie Górnika Zabrze przy ul. Roosevelta 81 odbyło się w 2009 r. 17 imprez masowych, w których udział wzięło łącznie 149181 osób. W rundzie wiosennej odbyło się 6 meczy, z ilością 65 601 widzów, w rundzie jesiennej odbyło się 11 meczy, z ilością 83580 widzów.

Kąpielisko Leśne - Maciejów

ul. Srebrna 10, 41-800 Zabrze

tel. (32) 276 17 43

fax. (32) 276 17 44

⁵⁸ źródło: www.mosir.zabrze.pl

Obiekt położony jest w Zabrze-Maciejowie. Posiada 2 baseny kąpielowe o zróżnicowanej głębokości, dodatkowo zjeżdżalnie, boiska, kawiarnię, alejki spacerowe. Obiekt zajmuje 24 ha.

Ośrodek Jeździecki - Maciejów

ul. Srebrna 10, 41-800 Zabrze

tel. (032) 276 17 43 w. 34

fax. (032) 276 17 44

Ośrodek Jeździecki znajduje się na terenie Kąpieliska Leśnego w Zabrzu Maciejowie. Budynek stajni murowany, posiada osiem boksów (przeznaczonych każdy na dwa konie); siodlarnię oraz dwie szatnie z węzłem sanitarnym. Możliwość hotelowania koni.

Willa (Hotel) Ambassador

ul. 3 Maja 78, 41-800 Zabrze

e-mail: ambassador@mosir.zabrze.pl

tel. (32) 271 50 44

fax. (32) 271 50 44

ambassador@mosir.zabrze.pl

Zabytkowa willa z końca XVIII wieku położona w centralnej części miasta Zabrze w pobliżu głównych arterii komunikacyjnych śląska, a także bezpośrednim sąsiedztwie Zabytkowej Kopalni Węgla Kamiennego "GUIDO". W bezpośrednim sąsiedztwie znajduje się hala widowiskowo-sportowa. Willa oferuje miejsca noclegowe dla osób podczas podróży w celach biznesowych, jak i podczas wyjazdów turystycznych.

Kawiarenka Internetowa MOSIRNET

Pl. Dworcowy 541-800 Zabrze

tel. (32) 370 29 81

Kawiarnia Internetowa MOSIRNET znajduje się w centrum miasta Zabrze - naprzeciwko dworca PKP w bliskiej odległości od dworca autobusowego. W kawiarni znajduje się 12 stanowisk komputerowych oraz bezpłatny kiosk internetowy ze stroną UM Zabrze. Istnieje możliwość wykonania usług ksero B/W, kolor druku z pliku, skanowania dokumentów, przegrywanie CD i z kaset VHS, miniDV, video8 na DVD. W Kawiarni Internetowej również działa Punkt Informacji o Mieście i informacji turystycznej. W ramach punktu można nabyć książki związane z miastem Zabrze oraz gadżety Górnika Zabrze.

Stadion MOSIR STAL Zabrze

ul. Bytomska 2b 41-800 Zabrze

tel. (32) 271 63 40

Stadion mieści się w okolicy dworca PKP i kompleksu handlowego Real. Obiekt posiada pełnowymiarowe boisko piłkarskie mogące pomieścić 3000 kibiców, szatnie oraz małe zaplecze socjalne.

Stadion Sparta Zabrze

ul. Mickiewicza 66a, 41-800 Zabrze

tel. (32) 271 34 34

Obiekt jest ogólnodostępny, służy do przeprowadzania zajęć treningowych i rozgrywek sportowych w piłce nożnej. Dodatkowo na obiekcie odbywają się zajęcia fitness oraz świadczone są usługi w zakresie odnowy biologicznej. Działa tu również sekcja tenisa stołowego oraz sekcja gołębiarska.

Stadion Gazobudowa

ul. I. Dorotki 2, 41-800 Zabrze

tel. (32) 275 06 34

Obiekt położony jest bezpośrednio przy ulicy Paderewskiego prowadzącej z trasy A4 do centrum Zabrze. Na terenie obiektu znajduje się pełnowymiarowe boisko posiadające 500 miejsc siedzących dla kibiców. Dodatkowo na obiekcie znajdują się szatnie dla graczy i małe zaplecze socjalne. Stadion jest boiskiem domowym dla klubu Gazobudowa Zabrze.

Stadion Rokitnica

ul. Żniwiarzy 4; 41-808 Zabrze

Obiekt położony w pobliżu ul. Krakowskiej prowadzącej z Zabrze Rokitnicy do Bytomia. Posiada pełnowymiarowe boisko piłkarskie, boisko treningowe, zaplecze socjalne. Stadion pozwala przyjąć 3000 kibiców.

Hala Sportowa - Szafarczyka

ul. Szafarczyka 16; 41-808 Zabrze

tel. (32) 272 27 55

Hala znajduje się w dzielnicy Zabrze, Rokitnicy. Obiekt spełnia funkcję sportową oraz mieszkalno hotelową. Posiada hale sportową, w której mogą być prowadzone rozgrywki siatkówki, koszykówki itp. Przy obiekcie istnieje nowo zmodernizowane boisko otwarte, przystosowane do wymienionych dyscyplin.

Kąpielisko Miejskie Rokitnica

ul. Krakowska, 41-808 Zabrze

tel. (32) 272 22 03

Jest to odkryty kompleks, w którym znajdują się dwa baseny (brodzik dla dzieci oraz duży basen o głębokości do 2.5m) oraz dwie zjeżdżalnie.

W 2008 roku łącznie na terenie Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji – Hali Widowiskowo-Sportowej:

- odbyły się 123 imprezy,
- w zajęciach sportowo-rekreacyjnych uczestniczyło 127 121 osób.

W 2009 roku na obiektach MOSiR Zabrze zorganizowano i przeprowadzono ogółem 280 imprez sportowo – rekreacyjnych, w tym:

- o zasięgu międzynarodowym -7,
- o zasięgu krajowym – 52, w tym 41 rozgrywek ligowych,
- o zasięgu regionalnym – 218.

W samej Hali Widowiskowo – Sportowej zorganizowano i przeprowadzono łącznie 131 imprez kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych, w tym:

- o zasięgu międzynarodowym - 10,
- o zasięgu krajowym - 15,
- o zasięgu regionalnym – 106.

Ogółem w 2009 r. we wszystkich imprezach wzięło udział 226 116 osób.

16.4 Miejski Zakład Kąpielowy

Gmina Zabrze - Miejski Zakład Kąpielowy w Zabrzu

Plac Krakowski 10, 41-800 Zabrze

tel/fax. 032 271-12-96/97

Budynek Zakładu Kąpielowego, wcześniej łaźni miejskiej, powstał w latach 1927-29. Kubatura budynku wynosi $14\,185\text{ m}^3$, powierzchnia użytkowa stanowi $3\,212\text{ m}^2$. Powierzchnia basenu wynosi 245 m^2 . Wśród dodatkowych pomieszczeń wyróżnić można: salę gimnastyczną, sauny (suche, mokre), natryski, kabinę do biczów szkockich, grotę solną, szatnie, sanitariaty, pomieszczenia do leżakowania, biura. Obiekt przystosowany jest dla osób niepełnosprawnych, m.in.: dźwig sufitowy umożliwiający przeniesienie osoby niepełnosprawnej z wózka inwalidzkiego do basenu.

17 Baza noclegowa i obiekty zbiorowego zakwaterowania

Baza noclegowa w Zabrzu reprezentowana jest przez hotele, motele i pensjonaty. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom swoich klientów umożliwiają rezerwację pokoi przez Internet, wymianę walut oraz płatność kartą płatniczą. Zapewniają dostęp do Internetu, miejsca parkingowe, sale fitness oraz po uiszczeniu dodatkowej opłaty zezwalają na pobyt w hotelu wraz ze zwierzętami.

Do najbardziej znanych i największych obiektów należą:

❖ Willa **AMBASADOR**

ul. 3 Maja 78, 41-800 Zabrze

tel.: 032 271-50-44

www.mosir.zabrze.pl/obiekt/willa_ambasador.html

Hotel dysponuje 29 pokojami:

- 18 pokojami dwuosobowymi,
- 7 pokojami trzyosobowymi,
- 2 pokojami jednoosobowymi,
- 2 pokojami typu studio (duży i mały)

Wszystkie pokoje wyposażone są w telewizję satelitarną, radio, telefon oraz umożliwiają połączenie z Internetem. Każdy pokój wyposażony jest w odrębny węzeł higieniczno-sanitarny z prysznicem i toaletą. Na terenie hotelu ponadto znajduje się restauracja oraz parking monitorowany na 38 miejsc.

❖ Hotel **DIAMENT**

ul. Cisowa 4, 41-800 Zabrze

tel: 32/72 11 000

faks: 32/72 11 001

www.hotelediament.pl

zabrze@hotelediament.pl

Hotel Diament Zabrze to 3 gwiazdkowy, nowoczesny hotel, położony 3 km od centrum miasta, przy jednej z głównych arterii miasta, bardzo blisko autostrady A4 Kraków-Wrocław. Hotel dysponuje 64 miejscami noclegowymi, zlokalizowanymi w 12 pokojach jednoosobowych, 22 pokojach dwuosobowych, 4 pokojach typu Studio, wyposażonych między innymi w telewizję oraz bezprzewodowy dostęp do Internetu.

Przystosowany do obsługi osób niepełnosprawnych ruchowo

Ponadto hotel posiada 2 klimatyzowane, nowoczesnie wyposażone sale konferencyjne na 80 miejsc (40+40). Posiadają one nowoczesny sprzęt audiowizualny, tablice suchościerne, flipchart oraz stałe łącze internetowe. W hotelu znajduje się również kompleks rekreacyjny (sauna i sala fitness), gabinet medycyny chińskiej, informacja turystyczna i kulturalna, usługi prania i prasowania odzieży, wydzielone pokoje dla niepalących, taxi hotelowe oraz całodobowy obszerny strzeżony parking.

❖ Hotel **IBIS ZABRZE**

ul. Jagiellońska 4, 41-800 Zabrze

tel.: 32 777-70-00

faks: 777-70-07

e-mail: H3373@accor-hotels.com

www.orbis.pl/?h=77&j=1

Jest to hotel dwugwiazdkowy, dysponuje 114 pokojami: 89 pokojami jednoosobowymi oraz 25 pokojami dwuosobowymi z podziałem na osoby palące i niepalące. Budynek wyposażony jest w 2 windy. Pokoje posiadają własne łazienki, tv-sat, dostęp do Internetu, klimatyzację oraz telefon. Istnieje również możliwość wynajęcia sejfów. W hotelu mieści się restauracja z francuskim bistro oraz 24-godzinny snack-bar. Ponadto hotel zezwala dzieciom poniżej 12 roku życia przebywać w pokoju rodziców bez dodatkowej opłaty.

❖ Hotel **SILVIA**,

ul. Knuruwska 17, 41-800 Zabrze

tel.: 032 276-13-71

faks: 032 274-85-08

e-mail: zabrze@silviahotel.pl

www.silviahotel.pl

Trzygwiazdkowy Hotel "SILVIA" usytuowany jest na granicy Gliwic i Zabrze w odległości 300 metrów od węzła komunikacyjnego na drodze DK-4(88). Hotel dysponuje 47 pokojami w tym 3 pokojami typu Studio oraz 3 pokojami dla niepełnosprawnych. Dla osób niepalących wydzielono osobne piętro i pokoje. Ponadto, hotel oferuje możliwość skorzystania z sejfów, kompleksu rekreacyjnego (siłownia i sauna), parkingu strzeżonego, kiosku, restauracji oraz umożliwia dostęp do Internetu.

❖ Hotel **ELEKTROMIX**

ul. Bytomska 120, 41-800 Zabrze

tel./faks: 32 274-63-67

e-mail: recepca@hotelelektromix.pl

www.hotelelektromix.pl

Hotel usytuowany jest w Zabrzu, w dzielnicy Biskupice, przy trasie lokalnej Zabrze - Bytom, oraz w pobliżu zjazdu z drogi krajowej nr 88 (E40). Hotel oferuje noclegi w dwóch apartamentach oraz 26 pokojach jedno- i dwuosobowych o różnym standardzie, przystosowany jest również do obsługi osób niepełnosprawnych. Pokoje posiadają łazienkę, tv-sat, lodówkę. Ponadto, obiekt dysponuje siłownią oraz strzeżonym parkingiem. W okresie letnim do dyspozycji jest ogródek grillowy. Hotel posiada również salę konferencyjną.

❖ Gościniec **STAROPOLSKI**

ul. Staropolska 3, 41-800 Zabrze

tel./faks 32 276-10-46, 276-10-02

e-mail: hotel@clan.pl

www.staropolski.zabrze.pl

Hotel mieści się w pobliżu trasy A4 Kraków – Wrocław. Dysponuje on 11 pokojami, w tym 3 pokojami jednoosobowymi, 5 pokojami dwuosobowymi i 3 apartamentami oraz nowoczesną salą konferencyjną. Zarówno apartamenty, jak i pokoje wyposażone są w odbiorniki telewizyjne, aparaty telefoniczne, łącza internetowe, a także praktyczne minibarki. W hotelu mieści się restauracja oraz kantor wymiany walut.

❖ Hotel i Restauracja **KLASYKA**

ul. Wyciska 1, 41-806 Zabrze

Tel.: 32 371 40 522

Tel./faks: 32 271 40 33

biuro@restauracjaklasyka.pl

Hotel dysponuje 12 pokojami w tym: 1, 2, 3 i 4 osobowymi. Każdy pokój wyposażony jest w łazienkę oraz telewizor LCD. Do dyspozycji gości jest monitorowany parking oraz restauracja.

❖ **Hotel i Restauracja ZABRZAŃSKI GOŚCINIEC,**

Aleja Bohaterów Monte Casino 9, 41-800 Zabrze

tel. (32) 278 32 36

665-500-104;665-500-826

rezerwacja@zabrzanskigosciniec.pl

Na dwóch górnych kondygnacjach budynku przygotowane zostały apartamenty urządzone w stylu secesyjnym i art deco. Każdy z apartamentów posiada ozdobioną włoskimi marmurami i reliefami oraz kryształowymi lustrami łazienkę z hydromasażem i jacuzzi, telefon, DVD oraz stały dostęp do internetu. Ponadto na parterze budynku usytuowana jest restauracja w trzech połączonych salach z secesyjnym wystrojem i kominkiem.

❖ **Ośrodek Konferencyjno-Szkoleniowy "INNOWACJA" Politechniki Śląskiej**

ul. Jagiellońska 38A, 41-800 Zabrze

tel. 032 278 75 55, tel/fax 032 278 75 11

e-mail: oks@polsl.pl

www.oks.polsl.pl

W Ośrodku oferowane są noclegi w pokojach 1, 2 -osobowych, studiach 3 i 4-osobowych oraz 2-osobowych apartamentach.

❖ **Hotel Alpex**

ul. Franciszkańska 8, 41-819 Zabrze

Tel /fax. 32 376 00 40

www.hotelalpex.pl

e-mail: recepcja@hotelalpex.pl

Obiekt posiada 52 pokoje :

- 25 pokoi jednoosobowych,
- 24 pokoje dwuosobowe,
- 2 pokoje dla osób niepełnosprawnych,
- 3 apartamenty z aneksem kuchennym.

❖ **GOŚCINIEC ŚLĄZAK**

ul. Wolności 63

41-800 Zabrze

Tel.: (32) 276 11 95

slazak@gat.p

Obiekt znajduje się przy głównej ulicy miasta, w dzielnicy Zabrze Maciejów (w pobliżu m. Gliwice), posiadający 45 pokoi 1, 2, 3 i 4 osobowych z łazienkami oraz 2 apartamenty. Część pokoi jest wyposażona w telewizory.

Na terenie Gościńca znajduje się:

- restauracja "Brylant" (profesjonalny organizator wesel i przyjęć okolicznościowych, cztery sale dla 100, 80, 60, 30 osób)
- sala bilardowa
- salka konferencyjna (20 osobowa)

- parking płatny niestrzeżony - 2 zł doba
- parking zamykany od 22:00 do 06:00 - 4 zł doba

❖ Gościniec PROMUS

ul. Pawliczka 25, 41-806 Zabrze

tel.: (32) 37 00 441

Gościniec Biznesowy Spółki PROMUS usytuowany jest w centrum Zabrze, blisko budowanego odcinka Drogowej Trasy Średnicowej, 2,5 km od stacji PKP i dworca autobusowego, z których do gościńca dojechać można liniami nr 89 i 234. Obiekt posiada:

- 2 pokoje jednoosobowe
- 13 pokoi dwuosobowe
- 1 pokój trzyosobowy.

W każdym pokoju znajduje się łazienka z prysznicem, TV, lodówka, czajnik elektryczny, a także telefon oraz łącze internetowe. Do dyspozycji Gości jest także dozorowany parking i punkt gastronomiczny

Poza wymienionymi powyżej miejscami noclegowymi w Zabrzu znajdują się również takie obiekty, jak:

- Pokoje Gościnne Wimar, ul. Sikorskiego 85,
- Pensjonat Feng, ul. Froehlicha 14,
- Zajazd Klon, ul. Roosevelta 24,
- Gościniec Pogoń, ul. Wolności 406.

Poniżej znajdują się tabele, zawierające dane GUS, na temat obiektów zbiorowego zakwaterowania w Zabrzu oraz udzielonych noclegach.

Tabela 247 Obiekty zbiorowego zakwaterowania

	2008 rok	2009 rok
Ogółem	8	8
Hotele, motele, pensjonaty, inne obiekty hotelowe	6	6

<http://www.stat.gov.pl>

Tabela 248 Liczba udzielonych noclegów w obiektach zbiorowego zakwaterowania

	2008 rok	2009 rok
Ogółem	112 159	108 598
Udzielone noclegi turystom zagranicznym	26 934	28 596

<http://www.stat.gov.pl>

18 Współpraca międzynarodowa i promocja Gminy Zabrze

18.1 Współpraca międzynarodowa

Zabrze współpracuje z następującymi miastami partnerskimi:

- **Sangerhausen** – Niemcy, umowa podpisana w 1983 r.
- **Seclin** – Francja, umowa podpisana w 1987 r.
- **Lund** – Szwecja, umowa podpisana w 1990 r.
- **Trnawa** – Słowacja, umowa podpisana w 1995 r.
- **Kaliningrad** – Rosja, umowa podpisana w 1998 r.
- **Równe** – Ukraina, umowa podpisana w 2001 r.
- **Zahlé** – Republika Libańska, umowa podpisana w 2007 r.

Ponadto zaprzyjaźnionymi z Zabrzem miastami są:

- Miasto Essen (Niemcy), z którym 23 maja 2008 roku w Zabrzu podpisano umowę o podjęciu przyjacielskiej współpracy w sferze spraw komunalnych: rozwoju miasta, geodezji, kultury przemysłowej i promocji miasta.
- Miasto Rotherham (Wielka Brytania).

Wybrane przedsięwzięcia podejmowane przy współpracy międzynarodowej, prezentuje poniższe zestawienie:

Tabela 249 Przedsięwzięcia podejmowane przy współpracy międzynarodowej. Lata 2008 – 2009.

ROK 2008
Wizyta w Zabrzu młodzieży z Lund na zaproszenie Zabrzeńskiego Centrum Kształcenia Ogólnego i Zawodowego.
wyjazd młodzieży z Zespołu Szkół nr 11 w Zabrzu do Sangerhausen.
W Międzynarodowych Mistrzostwach Samorządowców wzięły udział drużyny z Kaliningradu i Równego.
W 11 Festiwalu Rysowania Zabrze – Katowice 2008 wzięli udział rysownicy z Trnawy, Równego i Kaliningradu.
Orkiestra 13 Korpusu Armii Ukraińskiej z Równego uczestniczyła w IV Zabrzeńskim Festiwalu Orkiestr im. Edwarda E. Czernego.
W jesiennych uroczystościach 86 rocznicy nadania Zabrzu praw miejskich uczestniczyły delegacje z Równego, Sangerhausen i Secelin.
Przedstawiciele Rosarium Europejskiego w Sangerhausen przekazali 200 róż z tegoż rosarium dla zabrzeńskiego Urzędu Stanu Cywilnego.
Zabrzeński Chór Młodzieżowy „Resonans con tutti” im. Norberta Krocza zrealizował wspólnie z Orkiestrą Młodzieżową z Hamburga projekt pn. „Niemieckie Requiem J. Brahmsa”, który obejmował 2 koncerty pamięci ofiar II wojny światowej w Hamburgu i w Zabrzu. Chór „Resonans con tutti” zdobył także nagrody na konkursie chórów Trnava Choir Days 2008 w Trnawie.
Zorganizowano wizytę i koncert chrześcijańskiego zespołu młodzieżowego z Zahle.
W Zabrzu wystąpił Lipski Chór Synagogałny.
Zorganizowano wizyty w Zabrzu przedstawicieli Urzędu Miasta Rotherham oraz Polsko – Brytyjskiej Izby Przemysłowo – Handlowej, które zaowocowały m.in. nawiązaniem

współpracy w dziedzinie rewitalizacji i rozwiązywania problemów rynku pracy.
Grupa teatralna „Atrium” z Zabrze reprezentowała Zabrze na festiwalu „Muzyka dla Mieszkańców” w Rotherham.
podczas II Parady Regionów w Zabrzeńskim Domu Muzyki i Tańca wystąpił zespół folklorystyczny z Równego.
Zabrze gościło także m.in. ambasadorów Kolumbii i Panamy.
Zorganizowano w Zabrzu galę finałową międzynarodowego konkursu piękności Miss Intercontinental 2008.
W Zabrzu odbyła się m.in. V Międzynarodowa Konferencja Naukowo – Praktyczna „Dziedzictwo przemysłowe jako element zrównoważonego rozwoju”.
Odbyła się także XII Międzynarodowa Konferencja Naukowa z cyklu Kultura Europy Środkowej pt. „Korzenie wielokulturowości Śląska ze szczególnym uwzględnieniem Śląska Górnego”.
ROK 2009
Zrealizowano dwie wizyty studyjne w Zabrzu samorządowców z Ukrainy (obwody: doniecki i charkowski), na temat wykorzystania przez gminy terenów przemysłowych i pozyskiwania funduszy unijnych na ich zagospodarowanie oraz zagadnień związanych z ISO.
Przedstawiciele Zabrze (byli to, m.in.: Prezes MOSIR Zabrze Zdzisław Iwański, dr Krzysztof Dreszer – Instytut Chemicznej Przeróbki Węgla) brali udział w seminarium w mieście partnerskim Lund w Szwecji, organizowanego przy współpracy następujących instytucji: • Ambasady Rzeczypospolitej Polskiej w Sztokholmie • Międzynarodowego Instytutu Przemysłowej Ekonomiki Środowiska przy Uniwersytecie w Lund • Stowarzyszenia Miast Partnerskich Lund-Zabrze • Miasta Lund • Miasta Zabrze
Zorganizowano wizyty w Zabrzu przedstawicieli Międzynarodowego Instytutu Przemysłowej Ekonomiki Środowiska przy Uniwersytecie w Lund (mieście partnerskim Zabrze w Szwecji) dotyczącej zagospodarowania obszarów przemysłowych.
Zorganizowano wyjazd uczniów Państwowej Szkoły Muzycznej I i II stopnia im. St. Moniuszki na Ukrainę na Festiwal „II Partnerskie Muzykowanie w Równym” (mieście partnerskim Zabrze na Ukrainie).
Zorganizowano wyjazd grupy teatralnej z Ogniska Pracy Pozaszkolnej nr 2 w Zabrzu na Festiwal Teatrów Młodzieżowych i Studenckich „Równonoc” w Kaliningradzie – mieście partnerskim Zabrze w Rosji.
Zorganizowano wyjazd przedstawicieli Ogólnokształcącej Szkoły Sztuk Pięknych w Zabrzu na międzynarodowy plener fotograficzny „Równe. Na europejskich rozdrożach. Wiosna 2009” w Równym.
Zorganizowano pobyt w Zabrzu zagranicznych uczestników 12 Międzynarodowego Festiwalu Rysowania z miast partnerskich Zabrze: Seclin (Francja), Trnawy (Słowacja), Kaliningradu (Rosja) i Równego (Ukraina). W Festiwalu wzięło udział około 130 gości z zagranicy.

Współorganizowano pobyt w Zabrzu polskich dzieci z Białorusi w ramach akcji „Lato z Polską”, zorganizowanej przy współpracy ze Stowarzyszeniem Wspólnota Polska.
Zorganizowano wyjazd drużyny Straży Miejskiej w Zabrzu na turniej sportowy służb mundurowych w Trnawie
Pokryto koszty uczestnictwa Zabrzeńskiego Chóru Młodzieżowego „Resonans con tutti” w Międzynarodowym Konkursie Chórów w Rimini (Włochy).
Wsparto finansowo pobytu w Zabrzu młodzieży szkolnej z Sangerhausen (miasta partnerskiego Zabrze w Niemczech).
Wsparto merytoryczne wizyty przedstawiciela zarządu Stowarzyszenia Samopomoc Osób Niepełnosprawnych w Essen na temat przyszłej współpracy organizacji osób niepełnosprawnych Essen i Zabrze.
Sfinansowano przyjazd i pobyt w Zabrzu zagranicznych uczestników III Parady Regionów: Zespołu Folklorystycznego „Trnafčan” z Trnavy (Słowacja) oraz Kapeli Bandurzystów „Karpaty” ze Lwowa (Ukraina).
Zorganizowano wizytę ambasadora Ukrainy w Zabrzu.
Zabrze wstąpiło do sieci „Miasta dla dzieci” (Cities for Children) – w ramach tej sieci przedstawiciele Urzędu Miejskiego brali udział w spotkaniach – warsztatach.
Odbyła się w Zabrzu wizyta lekarzy z esseńskiego Maternushaus – zapoznano się z formami leczenia i opieki nad niepełnosprawnymi oraz osobami z różnymi uzależnieniami.
W ramach kontaktów organizacji osób niepełnosprawnych Essen i Zabrze opracowano nowy program działania współpracy tych miast na najbliższe dwa lata. Program opracowano po zakończeniu dwuletniego programu współfinansowanego przez UE.
Przystąpiono do realizacji projektu „Eksperymentalna archaika, jako koncepcja orientacyjna w procesach nauczania” realizowanego w ramach unijnego programu Comenius przez Zespół Szkół Specjalnych nr 41 w Zabrzu.

Źródło: Biuro Współpracy z Zagranicą, UM Zabrze

18.2 Promocja Gminy Zabrze

Głównymi celami działań promujących Zabrze są: wzrost poziomu identyfikacji mieszkańców Zabrze ze swoim miastem i kształtowanie jego wizerunku wśród inwestorów, turystów i osób aktywnych, szczególnie w takich dziedzinach jak kultura, sport, turystyka oraz rekreacja. Służy temu szereg systemowych działań o charakterze informacyjnym i promującym, a także organizacja imprez.

W ramach zadań związanych z promocją i rozwojem działalności turystycznej prowadzone były w 2008 roku:

- **Targi ITB Berlin.** W pierwszych dniach marca w Berlinie odbywają się największe na świecie targi turystyczne ITB, na których rekordowa ilość wystawców z całego świata prezentuje ofertę turystyczną. W 2008 roku Polska przedstawiła swoją ofertę w odrębnej hali. Śląska Organizacja Turystyczna wraz z Urzędem Marszałkowskim Województwa Śląskiego przygotowało stoisko regionalne. Miasto Zabrze prezentowało się wraz z całym regionem, przedstawiając swoją ofertę. Udział w tegorocznej edycji Targów ITB 2008 zaowocował cyklem wycieczek niemieckich dziennikarzy do Zabytkowej Kopalni Węgla Kamiennego „GUIDO” i w ich

konsekwencji kilkoma darmowymi bardzo pochlebnymi artykułami w prasie niemieckiej.

- **I Międzynarodowe Mistrzostwa Samorządowców.** Odbyły się w dniach 12-13.04.2008 roku, w których w 4 dyscyplinach sportowych rywalizowali przedstawiciele samorządów 12 miast z kraju i zagranicy.
- **Targi Lato 2008.** W 2008 roku Zabrze po raz pierwszy przedstawiło swoją ofertę na targach w Warszawie. Targi te są skierowane do turysty indywidualnego.
- **Mecz charytatywny reprezentacji Zabrze z gwiazdami stacji telewizji TVN.** Drużyna TVN-u zagrała na czele ze znanym prezenterem pogody Tomaszem Zubilewiczem, dziennikarzem TVN24 Łukaszem Grassem, dziennikarzami sportowymi Wojciechem Zawiołą, Piotrem Popowskim oraz Dariuszem Prosieckim – reporterem TVN. Dochód z meczu przeznaczony został na leczenie ucznia Zespołu Szkół nr 3.
- **Metropolitarne Święto Rodziny.** W ramach Święta odbywały się koncerty, wykłady, sesje naukowe i konkursy. Imprezy odbywały się na terenie województwa śląskiego i opolskiego. Zakończenie dwóch tygodni poświęconych rodzinie zbiegło się z Dniem Dziecka i finał miał miejsce w Koszęcinie gdzie dał koncert zespół „Śląsk”.
- **Obchody rocznicy otwarcia Zabytkowej Kopalni Węgla Kamiennego „GUIDO”.** Miasto Zabrze włączyło się w organizację obchodów. W ramach imprez towarzyszących uroczystościom zaprezentowano gościom również inne zabrzańskie obiekty ze Szlaku Zabytków Przemysłowych.
- **Prognoza Pogody z Zabrze.** Stacja TVN gościła w Zabrzu przez dwa dni w czasie których pan Tomasz Zubilewicz prezentował prognozę pogody z naszego miasta prezentując także nasze poprzemysłowe zabytki oraz Miejski Ogród Botaniczny.
- **Dzieło Nowego Tysiąclecia.** To program mający wspomóc uzdolnioną młodzież z ubogich rodzin. Zabrze włączyło się do projektu goszcząc w lipcu 150 osobową grupę młodzieży, dla której oprócz zakwaterowania i wyżywienia zorganizowano ciekawy program kulturalny.
- **Pokazy Ratownictwa Wodnego** – zorganizowane zostały na terenie Kąpieliska Leśnego w Zabrzu. Cieszyły się ogromnym powodzeniem i miały także wymiar dydaktyczny.
- **V Międzynarodowa Konferencja pn. „Dziedzictwo przemysłowe jako element zrównoważonego rozwoju turystyki”.** Konferencja odbyła się w Zabrzu w dniach 4-5 września 2008 roku. Jej tematem przewodnim było umiejętne wykorzystanie dziedzictwa przemysłowego, jako wkładu działalności turystycznej do zrównoważonego rozwoju.
W pierwszym dniu konferencji zostało podpisane porozumienie o powołaniu w Zabrzu Międzynarodowego Centrum Dokumentacji i Badań nad Dziedzictwem Przemysłowym dla Turystyki. Podpisy pod porozumieniem złożyli: Bogusław Śmigielski – Marszałek Województwa Śląskiego, Zbyszek Zaborowski – Wicemarszałek, Francesco Frangialli – Sekretarz Generalny Światowej Organizacji Turystyki, Małgorzata Mańka – Szulik – Prezydent Zabrze i prof. Krzysztof Szafarski – Rektor Górnośląskiej Wyższej Szkoły Handlowej. W uroczystości uczestniczyła Katarzyna Sobierajska – podsekretarz Stanu ds. Turystyki w Ministerstwie Turystyki i Sportu.
- **Bieg Szlakiem Zabrzeńskich Zabytków Techniki.** Odbył się już po raz drugi i ponieważ cieszy się ogromnym zainteresowaniem, będzie już corocznie towarzyszył

Zabrzańskej Międzynarodowej Konferencji poświęconej dziedzictwu przemysłowemu.

- **Skarbnikowe Gody** odbyły się w Parku Poległych Bohaterów kończąc barwną kawalkadę dzieci i młodzieży. Nagrodzeni zostali autorzy najładniejszych strojów oraz reprezentacje najlepiej prezentujących się szkół i przedszkoli.
- We wrześniu Gmina Zabrze uczestniczyła w **Międzynarodowych Targach Turystycznych „TT Warsaw”** oraz w październiku w **„Tour Salon”**. Dzięki członkostwu Gminy Zabrze w Śląskiej Organizacji Turystycznej materiały promocyjne Zabrze były prezentowane na targach w Londynie, Moskwie i Pradze, Lipsku oraz Kijowie.
- W październiku odbyła się promocja Śląska w ramach **Promocji Polski w Brukseli**, gdzie Gmina Zabrze była również prezentowana.
- **Prezentacja Zabrze w portalu Onet.pl** wzbudziła duże zainteresowanie, w czasie dwutygodniowej prezentacji strony odwiedziło ją około 200 tysięcy internautów.
- **Koncert z okazji 86 Rocznicy Nadania Praw Miejskich** uświetniła Zabrzańska Filharmonia oraz Justyna Steczkowska. Wśród zaproszonych gości było wiele delegacji krajowych i zagranicznych, nawet z tak odległych krajów jak Kolumbia i Wenezuela.
- Odbył się także **Mecz Senat (Rzeczypospolitej Polskiej) – Senat (Wyższych Uczelni)**. Dochód z meczu przeznaczony został na rzecz Fundacji „Akogo” Ewy Błaszczuk będącej inicjatorem powstania kliniki pozwalającej wrócić do zdrowia dzieciom po ciężkich urazach mózgu. Zmaganiom profesorów i senatorów towarzyszył Krzysztof Cugowski z zespołem oraz zespół DeMono.

W ramach zadań związanych z promocją i rozwojem działalności turystycznej prowadzone były w 2009 roku:

- W dniach 23-28.02.2009 odbyły się, we współpracy z Akademią Sztuk Pięknych w Katowicach, I Międzynarodowe Warsztaty Fotografii Artystycznej, w których wzięło udział 30 młodych fotografików z Polski, Republiki Czeskiej i Niemiec. Zdjęcia zabrzańskich obiektów przemysłowych: Zakładów Koksochemicznych, Kopalni „Sośnica – Makoszowy”, Elektrociepłowni „Zabrze”, Zakładu Górniczego „Siltech” oraz Zabytkowej Kopalni Węgla Kamiennego GUIDO zaprezentowane zostały na wystawie w Rondzie Sztuki w Katowicach oraz na Wystawie w Czechach.
- W drugim tygodniu lutego, przedstawiciele Zabrze wraz z Urzędem Marszałkowskim Województwa Śląskiego, od pięciu lat, prezentują i zachęcają francuskich turystów na Targach Turystycznych TOURISSIMA Lille do odwiedzania naszego regionu. Od ponad 80 lat w regionie Nord Pas-de-Calais, w którym odbywają się targi, żyje około pół miliona Polonii francuskiej.
- W lutym odbył się również study tour, w którym udział wzięło 40 przedstawicieli Polskiej Agencji Rozwoju Turystyki, Polskiej Organizacji Turystycznej (POT) oraz dziennikarzy warszawskich. W efekcie tej wizyty oferta Zabrze znalazła się w katalogach POT przeznaczonych dla turystów zagranicznych.
- Podczas targów INTOUREX w Sosnowcu, skierowanych do turysty indywidualnego i zorganizowanego przedstawiono ofertę turystyczną Zabrze. Stoisko zabrzańskie było oceniane, jako najlepsze stoisko Targów dzięki interesującej prezentacji w postaci dwóch wózków do transportu węgla wraz z zaprzężonym do nich koniem.
- Na Targach ITB w Berlinie, największych tego typu targach turystycznych na świecie, Miasto Zabrze prezentowało się wraz z całym regionem śląskim, na przygotowanym

przez Śląską Organizację Turystyczną oraz Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego stoisku regionalnym.

- Na tegorocznych targach rozpoczęto promowanie mających się odbyć w Zabrzu I Międzynarodowych Targów Turystyki Przemysłowej i Podziemnej. Udział w tegorocznej edycji Targów ITB 2009 zaowocował cyklem wycieczek niemieckich dziennikarzy do Zabytkowej Kopalni Węgla Kamiennego „GUIDO” i w ich konsekwencji kilkanaście bardzo pochlebnych artykułów w prasie niemieckiej.
- Przeprowadzono kampanię promocyjną Zabrza na portalu Onet.pl, która odbyła się w dniach 30.03 do 12.04.2009. W czasie jej trwania zanotowano rekordowo dużą ilość wejść na zabrańską stronę.
- Gmina Zabrze wzięła także pierwszy raz udział w GTT Gdańsk – targach przedstawiających oferty na okres wakacyjny. Zabrze zaprezentowało się wraz z pozostałymi gminami śląskimi.
- Podczas III Festiwalu Promocji Miast, miasto Zabrze otrzymało wyróżnienie w prestiżowej kategorii „Działalność Promocyjna” dla projektu „Zabrze Miastem Turystyki Przemysłowej” Jest to niezwykle cenne wyróżnienie, ponieważ przyznawane przez najlepszych specjalistów w zakresie marketingu miejsc.
- W kwietniu 2009 w Zabrzu gościła stacja TVN, która prezentowała, m.in. Zabytkową Kopalnię Węgla Kamiennego GUIDO, Dom Muzyki i Tańca oraz Miejski Ogród Botaniczny.
- W maju były Prezydent RP Lech Wałęsa był honorowym gościem koncertu w Domu Muzyki i Tańca poświęconego XX rocznicy polskiej demokracji. W spotkaniu udział wzięli Posłowie i Senatorowie RP, władze Zabrza i regionu, duchowieństwo, mieszkańcy miasta a także bohaterowie tamtego czasu, m.in. Janusz Steinhoff, Elżbieta Seferowicz i Leszek Piotrowski..
- 28 sierpnia z Zabrza emitowana była audycja „Kawa czy Herbata”. Dziennikarze II programu TVP prezentowali Zabrze. Mieliśmy okazję przedstawić widzom Śląskie Centrum Chorób Serca, ZKWK GUIDO, Ośrodek Dokumentacji i Badań nad Dziedzictwem Przemysłowym dla Turystyki. Zaprezentowały się również zabytkowe pojazdy, a Zabrzańskie ze Związku Górnośląskiego prowadzili pokaz gotowania śląskich potraw na Placu Wolności w Zabrzu
- We wrześniu 2009 odbyła się VI Międzynarodowa Konferencja pn. „Wykorzystanie potencjału dziedzictwa przemysłowego dla promocji turystycznej gmin i regionów”, której tematem przewodnim było umiejętne wykorzystanie dziedzictwa przemysłowego, jako wkładu działalności turystycznej w promocję regionu. Podczas konferencji została podpisana „Deklaracja w sprawie działań na rzecz rozwoju Szlaku Zabytków Techniki województwa śląskiego”. Podpisy pod deklaracjami złożyli: Zbyszek Zaborowski - Wicemarszałek Województwa Śląskiego, Roman Bargieł - Wiceprezes Śląskiej Organizacji Turystycznej oraz przedstawiciele wszystkich obiektów leżących na „Szlaku Zabytków Techniki Województwa Śląskiego”. W uroczystości uczestniczyła Katarzyna Sobierajska - Podsekretarz Stanu ds. Turystyki w Ministerstwie Turystyki i Sportu, Małgorzata Mańka – Szulik - Prezydent Zabrza i Prof. Krzysztof Szaflarski - Rektor Górnośląskiej Wyższej Szkoły Handlowej.
- Promocję miasta w innych miejscowościach zapewniła również fabularna gra miejska **"Zostań Wielkim Przemysłowcem!"** - impreza promująca zabrańskie atrakcje Szlaku Zabytków Techniki. Mimo deszczu wyzwanie **podjęło 110 osób w 40 drużynach**. Chętni do zdobycia tytułu Wielkich Przemysłowców przybyli na imprezę z Zabrza, Katowic, Sosnowca, Siemianowic Śląskich, Bytomia, Gliwic, Rybnika, Rudy

Śląskiej, oraz Tarnowskich Gór. W składach pojawili się też gracze z Krakowa i Warszawy.

- W Zabrzu odbył się także bieg Szlakiem Zabrzeńskich Zabytków Techniki, który towarzyszył Zabrzeńskiej Międzynarodowej Konferencji poświęconej dziedzictwu przemysłowemu. W roku 2009 wystartowało około 400 uczestników.
- W październiku Zabrze uczestniczyło w Międzynarodowych Targach Turystycznych „Tour Salon” w Poznaniu. Dzięki członkostwu Gminy Zabrze w Śląskiej Organizacji Turystycznej materiały promocyjne Zabrze były prezentowane na targach w Londynie, Moskwie i Pradze, Lipsku, Kijowie.
- We wrześniu wystartowała Kampania promocyjna pn. „Zabrze zaprasza”, która rozpoczęła się równocześnie wydaniem albumu o mieście i cyklem artykułów w prasie lokalnej i regionalnej. W dniach 7- 20 września przeprowadzona też została prezentacja Zabrze na portalu Interia.pl. W czasie dwutygodniowej prezentacji strony odwiedziło około 200 tysięcy internautów.
- Zabrze gościło także: delegację dziennikarzy amerykańskich, którzy zwiedzili zabrzeńskie zabytki poprzemysłowe. Efektem tej wizyty był szereg artykułów, które ukazały się w prasie amerykańskiej a także ekipę telewizji japońskiej Fudzi TV, która kręciła film o Zabrzu. Goście podziwiali maszynę parową, podziemia skansenu Górniczego „Królowa Luiza” i kopalni „Guido” a także stadion miejski przy ul. Roosevelta i ulicę Wolności. W wyniku tej wizyty powstał półgodzinny film, który był emitowany w tej telewizji.
- Zabrze zwiedzili również przedstawiciele Orbis Travel. Goście, zapoznali się z zabrzeńską bazą hotelową i gastronomiczną oraz przeszli cały Szlak Zabytków Dziedzictwa Przemysłowego. W efekcie tej wizyty oferta Zabrze znalazła się w katalogu Orbis Travel przeznaczonym dla turystów zagranicznych.
- 20 października zostały zorganizowane obchody miejskie Światowego Dnia Turystyki w Zabytkowej Kopalni Węgla Kamiennego GUIDO
- W listopadzie goszczono ponad 30 dziennikarzy rozgłośni radiowych z całej Polski. Goście zwiedzili ZKWK GUIDO. Wizyta ta zaowocowała wieloma reportażami z naszego miasta.
- W dniach 6-9 listopada odbyły się Targi SITV w Colmar, (Francja). Miasto Zabrze wystawia się tam wraz z Województwem Śląskim, które stale współpracując z Departamentem Dolnego Renu (na mocy umowy zawartej w 2000 roku) realizują zasady współpracy regionalnej, polegającej na wymianie doświadczeń w dziedzinie turystyki.

19 Budżet Miasta Zabrze

Budżet miasta Zabrze na rok 2009 został przyjęty przez Radę Miejską w dniu 15.12.2008 r.

DOCHODY	→ 679 026 197 PLN
WYDATKI, w tym:	→ 836 856 245 PLN
wydatki majątkowe	→ 327 313 174 PLN
DEFICYT	→ - 157 830 048 PLN
PRZYCHODY	→ 186 838 088 PLN
ROZCHODY	→ 29 008 040 PLN

W wyniku zmian dokonanych w budżecie polegających na zmniejszeniu i zwiększeniu pierwotnych wielkości dochodów, wydatków oraz przychodów i rozchodów, budżet miasta Zabrze na dzień 31.12.2009 r. ustalono na:

Tabela 250 Budżet po zmianach w 2009 r., w PLN.

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009 r.				
	PLAN PIERWOTNY	PLAN OSTATECZNY	ZMIANA DO PLANU PIERWOTNEGO		
			WZROST/ SPADEK	WARTOŚĆ	WSKAŹNIK
DOCHODY	679 026 197	822 121 740	↑	143095543	121,07%
WYDATKI	836 856 245	982 009 610	↑	145153365	117,35%
DEFICYT	-157 830 048	-159 887 870	↑	2057822	101,30%
PRZYCHODY, w tym:	186 838 088	168 366 459	↓	-18471629	90,11%
- pożyczki i kredyty	40 000 000	5 751 619	↓	-34248381	14,38%
- wolne środki	32 296 637	39 694 181	↑	7397544	122,90%
- obligacje	0	25 000 000	↑	25000000	-
- papiery wartościowe	9 012 000	0	↓	-9012000	-
- pożyczki FS	105 529 451	97 920 659	↓	-7608792	92,79%
ROZCHODY, w tym:	29 008 040	8 478 589	↓	-20529451	29,32%
- pożyczka FS	20 529 451	0	↓	-20529451	-
WYNIK	0	0	-	0	-

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetu miasta Zabrze za 2009 r.

Zwiększenie poziomu planowanych dochodów i wydatków jest głównie wynikiem wprowadzenia środków na realizację Drogowej Trasy Średnicowej, a także zmniejszeniem środków na realizację zadania pn. „Poprawa gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Zabrze”.

Realizację budżetu miasta Zabrze w 2009 r. przedstawiają poniższe dane:

Tabela 251 Wykonanie budżetu miasta Zabrze w 2009 r.

Wyszczególnienie	Plan po zmianach	Wykonanie za 2009 r.	% wykonania
DOCHODY OGÓŁEM, w tym:	822 121 740	820 712 844	100%
- bieżące	527 221 364	525 244 965	100%
- majątkowe	294 900 376	295 467 897	100%
PRZYCHODY, w tym:	168 366 459	165 763 694	98%
- pożyczki, kredyty, obligacje	128 672 278	125 531 188	98%
DOCHODY +PRZYCHODY	990 488 199	986 476 538	100%
WYDATKI OGÓŁEM, w tym:	982 009 610	952 892 547	97%
- bieżące	513 861 169	498 612 930	97%
- majątkowe	468 148 441	454 279 617	97%
ROZCHODY, w tym:	8 478 589	8 478 589	100%
- spłaty kredytów i pożyczek oraz wykup obligacji	8 478 589	8 478 589	100%
WYDATKI+ROZCHODY	990 488 199	961 371 136	97%
NADWYŻKA/DEFICYT (DOCHODY - WYDATKI)	-159 887 870	-132 179 702	83%
FINANSOWANIE (PRZYCHODY - ROZCHODY)	159 887 870	157 285 105	98%

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetu miasta Zabrze za 2009 r.

Poniżej znajduje się informacja na temat wykonania planowanych dochodów budżetu Miasta wg źródeł za 2009 r.

Tabela 252 Wykonanie dochodów Miasta Zabrze 2009 r., wg źródeł.

Lp.	Wyszczególnienie	Plan po zmianach	Wykonanie	Udział % (wykonanie/plan po zm.)
	OGÓŁEM	822 121 740,00	820 712 844,48	99,8
I	Dochody własne	325 098 851,00	328 382 905,19	101,1
II	Udziały w podatkach	131 603 257,00	129 378 575,42	98,3
III	Subwencje	173 164 969,00	173 164 969,00	100
IV	Dotacje celowe otrzymane na zadania realizowane na podstawie porozumień (umów) między jednostkami samorządu terytorialnego	701 100,00	787 839,89	112,4

V	Dotacje celowe otrzymane od jednostek samorządu terytorialnego będących instytucją wdrażającą na zadania realizowane na podstawie porozumień	0,00	0,00	-
VI	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację własnych zadań gminy	16 470 138,00	16 219 924,48	98,5
VII	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację własnych zadań powiatu	119 114 253,00	119 091 194,27	100,0%
VIII	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej zlecone gminie ustawami	38 828 223,00	36 666 281,65	94,4%
IX	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej realizowane przez powiat	11 412 147,00	11 386 195,56	99,8%
X	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania realizowane przez gminę na podstawie porozumień z organami administracji rządowej	146 647,00	146 646,29	100,0%
XI	Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania realizowane przez powiat na podstawie porozumień z organami administracji rządowej	139 900,00	131 442,78	94,0%
XII	Dotacje otrzymane z funduszy celowych na realizację zadań jednostek sektora finansów publicznych	5 442 255,00	5 356 869,95	98,4%

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetu miasta Zabrze za 2009 r.

W poniższej tabeli znajduje się zestawienie wydatków bieżących, gdzie największy udział zajęły wydatki na oświatę oraz opiekę społeczną.

Tabela 253 Wykonanie wydatków bieżących w 2009 r.

Wydatki bieżące		
Wyszczególnienie	2009 r.	
	Kwota	Udział procentowy w strukturze
Oświata i wychowanie oraz edukacyjna opieka wychowawcza	192 683 431,87	38,6%
Opieka społeczna	108 032 856,50	21,7%
Gospodarka mieszkaniowa	51 864 824,56	10,4%
Gospodarka komunalna, transport, usługi	50 653 577,40	10,2%
Administracja Publiczna	44 549 232,77	8,9%
Kultura i sport	23 432 717,79	4,7%
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	11 724 733,94	2,4%
Ochrona zdrowia	7 958 704,26	1,6%
Obsługa długu publicznego	4 911 189,99	1,0%
Pozostałe	2 801 660,92	0,6%
RAZEM	498 612 930,00	100,0

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetu miasta Zabrze za 2009 r.

Poniższe zestawienie wskazuje, najwięcej wydatków majątkowych poniesiono w zakresie gospodarki komunalnej, transportu oraz usług.

Tabela 254 Wykonanie wydatków majątkowych, w 2009 r.

Wydatki majątkowe		
Wyszczególnienie	2009 r.	
	Kwota	Udział procentowy w strukturze
Gospodarka komunalna, transport, usługi	402 396 888,96	88,6%
Kultura i sport	21 807 682,47	4,8%
Oświata i wychowanie oraz edukacyjna opieka wychowawcza	10 248 375,16	2,3%
Ochrona zdrowia	8 409 682,31	1,9%
Gospodarka mieszkaniowa	6 395 703,48	1,4%
Administracja Publiczna	2 608 093,90	0,6%
Opieka społeczna	1 424 131,89	0,3%
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	989 058,52	0,2%
Pozostałe	0,00	0,0%
RAZEM	454 279 616,69	100,0%

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetu miasta Zabrze za 2009 r.

W 2009 roku Gmina Zabrze uzyskała przychody w wysokości 165 763 693,60 zł, stanowiące 98,45% zakładanego planu. W stosunku do roku 2008, odnotowano wzrost

przychodów o 69 422 557,47 zł, wynikający głównie z zaciągnięcia pożyczki inwestycyjnej oraz pożyczki płatniczej w NFOŚiGW. Uzyskane przychody przekazano na współfinansowane ze środków Funduszu Spójności zadania, pn.: „Poprawa gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Zabrze”.

Poniżej znajduje się zestawienie uzyskanych przychodów przez Gminę Zabrze:

Tabela 255 Wykonanie uzyskanych przychodów budżetu miasta w 2009 r.

Wyszczególnienie	2009 r.	Udział procentowy
Kredyty w bankach krajowych	0	0%
Pożyczki zaciągnięte na rynku krajowym	5 272 365	3%
Emisja obligacji	25 000 000	15%
Pożyczka inwestycyjna NFOŚiGW	85 000 000	52%
Pożyczka płatnicza NFOŚiGW	10 258 823	6%
Wolne środki	40 232 506	24%
RAZEM	165 763 694	100%

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetu miasta Zabrze za 2009 r.

W 2009 roku na wykonanie rozchodów budżetu miasta złożyły się następujące pozycje:

Tabela 256 Wykonanie rozchodów budżetu miasta w 2009 r.

Wyszczególnienie	2009 r.	Udział procentowy
Splaty otrzymanych krajowych pożyczek i kredytów	8 478 589	
1. Kredyt z PKO BP S.A. na zakup gruntów od Archidiecezji Katowickiej Kościoła Katolickiego	7 200 000	84%
2. Kredyt z PKO BP S.A. zaciągnięty w 2006 r. na zadania inwestycyjne w wysokości 15 mln zł	555 000	7%
3. Pożyczki z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na dofinansowanie zadań termomodernizacyjnych w jednostkach gminnych	723 589	9%

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetu miasta Zabrze za 2009 r.

Realizacja budżetu miasta Zabrze w latach 2006 – 2009 z uwzględnieniem finansowania, przedstawiają poniższe tabele oraz wykres:

Tabela 257 Relacja dochodów i wydatków budżetu miasta w latach 2006-2009

2006 r.	DOCHODY	480 567 482	DEFICYT - 7 097 778 85	487 665 261	WYDATKI
2007 r.	DOCHODY	549 819 655	NADWYŻKA 27 167 231	522 652 424	WYDATKI
2008 r.	DOCHODY	609 299 485	DEFICYT - 43 131 478	652 430 963	WYDATKI
2009 r.	DOCHODY	820 712 844	DEFICYT - 132 179 702	952 892 547	WYDATKI

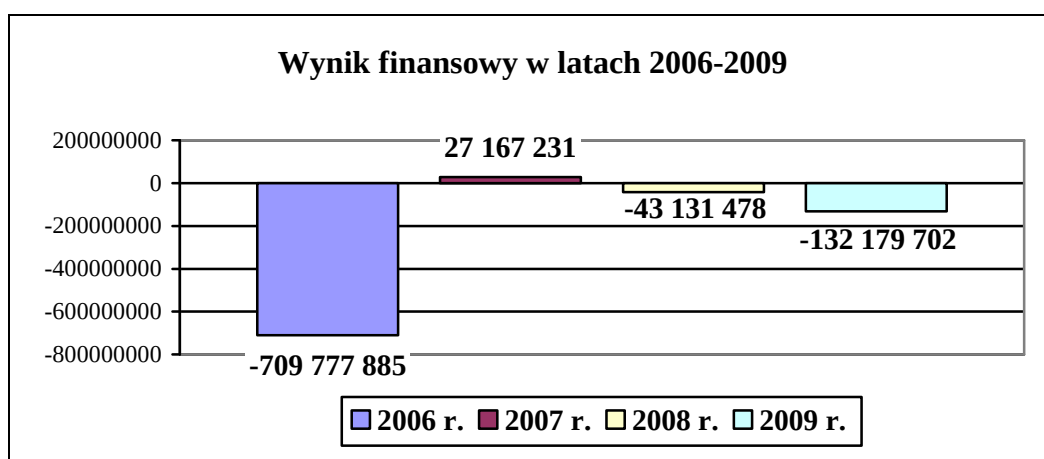
Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu miasta Zabrze za lata 2006 - 2009r.

Tabela 258 Relacja przychodów i rozchodów budżetu miasta w latach 2006-2009

2006 r.	PRZYCHODY	40 750 470	FINANSOWANIE	24 900 000	ROZCHODY
			15 850 470		
2007 r.	PRZYCHODY	39 377 506	FINANSOWANIE	11 588 787	ROZCHODY
			27 788 719		
2008 r.	PRZYCHODY	96 341 136	FINANSOWANIE	11 257 234	ROZCHODY
			85 083 902		
2009 r.	PRZYCHODY	165 763 694	FINANSOWANIE	8 478 589	ROZCHODY
			157 285 105		

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu miasta Zabrze za lata 2006 - 2009r.

Z wyjątkiem 2007 roku, wykonanie budżetu zamykało się ujemnym wynikiem finansowym. Szczegółowe informacje na temat wykonania budżetu miasta w poszczególnych latach znajdują się w corocznych sprawozdaniach z wykonania budżetu miasta, które przedkładane są Radzie Miejskiej, na podstawie ustawy o finansach publicznych.⁵⁹

Rysunek 33 Wynik finansowy w latach 2006-2009

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu miasta Zabrze za lata 2006 - 2009

⁵⁹ (Dz.U. Nr 249 p. 2104 ze zm.)

20 Wykaz spółek i związków

Gmina Zabrze posiada udziały w następujących spółkach handlowych:

Tabela 259 Udziały Gminy Zabrze w spółkach

Lp.	Nazwa jednostki organizacyjnej	Forma organizacyjno-prawna	Udziały Gminy Zabrze w ogólnej wartości kapitału	
			kwota	%
1.	Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Zabrzu Sp. z o.o.	Spółka z o.o.	27.812.000	100
2.	Zabrzeńskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.	Spółka z o.o.	58.575.500	100
3.	Zabrzeńskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.	Spółka z o.o.	22.259.000	100
4.	Zarząd Budynków Mieszkaniowych - Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o.	Spółka z o.o.	10.224.500	100
5.	Międzygminne Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o.	Spółka z o.o.	12.884.450	19,61
6.	Zabrzeńska Agencja Realizacji Inwestycji Sp. z o.o.	Spółka z o.o.	595.000	99,17
7.	Stadion Sp. z o.o. w Zabrzu	Spółka z o.o.	100.000	100
8.	Szpital Miejski w Zabrzu Sp. z o.o.	Spółka z o.o.	100.000	100
9.	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o.	Spółka z o.o.	125.500	6,6
10.	Przedsiębiorstwo Komunikacji Miejskiej Sp. z o.o. w Gliwicach	Spółka z o.o.	3.752.500	10,36
11.	Górnośląskie Towarzystwo Lotnicze S.A.	Spółka Akcyjna	100.000	0,106
12.	Agencja Rozwoju Lokalnego Sp. z o.o.	Spółka z o.o.	416.500	10,76
13.	Zakłady Mięsne Maćko Sp. z o.o. w likwidacji	Spółka z o.o.	348.750	4,102
14.	Mostostal Zabrze Holding S.A.	Spółka Akcyjna	901.152	0,6
15.	„Górnik Zabrze” S.S.A.	Spółka Akcyjna	475.000	1,65
16.	Tramwaje Śląskie S.A.	Spółka Akcyjna r.	11.780.000	12,4
17.	Agencja Rynku Hurtowego Produktów Rolnych „Agro-Rynek” S.A. w likwidacji	Spółka Akcyjna	100.000	15,2

Źródło: UM Zabrze

Gmina Zabrze, w związku z przynależnością do poszczególnych związków, przekazała składki w wysokości:

Tabela 260 Przynależność Gminy Zabrze do związków

Związek	Wysokość składki w 2009 r.
Górnośląski Związek Metropolitalny	18 336 310, 00 zł
Związek Miast Polskich	35 667,51 zł
Śląski Związek Gmin i Powiatów	56 718,60 zł
KZK GOP	18 336 310,00 zł
Śląska Organizacja Turystyczna	22 000 zł

Źródło: UM Zabrze

21 Projekty realizowane przez Gminę Zabrze z udziałem funduszy europejskich

Pozyskane środki unijne w 2009 r.

- Sektorowy Program Operacyjny Transport/ Priorytet II Bezpieczniejsza infrastruktura drogowa/ Poddziałanie 2.2 Usprawnienie przejazdów drogami krajowymi przez miasta na prawach powiatu.
„Usprawnienie połączeń drogowych na Drodze Krajowej nr 4 (88) w obrębie Gminy Zabrze”
Kwota dofinansowania: 9 904 256,89 zł
Termin realizacji: 25.VI.2004 - 4.XII.2007 r.
- Sektorowy Program Operacyjny Transport/Priorytet II Bezpieczniejsza infrastruktura drogowa/ Działanie 2.2 Usprawnienie przejazdów drogami krajowymi przez miasta na prawach powiatu.
„Budowa ekranów akustycznych wzdłuż Drogi Krajowej nr 4 (88) w Zabrzu”
Kwota dofinansowania: 5 430 000,72 zł
Termin realizacji: 31.VIII.2006 - 03.VII.2008 r.
- Regionalny Program Operacyjny woj. Śląskiego/ Priorytet V Środowisko/ Działanie 5.4 Zarządzanie Środowiskiem.
„Utworzenie mapy akustycznej dla Miasta Zabrze wraz z systemem do jej aktualizacji, zarządzania i udostępniania”.
Kwota dofinansowania: 763 232,00 zł
Termin realizacji: 01.IV.2010 - 29.VI.2012 r.
- Regionalny Program Operacyjny woj. Śląskiego/ Priorytet VII Infrastruktura edukacyjna/Działanie 8.1 Infrastruktura szkolnictwa wyższego.
„Utworzenie bazy dydaktyczno-sportowej Wydziału AWF. Przebudowa części pomieszczeń Hali Sportowej Pogoń przy ul. Wolności 406 w Zabrzu na potrzeby AWF.
Kwota dofinansowania: 4 238 283,35 zł
Termin realizacji: 06.03.2009 – 21.07.2009 r.
- Regionalny Program Operacyjny woj. Śląskiego/ Priorytet IX Rozwój kompetencji i wiedzy w regionach/ Działanie 9.3 Lokalna infrastruktura sportowa.
„Przebudowa boiska piłkarskiego na terenie GKS Walka Makoszowy w Zabrzu”.
Kwota dofinansowania: 1 999 823,09 zł
Termin realizacji: 19.X.2001 - 30.VI.2010 r.
- Regionalny Program Operacyjny woj. Śląskiego/ Priorytet IV Rozwój infrastruktury kultury i szkolnictwa artystycznego/ Działanie 4.1 Infrastruktura kultury.

„Adaptacja budynku biblioteki Donnersmarcków dla potrzeb Filharmonii Zabrzeńskiej”.

Kwota dofinansowania: 5 799 291,50 zł

Termin realizacji: 01.I.2007 - 31.III.2010 r.

- Regionalny Program Operacyjny woj. Śląskiego/ Priorytet IV Kultura/ Działanie 4.1 Infrastruktura Kultury.

„Przebudowa sceny i widowni Teatru Nowego w Zabrzu”

Kwota dofinansowania: 2 765 415,87 zł

Termin realizacji: 16.XI.2006 - 06.XI.2009 r.

- Regionalny Program Operacyjny woj. Śląskiego/ Priorytet IV Kultura/ Działanie 4.1 Infrastruktura Kultury.

„Przebudowa budynku Domu Muzyki i Tańca w Zabrzu”.

Kwota dofinansowania: 2 823 319,12 zł

Termin realizacji: 01.IV.2007 - 30.VI.2009 r.

- Regionalny Program Operacyjny woj. Śląskiego/ Priorytet II Społeczeństwo informacyjne/ Działanie 2.2 Rozwój elektroniczny usług publicznych.

„Wdrożenie kompleksowego systemu obiegu dokumentów Gminie Zabrze w powiązaniu z platformą SEKAP”.

Kwota dofinansowania: 1 761 863,00 zł

Termin realizacji: 01.I.2009 - 31.XII.2011 r.

- Regionalny Program Operacyjny woj. Śląskiego/ Priorytet VIII Infrastruktura edukacyjna/ Działanie 8.1 Infrastruktura kształcenia wyższego.

„Adaptacja budynku przy ul. Roosevelta 32 w Zabrzu na potrzeby Wydziału Organizacji i Zarządzania Politechniki Śląskiej w Gliwicach”.

Kwota dofinansowania: 13 581 094,06 zł

Termin realizacji: 06.II.2007 - 30.XII.2011 r.

- Regionalny Program Operacyjny woj. Śląskiego/ Priorytet VIII Infrastruktura kształcenia edukacyjna/ Działanie 8.3 Infrastruktura kształcenia ustawicznego.

„Adaptacja przemysłowych budynków gminy Zabrze na potrzeby Centrum Kształcenia Praktycznego i Doskonalenia Zawodowego”.

Kwota dofinansowania: 3 633 872,67 zł

Termin realizacji: 27.III.2007 - 30.IX.2009 r.

- Regionalny Program Operacyjny woj. Śląskiego/ Priorytet IX Zdrowie i rekreacja/ Działanie 9.1 Infrastruktura leczenia zamkniętego.

„Przebudowa i modernizacja segmentu B Szpitala Rejonowego”.

Kwota dofinansowania: 1 933 041,21 zł

Termin realizacji: 02.VIII.2007-25.VI.2009 r.

- Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka/ Priorytet VI Zrównoważony rozwój Miast/ Rewitalizacja obszarów zdegradowanych/ Poddziałanie 6.2.2 Wsparcie działań studyjno - koncepcyjnych w ramach przygotowania terenów inwestycyjnych dla projektów inwestycyjnych.
„Przekształcenie terenu dawnego państwowego przedsiębiorstwa rolnego w strefę aktywności inwestycyjnej - przygotowanie dokumentacji”.
Kwota dofinansowania: 544 425,00 zł
Termin realizacji: 01.IX.2009 - 30.VI.2010 r.
- Regionalny Program Operacyjny woj. Śląskiego/ Priorytet IV Kultura/ Działanie 4.2 System informacji kulturalnej.
„W sieci kultury - utworzenie systemu e-informacji kulturalnej na terenie gminy Zabrze”
Kwota dofinansowania: 1 074 228,30 zł
Termin realizacji: 11.I.2009 -30.XII.2010 r.
- Regionalny Program Operacyjny woj. Śląskiego/ Priorytet IV Kultura/ Działanie 4.2 System Informacji kulturalnej.
„Po drodze z kulturą - oznakowanie obiektów atrakcyjnych kulturowo wraz z utworzeniem sieci elektronicznych punktów informacji kulturalnej na terenie gminy Zabrze”.
Kwota dofinansowania: 194 852,30 zł
Termin realizacji: 11.I.2009 -30.XII.2010 r.
- Regionalny Program Operacyjny woj. Śląskiego/ Priorytet I Badanie i rozwój technologiczny, innowacje i przedsiębiorczość/ Działanie 1.1.2 Promocja Inwestycyjna.
„Zabrze - Kopalnia możliwości. Promocja terenów inwestycyjnych miasta”.
Kwota dofinansowania: 766 903,15 zł
Termin realizacji: 01.III.2010 - 30.VI.2011 r.
- Regionalny Program Operacyjny woj. Śląskiego/ Priorytet III Turystyka/ Działanie 3.4 Promocja turystyki.
„Zabrze - Kopalnia możliwości - promocja oferty turystycznej miasta”.
Kwota dofinansowania: 537 435,28 zł
Termin realizacji: 25.II.2010 - 17.XII.2010 r.
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego/ Priorytet IX Zdrowie i rekreacja/ Działanie 9.1 Infrastruktura lecznictwa zamkniętego.
„Zakup tomografu komputerowego oraz cyfrowego aparatu RTG dla Zakładu Diagnostyki Obrazowej w SPZOZ Szpital Rejonowy w Zabrze”.
Kwota dofinansowania: 2 486 742,43 zł
Termin realizacji: 30.X.2009 r.

- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego Program/ Program Urbact.
„Urbact II w ramach sieci tematycznej CoNet”.
Kwota dofinansowania: 156 689,55 zł
Termin realizacji: 01.X.2008 -31.XII.2011 r.

- Program Operacyjny Kapitał Ludzki Priorytet IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach Podziałanie 9.1.2 - Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych.
„Bądź mądry - bądź cool!”.
Kwota dofinansowania: 312 321,40 zł środki unijne
46 848,21 zł środki krajowe
Termin realizacji: 01.I.2010-30.XII. 2011 r.

- Program Operacyjny Kapitał Ludzki/ Priorytet VII Promocja integracji społecznej/ Działanie 7.2 Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej/ Poddziałanie 7.2.1 Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
„Temida i Psyche trafiają w dychę!”.
Kwota dofinansowania: 149 960,00 zł
Termin realizacji: 01.III.2009 -31.III.2011 r.

- Program Operacyjny Kapitał Ludzki/ Priorytet VI Rynek pracy otwarty dla wszystkich/ Działanie 6.1 poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wspieranie aktywności zawodowej w regionie/ Poddziałanie 6.1.2 Wsparcie powiatowych i wojewódzkich urzędów pracy w realizacji zadań na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych.
„Klucz do sukcesu - projekt na rzecz zatrudnienia II”.
Kwota dofinansowania: 617 231,93 zł
Termin realizacji: 01.I.2010 -31.XII.2011 r.

- Program Operacyjny Kapitał Ludzki/ Priorytet IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach/ Działanie 9.4 Wysoko wykwalifikowane kadry systemu oświaty.
„Nowe kompetencje dla nauczycieli i pracowników Oświaty”
Kwota dofinansowania: 419 015,00 zł
Termin realizacji: 01.IX.2008 - 31.VIII.2010 r.

- Program Operacyjny Kapitał Ludzki/ Priorytet VI Rynek pracy otwarty dla wszystkich/ Działanie 6.1 poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wspieranie aktywności zawodowej w regionie/ Poddziałanie 6.1.2 Wsparcie powiatowych i wojewódzkich urzędów pracy w realizacji zadań na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych.
„Klucz do sukcesu - projekt na rzecz zatrudnienia II”.
Kwota dofinansowania: 617 231,93 zł
Termin realizacji: 01.I.2010 -31.XII.2011 r.

- Program Operacyjny Kapitał Ludzki/ Priorytet VI Rynek pracy otwarty dla wszystkich/
Działanie 6.1 poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wspieranie aktywności zawodowej
w regionie/ Poddziałanie 6.1.3 Poprawa zdolności do zatrudnienia oraz podnoszenie
poziomu aktywności zawodowej osób bezrobotnych.
„Program Krok do przodu”.
Kwota dofinansowania: 5 195 600,00 zł
Termin realizacji: 01.I.2009 -31.XII.2009 r.
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki/ Priorytet VII Promocja integracji społecznej
/Działanie Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie i wzmocnienie sektora
ekonomii społecznej/ Poddziałanie 7.2.1 Aktywizacja zawodowa i społeczna osób
zagrożonych wykluczeniem społecznym
„Centrum pracy – integracja poprzez pracę”.
Kwota dofinansowania: 2 793 764,00 zł
Termin realizacji: 04.IV.2009 -31.XII.2010 r.
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki/ Priorytet VI Rynek pracy otwarty dla wszystkich/
Działanie 6.1 poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wspieranie aktywności zawodowej
w regionie/ Poddziałanie 6.1.2 Wsparcie powiatowych i wojewódzkich urzędów pracy
w realizacji zadań na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych.
„Program Klucz do sukcesu - projekt na rzecz zatrudnienia”.
Kwota dofinansowania: 250 706,87 zł
Termin realizacji: 02.VI.2008 -31.I.2010 r.
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki/ Priorytet VI Rynek pracy otwarty dla wszystkich/
Działanie 6.2 Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samo zatrudnienia.
„40 tysięcy szans”.
Kwota dofinansowania: 2 505 490,00 zł
Termin realizacji: 04.I.2010- 30.VI.2011 r.
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki/ Priorytet VII Promocja Integracji Społecznej/
Działanie 7.2 Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii
społecznej Poddziałanie/ 7.2.1 Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych
wykluczeniem społecznym.
„Dolina Kreatywna”
Kwota dofinansowania: 1 229 049,00 zł środki unijne
184 357,00 zł środki krajowe
Termin realizacji: 01.IX.2008 -30.VI.2010 r.
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki/ Priorytet VII Promocja Integracji Społecznej/
Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji/ Poddziałanie 7.1.1
Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej.
„Reintegracja, Aktywność, Praca. Program na rzecz integracji społeczno - zawodowej
w gminie Zabrze”.

Kwota dofinansowania: 2 446 032,25 zł środki unijne
129 495,82 zł środki krajowe

Termin realizacji: 01.01.2009 -31.12.2009 r.

- Program Operacyjny Kapitał Ludzki/ Priorytet IX Rozwój wykształcenia i kompetencji regionach/ Działanie 9.1 Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty/ Poddziałanie 9.1.3 Pomoc stypendialna dla uczniów szczególnie uzdolnionych.

„Nauka drogą do sukcesu na Śląsku”.

Kwota dofinansowania: 39 800,00 zł

Termin realizacji: 01.IX.2008 -31.XII.2015 r.

- Program Comenius Uczenie się przez całe życie.

„Uczenie się przez całe życie - Comenius (6 projektów tematycznych)”.

Kwota dofinansowania: 476 813,00 zł

Termin realizacji: 01.VII.2008 -31.07.2010 r.

- Program Comenius Uczenie się przez całe życie.

„Uczenie się przez całe życie - Comenius (2 projekty tematyczne)”.

Kwota dofinansowania: 112 679,00 zł

Termin realizacji: 01.VII.2007 -31.07.2009 r.

- Program Comenius Uczenie się przez całe życie.

„Uczenie się przez całe życie - Comenius (2 projekty tematyczne)”.

Kwota dofinansowania: 156 902,00 zł

Termin realizacji: 01.VII.2009 -31.07.2011 r.

- Program Polsko-Niemieckiej Współpracy Młodzieży.

„Zabrze - Bergteheide/ Hamburg dwa miasta przemysłowe - podobieństwa i różnice”.

Kwota dofinansowania: 2 058,00 zł

Termin realizacji: 22.III.2009 -28.III.2009 r.

- Program Operacyjny Kapitał Ludzki/ Priorytet III Wysoka jakość systemu oświaty/ Działanie 3.3 Poprawa jakości kształcenia/ Poddziałanie 3.3.4 Modernizacja metod i treści kształcenia.

„Pierwsze uczniowskie doświadczenia drogą do wiedzy”.

Kwota dofinansowania: 24 000,00 zł

Termin realizacji: 01.X.2008 -31.XII.2011 r.

Pozyskane środki unijne w 2008 r.

- Projekt Partnerski Comeniusa/ Program Uczenia się przez całe życie.
„Uczenie się przez całe życie Comenius - Partnerski Projekt Comeniusa”.
Kwota dofinansowania: 406 612,68 zł
Termin realizacji: 07.VIII.2008- 31.VII.2010 r.
- Projekt Partnerski Comeniusa - Program Młodzież w Działaniu/ Akcja 1.1 Wymiana młodzieży.
„Taniec - Kultura – Tolerancja”
Kwota dofinansowania: 17 461,19 zł
Termin realizacji: 01.VII.2008-04.X.2008 r.
- Partnerskie projekty szkół - Comenius. Program "Uczenie się przez całe życie.
„Tradycje Bożonarodzeniowe w różnych regionach Europy”.
Kwota dofinansowania: 22 535,68 zł
Termin realizacji: 01.IX.2007-30.VI.2009 r.
- Europejski Fundusz Społeczny.
„Pracownie komputerowe dla szkół w 2006 r.”
Kwota dofinansowania: 58 657,24 zł
Termin realizacji: 01.I.2007- 30.XII.2008 r.
- Europejski Fundusz Społeczny.
„Pracownia logopedyczna - zakup nowoczesnego sprzętu ułatwiającego kształcenie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi”.
Kwota dofinansowania: 19 611,64 zł
Termin realizacji: 01.I.2007- 30.XII.2008 r.
- Europejski Fundusz Społeczny.
Internetowe centra informacji multimedialnej w bibliotekach szkolnych i pedagogicznych
Kwota dofinansowania: 5 280,10 zł
Termin realizacji: 01.I.2007- 30.XII.2008 r.
- Szkolenie młodzieży uzdolnionej sportowo.
„Szkolenie młodzieży uzdolnionej sportowo”.
Kwota dofinansowania: 182 296,00 zł
Termin realizacji: 01.I.2008- 30.XII.2008 r.
- Europejski Fundusz Społeczny/ Pracownie komputerowe dla szkół - szkoły podstawowe i gimnazja.
„Dostawa i instalacja sprzętu do stymulacji polisensorycznej dla placówek specjalnych, integracyjnych i z oddziałami integracyjnymi w całej Polsce”.
Kwota dofinansowania: 53 779,02 zł
Termin realizacji: 12.02.2008- 20.05.2008 r.
- Europejski Fundusz Społeczny
„Dostawa środków dydaktycznych posiadających zalecenie ministra właściwego ds. oświaty i wychowania do kształcenia specjalnego do pracy

z uczniem/wychowankiem niepełnosprawnym w placówkach specjalnych i integracyjnych”.

Kwota dofinansowania: 38 436,59 zł

Termin realizacji: 12.02.2008- 20.05.2008 r.

- Projekt Partnerski Comeniusa/ Program Uczenia się przez całe życie
Projekt Partnerki Comeniusa - Euronauczyciel, Eurorodzic - wspólna droga dla naszych dzieci
Kwota dofinansowania: 60 118,40 zł
Termin realizacji: 07.VIII.2008-31.VII.2010
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki/ Priorytet 9 Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionie/ Działanie 9.4 Wysoko wykwalifikowane kadry systemu oświaty.
„Nowe kompetencje dla nauczycieli i pracowników administracji oświaty”.
Kwota dofinansowania: 419 015,00 zł
Termin realizacji: 01.IX.2008 -31.VIII.2010 r.
- Program Operacji Kapitał Ludzki/ Priorytet 7 Promocja integracji społecznej/ Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnienie aktywne integracji/ Poddziałanie 7.1.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej.
„Reintegracja, Aktywność, Praca, program na rzecz integracji społeczno-zawodowej w gminie Zabrze.”
Kwota dofinansowania: 2 702 098,97 zł
Termin realizacji: 01.I.2008- 31.XII.2008 r.
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki/ Priorytet 7 Promocja integracji społecznej/ Działanie 7.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej/ Poddziałanie 7.2.1. Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonym wykluczeniem społecznym.
„Dolina Kreatywna”.
Kwota dofinansowania: 1 044 692,00 zł
Termin realizacji: 01.IX.2008-30.VI.2010 r.
- Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka/ Działanie 6. Polska gospodarka na rynku międzynarodowym/ Poddziałanie 6.4. Inwestycje projekty turystyczne o znaczeniu ponadregionalnym.
„Europejski Ośrodek Kultury Technicznej i Turystyki Przemysłowej”.
Kwota dofinansowania: 41 410 000,00 zł
Termin realizacji: 01.I.2008- 31.XII.2011
- Regionalny Program Operacyjny woj. Śląskiego/ Priorytet 2 Społeczeństwo Informacyjne/ Działanie 2.2. Rozwój elektronicznych usług publicznych
Budowa systemu informacji o terenie dla miasta Zabrze
Kwota dofinansowania: 1 636 852,65 zł
Termin realizacji: 01.I.2008- 31.XII.2010 r.
- Regionalny Program Operacyjny woj. Śląskiego/ Priorytet 3 Turystyka/ Działanie 3.2. Infrastruktura okołoturystyczna/ Poddziałanie 3.2.3 Podmioty publiczne.
„Regionalny Obszar Rekreacyjno - Turystyczny - trasy rowerowe drogą do rozwoju turystyki aktywnej w Subregionie Centralnym”.
Kwota dofinansowania: 614 400,00 zł
Termin realizacji: 01.I.2008- 31.XII.2009 r.

- Regionalny Program Operacyjny woj. Śląskiego/ Priorytet 2 Społeczeństwo Informacyjne/ Działanie 2.1 Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego.
„SilesiaNet - budowa społeczeństwa informacyjnego w subregionie centralnym woj. Śląskiego, miasto Zabrze”
Kwota dofinansowania: 6 658 982,45 zł
Termin realizacji: 01.I.2008- 31.XII.2012 r.
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki/ Priorytet 4 Rynek pracy otwarty dla wszystkich/ Działanie 6.1.3 Poprawa zdolności do zatrudnienia oraz podnoszenia poziomu aktywności osób bezrobotnych.
„Krok do przodu”.
Kwota dofinansowania: 5 206 192,02 zł środki unijne
920 976,93 zł środki krajowe
Termin realizacji: 03.II.2008-31.XII.2013 r.
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki/ Priorytet 6 Rynek pracy otwarty dla wszystkich/ Działanie 6.1.2 Wsparcie powiatowych i wojewódzkich urzędów pracy w realizacji zadań na rzecz aktywizacji osób bezrobotnych.
„KLUCZ do sukcesu – projekt na rzecz zatrudnienia”.
Kwota dofinansowania: 514 273,23 zł
Termin realizacji: 02.VI.2008-31.I.2010 r.
- Fundusz Spójności.
„Program poprawy gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Zabrze”.
Kwota dofinansowania: 42 473 582,50 zł
Termin realizacji: 01.I.2008- 31.XII.2008 r.
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki/ Priorytet 7 Promocja integracji społecznej/ Działanie 7.2 Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej/ Poddziałanie 7.2.1 Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
„Wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez świetlicę socjoterapeutyczną i turnusy socjoterapeutyczne dla młodzieży 15-25 letniej kształcącej się, zagrożonej wykluczeniem społecznym”.
Kwota dofinansowania: 1 044 691,00 zł środki unijne
184 358,00 zł środki krajowe
Termin realizacji: 01.IX.2008- 30.VI.2010 r.
- EFS. Pracownie komputerowe dla szkół.
„Pracownia typu Microsoft dla szkół gimnazjalnych.
Kwota dofinansowania: 41 406,12 zł
Termin realizacji: 01.I.2008- 31.XII.2008 r.
- Pracownie komputerowe dla szkół w 2007 r. szkoły podstawowe, gimnazja.
"Pracownie komputerowe dla szkół w 2007 r. szkoły podstawowe, gimnazja - przygotowanie szkoły do instalacji pracowni."
Kwota dofinansowania: 41 406,12 zł
Termin realizacji: 01.I.2008- 31.XII.2008 r.

22 Projekty realizowane przez Gminę Zabrze z udziałem funduszy krajowych

Projekty zakończone w 2009 r.

- Europejski Ośrodek Kultury Technicznej i Turystyki Przemysłowej
Kwota dofinansowania 1 000 000,00 zł
Termin realizacji 01.I.2012 - 31.XII.2012
- Przeprowadzenie prac konserwatorskich w budynku byłej Dyrekcji Huty Donnersmarck przy ul. Bytomskiej 1 w Zabrzu
Kwota dofinansowania 14 646,51 zł
Termin realizacji: 01.I.2008 -31.XII.2010
- Przebudowa ronda istniejącego skrzyżowania ul. Korfantego i ul. Gdańskiej
Kwota dofinansowania 1.283.300,00 zł
Termin realizacji: 23.IV.2009 -23.IX.2009
- Zakup nowych instrumentów muzycznych dla potrzeb Filharmonii Zabrzeńskiej
Kwota dofinansowania 70 000,00 zł
Termin realizacji:15.XII.2009
- Termomodernizacja budynku Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej w Zabrzu - segment A przy ul 3-go Maja 91-95
Kwota dofinansowania 317 661,00 zł
Termin realizacji 01.VII 2009 -30.IX 2009
- Budowa kompleksu boisk sportowych wraz z zapleczem sanitarno- szatniowym realizowanych w ramach Programu Moje boisko - ORLIK 2012 na terenie przy Szkole Podstawowej Nr 23 w Zabrzu - Maciejowie
Kwota dofinansowania 666 000,00 zł
Termin realizacji 01.III 2009 - 31XII 2009
- Prace społecznie użyteczne oraz roboty publiczne na rzecz budownictwa socjalnego – zwiększanie gminnego zasobu lokali socjalnych
Kwota dofinansowania 100 000,00 zł
Termin realizacji 2009-2010
- Modernizacja systemu grzewczego w budynku administracji samorządowej oraz Centrum Zarządzania Kryzysowego przy ul. Zbigniewa Religi 1 w Zabrzu
Kwota dofinansowania 431 148,00 zł
Termin realizacji 2009 – 2010
- Termomodernizacja budynku Przedszkola nr 33 w Zabrzu przy ul. Sobieskiego 3B w Zabrzu wraz z demontażem, transportem i unieszkodliwianiem odpadów zawierających azbest
Kwota dofinansowania 274 692,00 zł
Termin realizacji: 2009
- Termomodernizacja budynku Domu Harcerza przy ul. Wolności 350 A w Zabrzu

Kwota dofinansowania: 238 790,00 zł
Termin realizacji 2009 – 2010

- Termomodernizacja budynku hali sportowej "Pogoń" przy ul. Wolności 406 w Zabrze wraz z demontażem, transportem i unieszkodliwieniem 31,5 t odpadów zawierających azbest
Kwota dofinansowania 1 146 699,00 zł
Termin realizacji 2009 – 2010
- Termomodernizacja budynku Gimnazjum nr 24 przy ul. Zamenhofa w Zabrze
Kwota dofinansowania 1 034 325,00 zł
Termin realizacji 01.VII 2009 -31.IX 2009
- Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół nr 18 w Zabrze przy ul. Konrada Sitki 55
Kwota dofinansowania 1 175 850,00 zł
Termin realizacji 01.XII.2008 -30.X.2009
- Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej nr 7 przy ul. Pokoju 41 w Zabrze
Kwota dofinansowania 914 391,00 zł
Termin realizacji 01.XII.2008 -31.XII.2009
- Likwidacja barier architektonicznych w Zespole Szkół Specjalnych nr 39
Kwota dofinansowania 88 000,00 zł
Termin realizacji 30.VI.2009
- Likwidacja barier architektonicznych w Przedszkolu nr 48 z Oddziałami Integracyjnymi w Zabrze
Kwota dofinansowania 143 000,00 zł
Termin realizacji 31.VIII.2009
- Program na Rzecz Społeczności Romskiej w Polsce
Kwota dofinansowania 199 489,00 zł
Termin realizacji 01.I.2009 - 31.XII.2009
- Budowa dźwigu zewnętrznego przystosowanego do potrzeb osób niepełnosprawnych na terenie nieruchomości, w której mieści się Samodzielny Zakład Opieki Zdrowotnej
Kwota dofinansowania 104 000,00 zł
Termin realizacji 30.VI.2009
- Osiągnięcie standaryzacji w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej. Ośrodek Rehabilitacji dzieci niepełnosprawnych
Kwota dofinansowania 104 000,00 zł
Termin realizacji 30.VI.2009
- Dofinansowanie profilaktyki w trakcie wyjazdów śródrocznych - Zielone lekcje
Kwota dofinansowania 214 870,00 zł
Termin realizacji 12.III.2009 -31.VIII.2009
- Projekt Śpiewająca Polska
Kwota dofinansowania 2 273,89 zł
Termin realizacji 01.I.2009 -31.XII.2009

- Program Animator - Orlik 2012
Kwota dofinansowania 6 000,00 zł
Termin realizacji 01.I.2009 -31.XII.2009
- Dofinansowanie kosztów kształcenia młodocianych pracowników
Kwota dofinansowania 666 967,65 zł
Termin realizacji 01.I.2009 -31.XII.2009
- X edycja konkursu haftu i rękodzieła artystycznego Wielkanocne zwyczaje pn. "Zajęczkowe haftowanie" Kwota dofinansowania 3 946,78 zł
Termin realizacji 15.III.2009 -29.V.2009
- VIII Śląskie Warsztaty tańca nowoczesnego i ulicznego w Zabrze "(Nie) łam się"
Kwota dofinansowania 6 000,00 zł
Termin realizacji 21.V.2009 -30.VII.2009
- Projekt przeniknięcia tańcem
Kwota dofinansowania 2 500,00 zł
Termin realizacji 10.V.2009-30.VII.2009
- Szkolenie młodzieży uzdolnionej sportowo
Kwota dofinansowania 179 100,00 zł
Termin realizacji 01.I.2009 -31.12.2009
- Przedszkolaczek człowiek mały - EKO-m Świat chce poznać cały
Kwota dofinansowania 5 000,00 zł
Termin realizacji 15.IX.2008 -05.VI.2009
- Ekologia - strzał w 10
Kwota dofinansowania 5 000,00 zł
Termin realizacji 01.VI.2009 -10.VI.2009
- Szkoła bez przemocy
Kwota dofinansowania 5 000,00 zł
Termin realizacji 01.IX.2008 -19.VI.2009
- Wyrównywanie szans edukacyjnych
Kwota dofinansowania 5 000,00 zł
Termin realizacji 01.VI.2009 -19.VI.2009
- IX Festiwal Dramaturgii współczesnej " Rzeczywistość przedstawiona "
- IX Festiwal Dramaturgii współczesnej " Rzeczywistość przedstawiona "

- Realizacja zadań w zakresie osiągania standardów w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.
Kwota dofinansowania 70 000,00 zł
Termin realizacji 01.I.2009 -31.XII.2009
- VI Międzynarodowa Konferencja pn. Wykorzystanie potencjału dziedzictwa przemysłowego dla promocji turystycznej gmin i regionów
Kwota dofinansowania 58 750,00 zł
Termin realizacji 30.VI.2009 -12.XI.2009
- Zakup nowych instrumentów muzycznych dla potrzeb Filharmonii Zabrzeńskiej
Kwota dofinansowania 4 181,80 zł
Termin realizacji VI.2009
- Program ograniczenia niskiej emisji na terenie miasta Zabrze (Modernizacja źródeł ciepła w budynkach indywidualnych realizowana w ramach programu ograniczenia niskiej emisji na terenie miasta Zabrze - etap I)
Kwota dofinansowania 3 859 800,00 zł
Termin realizacji 01.X.2009 - 30.X.2010
- Likwidacja pożaru hałdy Ruda w Zabrzu - kontynuacja zadania z 2007r.
Kwota dofinansowania 3 486 910,00 zł
Termin realizacji 31.VIII.2009 - 15.VII.2010
- Wejście na rynek pracy
Kwota dofinansowania 893 900,00 zł
Termin realizacji 31.XII.2009
- Dobry start do zatrudnienia
Kwota dofinansowania 4 323 024,00 zł
Termin realizacji 31.XII.2009
- Wspieramy przedsiębiorczość
Kwota dofinansowania 1 017 500,00 zł
Termin realizacji 31.XII.2009
- Nowy zawód - nowa szansa
Kwota dofinansowania 318 600,00 zł
Termin realizacji 31.XII.2009
- Dobry start do zatrudnienia II
Kwota dofinansowania 1 370 000,00 zł
Termin realizacji 28.VII.2009 - 31.XII.2009
- Wspieramy przedsiębiorczość II
Kwota dofinansowania 2 035 000,00 zł
Termin realizacji 28.VII.2009 - 31.XII.2009
- Projekt powrót do pracy
Kwota dofinansowania 1 650 000,00 zł

Termin realizacji 28.VII.2009 - 31.XII.2009

- Projekt 45+
Kwota dofinansowania 1 375 000,00 zł
Termin realizacji 28.VII.2009 - 31.XII.2009
- Rekultywacja miejskiego składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Zabrze wraz z instalacją ujęciową, transportu i spalania biogazu składowiskowego w pochodni
Kwota dofinansowania 3 683 950,00 zł
Termin realizacji 30.VI.2010
- Wykonanie 24 indywidualnych węzłów cieplnych w budynkach mieszkalnych i obiektach handlowych zlokalizowanych w Zabrzy przy ul. Franciszkańskiej, ul. Gdańskiej, ul. Kotarbińskiego, zasilanych dotychczas z grupowej stacji wymienników ciepła wraz z siecią ciepłowniczą
Kwota dofinansowania 664 983,55 zł
Termin realizacji IX.2009
- Remonty i modernizacja mieszkań romskich
Kwota dofinansowania 50 000,00 zł
Termin realizacji 31.XII.2009

Projekty zakończone w 2008 r.

- Budowa obiektów osiedlowo – szkolnych (boisko na ul. Wyciska) w ramach programu „Blisko Boisko”.
Kwota dofinansowania: 100 000 PLN
Termin realizacji: 01.01.2007-30.12.2008 r.
- Budowa obiektów rekreacyjnych osiedlowo – szkolnych (boisko przy ul. Piłsudskiego ZSO nr 5).
Kwota dofinansowania: 189 264,00 PLN
Termin realizacji: 01.01.2007-30.12.2008 r.
- Termomodernizacja Szkoły Podstawowej nr 15 w Zabrze, ul. Czołgistów 1).
Kwota dofinansowania: 259 390,00 PLN (70 320,00 PLN – dotacja, 189 070,00 PLN – pożyczka)
Termin realizacji: 01.03.2008-31.08.2008 r.
- Zakup sprzętu informatycznego wraz z oprogramowaniem niezbędnym do realizowania zadań, czynności wynikających z ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych.
Kwota dofinansowania: 12 100,00 PLN
Termin realizacji: 01.07.2008-13.12.2008 r.
- Francusko – Polsko – Niemieckie seminarium na temat „Znaczenie Pracy i wypoczynku w życiu mieszkańców Górnego Śląska oraz innych okęgów przemysłowych Europy”.
Kwota dofinansowania: 6 360,00 PLN
Termin realizacji: 16.06.2008-22.06.2008 r.
- Wymiana młodzieży (Niemcy: Pellingen k/Trier).
Kwota dofinansowania: 3 128,00 PLN
Termin realizacji: 22.09.2008-28.09.2008 r.
- Ogólnopolski program rozwoju chórów szkolnych „Śpiewająca Polska”.
Kwota dofinansowania: 6 859,00 PLN
Termin realizacji: 03.03.2008-19.12.2008 r.
- Zajęcia sportowo – rekreacyjne dla uczniów w 2008 roku – Otwarte sale gimnastyczne.
Kwota dofinansowania: 70 000,00 PLN
Termin realizacji: 01.02.2008-31.05.2008 r.
- „Zielone lekcje”.
Kwota dofinansowania: 31 300,00 PLN
Termin realizacji: 31.04.2008-31.07.2008 r.
- Program „Skrzydła” dla J. Konieczka.
Kwota dofinansowania: 1 644,00 PLN
Termin realizacji: 01.01.2008-31.12.2008 r.

- Rządowy Program Ograniczenia Przestępczości i Aspołecznych Zachowań „Razem Bezpieczniej” – „Lepiej Razem Niż Osobno”.
Kwota dofinansowania: 63 620,00 PLN
Termin realizacji: 17.03.2008-17.12.2008 r.
- Pomoc psychologiczna dla osób zagrożonych eksperymentującymi z narkotykami i ich rodzin.
Kwota dofinansowania: 16 000,00 PLN
Termin realizacji: 01.01.2008-31.12.2008 r.
- Program wyrównywania różnic między regionami
Kwota dofinansowania: 142 433,57 PLN
Termin realizacji: 21.11.2008 r.
- Program na rzecz społeczności romskiej w Polsce.
Kwota dofinansowania: 81 100,00 PLN
Termin realizacji: 01.07.2008 r.-31.12.2008 r.
- Program na rzecz społeczności romskiej w Polsce.
Kwota dofinansowania: 24 635,74 PLN
Termin realizacji: 01.02.2008 r.-31.12.2008 r.
- Rozwój niespokrewnionych z dzieckiem zawodowych rodzin zastępczych. Warsztaty edukacyjne.
Kwota dofinansowania: 35 200,00 PLN
Termin realizacji: 01.02.2008 r.-31.12.2008 r.
- Rozwój mieszkań chronionych dla wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych i rodzin zastępczych.
Kwota dofinansowania: 12 500,00 PLN
Termin realizacji: 01.02.2008 r.-31.12.2008 r.
- Pomoc Państwa w zakresie dożywiania.
Kwota dofinansowania: 3 219 808,00 PLN
Termin realizacji: 01.02.2008 r.-31.12.2008 r.
- Program korekcyjno – edukacyjny dla sprawców przemocy w rodzinie
Kwota dofinansowania: 30 600,00 PLN
Termin realizacji: 01.02.2008 r.-31.12.2008 r.
- Zorganizowanie wystawy, wernisażu, uroczystości rozdania nagród i podsumowania XI Międzynarodowego Festiwalu Rysowania w Zabrze.
Kwota dofinansowania: 8 000,00 PLN
Termin realizacji: 09.06.2008 r.-24.10.2008 r.
- Szkolna sieć monitoringu wizyjnego.
Kwota dofinansowania: 12 000, 00 PLN
Termin realizacji: 28.04.2008 r.-15.12.2008 r.
- Program opieki i terapii skierowany do uczniów z niepełnością mowy.

Kwota dofinansowania: 5 000,00 PLN
Termin realizacji: 01.11.2008 r.-31.12.2008 r.

- Doposażenie Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w sprzęt i oprogramowanie do prowadzenie badań nad wczesnym wykrywaniem zaburzeń i dysharmonii wśród dzieci.

Kwota dofinansowania: 5 600,00 PLN
Termin realizacji: 01.11.2008 r.-31.12.2008 r.

- Program wyrównywania różnic między regionami – „Wspomaganie rozwoju komunikacji językowej”.

Kwota dofinansowania: 3 250,00 PLN
Termin realizacji: 19.08.2008 r.-21.11.2008 r.

- Program Bezpieczna i Przyjazna Szkoła.

Kwota dofinansowania: 15 287,00 PLN
Termin realizacji: 01.11.2008 r.-31.12.2008 r.

- Termomodernizacja budynku Centrum Kształcenia Praktycznego segment B.

Kwota dofinansowania: 308 127,00 PLN
Termin realizacji: 01.08.2008 r.-31.12.2008 r.

- Termomodernizacja budynku Miejskiego Zakładu Kąpielowego w Zabrze.

Kwota dofinansowania: 238 886,00 PLN
Termin realizacji: 08.08.2008 r.-31.10.2008 r.

- Ogólnopolski Festiwal Dramaturgii Współczesnej „Rzeczywistość przedstawiona”.

Kwota dofinansowania: 210 000,00 PLN
Termin realizacji: 01.02.2008 r.-31.12.2008 r.

- Program na rzecz społeczności romskiej w Polsce

Kwota dofinansowania: 173 480,00 PLN
Termin realizacji: 01.01.2008 r.-31.12.2008 r.

- VII Śląskie Warsztaty Tańca Nowoczesnego i Ulicznego w Zabrze pn. „(Nie) Łam się”

Kwota dofinansowania: 5 000,00 PLN
Termin realizacji: 12.05.2008 r.-10.06.2008 r.

- „Jo wom godom – 2008” w ramach Programu „Kaj som te czasy”.

Kwota dofinansowania: 2 700,00 PLN
Termin realizacji: 30.06.2008 r.

- Pedagogizacja rodziców dzieci romskich ze Szkół Specjalnych – kontynuacja zadania.

Kwota dofinansowania: 500,00 PLN
Termin realizacji: 01.01.2008 r.-31.12.2008 r.

Załączniki

Załącznik nr 1: Gminna ewidencja zabytków

Tabela 261 Wykaz z kart ewidencyjnych zabytków architektury i budownictwa. Gminna ewidencja zabytków - nieruchome

PRZEMYSŁ			
1.	Zabrze	ul. Wolności 402	Zespół zabudowy „Królowa Luiza” Zachód, obecnie KWK „Zabrze” – Bielszowice Rejon Zachód
2.	Zabrze	ul. Wolności 402	Budynek nadszybia Szybu Carnall, obecnie Zabrze II KWK Zabrze – Bielszowice wraz z wieżą wyciągową
3.	Zabrze	ul. Wolności 402	Budynek maszynowni Szybu Carnall, obecnie Zabrze II KWK Zabrze – Bielszowice
4.	Zabrze	ul. Wolności 402	Budynek maszynowni Szybu Prinz Schönaich, obecnie Zabrze I KWK Zabrze - Bielszowice
5.	Zabrze	ul. Wolności 402	Budynek dawnej kompresorowni i rozdzielni, obecnie magazyny i rozdzielnia 6 KWK Zabrze – Bielszowice
6.	Zabrze	ul. Wolności 402	Budynek dawnej łaźni łańcuszkowej i markowni KWK Zabrze – Bielszowice
7.	Zabrze	ul. Wolności 402	Budynek skraplarni powietrza, obecnie warsztat elektryczny, KWK Zabrze – Bielszowice
8.	Zabrze	ul. Wolności 402	Budynek byłej zmiękczałni wód przemysłowych KWK Zabrze – Bielszowice
9.	Zabrze	ul. Wolności 402	Budynek dawnego magazynu , obecnie warsztat KWK Zabrze – Bielszowice
10.	Zabrze	ul. Wolności 402	Budynek dawnego magazynu budowlanego KWK Zabrze – Bielszowice
11.	Zabrze	ul. Wolności 385	Budynek dawnej cechowni
12.	Zabrze	ul. Bytomska 1	Huta „Zabrze” – karta ogólna
13.	Zabrze	ul. Bytomska 1	Huta „Zabrze” – budynek dyrekcji
14.	Zabrze	ul. Bytomska 1	Huta „Zabrze”- Hala A – odlewnia I
15.	Zabrze	ul. Bytomska 1	Huta „Zabrze” - budynek kotłowni
16.	Zabrze	ul. Bytomska 1	Huta „Zabrze” – Hala V PRM (Wydział Mechaniczny)
17.	Zabrze	ul. Bytomska 1	Huta „Zabrze” – wieża ciśnień
18.	Zabrze	ul. Bytomska 1	Huta „Zabrze” – Budynek Wydziału Budowlanego
19.	Zabrze	ul. Bytomska 1	Huta „Zabrze” – magazyn podręczny
20.	Zabrze	ul. Bytomska 1	Huta „Zabrze”- odlewnia żeliwa - odlewnia II
21.	Zabrze	ul. Bytomska 1	Huta „Zabrze” – odlewnia IV
22.	Zabrze	ul. Bytomska 1	Huta „Zabrze” – hala odlewni III
23.	Zabrze	ul. Sienkiewicza 43	Kopalnia Królowa Luiza – Zespół szybu „Wilhelmina” obecnie zabudowa w kompleksie szkoły i skansenu

24.	Zabrze	ul. Sienkiewicza 43	Kopalnia Królowa Luiza – Budynek nadszybia szybu „Wilhelmina” obecnie budynek magazynowo-warsztatowy
25.	Zabrze	ul. Sienkiewicza 43	Kopalnia Królowa Luiza – Budynek maszynowni szybu „Wilhelmina” obecnie szkolna sala gimnastyczna
26.	Zabrze	ul. Sienkiewicza 43	Kopalnia Królowa Luiza – Budynek dawnej łaźni i szatni szybu „Wilhelmina” obecnie kompleksy w zabudowie szkoły specjalnej
27.	Zabrze	ul. Sienkiewicza 43	Kopalnia Królowa Luiza – Budynek wentylatorów i rozdzielni obecnie administracja skansenu
28.	Zabrze	ul. Hagera 41	Kopalnia Ludwigsgluck – Budynek hotelu robotniczego obecnie budynek administracji
29.	Zabrze	ul. Hagera 41	Kopalnia Ludwigsgluck – Budynek kotłowni obecnie nie użytkowany
30.	Zabrze	ul. Hagera 41	Kopalnia Ludwigsgluck – Zespół zabudowy nadszybia szybów Erazm i Tadeusz obecnie nie użytkowany
31.	Zabrze	ul. Zamoyskiego 1a	Wieża wodna
32.	Zabrze - Maciejów	ul. Srebrna 6	Szyb zachodni kopalni Concordia obecnie szyb Maciej Budynek maszynowni szybu Maciej
33.	Zabrze - Maciejów	ul. Srebrna 6	Szyb zachodni kopalni Concordia obecnie szyb Maciej.
34.	Zabrze - Maciejów	ul. Srebrna 6	Szyb zachodni kopalni Concordia obecnie szyb Maciej Budynek nadszybowy z wieżą wyciągową i studnią głębinową Maciej
35.	Zabrze	ul. 3 – go Maja 91	Zespół Zabudowy Kopalni Guido
36.	Zabrze	ul. 3 – go Maja 91	Zespół Kopalni Guido – budynek nadszybia z wieżą szybu Eisenbahn ob. szyb kolejowy
37.	Zabrze	ul. 3 – go Maja 91	Zespół Kopalni Guido – budynek maszyny wyciągowej Eisenbahn ob. szyb kolejowy
38.	Zabrze	od wylotu sztolni przy skwerze u zbiegu ul. K. Miarki i Jagiellońskiej z dalszą trasą do szybu „Carnall” na terenie Skansenu Górnictwa Węglowego „Królowa Luiza”	Główna Kluczowa Sztolnia Dziedziczna ob. nie użytkowana
39.	Zabrze	Podziemna trasa turystyczna Skansenu Górniczego „Królwa Luiza” Oddział Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu, udostępniona w budynku wentylatorów dawnego szybu „Wilhelmina” w Zabrzu przy ul. Sienkiewicza 43	Wyrobiska Kopalni „Królowa Luiza” w rejonie Szybów „Wilhelmina”, „Dechen”, „Oeyhausen” ob. Podziemna trasa turystyczna Skansenu Górniczego „Królwa Luiza” Oddział Muzeum Górnictwa Węglowego
40.	Zabrze	ul. Wolności 410	Kopalnia „Królowa Luiza” Szyb „Carnall” Ob. Szyb „Carnall” na terenie Skansenu Górniczego „Królowa Luiza” Oddział Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu
41.	Zabrze	Zabrze – od miejsca wylotu „Głównej Kluczowej Sztolni Dziedzicznej” – na drodze , na tyłach posesji przy ul. Miarki 14 z budynkiem podstacji nr IV (kw 1103, dz. 1731/285), z dalszą trasą na obszarze miasta biegnącą na zachód –skwerem przy ul. Góra Św. Anny, z przedłużeniem na obrzeżu Parku im. Poległych Bohaterów, po pd. stronie ul. Nad Kanałem, w osi utwardzonej drogi po pd-wsch. stronie ul. Myśliwskiej”.	Kanał Kłodnicki – Odcinek Sztolniowy Ob. Zlikwidowany (w granicach Zabrza)

42.	Zabrze-Makoszowy	ul. Makoszowska 24	Zespół Kopalni „Delbrückschächte” ob. Oddział KWK „Sośnica – Makoszowy” Ruch „Makoszowy” Siłownia Energetyczna ob. Sprężarkownia i Rozdzielnia
ZESPÓŁ ZABUDOWY ULICY PARK HUTNICZY			
43.	Zabrze	ul. Park Hutniczy 1	Budynek mieszkalny
44.	Zabrze	ul. Park Hutniczy 2	Budynek mieszkalny obecnie administracja Teatru Nowego
45.	Zabrze	ul. Park Hutniczy 3-5	Budynek szkoły
46.	Zabrze	ul. Park Hutniczy 4 (obecnie ul. Mikulczycka 1 – zmiana adresu budynku w 2000r.)	Dom opieki obecnie budynek mieszkalno – usługowy
47.	Zabrze	ul. Park Hutniczy 6	Szkoła obecnie Poradnia Leczenia Uzależnień
48.	Zabrze	ul. Park Hutniczy 7	Budynek biblioteki ludowej
49.	Zabrze	ul. Park Hutniczy 8	Szkoła obecnie budynek administracji samorządowej
50.	Zabrze	ul. Park Hutniczy 9	Szkoła gospodarstwa domowego
51.	Zabrze	ul. Park Hutniczy 10	Pływalnia
52.	Zabrze	ul. Park Hutniczy 11	Budynek sali gimnastycznej
53.	Zabrze	ul. Park Hutniczy 12	Willa dyrektora obecnie Przedszkole
54.	Zabrze	ul. Park Hutniczy 13	Budynek usługowy
55.	Zabrze	ul. Park Hutniczy 15	Willa mieszkalna obecnie Dom Dziecka
SZPITALE			
56.	Zabrze	ul. 3-go Maja 15	Zespół Państwowego Szpitala Klinicznego w Zabrze Wieża kominowa i ciśnień
57.	Zabrze	ul. 3-go Maja 15	Zespół Państwowego Szpitala Klinicznego w Zabrze Poradnia Wielospecjalistyczna
58.	Zabrze	ul. 3-go Maja 15	Zespół Państwowego Szpitala Klinicznego w Zabrze Budynek Polikliniki
59.	Zabrze	ul. 3-go Maja 15	Zespół Państwowego Szpitala Klinicznego w Zabrze Wozownia
60.	Zabrze	ul. 3-go Maja 15	Zespół Państwowego Szpitala Klinicznego w Zabrze Pralnia
61.	Zabrze	ul. 3-go Maja 15	Zespół Państwowego Szpitala Klinicznego w Zabrze Klinika Pediatrii
62.	Zabrze	ul. 3-go Maja 15	Zespół Państwowego Szpitala Klinicznego w Zabrze Kuchnia
63.	Zabrze	ul. Skłodowskiej-Curie 10	Zespół Szpitala Augusta Wiktoria
64.	Zabrze	ul. Skłodowskiej-Curie 10	Zespół Szpitala Augusta Wiktoria – Pawilon Główny
65.	Zabrze	ul. Skłodowskiej-Curie 10	Kaplica z kostnicą w zespole szpitala Augusta Wiktoria
66.	Zabrze	ul. Skłodowskiej-Curie 10	Pawilon izolátky szpitala Augusta Wiktoria
67.	Zabrze Rokitnica	ul. Jordana 19, 38	Zespół Ośrodka Wypoczynkowego i Szpitala Spółki Brackiej
68.	Zabrze Rokitnica	ul. Jordana 19	Zespół Ośrodka Wypoczynkowego i Szpitala Spółki Brackiej Willa (dom mieszkalny)

69.	Zabrze Rokitnica	ul. Jordana 19	Zespół Ośrodka Wypoczynkowego i Szpitala Spółki Brackiej Pawilon Główny Szpitala
70.	Zabrze Rokitnica	ul. Jordana 19	Zespół Ośrodka Wypoczynkowego i Szpitala Spółki Brackiej Budynek portierni
71.	Zabrze Rokitnica	ul. Jordana 19	Zespół Ośrodka Wypoczynkowego i Szpitala Spółki Brackiej Kaplica pogrzebowa
72.	Zabrze Rokitnica	ul. Jordana 19	Szpital wojskowy obecnie Dom Studencki
73.	Zabrze Rokitnica	ul. Jordana 19	Zespół Ośrodka Wypoczynkowego i Szpitala Spółki Brackiej Pawilon Główny Ośrodka Wypoczynkowego
KOŚCIOŁY			
74.	Zabrze	ul. Wolności 196	Kościół parafialny świętego Andrzeja
75.	Zabrze	ul. 3- go Maja 18	Kościół parafialny świętej Anny
76.	Zabrze Biskupice	ul. Bytomska 28a	Kościół parafialny świętego Jana Chrzciela
77.	Zabrze Mikulczyce	ul. Tarnopolska 75	Kościół parafialny świętego Wawrzyńca
78.	Zabrze Poręba	ul. Wolności 504	Kościół parafialny świętej Jadwigi
79.	Zabrze	ul. Marcina Lutra	Kościół Ewangelicko-Augsburski
80.	Zabrze	ul. Dubiela	Kościół parafialny świętego Kamila
81.	Zabrze Biskupice	ul. Bytomska 111a	Kościół parafialny Wniebowzięcia NMP
82.	Zabrze Kończyce	ul. Miła 4	Kościół parafialny Bożego Ciała
83.	Zabrze Maciejów	ul. Kondratowicza 15a	Kościół parafialny świętego Macieja Apostoła
84.	Zabrze Mikulczyce	ul. Św. Teresy 2	Kościół parafialny Świętej Teresy
85.	Zabrze	ul. Roosevelta 104	Kościół parafialny Świętego Józefa
86.	Zabrze Pawłów	ul. Sikorskiego 67 B	Kościół parafialny świętego Pawła Apostoła
87.	Zabrze Rokitnica	ul. Kardynała Wyszyńskiego 14	Kościół parafialny Najświętszego Serca Pana Jezusa Wyposażenie kościoła - karty ewidencyjne zabytków ruchomych
88.	Zabrze Zaborze	ul. Rymera 16	Kościół parafialny świętego Antoniego
89.	Zabrze Zaborze	ul. Wolności 444	Kościół parafialny świętego Franciszka z Asyżu
90.	Zabrze Biskupice	ul. Bytomska 37	Budynek plebani jednej parafii rzymskokatolickiej kościoła pod wezwaniem Świętego Jana Chrzciela
91.	Zabrze Biskupice	ul. Żmudy 2	Dawna Szkoła Ewangelicka wraz z Kaplicą Wyposażenie kaplicy - karty ewidencyjne zabytków ruchomych
92.	Zabrze Mikulczyce	ul. Brygadystów 4	Kościół Ewangelicko – Augsburski
RZEŻBY I KAPLICZKI			
93.	Zabrze Mikulczyce	ul. Lipowa	Kaplica przydrożna świętego Jana Nepomucena

94.	Zabrze	ul. Staromiejska	Kapliczka słupowa tzw. <i>morowa</i>
95.	Zabrze	ul. Staromiejska 72	Kapliczka szwedzka
96.	Zabrze	ul. Staromiejska	Rzeźba św. Jana Nepomucena
BUDYNKI I DOMY MIESZKALNE			
97.	Zabrze	ul. Skłodowskiej-Curie 2;4;6;8 ul. Jagiellońska 13;18 ul. Krakusa 16;18 ul. Londzina 10;11;12 ul. Niedziałkowskiego 3;9	Domy mieszkalne
98.	Zabrze	ul. Cmentarna 1b i 1 c	Domy mieszkalne
99.	Zabrze	ul. Cmentarna 3a ul. Krakusa 24, 25, 26, 28	Domy mieszkalne
100.	Zabrze	ul. Krakusa 1	Dom mieszkalny
101.	Zabrze	ul. Krakusa 2	Dom mieszkalny
102.	Zabrze	ul. Krakusa 4	Dom mieszkalny
103.	Zabrze	ul. Krakusa 8	Dom mieszkalny
104.	Zabrze	ul. Krakusa 15	Dom mieszkalny
105.	Zabrze	ul. Stalmacha 11	Dom mieszkalny
106.	Zabrze	ul. Stalmacha 13	Dom mieszkalny
107.	Zabrze	ul. Stalmacha 15	Dom mieszkalny
108.	Zabrze	ul. Stalmacha 16	Dom mieszkalny
109.	Zabrze	ul. Stalmacha 18;18a.	Domy mieszkalne
110.	Zabrze	ul. Stalmacha 20	Dom mieszkalny
111.	Zabrze	ul. Wolności 271	Dom mieszkalny – kamienica
112.	Zabrze	ul. Wolności 264	Dom mieszkalny – kamienica
113.	Zabrze	ul. Wolności 266	Budynek mieszkalny – kamienica
114.	Zabrze	ul. Dworcowa 9	Dom mieszkalny – kamienica pod orłem
115.	Zabrze	ul. Bończyka 1 ul. Krakusa 9;10;11;12; 13;14;15;17;19;20,21, ul. Londzina 6;8;13;15.	Domy mieszkalne
116.	Zabrze	ul. Bończyka 3, 5	Domy mieszkalne
117.	Zabrze	ul. Bończyka 7 ul. Bytomska 3;3a;3b.	Domy mieszkalne
		ul. Cmentarna 1;1a. ul. Krakusa 3;5;6;22;23. ul. Siedleckiego 1;2.	
118.	Zabrze	ul. Bończyka 1 ul. Krakusa 9-15, 19, 20,	Domy mieszkalne
		21 ul. Londzina 6, 8, 13, 15	
119.	Zabrze Rokitnica	ulice Borowa, Krakowska	Zespół osiedla robotniczego
120.	Zabrze	ul. Cmentarna 7d	Dom mieszkalny
SZKOŁY			
121.	Zabrze	ul. Królewska 4	Szkoła Podstawowa nr 5
122.	Zabrze	Plac Warszawski 6	Szkoła Podstawowa nr 36 oraz Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych

123.	Zabrze	ul. Wolności 323	Szkoła – Zespół Szkół Ogólnokształcących, I Liceum Ogólnokształcące, Gimnazjum nr 1
124.	Zabrze	ul. Konrada Sitki 55	Zespół Szkół nr 18, Szkoła Podstawowa nr 35, Ogólnokształcąca Szkoła Sztuk Pięknych, XI Liceum Profilowane, Posterunek Straży Miejskiej
125.	Zabrze	ul. Sienkiewicza 33	Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 11, III Liceum Ogólnokształcące, Gimnazjum nr 3
126.	Zabrze	ul. Piłsudskiego 29	Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 5
127.	Zabrze	ul. Damrota 33	Zespół Szkół Specjalnych nr 38
128.	Zabrze Zaborze	ul. Płaskowicka 2	Zespół Szkół Sportowych
129.	Zabrze	ul. Wajdy 7	Szkoła Podstawowa nr 13
130.	Zabrze	ul. Wolskiego 10	Szkoła Podstawowa nr 4
131.	Zabrze Maciejów	ul. Pestalozziego 16	Szkoła Podstawowa nr 23
132.	Zabrze	ul. Czołgistów 1	Szkoła Podstawowa nr 15
133.	Zabrze	ul. Szenwalda 2	Gimnazjum nr 16
134.	Zabrze	ul. Buchenwaldczyków 32	Żłobek Miejski
135.	Zabrze	ul. Konopnickiej 1	Przedszkole nr 19
136.	Zabrze Rokitnica	ul. Andersa 64	Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 12
137.	Zabrze Biskupice	ul. Bytomska 26	Szkoła Podstawowa nr 21
138.	Zabrze Biskupice	ul. Bytomska 94	Szkoła Podstawowa nr 22
139.	Zabrze Biskupice	ul. Kasprowicza 7	Szkoła Podstawowa nr 20
140.	Zabrze	Plac Traugutta 1	Zespół Szkół Ekonomiczno-Usługowych
141.	Zabrze	ul. Wajdy 7	Szkoła Podstawowa nr 13
142.	Zabrze Pawłów	ul. gen. Wł. Sikorskiego 74	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 6
143.	Zabrze Mikulczyce	ul. Ogórka 9	Szkoła Podstawowa nr 26
144.	Zabrze Mikulczyce	ul. Chopina 26	Zespół Szkół nr 10
145.	Zabrze Mikulczyce	ul. Tarnopolska 85	Szkoła Podstawowa nr 24

146.	Zabrze Mikulczyce	ul. Tarnopolska 87	Szkoła Podstawowa nr 24
147.	Zabrze Rokitnica	ul. Jordana 7	Szkoła Podstawowa nr 31
148.	Zabrze Rokitnica	ul. ks. H. Pobożnego 5	Przedszkole nr 39
149.	Zabrze	ul. Brysza 4	Przedszkole nr 34
150.	Zabrze	ul. Cmentarna 7	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 16
151.	Zabrze	ul. 3-go Maja 16	Zespół Szkół Specjalnych nr 39
RATUSZE			
152.	Zabrze	ul. Karola Miarki 5	dawny Ratusz obecnie budynek użyteczności publicznej
153.	Zabrze Biskupice	ul. Bytomska 28	dawny Ratusz obecnie budynek użyteczności publicznej
154.	Zabrze Mikulczyce	ul. Tarnopolska 80	dawny Ratusz obecnie budynek użyteczności publicznej
155.	Zabrze	ul. H. Jordana 2	dawny Ratusz Gminy obecnie budynek mieszkalno-usługowy
156.	Zabrze- Kończyce	ul. Paderewskiego 101	Ratusz Gminy obecnie budynek mieszkalno-usługowy
FORTYFIKACJE			
157.	Zabrze Poręba	ul. Wolności	Zespół Fortyfikacji Pozycji Górnośląskiej Grupa „Zabrze” – Ciężki Schron Bojowy obecnie nieużytkowany
158.	Zabrze Poręba		Zespół Fortyfikacji Pozycji Górnośląskiej Grupa „Zabrze” – Ciężki Schron Bojowy obecnie zasypyany
159.	Zabrze Poręba, Zaborze, Biskupice, Ruda Śląska	ul. Wolności ul. Janika 4 ul. Lelewela 1 ul. Bytomska	Zespół Fortyfikacji Pozycji Górnośląskiej Grupa „Zabrze” – obecnie pozostałości nieużytkowanych schronów
160.	Zabrze Biskupice	ul. Lelewela 1	Zespół Fortyfikacji Pozycji Górnośląskiej Grupa „Zabrze” – Ciężki Schron Bojowy obecnie nieużytkowany
161.	Zabrze Zaborze	ul. Pyki	Zespół Fortyfikacji Pozycji Górnośląskiej Grupa „Zabrze” – Ciężki Schron Bojowy obecnie nie istnieje
162.	Zabrze Zaborze	ul. Janika	Zespół Fortyfikacji Pozycji Górnośląskiej Grupa „Zabrze” – Ciężki Schron Bojowy obecnie nieużytkowany
163.	Zabrze Biskupice	ul. Bytomska 137	Zespół Fortyfikacji Pozycji Górnośląskiej Grupa „Zabrze” – Ciężki Schron Bojowy obecnie nieużytkowany
ZAŁOŻENIA - PAŁACOWO - DWORSKIE			
164.	Zabrze Mikulczyce	ul. Kosynierów 19	Zespół dworski
165.	Zabrze Mikulczyce	ul. Kosynierów 19	Pałac
166.	Zabrze Mikulczyce	ul. Kosynierów 19	Dawny czworak
167.	Zabrze Mikulczyce	ul. Kosynierów 19	Kuźnia

BUDYNKI UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ			
168.	Zabrze	ul. Wolności 305	Hotel Monopol
169.	Zabrze	Plac Teatralny 1	Dawne Casino – obecnie Teatr Nowy
170.	Zabrze	Plac Krakowski 9	Budynek Muzeum Miejskiego
171.	Zabrze	ul. Piastowska 11	Budynek Użyteczności Publicznej
172.	Zabrze	Plac Dworcowy 1	Budynek Poczty Głównej
173.	Zabrze	ul. Stalmacha 22	Budynek Straży Pożarnej
174.	Zabrze	ul. 3 Maja 19	Starostwo (obecnie Muzeum Górnictwa)
175.	Zabrze	ul. 3 Maja 21	Budynek sądu
176.	Zabrze	ul. 3 Maja 23	Budynek prokuratury
177.	Zabrze	ul. Sądowa 1	Budynek aresztu
178.	Zabrze	ul. 3. Maja 53	Willa (obecnie komisariat policji)
179.	Zabrze	ul. Stalmacha 9	Budynek Użyteczności Publicznej
180.	Zabrze	ul. Wolności 286	Dawny Hotel Kochmanna, obecnie budynek użyteczności publicznej
181.	Zabrze	Plac Krakowski 10	Budynek Zakładu Kąpielowego
182.	Zabrze	ul. 1-go Maja 10	Budynek Policji (dawne Technikum Górnicze)
183.	Zabrze	ul. Padlewskiego 4	Kino „Roma”

Źródło: Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków, U.M. Zabrze

Tabela 262 Wykaz z kart ewidencyjnych zabytków architektury i budownictwa. Gminna ewidencja zabytków – nieruchomości. Stan na 31 grudnia 2009 r.

Kościół	
Wyposażenie - Kościół parafialny Najświętszego Serca Pana Jezusa Zabrze - Rokietnica, ul. Kardynała Wyszyńskiego 14	
1.	Lampa wisząca
2.	Kłęczniki przy ławce
3.	Krzyż ołtarzowy
4.	Kłęcznik przy ołtarzu
5.	Świecznik ołtarzowy
6.	Witraż – Serce Pana Jezusa
7.	Witraż – Baranek Apokaliptyczny
8.	Tablica Komemoratywna
9.	Obraz – Matka Boska Bolesna
10.	Rzeźba – Jezus u słupa
11.	Rzeźba – Świętego Franciszka
12.	Prospekt organowy
13.	Rzeźba – Chrystus Frasobliwy
14.	Chrzcielnica
15.	Ambona
16.	Ołtarz boczny prawy – Świętego Józefa
17.	Ołtarz boczny lewy – Najświętszej Marii Panny Niepokalanego Poczęcia
18.	Witraż Ornamentalny (obecnie figuralny)
19.	Fisharmonia
20.	Rzeźba – Święty Alojzy
21.	Płaskorzeźba – Święty Antoni rozdający chleb ubogim
22.	Grota Matki Boskiej z Lourdes

23.	Ołtarz Główny – Najświętszego Serca Pana Jezusa
24.	Witraż – Święty Izydor
25.	Witraż – Święty Barbary
26.	Triada witraży geometrycznych
Wypozażenie - Dawna Szkoła Ewangelicka wraz z Kaplicą i wyposażenie Zabrze – Biskupice, ul. Żmudy 2	
27.	Prospekt organowy
28.	Lampa
29.	Chrzcielnica
30.	Ołtarz
31.	Witraż pod chórem
32.	Witraż za ołtarzem
33.	Ławki
34.	Ambona
Wypozażenie – Kościół parafialny p.w. św. Pawła Apostoła w Zabrzu – Pawłowie, ul. Sikorskiego 67 B	
35.	Rzeźba – Matki Boskiej z Dzieciątkiem
Wypozażenie – Kościół parafialny p.w. św. Józefa w Zabrzu, ul. Roosevelta 102	
36.	Krucyfiks
37.	Rzeźba – święta Barbara
38.	Obraz świętego Józefa
39.	Mozaika – stygmatyzacja świętego Franciszka
40.	Witraż – Rozeta
41.	Ołtarz boczny prawy pod wezwaniem Serca Pana Jezusa
42.	Stacje Męki Pańskiej
43.	Witraż – Najświętszy Sakrament
44.	Witraż – ze scenami z życia Świętej Rodziny
Wypozażenie budynku Sprężarkowni i rozdzielni na terenie Oddziału KWK „Sośnica - Makoszowy” Ruch „Makoszowy” Zabrze ul. Makoszowska 24	
45.	Zespół sprężarek tłokowych z napędem elektrycznym.
Wystrój sieni kamienicy przy ul. Tarnopolskiej 60 w Zabrzu - Mikulczycach (polichromia „Cztery Pory Roku”	
46.	Polichromia „Wiosna”
47.	Polichromia „Lato”
48.	Polichromia „Jesień”
49.	Polichromia „Zima”
50.	Polichromia Sufitu Sieni

Źródło: Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków, U.M. Zabrze

Załącznik nr 2: Wykaz zabytków ruchomych i nieruchomych na terenie Gminy Zabrze

GMINA ZABRZE
REJESTR ZABYTKÓW

Tabela 263 Obiekty zabytkowe nieruchome na terenie Zabrze

Lp.	Adres	Obiekt objęty ochroną	Numer rejestru zabytków Data wpisu
1.	Zabrze Mikulczyce	Stanowisko archeologiczne nr 1 – gródek średniowieczny typu stożkowatego	C/1164/70 29 XII 1970
2.	Zabrze Mikulczyce	Zespół pałacowy: pałac zabudowania dworskie – czworak i kuźnia pozostałości parku poza zabudowaniami na obszarze około 0,5 ha Granice obejmują najbliższe otoczenie wymienionych obiektów	A/1214/75 31 VII 1975
3.	Zabrze Rokitnica pomiędzy ulicami Krakowską i Borową	Osiedle składające się z 29 domów. Granice obejmują teren zaznaczony na mapie	A/1337/85 21 V 1985
4.	Zabrze	Zabudowania i wyrobiska podziemne dawnej kopalni <i>Guido</i> (obecnie kopalnia doświadczalna M-300) – zabudowania nadszybia z wieżą i maszynownią szybu <i>Kolejowy</i> wraz z zespołem wyrobisk podziemnych na poziomie 170 i 312 metrów Granice ochrony obejmują zaznaczono na mapie	A/1342/87 26II 1987
5.	Zabrze ulica Powstańców 14 (Plac Teatralny 1)	Budynek Teatru <i>Nowego</i> . Granice ochrony obejmują całość budynku.	A/1397/90 25 VI 1990
6.	Zabrze ulica Powstańców 14 (Plac Hutniczy 2)	Budynek dyrekcji Teatru <i>Nowego</i> . Granice ochrony obejmują całość budynku.	A/1398/90 25 VI 1990
7.	Zabrze ulica 3 Maja (pomiędzy ulicami Bohaterów Warszawskich, Buchenwaldczyków i Krasińskiego)	Zespół zabudowy Państwowego Szpitala Klinicznego Nr 1. Granice ochrony obejmują całość zespołu w ramach ogrodzenia.	A/1399/90 1 VIII 1990
8.	Zabrze ulica 3 Maja 15	Budynek Kliniki Pediatrii w zespole zabudowy Państwowego Szpitala Klinicznego Nr 1. Granice ochrony obejmują całość budynku.	A/1400/90 1 VIII 1990
9.	Zabrze ulica 3 Maja 13	Budynek Polikliniki w zespole zabudowy Państwowego Szpitala Klinicznego Nr 1. Granice ochrony obejmują całość budynku.	A/1401/90 1 VIII 1990

10.	Zabrze ulica 3 Maja 13-15	Wieża kominowa i ciśnięć w zespole zabudowy Państwowego Szpitala Klinicznego Nr 1. Granice ochrony obejmują całość budynku.	A/1402/90 1 VIII 1990
11.	Zabrze ulica 3 Maja 13-15	Kuchnia w zespole zabudowy Państwowego Szpitala Klinicznego Nr 1. Granice ochrony obejmują całość budynku.	A/1403/90 1 VIII 1990
12.	Zabrze ulica 3 Maja 13-15	Poradnia Wielospecjalistyczna w zespole zabudowy Państwowego Szpitala Klinicznego Nr 1. Granice ochrony obejmują całość budynku.	A/1404/90 1 VIII 1990
13.	Zabrze ulica 3 Maja 13-15	Pralnia w zespole zabudowy Państwowego Szpitala Klinicznego Nr 1. Granice ochrony obejmują całość budynku.	A/1405/90 1 VIII 1990
14.	Zabrze ulica 3 Maja 13-15	Wozownia (obecnie zespół warsztatów konserwacyjnych) w zespole zabudowy Państwowego Szpitala Klinicznego Nr 1. Granice ochrony obejmują całość budynku.	A/1406/90 1 VIII 1990
15.	Zabrze ulica 3 Maja 53	Willa (obecnie komisariat policji). Granice ochrony obejmują całość budynku wraz z ogrodzeniem.	A/1416/90 28 XII 1990
16.	Zabrze Rokitnica W okolicy zbiegu ulic Krakowskiej i Jordana	Układ urbanistyczno-przestrzenny osiedla mieszkaniowego, który obejmuje: 1) rozplanowanie osiedla, na które składają się ulice: Medyków, Henryka Pobożnego, Komuny Paryskiej, Nowowiejskiego, Śniadeckich, w obrębie zamkniętej pętli ulic: Szafarczyka, Medyków i Andersa 2) zabudowę mieszkaniową: ulica Szafarczyka 2, 4-14, 16, 24, 26-44, 46, 41, 43-45, 47 ulica Nowowiejskiego 1, 3-9, 11, 19, 21-39, 41, 2, 4-14, 16 ulica Komuny Paryskiej 1, 3-21, 23, 2, 4-18 ulica Henryka Pobożnego 7, 9-23, 10, 12-34 ulica Medyków 1, 3-25, 6, 8-14, 16 ulica Śniadeckich 1, 3-6, 8 ulica Andresa 75, 77-83, 85 3) budynki użyteczności publicznej: szkołę przedszkole Granice obejmują teren zaznaczony na mapie.	A/1435/91 5 IX 1991
17.	Zabrze ulica Cmentarna	Zespół cmentarza wyznania mojżeszowego, który tworzą: mur kamienny układ cmentarza układ zieleni wszystkie zlokalizowane na cmentarzu nagrobki, macewy i grobowce powstałe przed 1945 rokiem Granice ochrony obejmują cały zespół cmentarza w ramach ogrodzenia	A/1500/92 18 IX 1992
18.	Zabrze ulica 3 Maja 19	Budynek dawnego starostwa (obecnie siedziba Muzeum Górnictwa Węglowego). Granice ochrony obejmują wymienione działki.	A/1538/93 20 XII 1993

19.	Zabrze Zaborze ulica Wolności 402	Zespół zabudowy dawnej Kopalni <i>KRÓLOWA LUIZA</i> , który tworzą: budynek nadszybia szybu Carnall (obecnie Zabrze II), budynek maszynowni szybu Carnall (obecnie Zabrze II), budynek maszynowni szybu Prinz Schonaich (obecnie Zabrze I), dawny budynek kompresorów i rozdzielni 6kV, budynek dawnej łaźni łańcuskowej i markowni, budynek dawnej skraplarni powietrza (warsztat elektryczny), budynek dawnego magazynu (obecnie warsztat, biuro TM), budynek dawnej cechowni (obecnie sklep meblowy) Granice ochrony obejmują cały zespół wraz z otoczeniem, jego układ przestrzenny oraz ciągi komunikacyjne (łącznie z dawną bocznicą kolejową zakładu przeróbczego).	A/1539/93 20 XII 1993
20.	Zabrze ulica Wolności 305 u zbiegu z Placem Wolności	Budynek hotelu <i>Admiral Palast</i> (po wojnie <i>Przewodnik</i> , obecnie <i>Monopol</i>). Granice ochrony obejmują obiekt wraz z najbliższym otoczeniem w ramach działki.	A/1652/97 15 XII 1997
21.	Zabrze ulica Hagera 41	Budynek dawnego hotelu robotniczego kopalni <i>Ludwig</i> . Granice ochrony obejmują wymieniony budynek wraz z terenem w bezpośrednim otoczeniu.	A/1648/97 29 X 1997
22.	Zabrze ulica Roosevelta 104	Kościół parafialny pod wezwaniem świętego Józefa. Granice ochrony obejmują kościół wraz z najbliższym otoczeniem.	A/5/99 30 IV 1999
23.	Zabrze Mikulczyce ulica Tarnopolska 80	Ratusz (obecnie przychodnia zdrowia). Granice ochrony obejmują budynek.	A/12/99 30 IV 1999
24.	Zabrze ulica Piastowska 11	Budynek użyteczności publicznej – przychodnia zdrowia. Granice ochrony obejmują budynek.	A/13/99 30 IV 1999
25.	Zabrze ulica Stalmacha 22	Budynek siedziby głównej Fabrycznej Straży Pożarnej Granice ochrony obejmują budynek.	A/52/01 17 XII 2001
26.	Zabrze Rokitnica	Gródek stożkowy usytuowany około 50 metrów na wschód od głównego skrzyżowania dróg (ulicy Krakowskiej i Ofiar Katynia). Granice ochrony obejmują teren na działce numer 893/31, ograniczony od północy wodami stawu i ulicą Krakowską, od wschodu stawem i lasem, od południa ulicą Żniwiarzy oraz od zachodu wodami stawu.	C/1/04 30 VIII 2004
27.	Zabrze ulica Tarnopolska 60	Malarstwo ścienne w sieni kamienicy, malowane chudą temperą, o powierzchni około 22 m ² . Polichromia obejmuje personifikacje Czterech Pór Roku na dłuższych ścianach sieni oraz dwie scenki rodzajowe na stropie.	B/2/99
28.	Zabrze ulica Marcina Lutra 2	Budynek kościoła ewangelicko–augsburskiego imienia Pokoju, wzniesiony w 1874 roku w stylu neoromańskim w typie rundbogenstil.	A/150/05 26 IX 2005

29.	Zabrze Maciejów ulica Srebrna 6	Zespół zabudowy Szybu <i>Maciej</i> , w skład którego wchodzi następujące obiekty i ich najbliższe otoczenie: budynek nadszybia z wieżą wyciągową szybu <i>Maciej</i> , z zachowanym stanowiskiem sygnalisty szybowego; budynek wagowni (obecnie portierni); budynek maszynowni z maszyną wyciągową z przekładnią, bębnowym nośnikiem liny, wyposażeniem oraz przetwornicą. Wpis do rejestru zabytków obejmuje zespół, w skład którego wchodzi wymienione budynki oraz ich najbliższe otoczenie, znajdujący się na działkach numer 2473/225 i 2250/217. Wpis do rejestru nie obejmuje budynków rozdzielni i wentylatorni.	A/164/05 30 XII 2005
30.	Zabrze ulica Bronisława Hagera	Zespół zabudowy kopalni „Ludwik”, w skład którego wchodzi następujące obiekty oraz ich najbliższe otoczenie: budynek cechowni–łaźni–szatni (obecnie budynek magazynowo–produkcyjny) budynek biurowy (obecnie budynek magazynowo–produkcyjny) budynek łaźni szatni (obecnie budynek magazynowo–handlowy) budynek maszynowni szybu „Konrad” (później szybu „Tadeusz”, obecnie hala IV) hala warsztatu ślusarskiego z kuźnią (obecnie hala III) Wpis do rejestru zabytków obejmuje zespół, w skład którego wchodzi wymienione budynki oraz ich najbliższe otoczenie.	A/204/05 29 XII 2005
31.	Zabrze Biskupice ulica Bytomskiej 28a	Budynek kościoła parafialnego pod wezwaniem świętego Jana Chrzciciela, wzniesiony w latach 1853–1858 w stylu neogotyckim oraz jego najbliższe otoczenie, a także oryginalne ogrodzenie otaczające działkę kościoła i cmentarz parafialny.	A/209/07 27 VI 2007
32.	Zabrze ulica Wolności 189	Budynek kościoła pod wezwaniem świętego Andrzeja Apostoła oraz jego najbliższe otoczenie. Kościół wybudowany w latach 1863–1866 w stylu neoromańskim według projektu budowniczego okręgowego Assmanna W latach 1895–1896 kościół został rozbudowany o nawę boczną od południa. Budynek kościoła oraz jego najbliższe otoczenie, ograniczone od północy fragmentem murowanego ogrodzenia wraz bramą oraz bramką. Od wschodu granicę wpisu wyznacza aleja oddzielająca plac kościelny od kwater cmentarza parafialnego, od południa aleja oddzielająca plac kościoła od zieleńca oraz kwater cmentarza Granicę zachodnią wpisu wyznacza zachodnia aleja wydzielająca plac kościelny od kwater cmentarza.	A/210/07 27 VI 2007
33.	Zabrze Rokitnica ulica kardynała Stefana Wyszyńskiego 14	Budynek kościoła pod wezwaniem Najświętszego Serca Pana Jezusa, wzniesiony w latach 1911–1912 w stylu modernizmu z elementami neobaroku według projektu architekta Ernesta Kühna oraz otoczenie kościoła w ramach ogrodzenia.	A/211/07 27 VI 2007

34.	Zabrze ulica Bytomska 1	Budynek dyrekcji Huty Donnersmarck, wzniesiony w 1907 roku w stylu modernizmu według projektu berlińskiego architekta Arnolda Hartmanna. Wpis do rejestru zabytków obejmuje budynek w obrysie murów zewnętrznych	A/214/07 8 X 2007
35.	Zabrze ulica Królewska 4	Budynek katolickiej szkoły powszechnej (obecnie szkoły podstawowej nr 5), wybudowany w latach 1904–1905 w stylu eklektycznym według projektu architekta G. Petzke z Gliwic Wpis do rejestru zabytków obejmuje budynek w obrysie murów zewnętrznych.	A/215/07 8 X 2007
36.	Zabrze	Główna Kluczowa Sztolnia Dziedziczna na odcinku od szybu „Carnall” (skansen Królowa Luiza) do dawnego wylotu przy ulicy Karola Miarki wraz z najbliższym otoczeniem miejsca przy wylocie	A/220/07 11 XII 2007
37.	Zabrze Poreba pomiędzy ulicą Wolności 504 a ulicą księdza Antoniego Korczoka	Budynek kościoła pod wezwaniem świętej Jadwigi oraz jego najbliższe otoczenie i ogrodzenie od strony południowej. Kościół wybudowany został w latach 1928–1929 w stylu modernizmu z elementami art. deco. Wpis do rejestru zabytków obejmuje budynek kościoła, ogrodzenie od strony południowej oraz najbliższe otoczenie, wyznaczone granicami działki numer 2230/161. Wpis do rejestru zabytków nie obejmuje budynku plebanii (pochodzącego z lat osiemdziesiątych XX wieku) i drewnianej kaplicy pod wezwaniem Świętej Barbary (z 2000 roku).	A/225/08 18 VI 2008
38.	Zabrze w rejonie ulicy Bronisława Hagera	Hala dmuchaw wielkopieczowych (obecna hala numer 3) w zespole zabudowań dawnej Donnersmarckhütte AG. Wpis do rejestru zabytków obejmuje Halę Dmchaw Wielkopieczowych (Halę Nr 3) w zespole zabudowań Donnersmarckhütte AG wraz z najbliższym otoczeniem, z terenem znajdującym się na działce numer 394/35.	A/234/08 18 II 2009
39.	Zabrze Pawłów ulica generała Władysława Sikorskiego 67b	Budynek kościoła parafialnego pod wezwaniem Świętego Pawła), wzniesiony w latach 1929–1933 w stylu neobarok-kowym według projektu Zygmunta Gawlika z Krakowa. Wpis do rejestru zabytków obejmuje budynek kościoła w obrysie murów zewnętrznych.	A/253/09 17 VII 2009
40.	Zabrze w rejonie ulicy Bronisława Hagera	Wieża wodna w zespole zabudowań dawnej Donnersmarckhütte AG. Wpis do rejestru zabytków obejmuje wieżę wodną wraz z najbliższym otoczeniem.	A/254/09 7 VII 2009
41.	Zabrze w rejonie ulicy Bronisława Hagera	Mur oporowy wraz z partiami wież wsadowych w zespole zabudowań dawnej Donnersmarckhütte AG. Wpis do rejestru zabytków obejmuje mur oporowy wraz z najbliższym otoczeniem	A/255/09 7 VII 2009

42.	Zabrze Biskupice ulica Bytomskiej 111a	Budynek kościoła parafialnego pod wezwaniem Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, wzniesiony w latach 1928–1929 w stylu ekspresjonizmu. Wpis do rejestru zabytków obejmuje budynek kościoła w obrysie murów zewnętrznych.	A/287/09 18 XI 2009
-----	---	--	------------------------

Źródło: Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków, http://www.wkz.katowice.pl/rejestr_zabytkow.php

Tabela 264 Wykaz obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków położonych na terenie miasta Zabrze – ruchome. Stan na 31 grudnia 2009 r.

Lp.	Adres	Obiekt objęty ochroną	Numer rejestru zabytków Data wpisu
1.	Zabrze Zaborze ul. Wolności 402	Parowy wyciąg kopalniany typu Koepe z 1915 r. Znajdujący się w budynku maszyny wyciągowej dawnego szybu Carnall	B/610/91 10 lipca 1991r.
2.	Zabrze Mikulczyce ul. Tarnopolska 60	Polichromia secesyjna obejmująca personifikacje Czterech Pór Roku z ok. 1915 r.) Malarstwo ścienne w sieni kamienicy przy ul. Tarnopolskiej 60.	B/2/99 31 sierpnia 1999 r.
3.	Zabrze – Pawłów ul. Sikorskiego 67b	Drewniana figura Matki Bożej z Dzieciątkiem znajdująca się w kaplicy w kościele parafialnym p.w. św. Pawła Apostoła w Zabrze	B/97/07 02 lipca 2007r.
4.	Zabrze – Pawłów ul. Sikorskiego 67b	Witraże Figuralne i Geometryczne w Kościele Parafialnym pod wezwaniem Świętego Pawła Apostoła w Zabrze – Pawłowie z lat 1927-1933, wykonane według projektu Architekta Zygmunta Gawlika w Zakładzie Gottfrieda Heinzla z Siemianowic: 1. Witraż Chrystus Wszechmogący (Chrystus Zmartwychwstały). 2. Witraż Św. Monika, 3. Witraż Błogosławiona Bronisława, 4. Dwa okulusy z przedstawieniami Putt, 5. Okulus z przedstawieniem Ducha Świętego 6. Najświętsze Serce Pana Jezusa, 7. Niepokalane Serce Najświętszej Marii Anny, 8. Witraże geometryczne w klatce schodowej w wieży oraz w dobudówce przy prezbiterium mieszczącej zakrystię, klatkę schodową i salkę.	B/124/08 07 lipca 2008 r.

5.	Zabrze ul. Wolności 189	Witraże Figuralne i Geometryczne w Kościele Parafialnym pod wezwaniem Świętego Andrzeja Apostoła w Zabrze przy ul. Wolności 189: 1. Zespół czterech witraży nad chórem muzycznym z przełomu XIX i XX wieku (witraż Święta Rodzina, Wizja Św. Małgorzaty Marii Alacoque, dwie rozety z Chórami Anielskimi). 2. Zespół sześciu witraży w nawie południowej wykonanych w stylistyce realistycznej, z elementami sztuki ekspresjonistycznej, około 1944 roku w berlińskiej pracowni Augusta Wagnera według projektu Hansa Breinlingera (witraże: Raj, Wniebowstąpienie, Sceny z życia Marii, Witraże ze scenami Pasyjnymi, witraż Chrystus w Chwale, Witraż Zesłanie Ducha Świętego) 3. Zespół sześciu witraży ornamentalno- geometrycznych w nawie północnej, z I poł. XIX w. 4. Dwa witraże w nadświetlu wejścia bocznego i wejścia głównego (pomiędzy przedsionkami a nawą) z I poł. XX wieku. 5. Dwie rozety witrażowe w kaplicy z I poł. XX w.	B/125/08 07 lipca 2008 r.
6.	Zabrze Maciejów ul. Kondratowicza 15a	Organy kościoła parafialnego p.w. św. Macieja Apostoła w Zabrze	B/143/09 20 marca 2009 r.

Źródło: Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków, U.M. Zabrze